

VĚSTNÍK

NEJVYŠŠÍHO KONTROLNÍHO ÚŘADU
2024

OBSAH**Část A: PLÁN KONTROLNÍ ČINNOSTI**

3.	Změny plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2023 (V) (23/11, 23/25, 23/26, 23/29)	327
4.	Změny plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2024 (II) (24/06, 24/07, 24/10, 24/11, 24/13, 24/18)	329
5.	Doplnění plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2024 (I) (24/32)	333

Část B: KONTROLNÍ ZÁVĚRY Z KONTROLNÍCH AKCÍ

23/04	Peněžní prostředky státu určené na podporu sportu a sportovní reprezentaci a majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušná hospodařit Národní sportovní agentura	335
23/05	Peněžní prostředky vynakládané na systém základních registrů a vybrané informační systémy, které získávají, shromažďují a poskytují údaje na základě zvláštních předpisů	361
23/08	Peněžní prostředky státního rozpočtu vynaložené Ministerstvem obrany na ženijní vojsko Armády České republiky	385
23/09	Peněžní prostředky státu určené na vybraná opatření proti daňovým únikům	407
23/12	Prostředky vybírané na základě zákona ve prospěch Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra České republiky	425
23/13	Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na rozvoj nákladní kombinované dopravy	443
23/15	Peněžní prostředky státu určené na kulturní aktivity z rozpočtové kapitoly Ministerstva kultury	461
23/17	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu <i>Ministerstvo dopravy</i> za rok 2023, účetní závěrka Ministerstva dopravy za rok 2023 a údaje předkládané Ministerstvem dopravy pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023	481
23/18	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu <i>Technologická agentura České republiky</i> za rok 2023, účetní závěrka Technologické agentury České republiky za rok 2023 a údaje předkládané Technologickou agenturou České republiky pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023	509
23/19	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu <i>Úřad průmyslového vlastnictví</i> za rok 2023, účetní závěrka Úřadu průmyslového vlastnictví za rok 2023 a údaje předkládané Úřadem průmyslového vlastnictví pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023	533

ČÁST A

PLÁN KONTROLNÍ ČINNOSTI

3. Změny plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2023 (V)

Číslo kontrolní akce: 23/25

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky vynakládané v resortu Ministerstva práce a sociálních věcí na digitalizaci vybraných agend

Změna v položce:

Časový plán:

- předložení KZ ke schválení: 06/2024
(původní údaj: 04/2024).

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 5/VI/2024 na svém VI. jednání 29. 4. 2024.

Číslo kontrolní akce: 23/11

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na systém péče o ohrožené děti a jeho transformaci

Změna v položce:

Časový plán:

- předložení KZ ke schválení: 11/2024
(původní údaj: 09/2024).

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 3/XI/2024 na svém XI. jednání 5. 8. 2024.

Číslo kontrolní akce: 23/26

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky státu určené na opravy a údržbu silnic I. třídy

Změna v položce:

Časový plán:

- předložení KZ ke schválení: 09/2024
(původní údaj: 07/2024).

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 4/XI/2024 na svém XI. jednání 5. 8. 2024.

Číslo kontrolní akce: 23/29

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie určené na podporu sociálního začleňování

Změna v položce:

Časový plán:

- předložení KZ ke schválení: 10/2024
(původní údaj: 08/2024).

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 5/XI/2024 na svém XI. jednání 5. 8. 2024.

4. Změny plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2024 (II)

Číslo kontrolní akce: 24/13

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky určené na rozvoj a obnovu materiálně technické základny veřejných vysokých škol

Změna v položce:

Kontrolované osoby:

– *doplňuje se:*

Ostravská univerzita;
Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem;
Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 5/VIII/2024 na svém VIII. jednání 10. 6. 2024.

Číslo kontrolní akce: 24/06

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky *Modernizačního fondu* určené na podporu obnovitelných zdrojů energie

Změna v položce:

Kontrolované osoby:

– *vybraní příjemci peněžních prostředků – upřesňuje se:*

AGRO PV 8 s.r.o., Brno;
FVE 34 s.r.o., Brno;
AGRO PV 15 s.r.o., Brno;
INPROMA, spol. s r.o., Křinec;
FVE Orlová I s.r.o., Hodonín;
ENERGETIKA TŘINEC, a.s.;
BULY ARÉNA – zájmové sdružení, Kravaře;
ZD Novosedly s.r.o., Novosedly;
Agro Sedlice, a.s., Sedlice;
Impregnace Soběslav s.r.o., Soběslav;
Golf Konopiště a.s., Bystřice - Tvoršovice č.p. 27;
IGS Property CZ s.r.o., Praha.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 5/IX/2024 na svém IX. jednání 1. 7. 2024.

Číslo kontrolní akce: 24/07

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky vynakládané na vznik a rozvoj digitálních technických map včetně souvisejících informačních systémů

Změna v položce:

Kontrolované osoby:

– *vybraní příjemci peněžních prostředků – upřesňuje se:*

Ústecký kraj, Ústí nad Labem.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 6/IX/2024 na svém IX. jednání 1. 7. 2024.

Číslo kontrolní akce: 24/10

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky určené na podporu infrastruktury regionálních sociálních služeb

Změna v položce:

Kontrolované osoby:

– *vypouští se:*

Centrum pro regionální rozvoj České republiky, Praha;

– *vybraní příjemci peněžních prostředků – upřesňuje se:*

Sociální a zdravotní služby Teplice, z. s., Proboštov;

Domov Pod lesem, z.s., Lom;

Centrum sociálních služeb Stod, příspěvková organizace;

Charita Uherský Brod;

obec Boršice;

Armáda spásy v České republice, z. s., Praha;

Slezská diakonie, Český Těšín.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 7/IX/2024 na svém IX. jednání 1. 7. 2024.

Číslo kontrolní akce: 24/11

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky určené na kontrolní vážení vozidel na dálnicích a silnicích I. třídy a příjmy Státního fondu dopravní infrastruktury z pokut uložených v souvislosti s kontrolním vážením vozidel

Změna v položce:

Kontrolované osoby:

– *vypouští se:*

Ředitelství silnic a dálnic ČR, Praha;

– *doplňuje se:*

Ředitelství silnic a dálnic s. p., Praha.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 8/IX/2024 na svém IX. jednání 1. 7. 2024.

Číslo kontrolní akce: 24/18

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky určené na rozvoj a provoz odpočívek na dálnicích a příjmy Ředitelství silnic a dálnic ČR z pronájmu odpočívek

Změna v položce:

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky určené na rozvoj a provoz odpočívek na dálnicích a příjmy Ředitelství silnic a dálnic s. p. z pronájmu odpočívek

(původní údaj: Peněžní prostředky určené na rozvoj a provoz odpočívek na dálnicích a příjmy Ředitelství silnic a dálnic ČR z pronájmu odpočívek).

Cíle kontroly:

Provéřit, zda peněžní prostředky určené na rozvoj a provoz odpočívek na dálnicích jsou vynakládány účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy, a prověřit příjmy Ředitelství silnic a dálnic s. p. z pronájmu odpočívek

(původní údaj: Provéřit, zda peněžní prostředky určené na rozvoj a provoz odpočívek na dálnicích jsou vynakládány účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy, a prověřit příjmy Ředitelství silnic a dálnic ČR z pronájmu odpočívek).

Kontrolované osoby:

– *vypouští se:*

Ředitelství silnic a dálnic ČR, Praha;

– *doplňuje se:*

Ředitelství silnic a dálnic s. p., Praha.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 9/IX/2024 na svém IX. jednání 1. 7. 2024.

5. Doplnění plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2024 (I)

Číslo kontrolní akce: 24/32

Předmět kontroly:

Vybraný majetek státu a peněžní prostředky, se kterými je příslušný hospodařit Úřad práce České republiky

Cíle kontroly:

Provéřit, zda Úřad práce České republiky hospodařil s vybraným majetkem státu a peněžními prostředky hospodárně, účelně, efektivně a v souladu s právními předpisy.

Kontrolovaná osoba:

Úřad práce České republiky.

Časový plán:

- zahájení kontroly: 11/2024
- předložení KZ ke schválení: 08/2025

Kontrolní závěr vypracovává: Mgr. Roman Sklenák

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Doplnění plánu kontrolní činnosti na rok 2024 schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 4/VIII/2024 na svém VIII. jednání dne 10. 6. 2024.

ČÁST B

KONTROLNÍ ZÁVĚRY Z KONTROLNÍCH AKCÍ

Kontrolní závěr z kontrolní akce

23/04

Peněžní prostředky státu určené na podporu sportu a sportovní reprezentaci a majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušná hospodařit Národní sportovní agentura

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2023 pod číslem 23/04. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ JUDr. Ing. Jiří Kalivoda.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda peněžní prostředky státu určené na podporu sportu a sportovní reprezentaci byly vynakládány účelně a v souladu s právními předpisy a zda Národní sportovní agentura hospodařila s majetkem a peněžními prostředky státu na zabezpečení své činnosti hospodárně a v souladu s právními předpisy.

Kontrola byla prováděna u kontrolovaných osob od ledna do září 2023.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2019 až 2022, v případě věcných souvislostí i období předcházející či následující.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále také „MŠMT“);
Národní sportovní agentura, Praha (dále také „NSA“).

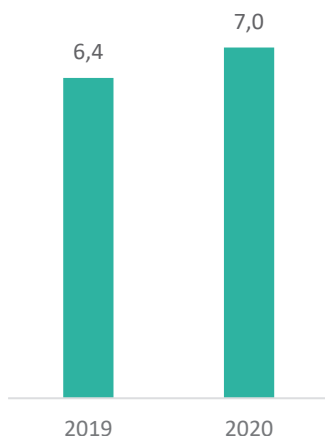
Kolegium NKÚ na svém XVIII. jednání, které se konalo 11. prosince 2023,

schválilo usnesením č. 5/XVIII/2023

kontrolní závěr v tomto znění:

PODPORA SPORTU V ČR A HOSPODAŘENÍ NSA

MŠMT
(v mld. Kč)

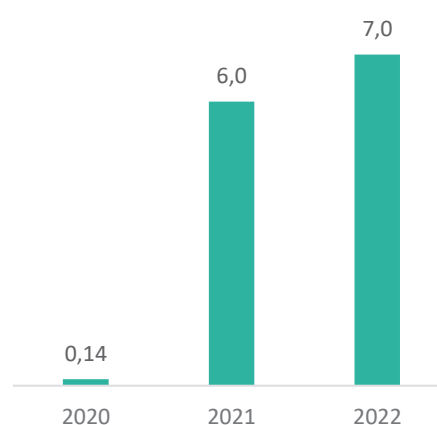
14 228

Počet sportovních organizací
v rejstříku¹

26,5 mld. Kč

Podpora sportu MŠMT a NSA
v letech 2019–2022

NSA
(v mld. Kč)

NSA

Údaje o hospodaření
v roce 2022

88 mil. Kč

Náklady na provoz

7 mil. Kč

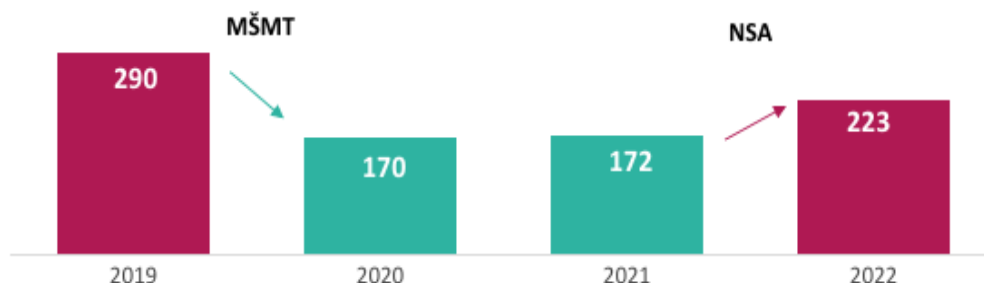
Hodnota
dlouhodobého majetku

Nenaplnění očekávaných přínosů vzniku NSA²

Nedostatků v hospodaření a nefunkční vnitřní kontrolní systém NSA

Nevyhodnocování účelnosti a efektivnosti podpory v oblasti sportu

Průměrný počet dnů potřebných k administraci žádosti u dotační výzvy Můj klub

¹ Údaj o počtu sportovních organizací zapsaných v rejstříku podle § 3f zákona č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ke dni 16. 8. 2023; rejstřík (dále také „rejstřík sportu“).

² Zejména posílení transparentnosti rozdělování prostředků a zavedení funkčního systému vyhodnocování využití peněžních prostředků.

I. Shrnutí a vyhodnocení

NKÚ provedl kontrolu peněžních prostředků státu určených na podporu sportu a sportovní reprezentace vynakládaných MŠMT a NSA a kontrolu majetku a peněžních prostředků státu, se kterými je příslušná hospodařit Národní sportovní agentura. Cílem kontroly bylo prověřit, zda peněžní prostředky státu určené na podporu sportu a sportovní reprezentaci byly vynakládány účelně a v souladu s právními předpisy a zda Národní sportovní agentura hospodařila s majetkem a peněžními prostředky státu na zabezpečení své činnosti hospodárně a v souladu s právními předpisy.

MŠMT a NSA vynaložily v kontrolovaném období na podporu sportu peněžní prostředky ve výši 26,5 mld. Kč. MŠMT ani NSA nenastavily cíle podpory sportu dětí a mládeže, jejich trenérů a sportovních reprezentantů tak, aby bylo možné vyhodnotit dopady vynaložených peněžních prostředků. Soustavně tak nesledovaly a nevyhodnocovaly účelnost a efektivnost vynaložených peněžních prostředků. NSA dále v rámci závěrečného vyúčtování dotací nekontrolovala využití dotace příjemci a dodržení podmínek jejich poskytnutí. Navíc proces administrace žádostí na MŠMT i v NSA byl u jedné pětiny kontrolovaných dotačních výzev zdoluhavý. MŠMT ani NSA nepostupovaly při poskytování dotací v některých případech transparentně a v souladu s právními předpisy. K naplnění očekávaných přínosů vzniku NSA nedošlo.

NSA nenakládala s majetkem a peněžními prostředky státu v některých případech účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy. NSA např. neodůvodněně snižovala výnos z majetku, když bez právního titulu umožnila užívání větší části sjezdového a skokanského areálu v Harrachově, s nímž je příslušná hospodařit, jiným právníckým osobám. NSA při zadávání veřejných zakázek nepostupovala v souladu s právními předpisy. NSA vynakládala peněžní prostředky za plnění, která nebyla podložena platnými smlouvami. NSA nezavedla funkční vnitřní kontrolní systém tak, aby zajistil hospodárný, efektivní a účelný výkon státní správy.

Celkové vyhodnocení se opírá o následující hlavní zjištění z kontroly:

1. Nevyhodnocování účelnosti a efektivnosti podpory v oblasti sportu

MŠMT stanovilo strategické cíle v rámci *Koncepce podpory sportu 2016–2025 – SPORT 2025*³ (dále také „Koncepce 2025“). Strategické cíle neobsahovaly měřitelné indikátory k jejich monitorování a vyhodnocování míry jejich naplňování. To neumožňovalo vyhodnocení účelnosti a efektivnosti peněžních prostředků vynakládaných k naplňování požadovaných cílů v oblasti sportu. MŠMT nestanovilo měřitelné indikátory ani v jiných dokumentech a ani NSA měřitelné indikátory nedoplnila. NSA současně nevypracovala plán konkrétních opatření k naplňování strategických cílů pro roky 2022 až 2023 uložený vládou ČR⁴. NSA v kontrolovaném období neprováděla průběžné ani závěrečné vyhodnocení plnění cílů programů a výzev. NSA nekontrolovala závěrečné vyhodnocení či vyúčtování dotací příjemců. V několika případech NKÚ zjistil v závěrečném vyhodnocení akce nedostatky. NSA

³ *Koncepce podpory sportu 2016–2025 – SPORT 2025*, která obsahovala pilíře, horizontální priority a strategické cíle v osmi různých oblastech.

⁴ Usnesení vlády ČR ze dne 27. června 2016 č. 591, ke *Koncepci podpory sportu 2016–2025 – SPORT 2025*.

v rozporu s rozpočtovými pravidly⁵ soustavně nesledovala a nevyhodnocovala efektivnost a účelnost výdajů. NSA nesledovala a nevyhodnocovala, zda jí vynaložené výdaje vedly k dosažení očekávaných dopadů.⁶

2. Netransparentní výběr příjemců dotací

MŠMT u tří ze 14 kontrolovaných výzev nepostupovalo při výběru příjemců transparentním způsobem. Navíc MŠMT u jedné z výzev nepostupovalo v souladu se zásadami rovnosti účastníků řízení.

Ani NSA u pěti z 24 kontrolovaných výzev nepostupovala při výběru příjemců transparentním způsobem. U dvou z těchto výzev také nebylo možné určit, zda byly vybrány a podpořeny žádosti, které by nejlépe naplňovaly cíle daných výzev.

3. Zdlouhavá administrace žádostí

Proces administrace žádostí byl na MŠMT i v NSA u některých výzev investičních a neinvestičních dotací zdlouhavý. MŠMT v případech kontrolovaných investičních a neinvestičních výzev za roky 2019 a 2020 vydávalo rozhodnutí o poskytnutí dotace (dále také „RoPD“) v průměru po 90 až 300 dnech a NSA za roky 2021 a 2022 vydávala RoPD v průměru po 172 až 335 dnech. Navíc u tří z 12 kontrolovaných investičních výzev NSA v období šesti měsíců od podání žádostí nezahájila žádný úkon v procesu administrace žádosti.

Například délka administrace u výzvy *Můj klub*, kterou vyhlášovalo MŠMT i NSA, byla u MŠMT v roce 2019 v průměru 290 dní. V roce 2020 byla průměrná délka administrace žádostí na MŠMT zkrácena na 170 dní. NSA administrovala žádosti u výzvy *Můj klub* v roce 2021 průměrně 172 dní⁷ a v roce 2022 celkem 223 dní.

4. Nenaplnění očekávaných přínosů vzniku NSA

Vznikem NSA⁸ mělo dojít mj. ke zvýšení předvídatelnosti rozhodování státu v oblasti podpory sportu a schopnosti plánovat činnost sportovních organizací. Dále měla být posílena transparentnost rozdělování prostředků na podporu sportu a zaveden funkční systém vyhodnocování využití peněžních prostředků. Z výsledků kontroly NKÚ je zřejmé, že nedošlo k naplnění očekávaných přínosů vzniku NSA.

5. Bezesmluvní a bezúplatné užívání pozemků státu soukromými subjekty

NSA převzala 46 pozemků v Harrachově, z nichž šest bylo využíváno nájemci na základě smlouvy. Těm poté NSA neprodloužila stávající nájemní smlouvy, avšak původní nájemci je i následně využívali a navíc bezúplatně. Zbylé pozemky nebyly pronajaty, a přesto byly

⁵ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

⁶ V podobě stanovených horizontálních priorit jako např. zastavení poklesu tělesné zdatnosti dětí a mládeže, zastavení růstu nadváhy a obezity u dětí a mládeže či snížení ekonomické spoluúčasti rodin ve sportu.

⁷ Toho však NSA dosáhla i s pomocí externí společnosti, kterou NSA využívala ke zpracování žádostí. V dalším roce administrovala žádosti této výzvy pouze svými zaměstnanci.

⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 178/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (novela zákona č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu).

prokazatelně využívány jinými subjekty. NSA tak neodůvodněně snížila výnos z majetku minimálně ve výši 555 365 Kč. NSA nevyužívala všechny právní prostředky při uplatňování a hájení práv státu jako vlastníka⁹. NSA v rozporu se zákonem o majetku ČR¹⁰ nevyužívala majetek účelně a hospodárně k plnění funkcí státu a k výkonu stanovených činností.

6. Nedostatky při vynakládání peněžních prostředků na nákup služeb a pořízení majetku

NSA neuchovávala v některých případech dokumentace veřejných zakázek, které by prokazatelně dokládaly postup zadavatele, a tím porušila zásadu transparentnosti.¹¹ NSA u některých smluv neuveřejnila na svém profilu zadavatele výši skutečně uhrazené ceny.¹² NSA nevytvářela objednávky k uzavřené rámcové smlouvě na posouzení projektových dokumentací. Dále NSA nezaslala k uveřejnění do registru smluv veškeré údaje o smlouvách. Vynakládala tak v některých případech peněžní prostředky na základě smluv, které byly dle zákona o registru smluv¹³ zrušeny od počátku. NSA tak nepostupovala při vynakládání peněžních prostředků na nákup služeb a pořízení majetku v souladu s právními předpisy.

7. Nefunkční vnitřní kontrolní systém NSA

Po celou dobu kontrolovaného období uzavírala NSA smlouvy a objednávky a proplácela faktury a vyplácela dotace, aniž by dodržela schvalovací postupy upravené v zákoně o finanční kontrole¹⁴. NSA nevypracovala roční plán na rok 2023 a střednědobý plán interního auditu. Dále NSA nezpracovala zprávy o provedených auditech v roce 2022 ani roční zprávu o výsledcích interního auditu za rok 2022. NSA nezavedla a neudržovala účinný vnitřní kontrolní systém (dále také „VKS“). NSA neprověřovala hospodárný, efektivní a účelný výkon veřejné správy v souladu se zákonem o finanční kontrole.¹⁵

8. Nedostatečná archivace dokumentů a výkon spisové služby na NSA

NSA sice měla vytvořený spisový a skartační řád i podpisový řád, ale ne vždy podle nich postupovala. Některé dokumenty nebyly podepsané, datované a označené. Dále NSA chyběly například dokumenty související s pořizováním majetku nebo s veřejnými zakázkami. NSA tak v některých případech nepostupovala v souladu se zákonem o archivnictví a spisové službě.¹⁶

⁹ NSA včas neuplatňovala právo na vydání bezdůvodného obohacení od jiných právnických či fyzických osob.

¹⁰ Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

¹¹ Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

¹² Zákon č. 134/2016 Sb.

¹³ Zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv).

¹⁴ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

¹⁵ Zákon č. 320/2001 Sb.

¹⁶ Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů.

II. Informace o kontrolované oblasti

Podle zákona o podpoře sportu¹⁷ je hlavním významem podpory sportu a turistiky zlepšování kvality života občanů a jejich zdraví ve všech věkových skupinách. Hlavními prioritami v oblasti sportu je podpora sportu dětí a mládeže a jejich trenérů a podpora sportovních reprezentantů ČR. Pro výkon působnosti v oblasti podpory sportu a sportovní reprezentace v ČR byla ke dni 1. 8. 2019 zřízena NSA. Před tímto datem a po přechodnou dobu po tomto datu vykonávalo působnost v uvedené oblasti nebo její části MŠMT¹⁸. NSA v roce 2022 měla 77 systemizovaných míst. Průměrný přepočtený evidenční počet zaměstnanců v roce 2022 byl 51, z nichž bylo 22 referentů.

V ČR jsou dotace ze státního rozpočtu do oblasti sportu rozděleny na investiční dotace a neinvestiční dotace. V rejstříku sportu bylo ke dni 16. 8. 2023 zapsáno 14 228 sportovních organizací. Neinvestiční dotace jsou převážně poskytovány sportovním klubům¹⁹ plošně. Například každoročně vypisovaná neinvestiční výzva *Můj klub* zajišťuje oprávněným žadatelům pevnou částku za každého registrovaného sportovce klubu. Peněžní prostředky určené na neinvestiční dotace tvoří většinu z celkového množství peněžních prostředků ze státního rozpočtu poskytnutých do oblasti sportu. Investiční dotace jsou poskytovány jak sportovním klubům a svazům²⁰, tak i obcím a krajům. Prostřednictvím těchto dotací jsou budována nová sportoviště nebo rekonstruována stará sportoviště.

Přehled poskytnutých peněžních prostředků ze státního rozpočtu do oblasti sportu prostřednictvím dotací z kapitol MŠMT za roky 2019 a 2020 a NSA za roky 2020 až 2022, které byly podrobeny kontrole, uvádí tabulka č. 1.

Tabulka č. 1: Vyplacené peněžní prostředky do oblasti sportu²¹ (v tis. Kč)

	2019	2020	2021	2022
MŠMT	6 363 520,75	6 967 286,51	-	-
NSA	-	136 203,62	6 000 164,05	6 988 615,18

Zdroj: vypracoval NKÚ na základě dat ze závěrečných účtů kapitol 333 a 362 za roky 2019–2022.

Na oblast podpory sportu vynakládaly MŠMT a NSA v letech 2019 až 2022 ročně v průměru cca 0,38 % výdajů státního rozpočtu.

¹⁷ Ustanovení § 1a odst. 1 a 2 zákona č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu.

¹⁸ Čl. II. *Přechodná ustanovení* zákona č. 178/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

¹⁹ Sportovní klub je samostatný spolek s vlastní právní subjektivitou dle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Dle stanov Česká unie sportu sportovní klub provozuje sportovní činnost zejména v místech svého sídla. Jeho členové provozují sportovní činnost v příslušných sportech.

²⁰ Sportovní svaz je samostatný zapsaný spolek sdružující fyzické, případně i právnické osoby, s celostátní působností ustanovený ve smyslu zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Dle stanov České unie sportu je hlavní činností svazu řídit a organizovat činnost v příslušném sportu na území ČR, hájit zájmy členů a zabezpečit státní reprezentaci ČR v daném sportovním odvětví.

²¹ MŠMT vyplácelo do oblasti sportu peněžní prostředky i v roce 2021 a 2022, avšak ty nebyly již kontrolou NKÚ prověřeny, obdobně jako peněžní prostředky, které poskytovaly jiné kapitoly, např. Ministerstvo obrany, dle ustanovení § 4 zákona 115/2001 Sb.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MŠMT je ústředním orgánem státní správy a vykonávalo působnost v oblasti státní podpory sportu, v souladu s přechodnými ustanoveními novely zákona o podpoře sportu²², do konce roku 2020. V roce 2020 poskytovalo finanční podporu do oblasti sportu (s výjimkou vyhlášení nových výzev) a kontrolovalo její použití. Pro účely finančního vypořádání se státním rozpočtem mělo MŠMT postavení poskytovatele.

MŠMT poskytovalo v letech 2019 a 2020 peněžní prostředky na rozvoj a podporu sportu, turistiky a sportovní reprezentace ve formě dotací ze státního rozpočtu dle zákona o podpoře sportu.²³ Tyto peněžní prostředky byly vynaloženy na podporu sportu (především dětí a mládeže), na podporu sportu pro všechny (včetně zdravotně postižených osob) a na podporu sportovních reprezentantů ČR. Podporovány byly také činnosti sportovních organizací, pořízení nebo technické zhodnocení hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku (tzv. investiční dotace) a pořádání významných sportovních akcí.

Národní sportovní agentura

NSA je ústředním orgánem státní správy a vrcholnou organizací v oblasti sportu. Postavení sportu ve společnosti jako veřejně prospěšné činnosti definuje zákon o podpoře sportu.²⁴ Sídlem NSA je Praha. V čele NSA stojí rada NSA složená z předsedy, místopředsedy a člena rady. Členem rady a jejím předsedou je předseda NSA. Předsedu NSA, místopředsedu NSA a člena rady jmenuje a odvolává vláda na návrh předsedy vlády.²⁵

NSA podle zákona o podpoře sportu²⁶ mj. vypracovává návrh plánu státní politiky ve sportu a předkládá jej vládě ke schválení. Dále koordinuje uskutečnění vládou schváleného plánu státní politiky ve sportu a akčního plánu podpory sportu, poskytuje finanční podporu sportu ze státního rozpočtu prostřednictvím jí vyhlášených programů na rozvoj a podporu sportu, turistiky a sportovní reprezentace. NSA kontroluje použití podpory sportu ze státního rozpočtu u příjemců podpory a u osob, kterým příjemce tuto podporu v souladu s podmínkami pro použití podpory dále poskytl. Dále vytváří podmínky pro sport dětí a mládeže a jejich trenéry, pro sport dospělých, pro rozvoj sportu pro všechny, pro sport zdravotně postižených občanů a pro sportovní reprezentanty ČR, zahrnující účast reprezentantů na sportovních akcích v ČR a zahraničí.

NSA v letech 2021 a 2022 příslušelo hospodaření s majetkem státu v hodnotě přes 6 mld. Kč. Většinu tohoto majetku však tvořily krátkodobé pohledávky související s vyplácením dotací. Náklady NSA činily v roce 2021 přes 6 mld. Kč a v roce 2022 přes 7 mld. Kč. Většinu těchto nákladů tvořily náklady na transfery související s vyplácením dotací.

Hodnota dlouhodobého majetku, se kterým NSA hospodařila ke konci roku 2022, činila přes 7 mil. Kč. Náklady na provoz NSA byly v roce 2021 ve výši téměř 113 mil. Kč a v roce 2022 ve výši téměř 88 mil. Kč (viz příloha č. 1 tohoto kontrolního závěru).

²² Čl. II *Přechodná ustanovení* zákona č. 178/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

²³ Ustanovení § 3 a 6b zákona č. 115/2001 Sb. (právní úprava účinná do 30. 7. 2019) a dále ustanovení § 3d zákona č. 115/2001 Sb. (právní úprava účinná do 31. 3. 2023).

²⁴ Ustanovení § 1 zákona č. 115/2001 Sb.

²⁵ Ustanovení § 3 odst. 3 a 4 a ustanovení § 3b odst. 1 a 2 zákona č. 115/2001 Sb.

²⁶ Ustanovení § 3a zákona č. 115/2001 Sb.

III. Rozsah kontroly

Předmětem kontrolní akce byly peněžní prostředky státu určené na podporu sportu a sportovní reprezentaci a majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušná hospodařit NSA. Cílem kontroly bylo prověřit, zda peněžní prostředky státu určené na podporu sportu a sportovní reprezentaci byly vynakládány účelně a v souladu s právními předpisy a zda NSA hospodařila s majetkem a peněžními prostředky státu na zabezpečení své činnosti hospodárně a v souladu s právními předpisy. Kontrolované období bylo stanoveno na roky 2019–2022, v případě věcných souvislostí i období předcházející a období do ukončení kontroly.

Kontrola byla provedena u MŠMT a NSA jako poskytovatelů podpory v oblasti sportu. V případě MŠMT se jednalo o kontrolu poskytování podpory v letech 2019 a 2020. V případě NSA se jednalo o kontrolu poskytování podpory od roku 2020. Kontrolou bylo prověřeno i hospodaření NSA v letech 2019 až 2022.

Kontrola byla zaměřena u MŠMT i NSA na poskytování investičních a neinvestičních dotací na podporu sportu ze státního rozpočtu. Posouzení účelnosti spočívalo především v hodnocení, zda byly stanoveny konkrétní měřitelné cíle, k jejichž dosažení jsou vynakládány peněžní prostředky na podporu sportu, zda bylo plnění těchto cílů vyhodnocováno a zda byly cíle dosaženy.

U NSA dále kontrola prověřila:

- zda byly vynakládány prostředky při pořizování majetku, při nakládání s majetkem a na vybrané služby s co nejnižším vynaložením peněžních prostředků při dodržení odpovídající kvality;
- dodržování právních předpisů při nakládání s majetkem (pořizování dlouhodobého majetku, nákup služeb apod.);
- zda byl v oblasti účetnictví dodržen soulad fakturace se smlouvami, správnost zaúčtování pořízení majetku na příslušné majetkové účty, ve správném ocenění a v období časově a věcně souvisejícím;
- nakládání s dočasně nepotřebným dlouhodobým majetkem;
- evidence a inventarizace dlouhodobého majetku v letech 2019–2022;
- vnitřní kontrolní systém.

Kritéria legality vycházela z příslušných zákonů a prováděcích vyhlášek.²⁷

Celkový kontrolovaný objem majetku, peněžních prostředků a poskytnutých dotací činil celkem 3 855 403 481 Kč. Kontrolovaný objem poskytnutých investičních a neinvestičních dotací za roky 2019–2020 u MŠMT činil 1 618 426 597 Kč. Kontrolovaný objem poskytnutých investičních a neinvestičních dotací za roky 2020–2022 u NSA činil 2 224 420 190 Kč.

²⁷ Zákon č. 115/2001 Sb.; zákon č. 218/2000 Sb.; zákon č. 219/2000 Sb.; zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, vyhláška č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky, a vyhláška č. 270/2010 Sb., o inventarizaci majetku a závazků; zákon č. 134/2016 Sb.; zákon č. 320/2001 Sb. a vyhláška č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 123/2003 Sb.; zákon č. 340/2015 Sb., zákon č. 500/2004 Sb., správní řád; a zákon č. 499/2004 Sb.

Hodnota kontrolovaného majetku NSA za kontrolované období činila 3 252 877 Kč. Objem kontrolovaných peněžních prostředků vynaložených na pořízení majetku a vybraných služeb NSA činil 9 303 817 Kč.

NKÚ podrobil kontrole u MŠMT šest investičních výzev a z nich 12 žádostí o dotaci v celkové hodnotě 287 522 266 Kč, dále osm neinvestičních výzev a z nich 16 žádostí o dotaci v celkové hodnotě 1 330 904 331 Kč. U NSA bylo podrobena kontrole 12 investičních výzev, přičemž ze sedmi ukončených výzev bylo kontrolováno 38 investičních akcí v celkové hodnotě 645 746 061 Kč, dále 12 neinvestičních výzev a z nich 64 žádostí o dotaci v celkové hodnotě 1 578 674 129 Kč (viz příloha č. 2 tohoto kontrolního závěru).

NKÚ provedl během kontrolní akce kvantitativní výzkum metodou standardizovaného dotazníku, a to ve dvou verzích – jedna verze byla určena pro sportovní kluby a druhá pro sportovní svazy. Účelem dotazníkového šetření bylo získání informací o sportovním prostředí a jeho pohledu na podporu v oblasti sportu. NKÚ prostřednictvím datové schránky oslovil 13 417 sportovních klubů a 229 sportovních svazů (podle dat uvedených v rejstříku sportu). Účast subjektů v dotazníkovém šetření byla dobrovolná a výsledky byly anonymizovány. Výsledky dotazníkového šetření jsou uvedeny v příloze č. 3 tohoto kontrolního závěru.

NKÚ dále provedl v rámci kontrolní akce mezinárodní dotazníkové šetření s cílem získat relevantní informace o oblasti sportu v jiných zemích. Osloveno bylo celkem 47 evropských nejvyšších kontrolních institucí, přičemž NKÚ obdržel odpovědi od 17 z nich – viz příloha č. 4 tohoto kontrolního závěru.

Pozn.: Právní předpisy uvedené kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

1. Nevyhodnocování účelnosti a efektivnosti podpory v oblasti sportu

1.1 MŠMT nestanovilo měřitelné indikátory Koncepce 2025, které ani NSA nedoplnila

MŠMT vypracovalo Koncepti 2025, která byla schválena vládou ČR²⁸ v červnu 2016. Základním cílem stanoveným v Koncepti 2025 bylo zlepšit podmínky pro sport a státní reprezentaci ČR tak, aby odpovídaly významu sportu pro společnost i jednotlivce, respektovaly tradici i sportovní politiku Evropské unie.

MŠMT stanovilo v Koncepti 2025 celkem 11 horizontálních priorit, které zohledňovaly oblasti podpory v rámci sportovní politiky:

- zastavit pokles tělesné zdatnosti dětí a mládeže;
- zastavit růst nadváhy a obezity u dětí a mládeže;
- zvyšovat úroveň pohybové gramotnosti;
- snižovat ekonomickou spoluúčast rodin ve sportu;
- transparentnost, evidence a otevřenost informací ve sportu;
- aktivní boj proti negativním jevům ve sportu;

²⁸ Usnesení vlády ČR ze dne 27. června 2016 č. 591.

- rovné příležitosti;
- meziresortní a mezisektorový přístup;
- spolupráce státní správy a regionálních či místních samospráv;
- zapojení sportovních odborníků a sportovců do rozhodovacích procesů samospráv;
- podpora dobrovolnictví a trenérství jako zájmové činnosti.

Dále definovalo osm tematických oblastí, které obsahovaly celkem 33 strategických cílů. MŠMT v Konceptci 2025 stanovilo strategické cíle nesplňující některé podmínky SMART.²⁹ Stanovené cíle nebyly konkrétní, měřitelné a v některých případech dosažitelné. Např. strategické cíle neobsahovaly měřitelné indikátory, které by umožňovaly jejich monitorování a vyhodnocování míry jejich naplňování. NSA od MŠMT převzala tuto koncepci, kterou však neaktualizovala a nedoplnila měřitelné indikátory³⁰.

NSA v letech 2020 až 2022 postupovala v rozporu s rozpočtovými pravidly³¹ tím, že nesledovala a nevyhodnocovala efektivnost a účelnost výdajů vynaložených na dosažení očekávaných dopadů v podobě stanovených horizontálních priorit Konceptce 2025 (např. zastavení poklesu tělesné zdatnosti dětí a mládeže, zastavení růstu nadváhy a obezity u dětí a mládeže či snížení ekonomické spoluúčasti rodin ve sportu).

1.2 MŠMT ani NSA neprovázaly opatření akčních plánů s cíli Konceptce 2025

MŠMT mělo vypracovat a předložit vládě dvouleté akční³² plány naplňující Konceptci 2025, a to celkem čtyři. Po vzniku NSA přešla tato povinnost na NSA. Akční plány ani jiné dokumenty ovšem neobsahovaly výše zmíněné měřitelné indikátory.

MŠMT vypracovalo I. akční plán,³³ avšak stanovená opatření nevázála na konkrétní strategické cíle uvedené v Konceptci 2025. Indikátory realizace jednotlivých opatření byly v některých případech obecné a nekonkrétní a nebyly u nich definovány počáteční a cílové hodnoty.

NSA vypracovala II. akční plán³⁴, který opět neobsahoval jednoznačnou vazbu na cíle Konceptce 2025. Plán obsahoval 16 opatření. NSA nevypracovala vyhodnocení těchto opatření II. akčního plánu a nezaslala ho vládě ČR ke schválení.

NSA nevypracovala III. akční plán³⁵, který by předložila vládě ke schválení³⁶. NSA vypracovala až akční plán na rok 2024.³⁷ NSA nepostupovala v souladu s usnesením vlády ČR³⁸ tím, že nevypracovala III. akční plán pro roky 2022 a 2023. Plán měl obsahovat opatření vedoucí

²⁹ SMART= **s**pecific (konkrétní), **m**asurable (měřitelný), **a**chievable (dosažitelný), **r**esult focused (zaměření na dosažení výsledků, **t**ime-bound (časově ohraničený).

³⁰ Usnesením vlády České republiky ze dne 28. ledna 2019 č. 71.

³¹ Ustanovení § 39 odst. 3 věta první zákona č. 218/2000 Sb.

³² Usnesení vlády ČR ze dne 27. června 2016 č. 591.

³³ *I. akční plán ke koncepci SPORT 2025 na období 2018–2019.*

³⁴ *II. akční plán ke koncepci SPORT 2025 na období 2020–2021.*

³⁵ *III. akční plán ke koncepci SPORT 2025 na období 2022–2023.*

³⁶ Usnesení vlády ČR ze dne 27. června 2016 č. 591.

³⁷ *Akční plán pro rok 2024* (novelou zákona č. 115/2001 Sb. došlo ke zkrácení realizace akčních plánů na jeden rok).

³⁸ Usnesení vlády ČR ze dne 27. června 2016 č. 591.

k naplnění cílů Koncepce 2025, na základě kterých měly být přerozdělovány peněžní prostředky státního rozpočtu do oblasti podpory sportu.

NSA v souladu se zákonem o podpoře sportu vede rejstřík sportu. Jeho prostřednictvím má přehled o množství sportovišť, sportovců a trenérů. NSA pravidelně vyhodnocuje data ze sportovního prostředí, které získává prostřednictvím rejstříku sportu. NSA poskytuje ze státního rozpočtu formou dotace též výdaje na pořízení nebo technické zhodnocení hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku. NSA však nemá komplexní přehled o stavu jednotlivých sportovišť, jelikož taková data nejsou povinně uváděným údajem v rejstříku sportu.

1.3 MŠMT ani NSA nevyhodnocovaly naplňování výzev

NSA v kontrolovaném období neprováděla vyhodnocení plnění cílů programů a výzev, a to ani z hlediska průběžného monitorování naplňování indikátorů jednotlivých investičních a neinvestičních programů. MŠMT v letech 2019 a 2020 rovněž nevyhodnocovalo výzvy v oblasti podpory sportu. NSA neměla žádným způsobem stanovený postup pro kontrolu udržitelnosti investičních akcí. NSA nezajistila soustavné sledování a vyhodnocování hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti vynakládaných výdajů ve své kapitole dle rozpočtových pravidel.³⁹

Nevyhodnocování programů a výzev na NSA spojené s absencí metodiky vyhodnocování udržitelnosti investičních akcí ve svém důsledku vede k chybějícím relevantním údajům o výsledcích, dopadech a naplňování potřeb státu v oblasti sportu.

1.4 NSA nekontrolovala závěrečná vyhodnocení či vyúčtování poskytnutých dotací stanovenými postupy a vyplněním kontrolního listu

NSA ve všech dotačních výzvách stanovila pro příjemce dotace povinnost předložit závěrečné vyhodnocení akce (u investičních dotací) a vyúčtování a vypořádání dotace (u neinvestičních dotací). Ke kontrole závěrečného vyúčtování měla NSA stanovený postup ve formě kontrolního listu, kterým se však neřídila. U každého závěrečného vyúčtování dotace měla NSA posoudit doložení požadovaných dokumentů a základní údaje o vyúčtování dotace. NKÚ vybral ke kontrole vzorek 17 závěrečných vyhodnocení akcí a 64 vyúčtování a vypořádání dotace. Na tomto vzorku NKÚ zjistil, že ani v jednom z 81 případů NSA neprovedla kontrolu závěrečného vyhodnocení akce či kontrolu vyúčtování a vypořádání dotace stanoveným postupem včetně vyplnění kontrolního listu.

Ve čtyřech případech NKÚ zjistil v závěrečném vyhodnocení akce nedostatky. V rámci výzvy *Movité investice 2021* totiž příjemci nedodrželi podmínky, za kterých jim byla dotace poskytnuta. Dva příjemci nedoložili NSA kompletní dokumentaci k závěrečnému vyhodnocení, tudíž nebylo zřejmé, zda dodrželi podmínky a účel poskytnuté dotace. Další příjemce dotace nepořídil dlouhodobý hmotný majetek deklarovaný v žádosti o dotaci a následně nevrátil NSA poměrnou část výše dotace ve výši 807 233 Kč. Ve čtvrtém případě příjemce nedoložil kompletní dokumentaci k závěrečnému vyhodnocení a nedodržel výši vlastní spoluúčasti dle RoPD.

³⁹ Ustanovení § 39 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb.

NSA nekontrolovala dokumentaci k vyúčtování dotace. Neodhalila tak zjevné nedostatky, na jejichž základě by v souladu s rozpočtovými pravidly⁴⁰ vyzvala příjemce dotace k nápravě či vrácení dotace nebo její části.

NSA systematicky nekontrolovala u příjemců podpory použití peněžních prostředků ze státního rozpočtu určených na podporu sportu, přestože měla k dispozici dokumenty k závěrečnému vyhodnocení či vyúčtování. Dále postupovala v rozporu s rozpočtovými pravidly⁴¹ tím, že nesledovala a nevyhodnocovala hospodárnost, efektivnost a účelnost vynakládaných peněžních prostředků ve své kapitole.

NSA si v investičních programech stanovila množství veřejnosprávních kontrol na základě poskytnutého objemu veřejných prostředků nebo počtu příjemců. Z předložených plánů kontrolních činností na rok 2022 a 2023 bylo zřejmé, že NSA provádí veřejnosprávní kontroly u příjemců dotací. Množství a výběr prováděných veřejnosprávních kontrol byl násobně nižší, než jaký si NSA stanovila u jednotlivých investičních programů.

NSA postupovala v rozporu se zákonem o finanční kontrole⁴² tím, že neprováděla průběžnou veřejnosprávní kontrolu při hospodaření s veřejnými prostředky.

2. Netransparentní výběr příjemců dotací

2.1 MŠMT u tří výzev nepostupovalo transparentním způsobem

MŠMT provedlo věcné hodnocení žádostí⁴³ v rámci výzvy *V3 Sport*. Hodnotící komise MŠMT nepostupovala při stanovení pořadí žádostí v případě, že obdržely shodný počet bodů, vždy v souladu s výzvou. **V případě získání shodného počtu bodů** totiž zvolila pro posouzení žádostí jiná kritéria, než byla uvedena ve výzvě. Navíc nebylo zřejmé, jak komise určila pořadí v případě, že žádosti obdržely shodný počet bodů i v těchto kritériích. NKÚ nepovažuje tento postup MŠMT při hodnocení žádostí u výzvy *V3 Sport* za transparentní.

V rámci výzvy *VSA 2019* MŠMT nezdůvodnilo, proč u 13 žádostí o dotaci rozhodlo odlišně od doporučení expertní výběrové komise. V šesti případech se jednalo o nepodpoření žádostí doporučených komisí k financování, ve dvou případech MŠMT naopak podpořilo žádosti, které komise k financování nedoporučila, a v pěti případech MŠMT upravilo výši dotace oproti návrhu komise. NKÚ nepovažuje postup MŠMT v těchto případech za transparentní.

MŠMT u výzvy *TALENT 2019* rozhodlo o podpoře 23 žádostí, které ve věcném hodnocení nedosáhly minimálního počtu bodů požadovaného dle podmínek výzvy pro udělení dotace. U těchto žádostí MŠMT upravilo průměrný bodový zisk na požadovaný minimální počet bodů. MŠMT to zdůvodnilo snahou zachovat podporu pro výchovu talentované mládeže. Další šest žádostí, které rovněž nedosáhly minimálního počtu bodů, MŠMT nepodpořilo. Jednalo se o žádosti sportovních svazů, které v tomto typu výzvy žádaly o dotaci poprvé. MŠMT tak podpořilo i méně kvalitní projekty, které nedosáhly ve věcném hodnocení ani

⁴⁰ Ustanovení § 14f odst. 1 zákona č. 218/2000 Sb.

⁴¹ Ustanovení § 39 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb.

⁴² Ustanovení § 11 odst. 3 a 4 zákona č. 320/2001 Sb.

⁴³ Věcné hodnocení žádosti je druhá fáze hodnocení, která následuje po formálním hodnocení žádosti. Při věcném hodnocení poskytovatel posuzuje žádost dle bodových kritérií stanovených ve výzvě. Zároveň je poskytovatelem zpravidla určen minimální počet bodů, kterého musí posuzovaná žádost dosáhnout, aby měla nárok na získání dotace.

minimálního počtu bodů požadovaného výzvou. NKÚ nepovažuje uvedený postup MŠMT za hospodárný, neboť MŠMT nepoužilo veřejné prostředky k podpoře výchovy talentované mládeže s co nejnižším vynaložením těchto prostředků, a to při dodržení požadované kvality projektů. Zároveň byl tento postup MŠMT diskriminační vůči šesti žadatelům, kteří rovněž nedosáhli požadovaného minimálního počtu bodů, ale podpora jim nebyla poskytnuta. MŠMT tak v těchto případech postupovalo v rozporu se zásadami rovnosti účastníků řízení a nestrannosti správního orgánu uvedenými ve správním řádu.⁴⁴

MŠMT ve výše uvedených případech porušilo nastavená pravidla pro výběr příjemců. Tento postup vedl k netransparentnímu a v jednom případě i diskriminačnímu výběru příjemců a nízké otevřenosti procesu poskytování dotací.

2.2 NSA u pěti výzev nepostupovala transparentním způsobem

NSA u investičních výzev *Nadregionální sportovní infrastruktura 2021, Regiony 2021 a Standardizovaná sportovní infrastruktura* provedla věcné hodnocení žádostí. NSA následně zpracovala a uveřejnila seznam podpořených žádostí, avšak bez bodového hodnocení jednotlivých žádostí. NSA totiž bodové hodnocení nevypracovala. Nelze tak určit skutečné pořadí podpořených a nepodpořených žádostí. Tento postup NSA nelze považovat za transparentní.

NSA dále nedodržela princip kolové soutěžní výzvy⁴⁵ u investičních výzev *Regiony SK/TJ 2022 a Regiony ÚSC 2022*. NSA následně zpracovala a uveřejnila seznam podpořených žádostí, avšak bez bodového hodnocení jednotlivých žádostí. NSA totiž bodové hodnocení nevypracovala. Nelze tak určit skutečné pořadí podpořených a nepodpořených žádostí. Tento postup NSA nebyl transparentní, a nelze tak určit, zda byly vybrány a podpořeny žádosti, které by nejefektivnějším způsobem naplňovaly cíle dané výzvy.

3. Zdlouhavá administrace žádostí

MŠMT provádělo hodnocení a výběr žádostí v rámci výzev *Můj klub* postupně ve vlnách v průběhu téměř celého roku, na který byla dotace určena. Například u výzvy *Můj klub 2019* byla více než polovina žádostí schválena k financování až ve druhé polovině roku 2019. Celkem 9 % žádostí pak bylo schváleno až v listopadu roku 2019, tj. více než rok po uplynutí lhůty pro podání žádostí. Průměrná délka administrace žádostí v tomto roce tak činila 290 dní, což zobrazuje tabulka č. 2. MŠMT u výzvy *Můj klub 2020* většinu žádostí (více než 90 %) vyřídilo již v průběhu prvního pololetí roku 2020. Průměrná délka administrace žádostí v tomto roce tak činila 170 dní (viz tabulka č. 2).

⁴⁴ Ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

⁴⁵ Principem kolové soutěžní výzvy je, že žádosti v ní podané jsou hodnoceny všechny najednou po uzavření příjmu žádostí a podpořeny jsou v pořadí podle počtu bodů dosažených v kvalitativním hodnocení.

Tabulka č. 2: Průměrná délka dotačního řízení na MŠMT v letech 2019–2020 (ve dnech)

Výzva	2019	2020
Neinvestiční dotace		
MŮJ KLUB	290	170
ORGANIZACE SPORTU	130	160
REPRE	115	150
TALENT	160	120
VSA	180	150
Investiční dotace		
V3 Sport 2019 / V5 Sport 2020	300	260
V4 Sport 2019 / V6 Sport 2020	300	260
Pořízení samostatného movitého majetku	120	90

Zdroj: vypracoval NKÚ na základě dat poskytnutých MŠMT.

NSA administrovala žádosti u výzev *Můj klub 2021* a *Můj klub 2022*. Z tabulky č. 3 je patrné, že průměrná délka administrace žádostí v rámci výzvy *Můj klub 2021* byla 172 dní. Od 30. 11. 2020 využívala NSA ke zpracování žádostí mj. i v této výzvě externí společnost. NSA to zdůvodnila nedostatkem vlastních zaměstnanců. U výzvy *Můj klub 2022* trvala administrace žádostí celkem 223 dní a tuto výzvu administrovali již pouze zaměstnanci NSA.

U NSA se dále NKÚ zaměřil na další vybrané neinvestiční výzvy a délku administrace žádostí. V případě tří neinvestičních výzev (viz tabulka č. 3), **kdy byla prováděna pouze formální kontrola žádostí**, byl proces administrace žádostí v roce 2021 na NSA zdlouhavý. **Docházelo totiž k vydávání RoPD v průměru po 198 a až 291 dnech (viz. tabulka č. 3).**

Tabulka č. 3: Průměrná délka dotačního řízení na NSA v letech 2021–2022 (ve dnech)

Výzva	2021	2022
Neinvestiční dotace		
MŮJ KLUB	172	223
Pohyb a zdraví 2021	225	-
Provoz a údržba	291	-
Podpora SK/TJ ZPS 2021	198	-

Zdroj: vypracoval NKÚ na základě dat poskytnutých NSA.

U investičních akcí NKÚ navíc prověřoval také počátek procesu formálního⁴⁶ a věcného hodnocení žádostí ze strany NSA. Proces administrace těchto žádostí byl u NSA u tří výzev (viz tabulka č. 4) rovněž zdlouhavý. Období od podání žádosti do zahájení formálního hodnocení přesahovalo u NSA více než 172 dní. NSA tedy v tomto období šesti měsíců nezačala jediný úkon procesu administrace žádosti.

Tabulka č. 4: Průměrná délka do zahájení formálního hodnocení v roce 2022 (ve dnech)

Výzva	2022
Investiční dotace	
Sportovní infrastruktura – investice do 10 mil. Kč	218
Kabina 2021	335
Regiony 2021	172

Zdroj: vypracoval NKÚ na základě dat poskytnutých NSA.

⁴⁶ Formální hodnocení je hodnocení, při kterém je ověřováno, zda se jedná o oprávněného žadatele a zda je žádost kompletní, tj. zda obsahuje všechny povinné údaje a přílohy.

4. Nenaplnění očekávaných přínosů vzniku NSA

Od roku 2019 za účelem zajištění kontinuity podpory sportu docházelo k postupnému přenášení působnosti z MŠMT na NSA. Na základě delimitačního protokolu a jeho dodatků bylo z MŠMT na NSA delimitováno 30 pracovních míst, avšak všechna tato místa nebyla obsazena. Ve skutečnosti přešlo na NSA pouze 13 zaměstnanců, a to ve čtyřech vlnách.

Vznikem NSA na základě novely zákona o podpoře sportu⁴⁷ mělo dojít ke zvýšení předvídatelnosti rozhodování státu v oblasti podpory sportu. Sportovní organizace tak na základě předvídatelnosti měly být schopny lépe plánovat svou činnost. Dále měla být posílena transparentnost rozdělování prostředků na podporu sportu a zaveden funkční systém vyhodnocování využití peněžních prostředků, čímž se měla zvýšit efektivita výdajů.

NKÚ však kontrolou zjistil, že vzhledem k:

- nesledování a nevyhodnocování hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti vynakládaných výdajů v kapitole NSA podle rozpočtových pravidel⁴⁸ (viz kap. IV. bod 1 tohoto kontrolního závěru);
- nevyhodnocování programů a výzev (viz kap. IV. bod 1.3 tohoto kontrolního závěru);
- absenci kontroly závěrečného vyúčtování poskytnutých dotací (viz kap. IV. bod 1.4 tohoto kontrolního závěru);
- délce administrace dotačních řízení (viz kap. IV. bod 3 tohoto kontrolního závěru);
- míře nedostatků zjištěných v oblasti vnitřního kontrolního systému NSA (viz kap. IV. bod 7 tohoto kontrolního závěru);
- neúčinnosti systému kontroly, který by zamezil poskytování dotací žadatelům, kteří v uplynulých letech porušili podmínky čerpání podpory poskytnuté ze státního rozpočtu,⁴⁹

nedošlo ke zvýšení transparentnosti vynakládání prostředků. Nebyl také zaveden funkční systém vyhodnocování využití peněžních prostředků. Zjištění NKÚ se mj. shoduje s názory sportovních klubů a svazů vyjádřených prostřednictvím dotazníkového šetření. Například 55,8 % sportovních klubů, které měly zkušenost s průběhem dotačního řízení jak u MŠMT, tak u NSA, uvedlo, že nedošlo k posunu směrem k transparentnějšímu hodnocení žádostí. Oproti tomu pouze 25,7 % sportovních klubů se domnívá, že NSA hodnotí žádosti transparentněji. Další dopady vzniku NSA jako např. vyšší předvídatelnost poskytování podpory nebo lepší vedení oblasti sportu ze strany NSA se dle sportovních svazů nenaplnily.⁵⁰

5. Bezesmluvní a bezúplatné užívání pozemků státu soukromými subjekty

Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových (dále také „ÚZSVM“) převedl k 31. 12. 2021 na NSA celkem 46 pozemků. Jednalo se o 29 pozemků a 17 stavebních parcel, tj. pozemků, na kterých stojí stavby. Uvedené pozemky v celkové účetní hodnotě 1 808 575 Kč se nachází ve sjezdovém a skokanském areálu v Harrachově. Jejich celková

⁴⁷ Důvodová zpráva k novele zákona č. 178/2019 Sb.

⁴⁸ Ustanovení § 39 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb.

⁴⁹ NSA minimálně v pěti případech poskytla dotaci příjemcům, kteří dříve porušili podmínky poskytnutí dotace. MŠMT mělo zavedený systém kontroly zabezpečující poskytování dotací pouze oprávněným žadatelům.

⁵⁰ Celkem 48,7 % sportovních svazů se domnívá, že NSA nezajišťuje lepší vedení oblasti sportu a dále 61,3 % sportovních svazů se domnívá, že vznikem NSA se nenaplnila vyšší předvídatelnost poskytování státní podpory.

výměra činí 295 923 m². NKÚ ověřil na základě výpisů z katastru nemovitostí a katastrálních map charakter, popř. využití, převedených pozemků v katastrálním území Harrachov. Jednalo se zejména o sjezdové tratě z Čertovy hory a lanové dráhy pro lyžaře, vč. staveb bez č. p. cizích vlastníků.

NSA s nemovitým majetkem převzala od ÚZSVM dvě nájemní smlouvy k šesti pozemkům⁵¹ uzavřené se dvěma různými subjekty. Po ukončení účinnosti těchto smluv NSA původní smlouvy o nájmu majetku neprodloužila. Původní nájemci však uvedené pozemky až do ukončení kontroly NKÚ nadále užívali. NSA tak při užívání pozemků v případě jedné smlouvy bezdůvodně snížila výnos z nemovitého majetku minimálně o 441 000 Kč a v případě druhé nájemní smlouvy minimálně o 114 365 Kč. NSA neuzavřela do doby ukončení kontroly NKÚ nové nájemní smlouvy. NSA umožnila bezúplatné užívání tohoto nemovitého majetku bez právního titulu jinými subjekty. NSA tak postupovala v rozporu se zákonem o majetku ČR⁵², protože neodůvodněně snížila výnos z majetku v celkové minimální výši 555 365 Kč.

NSA dále nesledovala, zda nájemci pozemků řádně a včas plnili své závazky vyplývající ze smluv v celkové výši nájemného 220 547 Kč od nabytí příslušnosti hospodařit s tímto majetkem, tj. 1. 1. 2022, do konce účinnosti smluv⁴⁷. NSA tím postupovala v rozporu se zákonem o majetku ČR.⁵³

Ke zbylým 40 pozemkům NSA neměla v kontrolovaném období uzavřeny žádné nájemní smlouvy. Z veřejně dostupných zdrojů bylo zjištěno, že tyto pozemky byly rovněž prokazatelně využívány jinými subjekty. Na pozemcích NSA byla např. lanová dráha, která je celoročně v provozu, hotel či stánky s občerstvením.

NSA postupovala v rozporu se zákonem o majetku ČR⁵⁴ tím, že nemovitý majetek (46 pozemků v celkové výměře 295 923 m²) nevyužívala účelně a hospodárně k plnění funkcí státu a k výkonu stanovených činností v období od nabytí příslušnosti hospodařit s tímto majetkem, tj. od 1. 1. 2022, do doby ukončení kontroly NKÚ.

Dále NSA postupovala v rozporu se zákonem o majetku ČR⁵⁵ tím, že nevyužívala všechny právní prostředky při uplatňování a hájení práv státu jako vlastníka, a to tím, že včas neuplatňovala právo na vydání bezdůvodného obohacení od jiných právnických či fyzických osob, které užívaly výše zmíněný nemovitý majetek.

K promlčení práva na vydání bezdůvodného obohacení do doby ukončení kontroly NKÚ nedošlo.

6. Nedostatky při vynakládání peněžních prostředků na nákup služeb a pořízení majetku

Kontrolou bylo prověřeno šest smluv o poskytování právních služeb, které NSA uzavřela v období mezi roky 2020 až 2022. Na základě těchto smluv NSA vynaložila celkem 1 953 832 Kč vč. DPH. Tři z těchto smluv byly uzavřeny na základě realizovaného průzkumu trhu či výběrových řízení, zbylé tři byly uzavřeny na základě využití zákonných výjimek.

⁵¹ První nájemní smlouva k jednomu pozemku byla uzavřena na dobu do 28. 2. 2022, druhá nájemní smlouva k pěti pozemkům byla uzavřena na dobu do 31. 12. 2022.

⁵² Ustanovení § 14 odst. 1 věta druhá zákona č. 219/2000 Sb.

⁵³ Ustanovení § 14 odst. 5 zákona č. 219/2000 Sb.

⁵⁴ Ustanovení § 14 odst. 1 věta první zákona č. 219/2000 Sb.

⁵⁵ Ustanovení § 14 odst. 4 zákona č. 219/2000 Sb.

Kontrola dále prověřila tři veřejné zakázky (dále také „VZ“) zadané prostřednictvím Národního elektronického nástroje (dále také „NEN“), jejichž hodnota činila celkem 3 632 856 Kč bez DPH. Jednalo se o VZ na posouzení projektových dokumentací a dvě VZ na dva informační systémy.

6.1 Právní služby uzavřené na základě zákonné výjimky

NSA v roce 2021 uzavřela s advokátní kanceláří dvě smlouvy a v roce 2022 s jinou advokátní kanceláří jednu smlouvu na základě zákonné výjimky k zastupování NSA ve správních a soudních řízeních.

Smlouvy z roku 2021, které NSA zaslala k uveřejnění v registru smluv, neobsahovaly zákonem požadovaný údaj – hodnotu předmětu smlouvy⁵⁶, přestože NSA tuto hodnotu mohla určit na základě hodinové sazby a předpokládaného rozsahu. Smlouva uveřejněná bez hodnoty předmětu smlouvy se tak dle zákona o registru smluv⁵⁷ nepovažuje za uveřejněnou prostřednictvím registru smluv. Na neuveřejněnou smlouvu se aplikuje sankce dle zákona o registru smluv⁵⁸, a to zrušení smlouvy od počátku. NSA tak v kontrolovaném období na základě zrušených smluv vynaložila peněžní prostředky v celkové výši 536 423 Kč vč. DPH.

Tímto NSA vynaložila peněžní prostředky v celkové výši 536 423 Kč vč. DPH bez právního důvodu. Dle NKÚ se jedná o skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně.⁵⁹

6.2 Právní služby zadané na základě výběrových řízení

NSA na základě uzavřených řízení prostřednictvím NEN uzavřela v roce 2020 smlouvu na poskytování právně ekonomického poradenství a dále v roce 2022 dvě smlouvy se dvěma advokátními kancelářemi na poskytování právních služeb či poskytování právního poradenství. U obou smluv z roku 2022 NSA neuveřejnila na svém profilu zadavatele výši skutečně uhrazené ceny za rok 2022. NSA tak postupovala v rozporu se zákonem o zadávání veřejných zakázek.⁶⁰

Dále u smlouvy z roku 2020 a jedné ze smluv z roku 2022 NSA neuchovávala dokumentace VZ, které by prokazatelně dokládaly postupy k uzavření smluv.

NSA se dopustila porušení zásady transparentnosti uvedené v zákoně o zadávání veřejných zakázek⁶¹ tím, že nevytvářela a neuchovávala dokumentace k uvedeným VZ, což v konečném důsledku znemožňovalo jejich účinnou kontrolu.

6.3 Veřejná zakázka na posouzení projektových dokumentací

NSA uzavřela se dvěma dodavateli rámcové smlouvy. Dodavatelé měli na základě objednávek expertně posoudit projektové dokumentace podle principů 3E.⁶² NSA nevytvářela dokumentaci k této VZ, což v konečném důsledku znemožňovalo její účinnou

⁵⁶ Ustanovení § 5 odst. 5 písm. c) zákona č. 340/2015 Sb.

⁵⁷ Ustanovení § 5 odst. 5 zákona č. 340/2015 Sb.

⁵⁸ Ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 340/2015 Sb.

⁵⁹ Ustanovení § 3 písm. e) a ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) zákona č. 218/2000 Sb.

⁶⁰ Ustanovení § 219 odst. 3 zákona č. 134/2016 Sb.

⁶¹ Ustanovení § 6 odst. 1 zákona č. 134/2016 Sb.

⁶² Principy účelnosti, efektivnosti a hospodárnosti.

kontrolu a přezkum, a tím se dopustila porušení zásady transparentnosti uvedené v zákoně o zadávání veřejných zakázek⁶³. NSA zaslala k uveřejnění v registru smluv rámcové smlouvy na posouzení projektových dokumentací, které obsahovaly nesprávně uvedenou cenu či hodnotu předmětu smlouvy podle zákona o registru smluv.

Dále NSA nevypracovala písemné objednávky, na jejichž základě po dodavatelích požadovala plnění a s pravidly, která si sama nastavila. Dodavatelé na základě čtyř předávacích protokolů vystavili faktury za posouzení projektových dokumentací, které byly ve výši přesahujících 50 000 Kč bez DPH. Celková výše vystavených faktur činila 1 175 750 Kč bez DPH. NSA postupovala v rozporu se zákonem o registru smluv⁶⁴ tím, že nezaslala k uveřejnění v registru smluv jednotlivé objednávky, čímž podle zákona o registru smluv⁶⁵ byly zrušeny od počátku, resp. nenabýly účinnosti. **Tímto NSA vynaložila peněžní prostředky v celkové výši 1 175 750 Kč bez DPH bez právního důvodu. Dle NKÚ se jedná o skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně.**⁶⁶

6.4 Veřejná zakázka na vytvoření rejstříku sportu

NSA uzavřela v květnu 2020 na základě výsledků výběrového řízení smlouvu s dodavatelem na vytvoření informačního systému rejstříku sportu. K uvedené smlouvě uzavřela v únoru 2021 dodatek, jehož předmětem byla úprava termínů plnění a posunutí lhůty k provedení díla. NSA nezaslala k uveřejnění v registru smluv uzavřený dodatek v zákonem stanovené lhůtě, a tím porušila zákon o registru smluv, což v konečném důsledku znamenalo zrušení dodatku od samého počátku⁶⁷. NSA postupovala v rozporu se zákonem o zadávání veřejných zakázek,⁶⁸ když na svém profilu zadavatele nezveřejnila ve stanovených lhůtách výše skutečně uhrazené ceny, a to za plnění VZ v letech 2020 a 2021. NSA nevytvářela dokumentaci k této VZ, což v konečném důsledku znemožňovalo její účinnou kontrolu a přezkum, a tím se dopustila porušení zásady transparentnosti uvedené v zákoně o zadávání veřejných zakázek⁶⁹.

6.5 Netransparentní postup při pořizování majetku

Z movitého majetku bylo kontrole podrobena 83 ks náhodně vybraných položek nabytého majetku v pořizovací hodnotě cca 6 240 561 Kč, tj. cca 33 % nabytého majetku. Kontrolou bylo zjištěno, že pořizovaný majetek byl vždy součástí větší objednávky či uzavřené smlouvy.⁷⁰ Jednalo se o nákupy výpočetní techniky a pořízení nábytku.

NSA u jedné ze šesti kontrolovaných smluv neoslovila minimálně tři uchazeče v rámci výběrového řízení před uzavřením smlouvy. Dále u dvou ze 14 objednávek NSA nerealizovala průzkum trhu, kterým by zjistila ceny v místě a čase obvyklé. NSA tak nepostupovala v souladu s pravidly, která si sama nastavila. Ve všech třech případech NSA nevytvářela dokumentace k těmto VZ, což v konečném důsledku znemožňovalo jejich účinnou kontrolu

⁶³ Ustanovení § 6 odst. 1 zákona č. 134/2016 Sb.

⁶⁴ Ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 340/2015 Sb.

⁶⁵ Ustanovení § 6 odst. 1 ve spojení s ustanovením § 7 odst. 1 zákona č. 340/2015 Sb.

⁶⁶ Ustanovení § 3 písm. e) a ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) zákona č. 218/2000 Sb.

⁶⁷ Ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 340/2015 Sb. a ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 340/2015 Sb.

⁶⁸ Ustanovení § 219 odst. 3 zákona č. 134/2016 Sb.

⁶⁹ Ustanovení § 6 odst. 1 zákona č. 134/2016 Sb.

⁷⁰ NKÚ zkontroloval šest smluv, 14 objednávek a k nim celkem 22 faktur.

a přezkum, a tím se dopustila porušení zásady transparentnosti uvedené v zákoně o zadávání veřejných zakázek⁷¹.

7. Nefunkční vnitřní kontrolní systém NSA

NSA měla v rámci organizační struktury vytvořený samostatný útvar interního auditu, který byl přímo podřízen předsedovi NSA. Nicméně od 1. 6. 2022 do 17. 4. 2023 NSA neměla obsazenou pozici interního auditora. NSA nevypracovala roční plán interního auditu na rok 2023 ani střednědobý plán interního auditu na roky 2023–2025. Dále NSA nezpracovala zprávy o provedených auditech v roce 2022 a 2023 ani roční zprávu o výsledcích interního auditu za rok 2022.⁷² NSA porušila zákon o finanční kontrole⁷³ tím, že interní auditor NSA nevypracoval střednědobý plán na roky 2023–2025 ani roční plán interního auditu pro rok 2023. Střednědobý plán na roky 2023–2025 ani roční plán interního auditu pro rok 2023 nemohl být projednán s předsedou NSA, a tedy ani nemohl být schválen.

NSA nezpracovala zprávy o provedených auditech v roce 2022 ani roční zprávu o výsledcích interního auditu za rok 2022 s doporučeními ke zdokonalování kvality VKS, k předcházení nebo ke zmírnění rizik a k přijetí opatření k nápravě zjištěných nedostatků. NSA v roce 2022 neprověřila účinnost VKS podle zákona o finanční kontrole.⁷⁴

NKÚ na vzorku 116 operací (12 objednávek, sedm smluv a 97 RoPD) přezkoumal, zda NSA provedla řídicí kontrolu před vznikem závazku. NKÚ zjistil, že u 25 vydaných RoPD, tří uzavřených smluv či objednávek předběžná řídicí kontrola při řízení veřejných výdajů ve smyslu zákona o finanční kontrole a prováděcí vyhlášky⁷⁵ nezajistila schvalovací postupy řídicí kontroly. NSA neprovedla předběžnou řídicí kontrolu před vznikem závazku podle prováděcí vyhlášky⁷⁶ a neprověřila nezbytnost připravované operace k zajištění stanovených úkolů a schválených záměrů a cílů. NSA nezavedla a neudržovala VKS v souladu se zákonem o finanční kontrole,⁷⁷ který by vytvářel podmínky pro hospodárný, efektivní a účelný výkon veřejné správy.

NKÚ na vybraném vzorku 114 operací (21 faktur a 93 případů vyplacení dotace) přezkoumal, zda NSA provedla řídicí kontrolu po vzniku závazku. NSA nepostupovala při provádění předběžné kontroly při řízení výdajů po vzniku závazku u 20 faktur a 15 vyplacených dotací kontrolního vzorku v souladu se zákonem o finanční kontrole a prováděcí vyhláškou.⁷⁸ V rámci schvalovacích postupů totiž NSA provedla schválení příkazem operace a hlavním účetním po termínu splatnosti faktur či po vyplacení dotace. NSA nezavedla a neudržovala VKS v souladu se zákonem o finanční kontrole,⁷⁹ který by vytvářel podmínky pro hospodárný, efektivní a účelný výkon veřejné správy.

⁷¹ Ustanovení § 6 odst. 1 zákona č. 134/2016 Sb.

⁷² Ustanovení § 25 a § 31 zákona č. 320/2001 Sb.

⁷³ Ustanovení § 30 odst. 5 zákona č. 320/2001 Sb.

⁷⁴ Ustanovení § 30 odst. 7 zákona č. 320/2001 Sb.

⁷⁵ Ustanovení § 26 odst. 1 zákona č. 320/2001 Sb. a ustanovení § 10 vyhlášky č. 416/2004 Sb.

⁷⁶ Ustanovení § 13 vyhlášky č. 416/2004 Sb.

⁷⁷ Ustanovení § 25 zákona č. 320/2001 Sb.

⁷⁸ Ustanovení § 26 odst. 1, 2 a 4 zákona č. 320/2001 Sb. ve spojení s ustanoveními § 6 odst. 2 písm. a) a § 11 odst. 1 zákona č. 320/2001 Sb. a ve spojení s ustanovením § 14 odst. 1, 2 a 4 vyhlášky 416/2004 Sb.

⁷⁹ Ustanovení § 25 zákona č. 320/2001 Sb.

NSA proplatila sedm z 21 faktur kontrolního vzorku po termínu splatnosti v celkové výši 2 696 699 Kč. Tím, že hradila závazky po splatnosti, vystavila se riziku uplatnění smluvních sankcí ze strany dodavatelů. Tato skutečnost svědčí o nefunkčním VKS.

Ze všeho výše uvedeného je zřejmé, že VKS v kontrolovaném období byl v NSA nefunkční. Po celou dobu kontrolovaného období docházelo k uzavírání smluv a objednávek i proplácení faktur a vyplácení dotací, aniž by byly dodrženy schvalovací postupy upravené v zákoně o finanční kontrole a jeho prováděcí vyhlášce.

NSA u investičních dotací neprováděla žádnou průběžnou kontrolu (např. místní šetření) a dále u investičních i neinvestičních dotací nekontrolovala závěrečná vyúčtování dotací. NSA tak postupovala v rozporu se zákonem o finanční kontrole⁸⁰ tím, že neprováděla průběžnou a následnou kontrolu při hospodaření s veřejnými prostředky. NSA dále postupovala v rozporu se zákonem o finanční kontrole⁸¹ také tím, že vedoucí orgánu veřejné správy nezavedl a neudržel VKS. NSA tak postupovala v rozporu se zákonem o finanční kontrole⁸² tím, že neprověřovala hospodárny, efektivní a účelný výkon veřejné správy. Kritéria pro hodnocení hospodárného, efektivního a účelného výkonu státní správy nebyla stanovena předsedou NSA ve smyslu zákona o finanční kontrole.⁸³

8. Nedostatečná archivace dokumentů a výkon spisové služby na NSA

NKÚ zjistil následující nedostatky, které mají souvislost s archivací:

- chybějící dokumenty v souvislosti s pořizováním majetku;
- nedatované zápisy o provedení inventarizace dílčí inventarizační komise;
- chybějící a nepodepsané dokumenty či dokumenty bez označení identifikátorem ve spisech veřejných zakázek;
- chybějící identifikátor u dokumentů smluv o poskytování právních služeb;
- chybějící závěrečná vyhodnocení akcí u spisů investičních dotací;
- chybějící závěrečné zprávy projektů;
- chybějící roční plán interního auditu pro rok 2023 a střednědobý plán na roky 2023–2025.

NSA postupovala v rozporu se zákonem o archivnictví a spisové službě⁸⁴, když jednoznačně neoznačovala dokumenty⁸⁵ podle tohoto zákona. Jednalo se o dokumenty, které sama vytvářela společně s dokumenty, které obdržela. Ty dále neuchovávala v souladu se zákonem o archivnictví a spisové službě.⁸⁶ Tím nezajistila nezaměnitelnost, což ve svém důsledku mohlo vytvářet prostor pro jeho libovolnou manipulaci. Zároveň jednala v rozporu se

⁸⁰ Ustanovení § 27 zákona č. 320/2001 Sb. ve spojení s ustanovením § 11 odst. 3 a 4 zákona č. 320/2001 Sb.

⁸¹ Ustanovení § 25 zákona č. 320/2001 Sb.

⁸² Ustanovení § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 320/2001 Sb.

⁸³ Ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 320/2001 Sb.

⁸⁴ Ustanovení § 64 odst. 2 zákona č. 499/2004 Sb.

⁸⁵ Ustanovení § 2 písm. e) zákona č. 499/2004 Sb.

⁸⁶ Ustanovení § 68 odst. 1 zákona č. 499/2004 Sb.

zákonem o archivnictví a spisové službě⁸⁷ a spisovým a skartačním řádem NSA tím, že neoznačovala dokumenty spisovými znaky, skartačními znaky a skartačními lhůtami.

Seznam zkratk

DPH	daň z přidané hodnoty
HDP	hrubý domácí produkt
Koncepce 2025	<i>Koncepce podpory sportu 2016–2025 – SPORT 2025</i>
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NEN	Národní elektronický nástroj
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
NSA	Národní sportovní agentura
RoPD	rozhodnutí o poskytnutí dotace
ÚZSVM	Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových
VKS	vnitřní kontrolní systém
VZ	veřejná zakázka

Seznam příloh

- Příloha č. 1: Hospodaření Národní sportovní agentury
- Příloha č. 2: Poskytování dotací
- Příloha č. 3: Dotazníkové šetření NKÚ
- Příloha č. 4: Mezinárodní srovnání

⁸⁷ Ustanovení § 66 odst. 3 zákona 499/2004 Sb.

Hospodaření Národní sportovní agentury

Hodnota majetku NSA vyjádřená netto hodnotou aktiv k poslednímu dni roku 2022 činila přibližně 6,8 mld. Kč. Hodnota majetku se oproti roku 2020 zvýšila o 6,6 mld. Kč, a to především navýšením oběžných aktiv způsobeným nárůstem krátkodobých poskytnutých záloh na transfery z důvodu poskytování podpory do oblasti sportu.

Tabulka č. 1: Vybrané položky rozvahy Národní sportovní agentury (v Kč)

Aktiva		Netto hodnoty			
		k 31.12.2019	k 31.12.2020	k 31.12.2021	k 31.12.2022
	Aktiva celkem	3 652 221,00	145 089 426,91	6 028 550 206,54	6 780 019 907,31
A.	Stálá aktiva	2 710 215,00	4 979 546,43	28 029 677,08	1 333 719 409,31
A.I.	Dlouhodobý nehmotný majetek	0,00	1 801 790,00	2 563 742,48	1 595 009,48
A.I.2.	Software	0,00	0,00	2 563 742,48	1 516 964,48
A.II.	Dlouhodobý hmotný majetek	2 710 215,00	3 177 756,43	6 640 184,10	5 492 285,20
A.II.1.	Pozemky	0,00	0,00	1 808 574,50	1 808 574,50
A.II.4.	Samostatné hmotné movité věci a soubory hmotných movitých věcí	2 710 215,00	3 177 756,43	4 380 302,59	3 683 710,70
B.	Oběžná aktiva	942 006,00	140 109 880,48	6 000 520 529,46	5 446 300 498,00
B.II.	Krátkodobé pohledávky	0,00	136 343 383,04	5 993 570 178,36	5 441 781 500,98
B.III.	Krátkodobý finanční majetek	942 006,00	3 766 497,44	6 950 351,10	4 518 997,02

Zdroj: rozvahy NSA za roky 2019, 2020, 2021 a 2022.

Celková výše nákladů z hlavní činnosti za rok 2022 činila 7 mld. Kč, což bylo o 6,8 mld. Kč více než v roce 2020. Uvedená změna byla způsobena poskytováním dotací příjemcům a promítnutím v navýšení nákladů na transfery.

V kontrolovaném období NSA nerealizovala hospodářskou činnost.

Tabulka č. 2: Vybrané položky výkazu zisku a ztráty Národní sportovní agentury (v Kč)

Vybrané náklady		2019	2020	2021	2022
A.	Náklady celkem	5 355 989,11	215 856 286,73	6 142 926 280,22	7 035 385 621,28
A.I.	Náklady z činnosti	5 355 989,11	60 603 455,13	112 942 326,52	87 975 525,18
A.I.1.	Spotřeba materiálu	107 299,46	1 393 163,23	1 158 813,98	850 211,14
A.I.2.	Spotřeba energie	19 664,20	252 573,54	240 994,02	487 781,34
A.I.8.	Opravy a udržování	0,00	44 193,90	54 521,00	216 504,18
A.I.9.	Cestovné	241 229,00	458 281,12	181 315,73	1 516 089,48
A.I.10.	Náklady na reprezentaci	9 267,00	446 741,85	232 855,15	1 722 473,03
A.I.12.	Ostatní služby	320 532,47	15 722 685,54	20 484 635,50	23 984 032,79
A.I.13.	Mzdové náklady	2 319 886,00	26 462 513,00	35 094 820,00	35 712 405,00
A.I.14.	Zákonné sociální pojištění	754 061,00	8 388 898,00	11 443 624,99	11 680 706,00
A.I.16.	Zákonné sociální náklady	23 803,00	753 317,44	1 394 682,08	1 534 193,61
A.I.23.	Jiné pokuty a penále	0,00	0,00	1 135 930,00	838 802,82
A.I.28.	Odpisy dlouhodobého majetku	0,00	2 473 010,00	1 418 713,00	2 339 768,00
A.I.35.	Náklady z drobného dlouhodobého majetku	1 555 746,98	2 084 663,43	1 222 435,41	578 432,53
A.I.36.	Ostatní náklady z činnosti	0,00	2 123 414,08	38 873 554,10	4 020 135,84
A.III.	Náklady na transfery	0,00	155 252 831,60	6 029 983 332,82	6 947 218 646,68
A.III.1.	Náklady vybraných ústředních vládních institucí na transfery	0,00	155 252 831,60	6 029 983 332,82	6 947 218 646,68

Zdroj: výkazy zisku a ztráty NSA za roky 2019, 2020, 2021 a 2022.

Poskytování dotací

Kontrolou NKÚ bylo zjišťováno, jaký objem peněžních prostředků ze státního rozpočtu byl MŠMT a NSA vynakládán do oblasti sportu ve vztahu k celkovému státnímu rozpočtu a také k výši hrubého domácího produktu (dále také „HDP“).

Výše dotací poskytnutých do oblasti sportu (v mil. Kč)

Ukazatel	2019	2020	2021	2022
Výše poskytnutých dotací do oblasti sportu ze státního rozpočtu	6 364	6 757	6 012	6 989
Skutečná výše výdajů státního rozpočtu	1 551 738	1 842 929	1 906 925	1 984 809
HDP*	5 791 498	5 709 131	6 108 717	6 785 852
Poměr výše dotací do sportu ze státního rozpočtu k celkovým výdajům státního rozpočtu	0,41 %	0,37 %	0,32 %	0,35 %
Poměr výše dotací do sportu ze státního rozpočtu k HDP	0,11 %	0,12 %	0,10 %	0,10 %

Pozn.: * Vládní návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2022.

Zdroj: vypracoval NKÚ na základě dat Českého statistického úřadu.

Z tabulky je patrné, že výše poskytnutých dotací do oblasti sportu se ve vztahu k HDP po celé sledované období pohybovala v rozmezí 0,10–0,12 %. V porovnání k výši výdajů státního rozpočtu se tato míra pohybovala v rozmezí 0,32–0,44 %.

Kontrolované investiční výzvy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy:

- Pořízení samostatného movitého majetku 2019
- Pořízení samostatného movitého majetku 2020
- V3 Sport, investice 2019/2020
- V4 Sport, investice 2019/2020
- V5 Sport, investice 2020 pro SK a TJ
- V6 Sport, investice 2020 pro ÚSC

Národní sportovní agentura:

- Výzva č. 12/2020 – Sportovní infrastruktura – Investice do 10 mil. Kč
- Výzva č. 13/2020 – Sportovní infrastruktura – Investice nad 10 mil. Kč
- Výzva č. 14/2020 – Standardizovaná infrastruktura
- Výzva č. 5/2021 – Movité investice 2021
- Výzva č. 6/2021 – Nadregionální sportovní infrastruktura 2021
- Výzva č. 7/2021 – Movité investice 2021 parasport
- Výzva č. 8/2021 – Kabina 2021
- Výzva č. 11/2021 – Regiony 2021
- Výzva č. 18/2022 – Regiony SK/TJ 2022
- Výzva č. 19/2022 – Regiony ÚSC 2022
- Výzva č. 20/2022 – Standardizovaná sportovní infrastruktura
- Výzva č. 34/2022 – Movité investice – Rozvoj materiálně technické základny sportovních svazů 2022–2023

Kontrolované neinvestiční výzvy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy:

- Můj klub 2019
- Můj klub 2020

- Organizace sportu 2019 – Sportovní svazy
- Organizace sportu 2020 – Sportovní svazy
- TALENT 2019
- TALENT 2020
- VSA 2019
- VSA 2020

Národní sportovní agentura:

- Výzva č. 17/2021 – Podpora sportovních organizací svazového charakteru, které se účastní ZOH 2022
- Výzva č. 2/2022 – Podpora státní reprezentace žen kolektivních sportů LOH 2028 pro rok 2022
- Výzva č. 3/2021 – Významné sportovní akce Mimořádné důležitosti 2021
- Výzva č. 12/2021 – Významné sportovní akce Mimořádné důležitosti 2021 – 2. kolo
- Výzva č. 7/2020 – Pohyb a zdraví 2021
- Výzva č. 8/2020 – Provoz a údržba 2021
- Výzva č. 11/2020 – Podpora SK/TJ ZPS 2021
- Výzva č. 18/2021 – Podpora sportovních organizací svazového charakteru 2022
- Výzva č. 16/2022 – Podpora sportovních organizací svazového charakteru 2022 – 2. kolo
- Výzva č. 5/2022 – Zastřešující sportovní organizace 2022
- Výzva č. 14/2021 – Můj klub 2022
- Výzva č. 14/2022 – Můj klub 2022 – 2. kolo

Dotazníkové šetření NKÚ

NKÚ provedl v rámci kontrolní akce č. 23/04 kvantitativní výzkum metodou standardizovaného dotazníku, a to ve dvou verzích pro sportovní kluby a sportovní svazy. Účelem dotazníkového šetření bylo získání informací o sportovním prostředí a jeho pohledu na podporu v oblasti sportu. NKÚ prostřednictvím datové schránky oslovil 13 417 sportovních klubů a 229 sportovních svazů (podle dat uvedených v rejstříku sportu k 31. březnu 2023). Na tento dotazník odpovědělo celkem 7 105 respondentů (návratnost 52 %).

Dotazník určený pro sportovní kluby obsahoval 13–16 otázek (v závislosti na filtrování odpovědí), dotazník pro sportovní svazy pak 8–14 otázek. Poslední otázka u obou variant dotazníků sloužila k doplnění či vyjádření postoje respondenta. Některé otázky v dotazníku nabízely doplnění v podobě otevřené odpovědi.

Dotazníkové šetření probíhalo v období od 24. května do 4. července 2023.

Interaktivní zobrazení dat zjištěných v kontrole je dostupný na následujícím odkazu:

<https://www.nku.cz/scripts/detail.php?id=13493>.

Mezinárodní srovnání

NKÚ provedl mezinárodní dotazníkové šetření v rámci kontrolní akce č. 23/04 s cílem získat relevantní informace o oblasti sportu v jiných zemích. NKÚ proto oslovil 47 evropských nejvyšších kontrolních institucí sdružených v rámci EUOSAI, přičemž obdržel celkem 17 odpovědí. Šetření probíhalo v období od 31. května do 13. července 2023.

Interaktivní zobrazení dat zjištěných v kontrole je dostupný na následujícím odkazu:

<https://www.nku.cz/scripts/detail.php?id=13494>.

Kontrolní závěr z kontrolní akce

23/05

Peněžní prostředky vynakládané na systém základních registrů a vybrané informační systémy, které získávají, shromažďují a poskytují údaje na základě zvláštních předpisů

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2023 pod číslem 23/05. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Josef Kubíček.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda vybrané organizační složky státu vynakládaly peněžní prostředky účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy na systém základních registrů (dále také „ZR“) a vybrané informační systémy (dále také „IS“), které získávají, shromažďují a poskytují údaje na základě zvláštních předpisů.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo vnitra (dále také „MV“),
Český statistický úřad, Praha (dále také „ČSÚ“),
Český úřad zeměměřický a katastrální, Praha (dále také „ČÚZK“),
Správa základních registrů, Praha (dále také „SZR“),
Digitální a informační agentura, Praha (dále také „DIA“).

Kontrola byla prováděna u kontrolovaných osob v období od února 2023 do prosince 2023.

Kontrolováno bylo období od roku 2015 do roku 2022, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kolegium NKÚ na svém VII. jednání, které se konalo dne 20. května 2024,

schválilo usnesením č. 4/VII/2024

kontrolní závěr v tomto znění:

Systém základních registrů

2,46 mld. Kč

Celkové náklady na systém základních registrů v letech 2015–2022

8 mld.

Celkový počet transakcí provedených základními registry

2 923 agendových IS

z cca 5 tis. IS využívajících referenční údaje ZR si vytváří jejich lokální kopie

4 z 5

registrů ve vendor lock-in¹

Více než 4 roky

po stanoveném termínu není zajištěna dostupnost systému základních registrů v režimu 7x24

¹ Závislost na konkrétním dodavateli.

I. Shrnutí a vyhodnocení

1.1 NKÚ prověřil, zda jsou peněžní prostředky státu související s působností orgánů státní správy v oblasti základních registrů vynakládány účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy. Ke kontrole byly vybrány dodávky a služby týkající se budování, provozu, rozvoje a využívání informačních systémů v oblasti základních registrů.

1.2 Významně roste poptávka občanů i soukromoprávních subjektů po nepřetržitých digitálních službách veřejné správy. Současně dochází vlivem digitalizace ke změnám, které kladou zvýšené nároky na využívání dat ze systému ZR. Na základě této potřeby připravilo MV v roce 2018 dokument nazvaný *Základní registry 2.0 – cílový koncept*, v němž představilo transformaci základních registrů do nové podoby (dále také „Koncept ZR 2.0“). V rámci tohoto dokumentu vymezilo hlavní realizační kroky pro jednotlivé správce základních registrů a pevně stanovilo termíny realizace. Od roku 2018 tak jednotliví správci základních registrů vynakládají peněžní prostředky na transformaci základních registrů ve snaze naplnit Koncept ZR 2.0.

1.3 NKÚ při kontrole zjistil, že systém základních registrů aktuální koncepcí a režimem provozu nespĺňuje zvyšující se požadavky na úroveň digitalizace veřejné správy. Část peněžních prostředků vynaložených na provoz a transformaci systému základních registrů posoudil NKÚ jako neúčelně a neekonomicky vynaložené.

1.4 MV a SZR nenaplnily Koncept ZR 2.0. Zejména nezajistily obměnu infrastruktury základních registrů a bezodstávkový provoz systému základních registrů v režimu 7x24². Oba realizační kroky měly být dokončeny do konce roku 2019. Stále tak dochází k odstávkám systému ZR a správci agendových informačních systémů si pro zajištění poskytování služeb veřejné správy klientům vytvářeli lokální kopie referenčních údajů ze systému základních registrů. Postup MV a SZR vedl mimo jiné k tomu, že ČÚZK a ČSÚ do data ukončení kontroly vynakládaly peněžní prostředky související se zavedením bezodstávkového provozu neúčelně.

1.5 Provoz systému základních registrů od jejich vzniku zajišťovaly MV, SZR, ČSÚ a ČÚZK na základě opakovaně uzavíraných smluv s původními dodavateli. NKÚ zjistil, že MV, SZR a ČSÚ zadávaly veřejné zakázky v zadávacím řízení s omezenou hospodářskou soutěží, příp. bez provedení zadávacího řízení, a dostaly se do závislosti na konkrétním dodavateli (tj. do pozice vendor lock-in). NKÚ posoudil tento dlouhodobě přetrvávající stav jako riziko pro hospodárnost peněžních prostředků vynakládaných každoročně na provoz systému ZR. Průměrné roční výdaje na provoz systému ZR byly 220 mil. Kč v rámci kontrolovaného období 2015–2023.

1.6 NKÚ ověřil, že systém základních registrů i přes výše uvedené nedostatky a omezení plnil roli základního datového zdroje veřejné správy. V letech 2015–2023 zprostředkoval cca 8 mld. transakcí a byl např. využit jako hlavní zdroj údajů pro potřeby sčítání lidu, domů a bytů provedeného ČSÚ v roce 2021.

² Dostupnost systému 24 hodin denně, 7 dní v týdnu.

1.7 Celkové vyhodnocení vychází zejména z těchto zjištěných skutečností:

- a) MV zpracovalo v roce 2018 cílový koncept rozvoje základních registrů (Koncept ZR 2.0). V Konceptu ZR 2.0 nastavilo MV realizační kroky směřující k transformaci systému ZR do nové podoby, a to s termíny splnění od roku 2019 do roku 2023. Na naplnění tohoto konceptu vynakládali jednotliví správci ZR v průběhu kontrolovaného období peněžní prostředky. K transformaci systému ZR dle Konceptu ZR 2.0 do konce roku 2023 nedošlo. MV a SZR i přes vynaložení peněžních prostředků ve výši 67,9 mil. Kč neobnovily³ kompletně infrastrukturu těch částí systému ZR, které spadají pod jejich správu. Zároveň MV v rámci nákupu komponent pro obnovu systému ZR nevhodně vynaložilo peněžní prostředky ve výši cca 4,4 mil. Kč.
- b) ČSÚ a ČÚZK vynaložily v kontrolovaném období peněžní prostředky v řádu desítek milionů korun na úpravu *registru osob* (dále také „ROS“) a *registru územní identifikace, adres a nemovitostí* (dále také „RÚIAN“) k zajištění jejich bezodstávkového provozu v režimu 7x24. MV a SZR neprovedly potřebné úpravy jimi spravovaných částí ZR, zejm. *Informačního systému základních registrů* (dále také „ISZR“); bezodstávkového provozu celého systému ZR v režimu 7x24 tak nebylo dosaženo. Tímto postupem MV a SZR způsobily, že peněžní prostředky vynaložené ČSÚ a ČÚZK na úpravy ROS a RÚIAN hodnotil NKÚ k době ukončení kontroly jako neúčelně vynaložené.
- c) Nezavedení bezodstávkového provozu systému ZR je jednou z možných příčin stavu, kdy si při výkonu státní správy 2 923 z 5 118 agendových informačních systémů⁴ (dále také „AIS“) vytváří lokální kopie referenčních údajů vedených v systému ZR. Kopírováním referenčních údajů se z nich stávají pouze „informační údaje“, které nemusejí odpovídat skutečnému (aktuálnímu) stavu, a pro výkon agend veřejné správy tak postrádají validitu referenčních údajů. Dochází také k omezování funkcionalit zbylých AIS, které data ze ZR využívají přímo (např. nedostupnost *Národní identitní autority* a informačních systémů, které ji využívají).
- d) Od doby zahájení provozu⁵ systému ZR jsou všechny registry provozovány a rozvíjeny stejnými dodavateli. S výjimkou ČÚZK zajišťovali správci ZR jejich provoz a rozvoj prostřednictvím smluv uzavřených na základě veřejných zakázek bez provedení zadávacího řízení, příp. prostřednictvím jednacích řízení bez uveřejnění, ke stanovení cen tudíž nedocházelo tržním způsobem. SZR a ČSÚ navíc některé smlouvy uzavíraly bez objektivního a transparentního ověření cen. Provoz ZR byl tak i v roce 2023 stále zajišťován dle parametrů nastavených v roce 2012. Zároveň SZR nesledovala a nevyhodnocovala skutečné vytižení hardwarové infrastruktury (dále také „HW“) ISZR. Celkové peněžní prostředky vynaložené správci ZR v kontrolovaném období na systém ZR činily 2,46 mld. Kč, z toho 1,76 mld. Kč tvořily výdaje na provoz a 697 mil. Kč výdaje na obnovu.
- e) Systém ZR byl mj. využit jako jeden z hlavních zdrojů dat pro potřeby sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021 (dále také „SLDB 2021“), zejm. se jednalo o údaje vedené v *registru obyvatel* (dále také „ROB“) a údaje z *Informačního systému evidence obyvatel*

³ Ve smyslu obnovy infrastruktury jakožto hlavního realizačního kroku uvedeného v Konceptu ZR 2.0.

⁴ Agendovým informačním systémem je informační systém veřejné správy, který slouží k výkonu agendy, využívání elektronických formulářů nebo elektronické identifikaci. Zde se jedná o AIS čerpající data ze ZR.

⁵ Systém ZR vznikl jako výstup projektu realizovaného mezi lety 2008–2012. Celková hodnota pořízení činila téměř 1,8 mld. Kč.

a *Agendového informačního systému cizinců*, které spravuje MV. Prostřednictvím online formulářového řešení zabezpečil ČSÚ sběr 83,8 % sčítacích formulářů. Oproti tomu 16,2 % formulářů bylo zajištěno terénním šetřením České pošty. Celkově vynaložil ČSÚ na zajištění SLDB 2021 cca 1,815 mld. Kč. V této částce je započtena i smluvní odměna ve výši cca 1 mld. Kč pro Českou poštu, u níž nebylo do ukončení kontroly provedeno závěrečné vyúčtování.

II. Informace o kontrolované oblasti

2.1 Systém ZR představuje klíčový prvek v elektronizaci veřejné správy. Obsah, rozsah a základní principy fungování ZR jsou stanoveny zákonem č. 111/2009 Sb.⁶ (dále také „zákon o základních registrech“). ZR vznikly v rámci několika samostatných projektů spolufinancovaných Evropskou unií (dále také „EU“) a vstoupily do reálného provozu dne 1. července 2012.

2.2 ZR jsou zdrojem referenčních údajů o občanech, právnických osobách, nemovitostech atd. Platí obecná právní a procesní premisa, že referenční údaje jsou považovány za správné, pokud se neprokáže opak nebo pokud nejsou příslušným editorem označeny za zpochybněné. Platí tedy, že veřejná správa musí jednat na základě těchto referenčních údajů, a zároveň platí, že jedná-li veřejná správa na základě těchto referenčních údajů, nemůže dojít k nesprávnému úřednímu postupu vinou nesouladu se skutečností.

2.3 Údaje vedené v ZR jsou užívány jako administrativní datové zdroje pro orgány veřejné moci, soukromoprávní uživatele a elektronickou identifikaci obyvatel.

2.4 ZR tvoří páteř propojeného datového fondu veřejné správy včetně mechanismu pseudonymizace⁷ a propojování identifikací z jednotlivých agend. Základní funkcí propojeného datového fondu je realizace zásad „data pouze jednou (Once-only)“ a „obíhají data, nikoli lidé“⁸ v běžné praxi veřejné správy České republiky (dále také „ČR“).

2.5 Usnesením vlády České republiky ze dne 25. května 2015 č. 390⁹ byly ZR určeny jako prvky kritické informační infrastruktury státu.

2.6 Systém ZR se skládá mj. z aplikačních komponent¹⁰:

- *registr obyvatel* – zahrnuje státní občany ČR a určený okruh cizinců a jiných fyzických osob;
- *registr právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci*;
- *registr územní identifikace, adres a nemovitostí*;

⁶ Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech.

⁷ Zpracování údajů tak, že již nemohou být přiřazeny konkrétnímu subjektu údajů bez použití dodatečných informací, pokud jsou tyto dodatečné informace uchovávány odděleně a vztahují se na ně technická a organizační opatření, aby bylo zajištěno, že nebudou přiřazeny identifikované či identifikovatelné fyzické osobě.

⁸ Zdroj: https://archi.gov.cz/nap:propojeny_datovy_fond a *Národní architektonický plán* jako součást *Informační koncepce České republiky* dle § 5a odst. 1 zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy.

⁹ Usnesení vlády České republiky ze dne 25. května 2015 č. 390, ke 2. aktualizaci Seznamu prvků kritické infrastruktury, jejichž provozovatelem je organizační složka státu.

¹⁰ Součástí některých registrů jsou i editační agendové informační systémy.

- *registr práv a povinností* (dále také „RPP“) – slouží jako zdroj údajů pro ISZR při řízení přístupu uživatelů k údajům v ZR a AIS, zahrnuje agendy, orgány veřejné moci, soukromoprávní uživatele údajů a některá práva a povinnosti;
- *Informační systém základních registrů* – poskytuje komplexní služby definované v „katalogu eGON služeb“¹¹. Tyto služby nad ZR poskytuje všem subjektům s ohledem na jejich aktuální oprávnění uvedené v RPP. Dále zajišťuje realizaci vazeb mezi jednotlivými ZR, mezi ZR a AIS a mezi jednotlivými AIS navzájem.

2.7 Role jednotlivých částí systému ZR jsou mj. následující:

- jednotlivé ZR (ROB, ROS, RÚIAN, RPP) slouží k uchování a publikaci referenčních údajů;
- ISZR slouží jako referenční rozhraní, na kterém jsou poskytovány referenční údaje uživatelům. Nezkoumá správnost přenášených dat ani je neukládá. Ukládá logy o využívání údajů v ZR:
 - Na vnějším rozhraní poskytuje eGON služby ZR. Toto rozhraní je referenční.
 - Na vnitřním rozhraní poskytují jednotlivé registry služby, které může využívat pouze ISZR. Toto rozhraní není referenční.

2.8 S končícím životním cyklem technologií nasazených v systému ZR byl pro jeho obnovu a rozvoj po roce 2018 klíčový strategický dokument Koncept ZR 2.0, který MV předložilo vládě ČR. Ta jej vzala na vědomí svým usnesením ze dne 10. října 2018 č. 650¹² (dále také „usnesení vlády č. 650/2018“) a uložila realizovat kroky ministři vnitra a spoluodpovědným vedoucím ústředních správních úřadů.

2.9 Koncept ZR 2.0 obsahuje zejména definici budoucího stavu ZR a hlavní realizační kroky k jeho dosažení. Zásadní provozní změnou mělo být, že ZR již nebudou sloužit jen vnitřnímu sdílení informací uvnitř veřejné správy, ale se zavedením garantované elektronické identifikace pro samoobslužné agendy veřejné správy také přímo občanům, a to nepřetržitě bez ohledu na pracovní dobu úřadů¹³. Koncept tak definoval nutnost zajistit a garantovat dostupnost systému ZR v režimu 7x24, a to do prosince 2019.

2.10 Koncept ZR 2.0 uvádí dvanáct hlavních realizačních kroků, přičemž za kritické realizační kroky/oblasti označuje následující:

- zajištění bezodstávkového provozu,
- podpora interoperability v rámci EU,
- obnova infrastruktury ZR / sdílené platformy,
- posílení možnosti kontroly dat ze strany správců registrů a vytvoření administrativních nástrojů pro správce ZR.

¹¹ Katalog eGON služeb je seznam služeb ISZR. Informace uvedené v katalogu eGON služeb jsou určeny implementátorům (programátorům) AIS, aby mohli agendové informační systémy připravit pro komunikaci se základními registry, případně s jinými AIS.

¹² Usnesení vlády České republiky ze dne 10. října 2018 č. 650, *ke Zprávě o plnění usnesení vlády ze dne 31. května 2017 č. 411, ke Zprávě o potřebě zahájení transformačního projektu řešícího obnovu a systémový rozvoj základních registrů a návazných systémů.*

¹³ Původní koncept počítal s použitím ZR pro účely úřadů a dle jejich pracovní doby, tedy v režimu 5x8.

Ministerstvo vnitra

2.11 Podle zákona České národní rady č. 2/1969 Sb.¹⁴ (dále také „kompetenční zákon“) je MV ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci a do vzniku DIA¹⁵ také mělo v gesci oblast informačních systémů veřejné správy. Podle zákona č. 219/2000 Sb.¹⁶ (dále také „zákon o majetku“) je MV organizační složkou státu a dle zákona č. 218/2000 Sb.¹⁷ (dále také „rozpočtová pravidla“) správcem rozpočtové kapitoly 314 a dle ustanovení § 1 odst. 3 zákona č. 563/1991 Sb.¹⁸ (dále také „zákon o účetnictví“) je vybranou účetní jednotkou. Podle zákona o základních registrech je MV správcem ROB. Správcem RPP bylo MV do 31. března 2023.

Správa základních registrů

2.12 SZR byla zřízena k 1. červenci 2010 zákonem o základních registrech. Podle zákona o základních registrech byla SZR správním úřadem, který byl podřízen MV. SZR byla účetní jednotkou a byla součástí rozpočtové kapitoly MV 314. SZR byla podle zákona o základních registrech správcem ISZR do 31. března 2023. SZR byla zrušena ke dni 1. ledna 2024.

Digitální a informační agentura

2.13 DIA je ústředním správním úřadem pro elektronickou identifikaci a služby vytvářející důvěru a pro informační systémy veřejné správy. Byla zřízena ke dni 1. ledna 2023 zákonem č. 471/2022 Sb.¹⁹, je účetní jednotkou a správcem rozpočtové kapitoly 364. DIA je od 1. dubna 2023 správcem ISZR a RPP.

Český statistický úřad

2.14 ČSÚ je ústředním správním úřadem, jehož působnost upravuje zejména zákon č. 89/1995 Sb.²⁰ ČSÚ je dle rozpočtových pravidel správcem rozpočtové kapitoly 345 a dle zákona o účetnictví je účetní jednotkou. Podle zákona o základních registrech je ČSÚ správcem ROS.

2.15 ČSÚ je také správcem *cenového informačního systému* (dále také „CENZIS“), ten sloužil jako hlavní nástroj pro facilitaci sběru dat při SLDB 2021.

¹⁴ Zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

¹⁵ Ve smyslu přechodu povinností SZR na DIA k 1. 1. 2023 dle zákona č. 471/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

¹⁶ Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

¹⁷ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

¹⁸ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

¹⁹ Zákon č. 471/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

²⁰ Zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě.

Český úřad zeměměřický a katastrální

2.16 ČÚZK je ústředním správním úřadem, jehož působnost upravuje zejména zákon č. 359/1992 Sb.²¹ ČÚZK byl zřízen ke dni 1. ledna 1993 jako ústřední správní úřad zeměměřičtví a katastru nemovitostí ČR. ČÚZK je správcem rozpočtové kapitoly 346. Podle zákona o základních registrech je ČÚZK správcem RÚIAN.

III. Rozsah kontroly

3.1 Předmětem kontrolní akce byly peněžní prostředky vynakládané na systém ZR a vybrané informační systémy, které získávají, shromažďují a poskytují údaje na základě zvláštních předpisů. Cílem kontroly bylo prověřit, zda vybrané organizační složky státu vynakládaly peněžní prostředky účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy na systém ZR a vybrané informační systémy, které získávají, shromažďují a poskytují údaje na základě zvláštních předpisů. Kontrolováno bylo období od roku 2015 do roku 2022, v případě věcných souvislostí i období předcházející a období do ukončení kontroly.

3.2 Při posuzování hospodárnosti vycházel NKÚ z definice uvedené v ustanovení § 2 písm. m) zákona č. 320/2001 Sb.²² (dále také „zákon o finanční kontrole“). Hospodárností se tedy rozumí takové použití veřejných prostředků, které zajistí plnění stanovených úkolů s co nejnižším vynaložením těchto prostředků, a to při dodržení odpovídající kvality plněných úkolů. Hospodárnost byla posuzována ve vztahu k definované potřebě pořízení majetku z hlediska kvalitativních požadavků a jeho následnému využití k plnění funkcí státu a k výkonu stanovených činností²³. V průběhu kontroly byly dále porovnány náklady na jednotlivé provozní parametry ZR a jejich vývoj v čase. Následně byly tyto hodnoty porovnány mezi jednotlivými správci ZR a bylo prověřeno, zda a proč se mezi sebou liší.

3.3 Při posuzování účelnosti vycházel NKÚ z definice uvedené v ustanovení § 2 písm. o) zákona o finanční kontrole. Za účelné se považuje takové použití veřejných prostředků, které zajistí optimální míru dosažení cílů při plnění stanovených úkolů. Pro účely kontroly NKÚ byly za účelné považovány peněžní prostředky, které byly vynaloženy mj. v souladu s cílovým stavem definovaným jednotlivými realizačními kroky Konceptu ZR 2.0²⁴. Dále byla účelnost posuzována také ve vztahu k majetku využívanému k plnění funkcí státu a k výkonu stanovených činností.¹⁶

3.4 Úplné a správné naplnění dat do RPP je základní podmínkou umožňující sdílení a přístup k údajům VS, a tudíž k zajištění sdílení údajů o občanech již evidovaných. Neúplné či nesprávné uvedení identifikátoru jednotlivých údajů v rámci zaevidování agend v RPP ze strany jejich správců vede k omezení funkcionalit systému sloužícího ke sdílení údajů obsažených v informačních systémech veřejné správy (dále také „ISVS“). Peněžní prostředky vynaložené na pořízení a provoz RPP jsou tím částečně neúčelné.

²¹ Zákon České národní rady č. 359/1992 Sb., o zeměměřických a katastrálních orgánech.

²² Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

²³ Ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 219/2000 Sb.

²⁴ Ve smyslu vybudovat základní datový fond údajů o klíčových subjektech a také umožnit skutečně efektivní propojování datového fondu právě na základě těchto údajů.

3.5 NKÚ dále prověřoval, zda MV, ČSÚ, ČÚZK, SZR a DIA při zadávání veřejných zakázek (dále také „VZ“) postupovaly v souladu s příslušnými právními předpisy.

3.6 Celkový kontrolovaný objem peněžních prostředků, které vynaložily MV, ČSÚ, ČÚZK, SZR a DIA v souvislosti s provozem, obnovou a rozvojem ZR v letech 2015–2022, činil přibližně 2,46 mld. Kč (provoz 1,76 mld. Kč, rozvoj a obnova 0,7 mld. Kč).

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období. Peněžní prostředky jsou uváděny včetně DPH, není-li uvedeno jinak.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

Dokument „Základní registry 2.0 – cílový koncept“ a jeho plnění

4.1 Koncept ZR 2.0 definoval požadavky na technologický rozvoj ZR s cílem zajistit bezpečné, efektivní, transparentní a důvěryhodné poskytování služeb veřejné správy prostřednictvím eGovernmentu. Plnění veškerých realizačních kroků Konceptu ZR 2.0 si v letech 2018–2020 mělo vyžádat dle předpokladů náklady v celkové výši 322 mil. Kč. Finančně nejvýznamnější oblasti / realizační kroky, u nichž byla zároveň evidována potřeba realizace v kategorii „kritická“, uvádí následující tabulka.

Tabulka č. 1: Kritické realizační kroky

Hlavní realizační krok	Odhad nákladů	Předpokládaný termín splnění
Obnova infrastruktury ZR / sdílené platformy	147,5 mil. Kč	12/2019
Zajištění bezodstávkového provozu ZR	42,5 mil. Kč	12/2019
Podpora interoperability v rámci EU (zohlednění role ZR ČR v rámci interoperabilní veřejné správy EU)	27,5 mil. Kč	1/2020
Posílení možnosti kontroly dat ze strany správců registrů a vytvoření administrativních nástrojů pro správce ZR	25 mil. Kč	12/2021

Zdroj: Koncept ZR 2.0; zpracoval NKÚ.

NKÚ se primárně zabýval problematikou z oblasti „obnova infrastruktury ZR / sdílené platformy“ a z oblasti „zajištění bezodstávkového provozu ZR“.

MV a SZR se ani po 5 letech od schválení Konceptu ZR 2.0 nepodařilo plně obměnit zastarávající infrastrukturu jimi spravovaných částí systému ZR

4.2 Do konce roku 2022 se MV a SZR nepodařilo obnovit infrastrukturu jimi spravovaných částí systému ZR, neboť pořídily pouze část potřebných komponent. Koncept ZR 2.0 přitom uváděl pro tento realizační krok termín naplnění prosinec 2019. V některých případech nedošlo k obnově a rozvoji prvků kritické informační infrastruktury ani do doby ukončení kontroly NKÚ. MV tak nesplnilo úkol daný usnesením vlády č. 650/2018, čímž nepostupovalo v souladu s kompetenčním zákonem.

4.3 Ministerstvu vnitra se nepodařilo ve spolupráci se SZR realizovat obnovu, i když jeho rozpočet na základní registry byl v průběhu kontrolovaného období navýšen mj. o dodatečné zdroje ve výši 140 mil. Kč přidělené na základě usnesení vlády č. 650/2018. Ačkoliv MV podle předkládací zprávy k usnesení vlády č. 650/2018 požadovalo výše uvedené navýšení pro

období let 2018–2020, z těchto prostředků vyčerpalo do roku 2022 méně než polovinu, konkrétně 67 940 476 Kč²⁵.

4.4 Ze strany ČSÚ k obnově infrastruktury ROS došlo. ČSÚ v této souvislosti pořídil SW a HW v celkové pořizovací ceně 157,3 mil. Kč, z toho dlouhodobý hmotný majetek za 50,7 mil. Kč a software za 106,6 mil. Kč. RÚIAN z hlediska infrastruktury využívá HW řešení, které je sdíleno s dalšími IS ve správě ČÚZK. Toto HW řešení bylo průběžně obnovováno a rozvíjeno.

MV v rámci obnovy infrastruktury ZR nehospodárně vynaložilo téměř polovinu peněžních prostředků uhrazených za poskytování služeb rozšířené záruční podpory

4.5 V průběhu kontrolovaného období MV pro zajištění obnovy komponent zastarávající infrastruktury ZR mj. uzavřelo na základě otevřených nadlimitních VZ celkem 5 smluv. Předmětem plnění uzavřených smluv bylo mj. poskytování služeb rozšířené záruční podpory dodaných komponent.

4.6 NKÚ zjistil, že MV dodavatelům hradilo paušální částky za poskytování služeb rozšířené záruční podpory již od data převzetí komponent ze strany MV, resp. zástupce SZR. Smlouvy na samotnou implementaci komponent přitom MV uzavřelo až se značným časovým odstupem. V období od převzetí komponent do doby, kdy MV započalo s jejich implementací do prostředí ROB, RPP a ISZR, tak nevyužívalo a ani nemohlo využít poskytované služby rozšířené záruční podpory. Tímto postupem došlo k nehospodárnému vynaložení peněžních prostředků v hodnotě cca 4,4 mil. Kč z celkové částky 9,1 mil. Kč uhrazené Ministerstvem vnitra dodavatelům za poskytování služeb rozšířené záruční podpory. Zmíněným jednáním porušilo MV § 45 odst. 2 rozpočtových pravidel. NKÚ uvedený postup vyhodnotil jako skutečnost nasvědčující porušení rozpočtové kázně.

Systém ZR není připraven na bezodstávkový provoz v režimu 7x24, absentují zejm. úpravy ISZR

4.7 Zajištění bezodstávkového provozu ZR v režimu 7x24 je možné až po úpravě všech klíčových částí systému ZR, zejm. ISZR jakožto systému zajišťujícího realizaci vazeb mezi jednotlivými ZR a dále mezi ZR a AIS navzájem. NKÚ zjistil, že ze strany MV a SZR nebyl do konce kontrolovaného období zajištěn bezodstávkový provoz u jimi spravovaných částí systému ZR (ROB, RPP a zejména ISZR). V případě ISZR je možný přechod na bezodstávkový provoz v režimu 7x24 až se změnou architektury ZR, k tomuto kroku do doby ukončení kontroly nedošlo. Nenaplnění oblasti/realizačního kroku č. 1 Konceptu ZR 2.0 (zajištění bezodstávkového provozu) ze strany MV a SZR, především v případě ISZR, má za následek neúčelnost peněžních prostředků vynaložených ostatními správci na zajištění bezodstávkového provozu u jimi spravovaných ZR do doby, než bude bezodstávkového režimu dosaženo. MV zároveň nesplnilo úkol daný usnesením vlády č. 650/2018, čímž nepostupovalo v souladu s kompetenčním zákonem.

²⁵ V roce 2022 bylo usnesením vlády České republiky ze dne 26. září 2022 č. 828 schváleno další posílení rozpočtu na systém základních registrů pro rok 2023 o 300 mil. Kč určených na jednorázovou obnovu infrastruktury prvků základních registrů v majetku MV a pro rok 2024 a další roky o 45 mil. Kč na provozní výdaje určené k zajištění podpory podřízených HW a SW komponent.

4.8 ČSÚ a ČÚZK realizovaly kroky pro přechod na bezodstávkový provoz v režimu 7x24. ČÚZK realizoval kroky k zajištění bezodstávkového provozu již před rokem 2018. Na straně ČSÚ se jednalo o úpravy ROS umožňující provoz v režimu aktiv-aktiv²⁶, tyto úpravy byly ze strany ČSÚ akceptovány dne 10. prosince 2020. Další změnové požadavky byly do doby ukončení kontroly stále v realizaci. ČSÚ v souvislosti se zavedením bezodstávkového provozu vyčíslil pro období let 2018–2020 odhad nákladů ve výši 26 mil. Kč. Jednotlivé změny na straně ČSÚ a ČÚZK byly prováděny v rámci komplexních rozvojových požadavků.

4.9 Přehled skutečné doby nedostupnosti ZR v letech 2020–2022 sestavil NKÚ na základě dokumentace k plánovaným odstávkám a souvisejícím nahlášeným výpadkům. Jejich hodnoty jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka č. 2: Skutečná doba nedostupnosti jednotlivých částí ZR v letech 2020–2022

	2020	2021	2022
	Skutečná doba nedostupnosti (plánované odstávky)		
RPP	27 h 10 min	25 h 28 min	8 h 10 min
ROS	26 h 22 min	1 h 24 min	17 h 20 min
ISZR	0 h 0 min	4 h 30 min	5 h 2 min
ROB	5 h 35 min	0 h 8 min	0 h 0 min

Zdroj: informace SZR; zpracoval NKÚ.

Pozn.: V případě RÚIAN nebyly v rámci plánovaných odstávek zaznamenány žádné skutečné nedostupnosti.

Téměř 3 000 agendových informačních systémů si vytváří kopie referenčních údajů vedených v ZR do svých lokálních databází

4.10 Orgány veřejné správy v ČR provozují AIS, které poskytují služby jak nepřetržitého online přístupu k údajům v nich vedeným, tak v offline režimu. V případech, kdy jsou součástí těchto dat i referenční údaje ze ZR, kopírují si některé AIS referenční údaje do svých lokálních databází. Kopírování dat ze ZR bylo zároveň doporučeno ze strany SZR v příručce pro správce AIS napojených na ZR. Dle údajů SZR za rok 2023 si vlastní lokální kopie dat²⁷ vytváří celkem 2 923 z téměř 5 000 AIS připojených na ZR.

4.11 Jednou z příčin stavu, kdy si téměř 3 000 AIS vytváří lokální data kopírováním ze ZR, může být to, že se v kontrolovaném období nepodařilo zajistit bezodstávkový režim provozu systému ZR, tudíž se např. v případě údržby databáze a datového úložiště vyskytovaly výpadky systému ZR trvající i několik hodin. To může mít významný dopad na poskytování služeb jednotlivými orgány veřejné správy jejich klientům. Orgány veřejné správy tak stále spoléhají na svá lokální data, která mají k dispozici i například v případě výpadku či odstávky ISZR. Data ze ZR (například data o občanech) jsou tak stále ukládána a aktualizována i v lokálních databázích.

²⁶ Režim aktiv-aktiv je technický termín používaný v oblasti IT, který ve zjednodušené podobě představuje označení konfigurace, kde je více komponent (např. servery, databáze atd.) v systému aktivních a mohou zpracovávat požadavky.

²⁷ Při komunikaci s ISZR se získává kopie referenčních údajů s potvrzením o provedení služby, která tyto údaje poskytla. Jakmile je tato kopie referenčních údajů uložena v agendovém IS OVM nebo jiném ISVS, získávají referenční údaje status informačních údajů. Množina informačních údajů o subjektech údajů uložená v agendových IS může být mnohem širší, neboť to vyžadují procesy orgánů veřejné moci, které řeší rozličné životní situace občanů a firem.

Provoz základních registrů

4.12 Problematika provozu ZR (součástí provozu byly i drobné rozvojové služby) je primárně určena jednotlivým správcům ZR, neboť ti určují účel a prostředky zpracování informací a odpovídají za provoz a bezpečnost ZR. Zajištění provozu může správce ZR delegovat na provozovatele. Roli provozovatele ZR zajišťoval ČSÚ²⁸ i ČÚZK prostřednictvím smluv uzavíraných s dodavateli. V případě ZR ve správě MV byla role provozovatele ROB, RPP a ISZR zajišťována SZR, která využívala služeb dalších dodavatelů. Přehled peněžních prostředků vynaložených kontrolovanými osobami na provoz, rozvoj a obnovu (rozvoj je započítán v rámci obnovy) jednotlivých částí ZR za kontrolované období je obsažen v následující tabulce.

Tabulka č. 3: Peněžní prostředky vynaložené na provoz, rozvoj a obnovu jednotlivých částí systému základních registrů (v tis. Kč)

Rok	ROS		RÚIAN		ROB		RPP		ISZR	
	Provoz	Obnova	Provoz	Obnova	Provoz	Obnova	Provoz	Obnova	Provoz	Obnova
2015	28 475	561	37 904	24 795	38 656	0	48 596	0	47 223	0
2016	29 787	4 252	17 599	25 986	38 655	0	54 619	15 741	48 487	0
2017	26 314	28 121	30 056	22 766	45 200	0	69 006	23 257	76 269	0
2018	31 404	19 179	25 144	29 728	34 093	0	52 561	0	72 865	0
2019	37 678	74 400	27 330	40 668	39 123	0	45 154	0	61 016	0
2020	35 931	19 943	27 590	44 569	36 006	0	48 274	839	80 979	0
2021	41 040	7 183	26 958	37 372	45 203	27 671	56 355	50 124	67 372	113 742
2022	43 375	32 914	26 707	20 551	43 374	1 825	52 760	1 459	69 483	29 953
Celkem	460 557	460 557	465 723	465 723	349 806	349 806	518 745	518 745	667 389	667 389

Zdroj: informace SZR, MV, ČSÚ a ČÚZK; zpracoval NKÚ.

4.13 Za účelem zajištění provozu ROB, RPP, ISZR a souvisejících IS uzavřela SZR v kontrolovaném období celkem 22 smluv v celkové smluvní hodnotě 1,7 mld. Kč. NKÚ vybral ke kontrole vzorek 10 smluv a souvisejících veřejných zakázek týkajících se provozu základních registrů a ISZR v celkové smluvní ceně 1,5 mld. Kč. Na zajištění provozu a rozvoje ROS v kontrolovaném období realizoval ČSÚ celkem 11 zakázek, respektive uzavřel 9 smluv v celkové smluvní hodnotě 605,9 mil. Kč bez DPH, které byly předmětem kontroly. U ČÚZK prověřil NKÚ 6 veřejných zakázek, respektive 5 uzavřených smluv souvisejících s RÚIAN v celkové smluvní hodnotě 406,6 mil. Kč bez DPH. V případě ROS a RÚIAN byly kontrolovány všechny veřejné zakázky související se zajištěním provozu.

²⁸ V ustanovení § 7 zákona o základních registrech bylo do 31. března 2023 uvedeno, že SZR zajišťuje i provoz ROS. Na rozdíl od ostatních ZR uvedených v tomto ustanovení neuzavřela SZR k provozu ROS v kontrolovaném období žádnou provozní smlouvu s dodavatelem. Zajištění provozu ROS ze strany SZR tak spočívalo pouze v poskytování služeb housingu, service desku, konektivity a změnových řízení, a to na základě dohody uzavřené s ČSÚ.

SZR a ČSÚ zajišťovaly provoz ROS, ROB, RPP a ISZR prostřednictvím smluv uzavřených na základě jednacího řízení bez uveřejnění a následně bez provedení zadávacího řízení. Tyto smlouvy byly uzavírány se stále stejnými dodavateli

4.14 SZR a ČSÚ se od roku 2014 několikrát pokoušely provoz ZR zadat v otevřeném nebo užším řízení.²⁹ Ani v jednom případě k uzavření smlouvy nedošlo.³⁰ Z tohoto důvodu byly provoz a rozvoj ROS, ROB, RPP a ISZR po celé kontrolované období zadávány prostřednictvím jednacího řízení bez uveřejnění a následně bez provedení zadávacího řízení³¹. Pouze provoz a rozvoj RÚIAN byl zadáván na základě otevřeného řízení. Každý registr a také ISZR má smluvního provozovatele identického již od doby prvního spuštění.

4.15 Za účelem ověření správnosti a přiměřenosti stanovení předpokládaných hodnot veřejných zakázek na poskytování služeb provozu si nechaly SZR a ČSÚ zpracovat v letech 2015–2022 několik znaleckých posudků. NKÚ u znaleckých posudků identifikoval nedostatky.

4.16 NKÚ vyhodnotil, že znalecké posudky na provozní smlouvy k ROB, RPP a ISZR, které si nechala SZR zpracovat v letech 2015 a 2016 (za zpracování uhradila 177 870 Kč), neměly žádnou přidanou hodnotu a nemohly poskytnout objektivní a transparentní ověření hodnot jednotlivých veřejných zakázek. Znalec pouze porovnal předpokládanou hodnotu veřejné zakázky stanovenou na základě informací od oslovených dodavatelů s průzkumem trhu, který byl proveden mezi stejným okruhem dodavatelů. SZR tak až do roku 2021 neměla žádný nástroj, jímž by ověřila přiměřenost cen, které za zajištění provozu dodavatelům hradila.

4.17 Dne 31. května 2021 uzavřela SZR smlouvu na vypracování dalších znaleckých posudků. Jejich účelem bylo stanovení cen služeb pro smlouvy na poskytování podpory provozu a rozvoje ROB, RPP a ISZR, tyto smlouvy plánovala SZR uzavřít ještě v roce 2021. Smlouvy na poskytování podpory provozu a rozvoje ROB, RPP a ISZR uzavřela SZR s dodavateli ve dnech 16. a 17. prosince 2021. Vyhotovené znalecké posudky však byly Správě základních registrů předloženy až 31. prosince 2021. Všechny znalecké posudky tak měla SZR k dispozici až v době po uzavření smluv, ke kterým si nechala tyto znalecké posudky zpracovat. NKÚ vyhodnotil, že vynaložení peněžních prostředků na zpracování těchto znaleckých posudků ve výši 1 016 400 Kč bylo neúčelné a nevhodné. SZR tímto jednáním porušila § 45 odst. 2 rozpočtových pravidel.

4.18 ČSÚ si za účelem ověření správnosti a přiměřenosti stanovení předpokládaných hodnot VZ na poskytování služeb správy a rozvoje ROS v letech 2023–2026 zadal zpracování znaleckého posudku. V posudku z roku 2022 znalec porovnal cenu nabídky současného dodavatele s cenami požadovanými ve výzvě k podání předběžné nabídky. Rozsah prací ve výzvě však ČSÚ ocenil kvalifikovaným odhadem po konzultaci se stávajícím dodavatelem. Posudek tak nemohl poskytnout objektivní a transparentní ověření správnosti a přiměřenosti stanovení předpokládaných hodnot.

²⁹ SZR vypsal v roce 2014 celkem 3 užší řízení na zajištění provozu ROB, RPP a ISZR. ČSÚ vypsal na zajištění provozu ROS otevřené výběrové řízení v roce 2015 a užší řízení v roce 2016.

³⁰ Zadávací řízení byla zrušena z rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, případně z rozhodnutí zadavatele po podání návrhu na přezkoumání úkonu ze strany Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.

³¹ Výjimka dle § 18 odst. 1 písm. a) zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, a výjimka dle § 29 písm. b) bod 3 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

4.19 V důsledku výše uvedeného (viz bod 4.14) se SZR a ČSÚ dostaly do situace označované jako vendor lock-in, neboť při zajišťování provozu ZR se de facto nemohou vymanit ze závislosti na stávajících dodavatelích. NKÚ tento stav vyhodnotil jako riziko pro hospodárnost peněžních prostředků vynakládaných v souvislosti s provozem a rozvojem ZR.

System ZR svými provozními parametry stále odpovídá době svého vzniku v roce 2012

4.20 Provozní parametry jednotlivých částí systému ZR, včetně způsobu jejich měření a následného vyhodnocování, byly popsány v katalogových listech, které byly přílohami smluv na zajištění provozu ZR a ISZR. NKÚ se při kontrole sledování a vyhodnocování provozních parametrů systému ZR zaměřil zejm. na dvě služby z katalogových listů: zajištění dostupnosti a zajištění úrovně provozu. Parametry těchto služeb jsou neměnné již od doby zahájení provozu ZR.

4.21 Jednotlivé části systému ZR (jednotlivé ZR a ISZR) mají smluvně garantovanou dostupnost 99,9 %. Zabezpečení housingu (umístění ICT infrastruktury do datového centra a zabezpečení dodávek elektřiny a chlazení) je smluvně zajištěno dostupností 99,98 % a jednotlivé části systému komunikují prostřednictvím datových linek, které mají smluvně definovanou dostupnost 99,9 %. V případě, kdy agendový informační systém komunikuje s vybraným ZR, je však třeba zohlednit garantované dostupnosti všech komponent, které tuto komunikaci umožňují a zprostředkovávají. Celková garantovaná dostupnost je pak výsledkem součinu dostupností jednotlivých komponent zabezpečovaných externími dodavateli na základě smluvního vztahu. Faktická smluvně garantovaná dostupnost služeb ZR je však nižší, a to 99,68 %. Tento stav z hlediska ročního provozu systému ZR představuje při komunikaci s jednotlivými AIS až 28 hodin smluvně negarantované dostupnosti bez porušení smluvních sankčních ujednání, což považuje NKÚ u takto důležité kritické informační infrastruktury za nežádoucí stav.

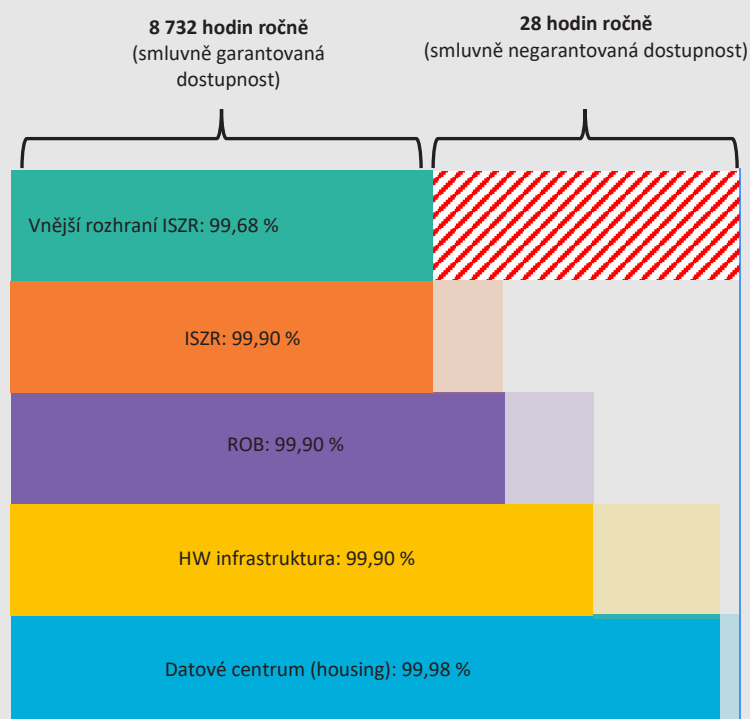
Příklad výpočtu maximální skutečné garantované řetězené dostupnosti

Kontrolující vybrali modelový případ, kdy AIS komunikuje s ROB. V tomto případě je hodnota roční garantované dostupnosti součinem dostupností následujících prvků:

Komunikační HW infrastruktura x housing (dostupnost datového centra) x garantovaná dostupnost ISZR x garantovaná dostupnost ROB

Při dosažení konkrétních hodnot dostupnosti je pak výsledkem roční garantované dostupnosti v režimu 7x24:

$99,9 \% \times 99,98 \% \times 99,9 \% \times 99,9 \% = 99,68 \% = 28 \text{ hodinám smluvně negarantované dostupnosti ročně}$

Grafické znázornění výsledné řetězené smluvně garantované dostupnosti:

Pozn.: Je důležité poznamenat, že tento postup je zjednodušený a skutečný proces může být mnohem složitější v závislosti na konkrétních požadavcích a podmínkách. Provedený kontrolní výpočet zahrnuje komunikaci končící na vnějším rozhraní ISZR.

4.22 Na úrovni služeb provozu dodavatelé z důvodu zajištění úrovně provozu smluvně garantovali splnění parametru maximální doby odezvy (do 2 000 ms)³². Tento parametr de facto garantovali pouze do maximálního množství transakcí 324 000³³ za hodinu, neboť jen do tohoto počtu transakcí mohli jednotliví správci ZR uplatnit slevu za případné nesplnění maximální doby odezvy. Počet transakcí, které byly jednotlivými ZR zpracovány, je základním sledovaným parametrem vytíženosti systému ZR. Počty transakcí jednotlivých částí systému ZR v letech 2016–2022 jsou uvedeny v následující tabulce.

³² V případě ISZR. Ostatní dodavatelé registrů garantovali splnění maximální doby odezvy do 200 ms (podléhá opět řetězení).

³³ Platí pro všechny části systému ZR.

Tabulka č. 4: Počty transakcí v jednotlivých letech

	Počty transakcí						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ROB	263 172 535	308 427 786	272 789 464	266 991 260	360 340 158	625 609 016	653 369 652
ROS	21 688 083	33 343 743	27 622 728	27 259 846	28 840 678	46 653 891	73 535 515
RPP	7 391 848	13 212 568	9 732 874	15 585 925	15 981 387	25 403 341	32 964 641
RÚIAN	84 811 208	91 352 755	79 260 709	70 084 387	89 475 215	140 408 236	201 546 193
ISZR	382 002 000	481 022 000	397 641 000	414 247 000	554 914 000	886 737 000	886 737 000

Zdroj: informace SZR, MV, ČSÚ a ČÚZK; zpracoval NKÚ.

4.23 Nejvyšší počet transakcí vykazoval každoročně ISZR, který funguje jako referenční rozhraní, na němž jsou poskytovány referenční údaje uživatelům. Z tohoto důvodu se kontrola zaměřila na ISZR z hlediska zajištění úrovně provozu, tedy maximálního množství transakcí za hodinu. Tento parametr byl nastaven totožně v případě všech smluv na zajištění provozu ISZR. Nejvyšší počet transakcí byl u ISZR zaznamenán dne 28. listopadu 2021, a to 161 969 transakcí za hodinu. Průměrný počet transakcí za hodinu pak v letech 2016–2022 dosáhl hodnoty 94 025.

4.24 V kontrolovaném období se tak počet transakcí v hodinových intervalech nikdy nepřiblížil mezní hodnotě 324 000 transakcí za hodinu. Při maximálním počtu za celé období bylo dosaženo pouze necelých 50 % mezní hodnoty, v průměru se však jednalo jen o necelých 30 %. NKÚ vyhodnotil, že SZR ve smlouvách na zajištění provozu ISZR výrazně nadhodnotila nejvyšší počet transakcí za hodinu, do kterého měl dodavatel garantovat splnění maximální stanovené doby odezvy. Za celé kontrolované období nebyla tato kapacita využita ani při nejvyšším zaznamenaném počtu transakcí.

4.25 NKÚ dále zjistil, že SZR nijak nesledovala a nevyhodnocovala skutečné vytížení HW infrastruktury ISZR. SZR tak neměla žádný nástroj, kterým by ověřila, zda parametry ISZR na aplikační a databázové úrovni nastavil dodavatel tak, aby odpovídaly skutečným potřebám SZR. Na základě výše uvedených skutečností upozorňuje NKÚ na možné riziko, že část peněžních prostředků uhrazených za zajištění provozu ISZR vynaložila SZR nehospodárně.

V rámci SLDB 2021 obdržel ČSÚ 80 % informací prostřednictvím on-line sčítání. Terénní šetření přineslo pouze pětinu

4.26 Sčítání lidu provedené v roce 2021 bylo mezinárodně koordinovanou akcí, jejímž účelem bylo mj. vytvořit a zpřístupnit statistické informace za celé území ČR o fyzických osobách, domácnostech, bytovém a domovním fondu k rozhodnému okamžiku sčítání. Pro ČR jakožto členu EU vyplývala povinnost jeho provedení ze závazných právních předpisů EU³⁴, které vymezují základní formy sčítání, definice, obsah a strukturu údajů, které jsou dále předávány Eurostatu³⁵.

4.27 Vláda ČR svým usnesením ze dne 13. ledna 2016 č. 5³⁶ schválila návrh ČSÚ na provedení sčítání založeného na maximálním využití existujících administrativních zdrojů dat doplněných

³⁴ Jedná se zejména o nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 763/2008, o sčítání lidu, domů a bytů. Toto nařízení stanovuje společná pravidla pro poskytování souhrnných údajů o obyvatelstvu, domech a bytech v desetiletých intervalech.

³⁵ Statistický úřad Evropské unie.

³⁶ Usnesení vlády ČR ze dne 13. ledna 2016 č. 5, ke způsobu realizace sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021.

obsahově redukováným terénním šetřením. Následně bylo SLDB 2021 upraveno zákonem č. 332/2020 Sb.³⁷ Podle ustanovení § 8 tohoto zákona měl ČSÚ prostřednictvím sčítacích formulářů zjišťovat pouze ty údaje, které nejsou uvedeny v informačních systémech veřejné správy za všechny osoby a byty podléhající sčítání, a údaje sloužící k jejich identifikaci.

4.28 Online sčítání probíhalo ve dnech 27. března až 11. května 2021 a terénní šetření ve dnech 17. dubna až 11. května 2021. Celkem 83,8 % sčítacích formulářů obdržel ČSÚ prostřednictvím online sčítání a 16,2 % v terénním šetření. Online sčítání realizoval ČSÚ výhradně prostřednictvím CENZIS³⁸. Terénní šetření realizovaly Česká pošta a ČSÚ na základě *Smlouvy o horizontální spolupráci v rámci projektu SLDB 2021 evid. č. ČSÚ:217/2019-S* uzavřené dne 29. listopadu 2019.

4.29 NKÚ ověřil, že hlavním administrativním zdrojem dat pro SLDB 2021 byl ROB doplněný o údaje z agendového informačního systému evidence obyvatel a agendového informačního systému cizinců (všechny tři systémy spravuje MV). Další údaje o osobách pro účely realizace SLDB 2021 převzal ČSÚ do CENZIS jednorázově na základě žádosti, zápisu či uzavřené smlouvy, a to mj. od ČSSZ, MPSV, MŠMT, GŘ apod., přičemž tak v maximální možné míře využil existující administrativní zdroje dat.

4.30 Celkové výdaje vynaložené Českým statistickým úřadem na zajištění SLDB 2021 dosáhly od roku 2017 do 30. dubna 2023 výše 1 815 542 668 Kč včetně DPH. Z této částky bylo celkem 317 016 253 Kč vynaloženo na zajištění informační podpory SLDB 2021, z toho na pořízení a provoz CENZIS 63 904 001 Kč. V celkových výdajích na SLDB 2021 byly další významnou položkou výdaje související s plněním výše uvedené smlouvy o horizontální spolupráci. Odměna za plnění předmětu smlouvy byla stanovena ve výši 1 060 999 390 Kč včetně DPH. Dodatkem č. 3 ze dne 30. června 2021 (evid. č. ČSÚ: 101-2021-D) byla odměna snížena na 967 576 208 Kč včetně DPH. Vzhledem ke skutečnosti, že proces finančního vyrovnání SLDB 2021 nebyl v době kontroly NKÚ u ČSÚ uzavřen, nelze celkové skutečné výdaje k datu ukončení kontroly vyčíslit.

³⁷ Zákon č. 332/2020 Sb., o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021 a o změně zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů.

³⁸ CENZIS byl zřízen pro naplnění účelu zákona č. 89/1995 Sb. a splnění povinností stanovených přímo použitelnými předpisy Evropské unie v oblasti migrace a mezinárodní ochrany, evropské demografické statistiky a sčítání lidu, domů a bytů. V tomto informačním systému měla být zpracována data ze sčítání lidu, domů a bytů uskutečněného v roce 2021, tj. data ze základních registrů, dalších administrativních zdrojů dat a údaje z listinných a elektronických sčítacích formulářů.

Řízení základních registrů

4.31 Do konce roku 2022 MV plnilo úlohu ústředního orgánu státní správy pro vnitřní věci, mj. pro oblast informačních systémů veřejné správy, a zároveň plnilo koordinační úlohu pro informační a komunikační technologie. Dále MV na základě zákona č. 365/2000 Sb.³⁹ (dále také „zákon o informačních systémech“) mělo do 31. března 2023 povinnost vytvářet a předkládat vládě ke schválení informační koncepci České republiky (dále také „IK ČR“) a zajišťovat kontrolu dodržování povinností stanovených tímto zákonem. V souvislosti se schválenou IK ČR je mj. důležitá role RVIS. Na centrální úrovni ZR předseda RVIS zřídil dne 17. ledna 2020 pracovní skupinu nazvanou „Rada Základních registrů“, která byla vytvořena za účelem řízení plnění cílového konceptu základních registrů. Členové pracovní skupiny byli nominováni z řad správců ZR, Ministerstva financí, OHA atd., předsedou byl ředitel SZR. Výstupem „Rady Základních registrů“ je usnesení, které mj. ukládá úkoly dotčeným subjektům. Přehled rolí u jednotlivých částí systému ZR uvádí následující tabulka.

Tabulka č. 5: Rozdělení správy jednotlivých částí systému ZR*

	Věcný správce ⁴⁰	Technický správce ⁴¹	Provozovatel ⁴²
ISZR	SZR	SZR	SZR
ROB	MV OSČ	MV OCIS	SZR
RPP	MV eGOV	MV OCIS	SZR
RÚIAN	ČÚZK	ČÚZK	ČÚZK
ROS	ČSÚ	ČSÚ	SZR

Zdroj.: informace SZR, MV, ČSÚ a ČÚZK; zpracoval NKÚ.

* Do 31. 3. 2023.

MV nemělo schválenou informační koncepci až do 2. března 2023. MV ani SZR Koncept ZR 2.0 do svých schválených informačních koncepcí nijak nepromítly

4.32 MV jakožto ústřední orgán státní správy pro vnitřní věci a koordinátor pro oblast informačních a komunikačních technologií předložilo ke kontrole první pracovní verzi informační koncepce Ministerstva vnitra (dále také „IK MV“) vytvořenou ke dni 14. srpna 2018. MV pak postupně vytvářelo další pracovní verze, nicméně schválená verze vešla v platnost až ke dni 2. března 2023. NKÚ zjistil, že MV do žádné ze zpracovaných verzí IK MV nezpracovalo potřeby, cíle a další aspekty vycházející z Konceptu ZR 2.0, přestože z věcného i finančního pohledu je jeho naplnění klíčovým předpokladem elektronizace veřejné správy. V konečném důsledku to mohlo přispět mj. k nedodržení termínu splnění nastaveného pro oblast č. 1 „zajištění bezodstávkového provozu ZR“ dle Konceptu ZR 2.0.

4.33 NKÚ dále zjistil, že MV nemělo v IK MV přehled o informačních systémech ministerstva ani o celkové architektuře, přičemž tento stav přetrvával do doby ukončení kontroly. MV

³⁹ Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů.

⁴⁰ Věcný správce je orgán veřejné správy nebo jeho útvar, který je jako tzv. gestor agendy zmocněn (kompetenčním zákonem nebo uvnitř úřadu organizačním řádem) zajišťovat výkon agendy veřejné správy nebo interní provozní funkci/službu, a to včetně její adekvátní podpory službami informačních a komunikačních technologií.

⁴¹ Technický správce je orgán pověřený uspokojováním požadavků odborného útvaru (věcného správce informačního systému veřejné správy) na ICT podporu jeho agendy službami odpovídajícího ISVS nebo provozního IS.

⁴² Provozovatel zajišťuje funkčnost technických a programových prostředků tvořících informační systém veřejné správy. Provozováním informačního systému veřejné správy může správce pověřit jiné subjekty nebo jejich součásti, pokud to jiný zákon nevyklučuje.

nestanovilo prioritní potřeby spolu s rozpočtovým výhledem peněžních prostředků a nenastavilo své dlouhodobé cíle pro dosažení požadovaného celkového stavu v oblasti řízení spravovaných informačních systémů veřejné správy. V důsledku toho MV nemohlo vymezit obecné principy pořizování, architektonických změn, vytváření, správy, provozování, užívání a rozvoje svých informačních systémů veřejné správy, nejednalo tedy v souladu s § 5a odst. 2 zákona o informačních systémech. Výše uvedeným postupem porušilo MV příslušná ustanovení tohoto zákona a § 1 písm. a) jeho prováděcí vyhlášky č. 529/2006 Sb.⁴³ (dále také „vyhláška o požadavcích na strukturu a obsah informační koncepce“).

4.34 ČSÚ neuvedl a necharakterizoval ve svých informačních koncepcích ROS jako informační systém veřejné správy (dále také „ISVS“), jehož je správcem, a nevyhodnocoval dodržování informačních koncepcí, čímž nesplnil požadavky § 5a odst. 2 zákona o informačních systémech, resp. § 2, § 5 odst. 1 a § 7 prováděcí vyhlášky o požadavcích na strukturu a obsah informační koncepce.

4.35 V posuzovaných informačních koncepcích SZR nebyly uvedeny veškeré informace o ISVS, u kterých SZR zabezpečuje provoz z pohledu provozovatele ISVS. Nebyly uvedeny ani navazující informační systémy a interface, které vůči těmto ISVS existují. V informačních koncepcích SZR nebyly popsány a vysvětleny technické a technologické kompetence, vazby a odpovědnosti za jednotlivé komponenty systému základních registrů (ROS, ROB, RPP, RÚIAN, ISZR) a ORG. SZR neprováděla vyhodnocování dodržování informační koncepce nejméně jednou za 24 měsíců. Předložené informační koncepce SZR nesplňují požadavky § 5a odst. 2 zákona o informačních systémech, resp. § 2 až § 5 a § 7 až § 9 prováděcí vyhlášky o požadavcích na strukturu a obsah informační koncepce, a nejsou tak dokumenty, které splňují potřeby řízení ISVS v prostředí SZR.

4.36 SZR také nepostupovala v souladu se zákonem o informačních systémech, když nijak neprovázala žádnou ze svých informačních koncepcí s Konceptem ZR 2.0, a to ačkoli součástí konceptu byla definice rozvoje ZR včetně konkrétních realizačních kroků, časového harmonogramu a finančního rámce. SZR tak nezajistila, aby se tyto informace nezbytné pro provoz a rozvoj základních registrů a ISZR promítly do zákonem vyžadovaného dokumentu upravujícího řízení, bezpečnost a rozvoj ISVS (tj. do informační koncepce).

Z hlediska financování byl přístup jednotlivých správců ZR značně odlišný. MV financovalo ZR převážně prostřednictvím svého rozpočtu respektujícího liniovou strukturu řízení ministerstva bez využití programového financování, oproti tomu ČÚZK a ČSÚ financovaly ZR prostřednictvím jednotlivých registrovaných akcí v rámci programového financování

4.37 MV mělo přehled o výdajích souvisejících se ZR za jednotlivé odbory v odlišné míře detailu a v rozdílném rozsahu. Jednotlivé zodpovědné odbory předložily přehledy v rozdílné struktuře a s různou mírou detailnosti údajů (např. dle výše rozpočtu po zapojení nároků z nespotřebovaných výdajů, bez zapojení nároků z nespotřebovaných výdajů, případně bez výchozího stavu schváleného rozpočtu). V jednom případě předložil odbor informace o výdajích v ročních souhrnech, v dalším případě v rozdělení dle jednotlivých akcí a ve třetím případě v rozdělení dle účetních případů. MV jako správce kapitoly nesledovalo a nevyhodnocovalo peněžní prostředky vynaložené v souvislosti se zajištěním provozu ZR. Dále MV nesledovalo nakládání s ostatními běžnými dodatečnými peněžními prostředky,

⁴³ Vyhláška č. 529/2006 Sb., o požadavcích na strukturu a obsah informační koncepce a provozní dokumentace a o požadavcích na řízení bezpečnosti a kvality informačních systémů veřejné správy (vyhláška o dlouhodobém řízení informačních systémů veřejné správy).

o které byl v rámci kapitoly 314 – *Ministerstvo vnitra* posílen rozpočet výdajů na základní registry. Tím, že MV čerpání těchto dodatečně přidělených neinvestičních peněžních prostředků nesledovalo, nelze dohledat a doložit jejich čerpání. MV tak nevytvořilo podmínky pro hospodárný, efektivní a účelný výkon veřejné správy ve smyslu § 25 odst. 1 písm. a) zákona č. 320/2001 Sb. Nicméně toto vyhodnocení na úrovni podmínek účinného vnitřního kontrolního systému nepředstavuje automaticky zpochybnění správnosti konkrétní finanční operace (§ 2 písm. l) zákona č. 320/2001 Sb.).

4.38 Peněžní prostředky na provoz a rozvoj ROS v období let 2015 až 2023 zajišťoval ČSÚ⁴⁴ pomocí celkem 6 projektů/akcí financovaných v rámci programového financování z programů:

- 145 01 – *Rozvoj a obnova materiálně technické základny Českého statistického úřadu,*
- 045 01 – *Rozvoj a obnova materiálně technické základny Českého statistického úřadu od roku 2018,*
- 145 02 – *Rozvoj a obnova materiálně technické základny Českého statistického úřadu od roku 2021.*

ČÚZK čerpal peněžní prostředky na provoz a rozvoj RÚIAN v období let 2015 až 2023 rovněž v rámci programového financování, a to pomocí celkem 5 projektů/akcí financovaných z programů:

- 046 01 – *Rozvoj a obnova materiálně technické základny Českého úřadu zeměměřického a katastrálního,*
- 146 01 – *Rozvoj a obnova materiálně technické základny Českého úřadu zeměměřického a katastrálního – od r. 2007,*
- 346 02 – *Rozvoj a obnova materiálně technické základny Českého úřadu zeměměřického a katastrálního od roku 2019.*

4.39 Využitelnost jednotlivých ZR ovlivňuje zejména kvalita dat v nich obsažených. Kontrola NKÚ se tak zaměřila i na vybrané informační systémy spravované ze strany kontrolovaných osob v souvislosti s plněním dat do RPP. Povinností správce ISVS je dle vyhlášky č. 329/2020 Sb.⁴⁵, resp. § 52c odst. 2 zákona o základních registrech, zaevidovat příslušné údaje do RPP. ČSÚ v této souvislosti porušil ustanovení zákona o základních registrech a vyhlášky č. 329/2020 Sb. tím, že nezaevidoval ROS do „rejstříku informačních systémů veřejné správy“, a ROS tak nebyl do 22. června 2023 evidován a veden jako informační systém veřejné správy. V případě CENZIS vyplnil ČSÚ pouze polovinu povinných položek.

4.40 ČÚZK porušil vyhlášku č. 329/2020 Sb.⁴⁵, resp. § 52c odst. 2 zákona o základních registrech, neboť nezaevidoval příslušné údaje do RPP – v případě RÚIAN a *Informačního systému územní identifikace* nevyplnil cca 1/3 povinných položek.

4.41 Kvalita dat obsažených v RPP má vliv na funkcionality systému základních registrů, potažmo propojeného datového fondu. NKÚ na straně MV v souvislosti s tím provedl porovnání výstupu projektu *C2V5 Analýza existujících informačních systémů veřejné správy vč. jejich příslušné legislativy a identifikace datových sad pro veřejný datový fond*⁴⁶ z prosince

⁴⁴ ČSÚ jako ústřední orgán byl nejen správcem programu, ale byl současně účastníkem programu u vybraných akcí podprogramů „pořízení, obnova a provozování ICT v ČSÚ“.

⁴⁵ Vyhláška č. 329/2020 Sb., o seznamu položek popisu informačního systému veřejné správy a soukromoprávního systému pro využívání údajů.

⁴⁶ Výstup v rámci projektu: *Rozvoj datových politik v oblasti zlepšování kvality a interoperability dat veřejné správy CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_025/0013983.*

2022 s údaji evidovanými v RPP. Na základě provedeného porovnání Nejvyšší kontrolní úřad zjistil, že MV na straně agend, u nichž je ohlašovatelem, stále chybně eviduje 10 z 12 projektem identifikovaných údajů v RPP, čímž MV nenaplnilo zákonnou povinnost vyplývající z hlavy V zákona o základních registrech, když u výše uvedených agend nevedlo aktuální a správné údaje v souladu s požadavky § 51 odst. 6 zákona o základních registrech.

4.42 NKÚ vyhodnotil, že nenaplnění dat do RPP má negativní vliv na jeho využitelnost (na sdílení dat a přístup k údajům veřejné správy, na funkcionality propojeného datového fondu, potažmo veřejného datového fondu). Peněžní prostředky vynaložené na pořízení a provoz RPP tak hodnotí NKÚ jako částečně neúčelné.

Seznam zkratek

AIS	Agendový informační systém
CENZIS	Cenzový informační systém určený pro sčítání lidu
ČR	Česká republika
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
ČSÚ	Český statistický úřad
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
DIA	Digitální a informační agentura
DPH	Daň z přidané hodnoty
eGON	Služby sdíleného komunikačního rozhraní agend
EU	Evropská unie
GFŘ	Generální finanční ředitelství
HW	Hardware (hardwarový)
ICT	Informační a komunikační technologie (Information and Communication Technologies)
IK MV	Informační koncepce Ministerstva vnitra
IK ČR	Informační koncepce České republiky
IS	Informační systém
IS OVM	Informační systém orgánu veřejné moci
ISVS	Informační systém veřejné správy
ISZR	Informační systém základních registrů
IT	Informační technologie
IZS	Integrovaný záchranný systém
Koncept ZR 2.0	<i>Základní registry 2.0 – cílový koncept</i> (plán transformace základních registrů z roku 2018)
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MV eGOV	Ministerstvo vnitra – odbor eGovernmentu
MV OCIS	Ministerstvo vnitra – odbor centrálních informačních systémů
MV OSČ	Ministerstvo vnitra – odbor správních činností
NIA	Národní identifikační autorita
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
OHA	Ministerstvo vnitra – odbor hlavního architekta eGovernmentu
ORG	Informační systém identifikátorů fyzických osob
ROB	Registr obyvatel
ROS	Registr právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci
RPP	Registr práv a povinností
RÚIAN	Registr územní identifikace, adres a nemovitostí

RVIS	Rada vlády pro informační společnost
SLDB 2021	Sčítání lidu, domů a bytů provedené Českým statistickým úřadem v roce 2021
SW	Software (softwarový)
SZR	Správa základních registrů
VS	Veřejná správa
VZ	Veřejná zakázka
ZD	Zadávací dokumentace
ZR	Základní registr/y

Seznam zkrácených názvů předpisů

Kompetenční zákon	Zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky
Rozpočtová pravidla	Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla)
Usnesení vlády č. 650/2018	Usnesení vlády České republiky ze dne 10. října 2018 č. 650, ke Zprávě o plnění usnesení vlády ze dne 31. května 2017 č. 411, ke Zprávě o potřebě zahájení transformačního projektu řešícího obnovu a systémový rozvoj základních registrů a návazných systémů
Vyhláška o požadavcích na strukturu a obsah informační koncepce	Vyhláška č. 529/2006 Sb., o požadavcích na strukturu a obsah informační koncepce a provozní dokumentace a o požadavcích na řízení bezpečnosti a kvality informačních systémů veřejné správy (vyhláška o dlouhodobém řízení informačních systémů veřejné správy)
Zákon o finanční kontrole	Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole)
Zákon o informačních systémech	Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů
Zákon o majetku	Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích
Zákon o účetnictví	Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví
Zákon o základních registrech	Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech

Kontrolní závěr z kontrolní akce

23/08

Peněžní prostředky státního rozpočtu vynaložené Ministerstvem obrany na ženijní vojsko Armády České republiky

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2023 pod číslem 23/08. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Michal Šmucr.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda Ministerstvo obrany vynaložilo peněžní prostředky státního rozpočtu na ženijní vojsko Armády České republiky účelně, hospodárně, efektivně a v souladu s právními předpisy.

Kontrolováno bylo období od roku 2018 do roku 2022, v případě věcných souvislostí i období předcházející a období do ukončení kontroly.

Kontrola byla prováděna u kontrolované osoby v období od dubna 2023 do ledna 2024.

Kontrolovaná osoba:

Ministerstvo obrany (dále také „MO“).

Kolegium NKÚ na svém III. jednání, které se konalo dne 4. března 2024,

schválilo usnesením č. 8/III/2024

kontrolní závěr v tomto znění:

Ženíjní vojsko Armády České republiky

86,7 %

MO nerealizovalo 13 z 15 hlavních projektů¹ plánovaných na roky 2019–2023 v návaznosti na cíle stanovené v KVAČR 2025²

60 tun vs. 63 tun

Maximální únosnost používaných pontonových mostů v porovnání s bojovou hmotností nově pořízených tanků

45 let vs. 20 let

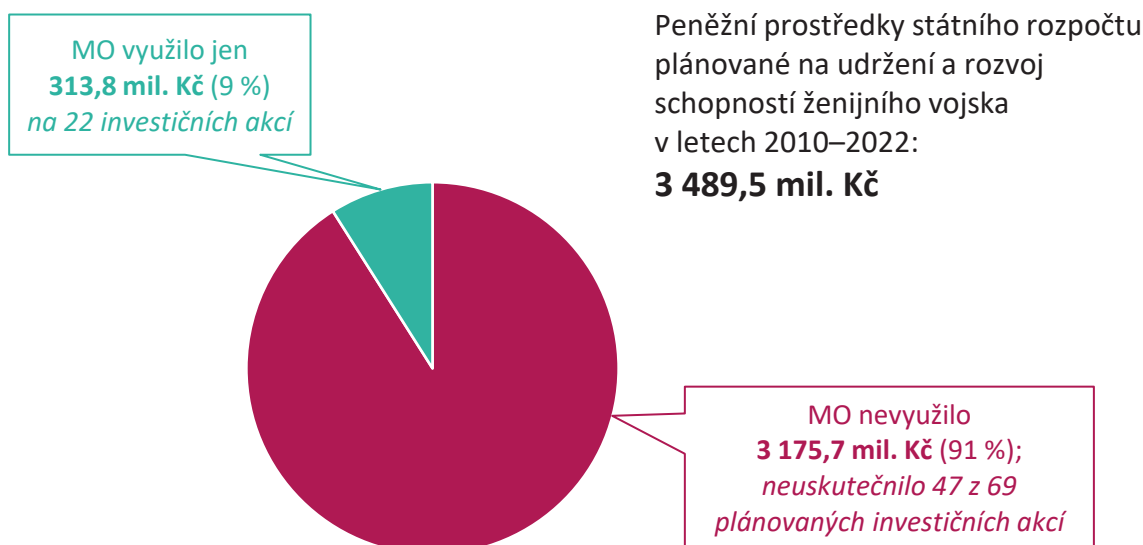
Průměrné stáří používaných mostních automobilů v porovnání s jejich předpokládanou životností³

69,4 %

Podíl techniky a materiálu (dále také „technika“) po životnosti vyčleňovaných pro integrovaný záchranný systém; 22 % činila technika dočasně neúčinná⁴

7,3 mil. Kč

Peněžní prostředky státního rozpočtu, které MO použilo v rozporu se zákonem o zadávání veřejných zakázek⁵

¹ Pro „projekt“ je v kontrolním závěru používáno také označení „investiční akce“.

² *Koncepce výstavby Armády České republiky 2025* schválená usnesením vlády České republiky ze dne 21. prosince 2015 č. 1094, o *Koncepci výstavby Armády České republiky do roku 2025* (dále také „KVAČR 2025“).

³ Horní hranice využitelnosti majetku při plnění účelu, ke kterému byl majetek vyroben a pořízen.

⁴ Podle evidence Armády České republiky ke dni 29. července 2023 bylo z celkových 268 kusů této techniky 186 kusů po uplynutí doby životnosti a 59 kusů bylo evidováno jako technika dočasně neúčinná, vyžadující opravu.

⁵ Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

I. Shrnutí a vyhodnocení

1.1 NKÚ provedl kontrolu peněžních prostředků státního rozpočtu (dále také „peněžní prostředky“) vynaložených MO na ženijní vojsko Armády České republiky (dále také „AČR“), které je určeno k poskytování bojové i nebojové ženijní podpory. NKÚ prověřil koncepční, plánovací a akviziční činnosti MO ve vztahu k zajištění účelného a efektivního vynakládání těchto prostředků. Dále kontroloval, zda MO vynaložilo peněžní prostředky na pořízení techniky a obnovu nemovitého majetku v rámci vybraných programů reprodukce majetku účelně, hospodárně, efektivně a v souladu s právními předpisy. NKÚ kontroloval také výdaje MO vynaložené na nákupy dodávek náhradních dílů a dalšího materiálu a služeb spojených s údržbou a opravami techniky 15. ženijního pluku (dále také „ženijní pluk“). Na vybrané kontrolované investiční akce (viz příloha č. 1) a neinvestiční nákupy (viz příloha č. 2) MO vynaložilo celkem 206,9 mil. Kč.

Celkové vyhodnocení:

1.2 MO nezajistilo část požadovaných schopností ženijního vojska. V letech 2010–2022 neuskutečnilo 47 z 69 plánovaných investičních akcí, a nevyužilo tak více než 90 % disponibilních peněžních prostředků, tj. celkem 3 175,7 mil. Kč z 3 489,5 mil. Kč. Úloha ženijního vojska je přitom pro bojovou podporu AČR nezastupitelná. Část techniky ženijního vojska překročila dobu životnosti, je poruchová a nemá požadované technické parametry. Přesto MO investiční akce plánované na její nákup nebo modernizaci⁶ nerealizovalo podle plánu, odkládalo je nebo rušilo. MO nesplnilo milník 2020 stanovený v KVAČR 2025 pro pořízení a modernizaci mostní techniky, a nedisponuje tak klíčovou schopností přesouvat nově pořizovanou tankovou techniku. Plánovací a akviziční činnosti MO v oblasti výstavby schopností ženijního vojska tak byly omezeně efektivní a omezeně účelné.

1.3 MO odkládáním realizace nebo rušením plánovaných investičních akcí⁷ negativně ovlivnilo také schopnost ženijního vojska plnit úkoly k provádění záchranných a likvidačních prací při pohromách a mimořádných událostech. Více než dvě třetiny techniky vyčleňované pro integrovaný záchranný systém měly v době kontroly uplynulou dobu životnosti a více než jedna pětina této techniky byla neúčinná⁴.

1.4 Při kontrole vybraných investičních akcí a neinvestičních nákupů zjistil NKÚ nedostatky zejména u tří z nich. U jedné investiční akce vynaložilo MO peněžní prostředky v rozporu se zákonem o zadávání veřejných zakázek⁵, což je skutečnost nasvědčující porušení rozpočtové kázně⁸. U jednoho neinvestičního nákupu MO porušilo zákon o finanční kontrole⁹ a u dalšího vynaložilo peněžní prostředky neúčinně.

⁶ Například nákup mostních automobilů / doprovodných mostů, pyrotechnických robotů pro likvidaci výbušného materiálu (dále také „robot“) a modernizaci nebo náhradu pontonové mostní soupravy.

⁷ Například nákup kolových nakladačů.

⁸ Podle ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

⁹ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

1.5 Celkové vyhodnocení vyplývá z následujících skutečností zjištěných kontrolou:

A. MO plánovalo pořizování a modernizaci techniky ženijního vojska od roku 2010 postupně v rámci čtyř programů reprodukce majetku. Přestože rozpočet MO byl od roku 2015 navyšován o jednotky až desítky miliard korun (viz příloha č. 3), MO většinu plánovaných investičních akcí odložilo nebo zrušilo a cíle uvedených programů stanovené v oblasti ženijního vojska splnilo pouze v částečném rozsahu. Do doby ukončení kontroly NKÚ nepořídilo například vozidla s balistickou ochranou, autorypadla, odminovací komplet, motorové čluny, přenosné odminovače nebo ženijní úkryty. NKÚ dále při kontrole hodnocení plnění stanovených cílů dvou již ukončených programů zjistil věcně nesprávné vyhodnocení, neboť MO u obou programů výsledek nadhodnotilo oproti skutečnosti.

B. V návaznosti na KVAČR 2025 zpracovalo MO v roce 2017 *Koncepci výstavby pozemních sil* (dále také „KVPoS 2017“)¹⁰, která mimo jiné shrnula aktuální potřeby ženijního vojska do roku 2025. KVPoS 2017 obsahovala 15 hlavních projektů s plánovanou realizací v letech 2019–2023 za celkem 2 518 mil. Kč¹¹. MO však do doby ukončení kontroly NKÚ uskutečnilo pouze dva z těchto projektů, navíc jen v omezeném rozsahu¹². KVPoS 2017 zahrnovala také čtyři projekty na pořízení a modernizaci mostní techniky¹³ klíčové pro zajištění mobility vojsk. MO je do doby ukončení kontroly nerealizovalo, a nesplnilo tak milník 2020 stanovený v KVAČR 2025. MO tak nepostupovalo v souladu s ustanovením § 21 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb.¹⁴, neboť se neřídilo usnesením vlády¹⁵ České republiky. Dopadem je i omezené naplnění cílů výstavby schopností sil NATO¹⁶. V době ukončení kontroly plánovalo MO tyto projekty uskutečnit až v rámci milníku 2030 stanoveného v *Koncepci výstavby Armády České republiky 2030*¹⁷. Do doby jejich realizace tak nebude mít AČR mostní techniku, která by nově pořízené tanky přesunula přes vodní překážku¹⁸. Stávající mostní technika je navíc poruchová (viz odstavec 4.10).

C. NKÚ dále zjistil omezenou využitelnost techniky ženijního vojska nasazované k plnění úkolů integrovaného záchranného systému (dále také „IZS“). Technika vyčleňovaná ženijním

¹⁰ Schválena náčelníkem Generálního štábu AČR dne 20. března 2017. Východiskem pro její zpracování byla schválená *Koncepce výstavby Armády České republiky 2025*.

¹¹ Projekty / investiční akce zahrnuje MO do dokumentace programu č. 107 080 – *Strategický program pozemních sil AČR* (dále také „program 107 080“).

¹² MO pořídilo pouze sedm z 38 plánovaných robotů celkem za 74 mil. Kč.

¹³ Pořízení doprovodných mostů / mostních automobilů a modernizace, popřípadě náhrada pontonových mostů včetně souvisejícího vybavení. Bližší údaje o stávající mostní technice používané ženijním plukem jsou uvedeny v části IV. kontrolního závěru (zejména odstavce 4.7 a 4.10).

¹⁴ Zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

¹⁵ Usnesení vlády České republiky ze dne 21. prosince 2015 č. 1094, o *Koncepci výstavby Armády České republiky do roku 2025*.

¹⁶ *North Atlantic Treaty Organization Capability Targets* (cílové schopnosti Severoatlantické aliance). V případě ženijního vojska se jedná například o schopnost poskytnutí týmu likvidace výbušného materiálu, týmu uvolňování cest, ženijního týmu pokročilého pátrání nebo pontonové roty.

¹⁷ Schválená usnesením vlády České republiky ze dne 30. října 2019 č. 758, ke *Koncepci výstavby Armády České republiky 2030*.

¹⁸ Pořízené a plánované nové bojové tanky mají bojovou hmotnost od 63 do 67 tun, zatímco pontonové mosty používané ženijním vojskem splňují únosnost pouze do 60 tun a mostní automobily jen do 50 tun.

plukem k činnosti odřadů¹⁹ při provádění záchranných a likvidačních prací je často (v 69,4 %) po uplynutí své životnosti (například vyprošťovací automobily, kolové nakladače, dekontaminační linky, souprava dekontaminace osob nebo automobilní stříkačky) a část z ní (22 %) evidovalo MO v době kontroly NKÚ v kategorii neuživatelného majetku, vyžadujícího opravu.⁴ Přitom například nákup kolových nakladačů MO plánuje opakovaně již od roku 2015.

D. MO odkládalo rovněž investice do nemovitého majetku ženijního vojska. Záměr výstavby stálého parku techniky ženijního pluku v areálu Bechyně, zahrnující mimo jiné vybudování kryté umývárny vozidel a čerpací stanice pohonných hmot, vznikl již v roce 2003. K výstavbě však ani po dvaceti letech nedošlo. V době ukončení kontroly NKÚ plánovalo MO realizaci první etapy výstavby v letech 2028–2030.

E. V rámci pořízení silničních válců NKÚ zjistil skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně⁸, neboť MO použilo peněžní prostředky ve výši 7 308 tis. Kč v rozporu se zákonem č. 134/2016 Sb.⁵ Technické podmínky válců specifikovalo bezdůvodně prostřednictvím kombinace 48 konkrétních parametrů, a tím zaručilo konkurenční výhodu jedinému dodavateli. U pěti veřejných zakázek MO nepostupovalo při uveřejňování výsledků zadávacího řízení v souladu se zákonem č. 134/2016 Sb. NKÚ dále konstatuje, že pořízení techniky bez provedení soutěže potenciálních dodavatelů²⁰, s následnou závislostí MO na produktech a službách poskytovaných výhradním distributorem²¹, zvyšuje riziko nevhodného vynakládání peněžních prostředků. NKÚ kontrolou zjistil také nedostatky při přípravě investičních akcí, zejména v oblasti provádění průzkumů trhu nebo absenci analýz nákladů životního cyklu.

F. V rámci opravy mostního automobilu porušilo MO ustanovení § 11 odst. 1 a 2 zákona č. 320/2001 Sb.⁹ tím, že před úhradou ceny za opravu ve výši 1 027 tis. Kč neověřilo výši slevy poskytnuté dodavatelem a uhradilo fakturovanou částku. Přitom výše slevy byla jedním z dílčích hodnotících kritérií při hodnocení nabídek uchazečů o předmětnou veřejnou zakázku. V rámci opravy lezeckého zařízení v Bechyni vynaložilo MO nevhodně peněžní prostředky ve výši 712 tis. Kč.

II. Informace o kontrolované oblasti

2.1 Ministerstvo obrany je ústředním orgánem státní správy České republiky (dále také „ČR“) zejména pro zabezpečování obrany ČR, řízení **Armády České republiky** a správu vojenských újezdů. Rozpočet MO a jeho čerpání v kontrolovaném období 2018 až 2022 je uveden v příloze č. 3 tohoto kontrolního závěru. Z těchto údajů mimo jiné vyplývá, že se čerpání rozpočtu zvýšilo z 59,8 mld. Kč v roce 2018 na 90,8 mld. Kč v roce 2022, což

¹⁹ Jednotka složená z hasičů nejméně dvou jednotek uvedených v ustanovení § 65 odst. 1 zákona České národní rady č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, nebo z hasičů nejméně jedné jednotky a osob začleněných ve složce integrovaného záchranného systému anebo z hasičů jednotky a osob poskytujících osobní a věcnou pomoc podle ustanovení § 18 a 19 tohoto zákona.

²⁰ V 11 ze 13 kontrolovaných investičních akcí MO pořídilo techniku od výhradního distributora, který jediný splnil požadavky MO na předmět plnění realizované veřejné zakázky.

²¹ Z důvodu vlastnictví licencí k pořizovanému výrobku (tzv. *vendor lock-in* neboli „uzamčení zákazníka“).

představuje nárůst ve výši cca 51,8 %. V roce 2023 byl rozpočet MO navýšen oproti roku 2022 o 25,4 % na 111,8 mld. Kč a v roce 2024 byl navýšen o dalších 44,2 % na 151,2 mld. Kč. Rozpočet MO tak za šest let vzrostl téměř trojnásobně.

2.2 Ženíjní vojsko je součástí pozemních sil AČR a je určeno k poskytování ženijní podpory v bojových i v nebojových operacích²². **Bojová podpora** slouží především bojovým silám 4. brigády rychlého nasazení a 7. mechanizované brigády. Cílem je vytvoření podmínek pro rychlý manévr vlastními silami a prostředky, omezení manévru a pohybu nepřítele a vytvoření jeho ztrát, dále vytvoření podmínek pro efektivní využití všech druhů zbraní a zvýšení odolnosti vojsk při bojové činnosti. **Nebojovou podporu** poskytuje ženijní vojsko IZS, mimo jiné vyčleňováním odřadů a dále při výstavbě táborů pro spojence, budování humanitárních základen a klíčových prvků civilní infrastruktury, vyprošťování techniky, prověřování terénu nebo likvidaci nevybuchlé munice.

2.3 V souvislosti s reformou AČR ke dni 1. prosince 2003 vznikla 15. ženijní záchranná brigáda s velitelstvím v Bechyni. Skládala se ze 151. ženijního praporu v Bechyni a šesti záchranných praporů. Při další reorganizaci došlo ke dni 1. října 2008 k přejmenování na **15. ženijní brigádu**. Současně byly zrušeny záchranné prapory a vytvořen 152. ženijní prapor a záchranná rota v Rakovníku a dále 153. ženijní prapor a záchranná rota v Olomouci. 15. ženijní brigáda se při povodních v letech 2009, 2010 a 2013 významně podílela na odklizení následků povodní a stavbě provizorních mostů.

2.4 Ke dni 1. prosince 2013 byl vytvořen **15. ženijní pluk** se sídlem v Bechyni jako nástupce 15. ženijní brigády. Současně došlo ke zrušení 152. praporu a zařazení záchranných rot do struktury 151. a 153. praporu. Od 1. ledna 2020 byla upravena organizační struktura obou praporů a z jejich jednotek vznikl 152. ženijní prapor v Bechyni. V době provádění kontroly NKÚ byl ženijní pluk tvořen dvěma prapory dislokovanými v Bechyni a jedním praporem dislokovaným v Olomouci²³.

2.5 MO vynakládalo od roku 2010 peněžní prostředky na pořízení techniky ženijního vojska a obnovu nemovitého majetku ženijního pluku v rámci **čtyř programů reprodukce majetku**:

- Na program č. 107 210 – *Rozvoj pozemních sil AČR* (dále také „program 107 210“) vynaložilo v letech 2010–2014 celkem 1 332,8 mil. Kč, z toho na techniku ženijního vojska 3,7 mil. Kč. Cílem programu v oblasti ženijního vojska bylo zejména zvýšení schopností ženijních jednotek při provádění pyrotechnických prací a docílení kompatibility s EOD²⁴ jednotkami NATO.
- Na program č. 107 600 – *Udržení a rozvoj schopností bojových sil a sil bojové podpory AČR* (dále také „program 107 600“) vynaložilo v letech 2013–2016 celkem 1 985,7 mil. Kč, z toho na techniku ženijního vojska 127,0 mil. Kč. Cílem programu v oblasti ženijního vojska bylo zabezpečení bojové ženijní podpory mechanizovaného vojska a ochrany proti

²² Bojové operace se vyznačují použitím vojenských sil a prostředků včetně zbraní a munice. Nebojové operace (mírové nebo podpůrné) jsou operace bez použití zbraní a munice, s výjimkou jejich použití k sebeobraně při bezprostředním ohrožení života.

²³ Nákladové středisko (dále také „NS“) 662400 Bechyně zahrnovalo velení a štáb, centrum technické a informační podpory, provozní četou, prvek posádkové podpory, 151. ženijní prapor a 152. ženijní prapor. NS 662401 Olomouc zahrnovalo 153. ženijní prapor.

²⁴ *Explosive Ordnance Disposal* (likvidace výbušného materiálu, dále také „EOD“).

účinkům improvizovaných výbušných zařízení, min a nevybuchlé munice, a to při ochraně vlastního území a rovněž při plnění úkolů podle požadavků NATO a Evropské unie.

- Na program č. 107 680 – *Udržení a rozvoj schopností pozemních sil AČR* (dále také „program 107 680“) vynaložilo v letech 2015–2020 celkem 3 119,3 mil. Kč, z toho na techniku ženijního vojska 55,1 mil. Kč a na obnovu nemovitého majetku ženijního pluku 1,1 mil. Kč. Cíl programu v oblasti ženijního vojska byl shodný s cílem programu 107 600.
- Na program č. 107 080 – *Strategický program pozemních sil AČR* vynaložilo v letech 2018–2022 celkem 27 972,3 mil. Kč, z toho na techniku ženijního vojska 102,8 mil. Kč a na obnovu nemovitého majetku ženijního pluku 24,1 mil. Kč. Cílem programu v oblasti ženijního vojska bylo zejména dosažení schopností poskytovat bojovou i všeobecnou ženijní podporu vlastním útvarům a jednotkám vytvářením ženijních úkolových uskupení a dále vytvářet úkolová uskupení ve prospěch mezinárodních operací.

2.6 MO rovněž v období 2018–2023 čerpalo rozpočet tzv. decentrálních²⁵ běžných výdajů v rámci NS Bechyně v celkové výši 152 mil. Kč (tedy průměrně 25,3 mil. Kč ročně) a dále v rámci NS Olomouc v celkové výši 63 mil. Kč (průměrně 10,5 mil. Kč ročně). Výše decentrálně vynakládaných běžných výdajů na činnost ženijního pluku dosáhla průměrně 35,8 mil. Kč ročně.

2.7 Kontrolované investiční akce na pořízení techniky pro ženijní vojsko byly zaměřeny například na nákup silničních válců, robotů EOD, detektorů, ochranných pyrotechnických obleků nebo potápěčských souprav. Dále investiční akce na obnovu nemovitého majetku ženijního pluku zahrnovaly rekonstrukci a rozšíření zbrojního skladu, rekonstrukci střechy hangáru a směnu pozemků. Kontrolované neinvestiční nákupy obsahovaly například dodávky náhradních dílů na ženijní techniku, údržbu a opravy techniky a dále dodávky materiálu k zabezpečení výcviku a stravovacích služeb.

III. Rozsah kontroly

3.1 Cílem kontroly bylo prověřit, zda MO vynaložilo peněžní prostředky státního rozpočtu na ženijní vojsko Armády České republiky účelně, hospodárně, efektivně a v souladu s právními předpisy. Kontrolovaným obdobím byly roky 2018 až 2022, v případě věcných souvislostí i období předcházející a období do ukončení kontroly. Celkový kontrolovaný objem peněžních prostředků činil 206 905 760 Kč.

3.2 Kontrola se zaměřila zejména na vynakládání peněžních prostředků při těchto činnostech MO:

- ✓ plánovací a akviziční činnosti a naplňování cílů udržení a rozvoje schopností AČR v oblasti ženijního vojska, uvedených v koncepčních dokumentech MO a programech 107 210, 107 600, 107 680 a 107 080. S ohledem na dlouhodobou snahu výstavby schopností

²⁵ Kromě centrálního způsobu nabývání majetku MO využívá také decentrální způsob, kdy organizační celek (vojenský útvar) vykonává funkci zadavatele a pořizuje majetek pro vlastní využití v rámci decentrálního rozpočtu organizačního celku v daném roce.

ženijního vojska²⁶ bylo kontrolováno naplňování cílů programů reprodukce majetku od roku 2010;

- ✓ zabezpečení techniky ženijního pluku pro IZS;
- ✓ přípravu a realizaci vybraných investiční akcí na pořízení techniky ženijního vojska a obnovu nemovitého majetku ženijního pluku (viz odstavce 3.4 až 3.7);
- ✓ pořizování vybraných dodávek materiálu a služeb ženijním plukem formou veřejných zakázek malého rozsahu²⁷ (viz odstavce 3.4 až 3.7).

3.3 V rámci systémové části kontroly NKÚ zejména prověřoval, zda plánovací a akviziční činnosti MO ve vztahu k pořizování techniky ženijního vojska a obnovu nemovitého majetku ženijního pluku byly účelné, efektivní a v souladu s právními předpisy. Účelnost (omezenou účelnost²⁸ / neúčelnost²⁹) NKÚ posuzoval podle dosažení (částečného dosažení / nedosažení) stanovených cílů udržení a rozvoje schopností ženijního vojska. Efektivnost (omezenou efektivnost / neefektivnost³⁰) posuzoval podle uskutečnění (neuskutečnění většiny / neuskutečnění) plánovaných investičních akcí programů 107 210, 107 600, 107 680 a 107 080 ve stanoveném či důvodně posunutém termínu.

3.4 NKÚ dále kontroloval 17 investičních akcí financovaných z programů 107 680 a 107 080 s celkovými výdaji ve výši 188 408 674 Kč (viz příloha č. 1) a 15 neinvestičních nákupů financovaných z decentrálních běžných výdajů ženijního pluku v celkové výši 18 497 086 Kč (viz příloha č. 2).³¹ Na tomto kontrolním vzorku zjišťoval, zda MO vynakládalo peněžní prostředky na vybrané investiční akce a neinvestiční nákupy účelně, hospodárně, efektivně a v souladu s právními předpisy.

3.5 Účelnost vynaložených peněžních prostředků NKÚ posuzoval podle toho, zda přispěly v optimální míře k dosažení cílů stanovených v oblasti udržení a rozvoje schopností ženijního vojska v dokumentacích programů reprodukce majetku a koncepčních dokumentech nebo k podpoře činnosti ženijního pluku. Přitom NKÚ prověřoval, zda MO řádně zdůvodnilo a doložilo potřebu z hlediska kvantitativních i kvalitativních požadavků ve vztahu k cílům investičních akcí, respektive decentrálních běžných výdajů na nákup dodávek a služeb pro ženijní pluk, a dále zda byly dodávky nebo služby řádně realizovány a naplnily požadavky a zamýšlené dopady.

3.6 Hospodárnost vynaložených peněžních prostředků NKÚ posuzoval podle toho, zda je MO použilo k plnění cílů programů, investičních akcí a neinvestičních nákupů s co nejnižším vynaložením těchto prostředků při dodržení kvalitativních požadavků. V případě využití

²⁶ MO deklarovalo snahu již v roce 2003, v souvislosti s reformou AČR. Naplňování cílů poté negativně ovlivnilo mimo jiné postupné snižování rozpočtu MO, v souvislosti s hospodářskou krizí probíhající od roku 2008. Nejnižšího rozpočtu a jeho čerpání dosáhlo MO v roce 2014 (viz příloha č. 3).

²⁷ Veřejné zakázky byly zadávány ženijním plukem na základě uděleného statusu provozní jednotky s funkční samostatností podle ustanovení § 17 odst. 2 zákona č. 134/2016 Sb. a vnitřního předpisu MO, v rámci provozních jednotek NS 662400 Bechyně a NS 662401 Olomouc.

²⁸ Cíle byly splněny pouze částečně. Většina investičních akcí plánovaných k dosažení těchto cílů nebyla realizována.

²⁹ Cíle nebyly splněny. Výstupy realizovaných investičních akcí nebyly využity ke stanovenému účelu a neexistuje ani důvodný předpoklad pro jejich využití v budoucnu.

³⁰ Neefektivnost je konstatována vždy, pokud je konstatována neúčelnost.

³¹ Celkem NKÚ zkontroloval 32 veřejných zakázek.

výjimky ze zákona č. 134/2016 Sb. posuzoval NKÚ způsob určení ceny v místě a čase obvyklé. Přitom přihlédl k provedené analýze potřeb, průzkumu trhu a vymezení veřejné zakázky, zejména z hlediska kvalitativních požadavků na předmět plnění.

3.7 Efektivnost vynaložených peněžních prostředků NKÚ posuzoval podle přínosu pořízení dodávek či služeb z hlediska kvantitativních i kvalitativních požadavků realizovaného plnění ve vztahu k výši vynaložených peněžních prostředků. Přihlédl k průběžným změnám počtu a jakostních a dalších parametrů v průběhu realizace investiční akce a dále k tomu, zda byly všechny vynaložené prostředky nezbytné pro požadovaný výstup a případná prodleva v realizaci plnění nezpůsobila jejich navýšení.

3.8 Kritéria pro posouzení souladu s právními předpisy NKÚ čerpal ze zákona České národní rady č. 2/1969 Sb., zákona č. 218/2000 Sb., zákona č. 219/2000 Sb.³², zákona č. 239/2000 Sb.³³, zákona č. 320/2001 Sb., zákona č. 89/2012 Sb.³⁴, zákona č. 134/2016 Sb. a vyhlášky č. 560/2006 Sb.³⁵ Pojmy hospodárnost, efektivnost a účelnost vymezuje ustanovení § 2 písm. m), n) a o) zákona č. 320/2001 Sb.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období. Hodnoty peněžních prostředků zahrnují ceny včetně DPH, pokud není uvedeno jinak.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

A. MO plnilo cíle programů reprodukce majetku v oblasti ženijního vojska pouze částečně

4.1 MO financovalo od roku 2010 postupně čtyři programy reprodukce majetku v oblasti udržení a rozvoje schopností pozemních sil AČR, které zahrnovaly vždy v rámci jednoho z cílů programu oblast ženijního vojska: ukončené programy 107 210³⁶, 107 600³⁷ a 107 680³⁸ a v době kontroly NKÚ probíhající program 107 080³⁹. Peněžní prostředky plánované a skutečně vynaložené na pořízení techniky ženijního vojska a obnovu nemovitého majetku ženijního pluku v letech 2010–2022 znázorňuje graf č. 1.

³² Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

³³ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

³⁴ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

³⁵ Vyhláška č. 560/2006 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku.

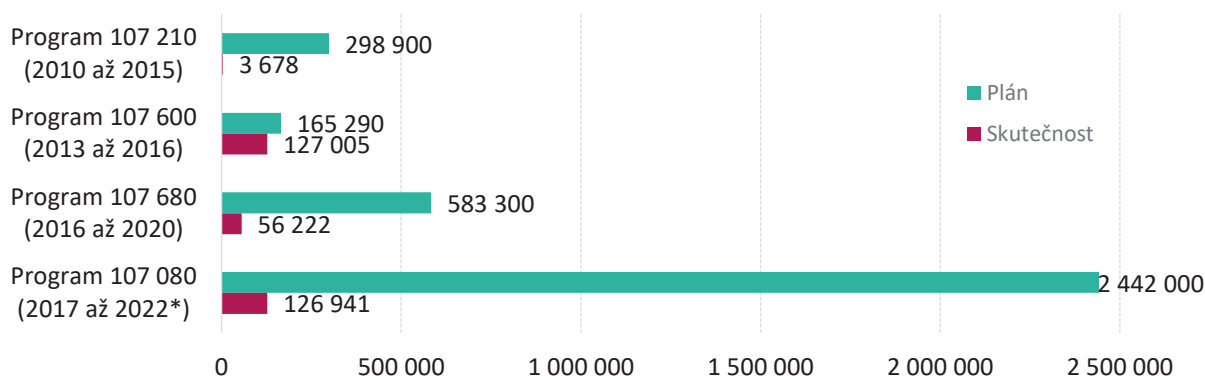
³⁶ V programu 107 210 v oblasti ženijního vojska MO plánovalo realizovat pět investičních akcí, z nichž uskutečnilo pouze jednu.

³⁷ V programu 107 600 v oblasti ženijního vojska MO plánovalo realizovat pět investičních akcí, z nichž uskutečnilo tři.

³⁸ V programu 107 680 v oblasti ženijního vojska MO plánovalo realizovat 24 investičních akcí, z nichž uskutečnilo jen šest.

³⁹ V programu 107 080 v oblasti ženijního vojska MO plánovalo do konce roku 2022 realizovat 35 investičních akcí, z nichž však uskutečnilo pouze 12.

Graf č. 1: Peněžní prostředky na pořízení techniky ženijního vojska a obnovu nemovitého majetku ženijního pluku v letech 2010–2022 (v tis. Kč)

* Realizace programu 107 080 je plánována do roku 2029.

Zdroj: vypracoval NKÚ.

4.2 Z grafu je patrné, že velkou část plánovaných peněžních prostředků MO nevyčerpalo. V programech plánovalo realizovat celkem 69 investičních akcí, uskutečnilo však pouze 22 z nich. Na udržení a rozvoj schopností ženijního vojska vyčerpalo pouze 313 846 tis. Kč z celkem alokovaných⁴⁰ 3 489 490 tis. Kč (tj. jen 9 % plánovaných peněžních prostředků). NKÚ proto vyhodnotil, že cíle ukončených programů 107 210, 107 600 a 107 680 splnilo MO pouze částečně. V rámci programu 107 210 plánovalo pořídit vybavení jednotek EOD za 298 900 tis. Kč, pořídilo však jen přístroje za 3 678 tis. Kč (1,2 % plánovaných peněžních prostředků). V rámci programu 107 600 plánovalo MO pořídit vybavení pro pyrotechniky EOD a zemní stroje celkem za 165 290 tis. Kč. Vybavení pro pyrotechniky EOD pořídilo, avšak v rámci pořízení zemních strojů nakoupilo MO pouze rypadlonakladače a celkem vyčerpalo 127 005 tis. Kč (76,8 % plánovaných peněžních prostředků). V rámci programu 107 680 MO vyčlenilo 583 300 tis. Kč a plánovalo za ně pořídit celkem 24 komodit. Pořídilo však jen šest z nich, a kromě toho dalších osm původně neplánovaných položek materiálu pro výcvik a přípravu do zahraničních operací. Celkem tak financovalo investiční akce za 56 222 tis. Kč (9,6 % plánovaných peněžních prostředků).

4.3 NKÚ dále zjistil nedostatky MO v hodnocení splnění cílů stanovených v programech 107 600 a 107 680 v oblasti udržení a rozvoje schopností ženijního vojska, když MO provedlo vyhodnocení věcně nesprávně. Ve vyhodnocení cíle⁴¹ programu 107 600 uvedlo, že kritérium „schopnost zajistit bojovou ženijní podporu operací ozbrojených sil ČR, jak při obraně teritoria ČR, tak v zahraničí a při podpoře IZS ČR“ bylo splněno a schopnost ženijního vojska byla navýšena o předpokládaných 40 %. Přitom z celkové částky 50 mil. Kč plánované na techniku MO nakoupilo pouze rypadlonakladače za 16 mil. Kč, tj. použilo jen 32 % plánovaných peněžních prostředků. MO nepořídilo teleskopické manipulátory nebo silniční válce. NKÚ proto konstatoval věcně nesprávné vyhodnocení, které neodpovídalo skutečnosti. Obdobný nedostatek zjistil NKÚ také v rámci vyhodnocení cíle programu 107 680. MO uvedlo, že splnilo indikátor „zvýšení schopností zajistit bojovou ženijní podporu operací ozbrojených sil na území ČR i v zahraničí“ o předpokládaných 20 %. NKÚ však zjistil, že MO nepořídilo 18 z 24

⁴⁰ Peněžní prostředky plánované ve schválené dokumentaci příslušného programu.

⁴¹ Cíl č. 2 programu, který MO plnilo v rámci financování podprogramu č. 107V602 – Udržení a rozvoj schopností sil bojové podpory jednotek AČR.

plánovaných komodit a vyčerpalo jen 9,6 % plánovaných peněžních prostředků. MO nepořídilo například motorové čluny, kontejnerový sklad trhavin, soupravy pro trhací práce, rozvodné soupravy, odminovače ani kolové nakladače.

4.4 Na probíhající program 107 080 vyčlenilo MO pro ženijní vojsko v letech 2017–2022 celkem 2 442 000 tis. Kč. MO plánovalo realizovat mimo jiné i 15 z 16 hlavních projektů (investičních akcí) uvedených v KVPozS 2017 (viz bod B, tabulka č. 1). NKÚ zjistil, že MO do konce roku 2022 vynaložilo 102 863 tis. Kč na pořízení techniky a 24 078 tis. Kč na obnovu nemovitého majetku, a celkem tak vyčerpalo jen 5,2 % plánovaných peněžních prostředků.

4.5 NKÚ dále zjistil, že MO realizovalo plánované investiční akce se zpožděním (například nákup pyrotechnických obleků nebo potápěčských souprav) a v omezeném rozsahu (například pořízení robotů nebo mobilního pracoviště pro zpracování dřeva). Finančně nákladnější investice MO odkládalo (například nákup kolových nakladačů, mostních automobilů nebo modernizaci pontonových mostních souprav) nebo rušilo (nákup odminovacího průzkumného kompletu). NKÚ proto považuje související plánovací a akviziční činnosti MO za omezeně efektivní a omezeně účelné. Důsledkem je omezené plnění cílů udržení a rozvoje schopností ženijního vojska¹⁶.

B. MO nedosáhlo požadovaného udržení a rozvoje schopností ženijního vojska

4.6 MO se v kontrolovaném období řídilo zejména následujícími koncepčními dokumenty: KVAČR 2025, *Koncepce výstavby Armády České republiky 2030*, KVPozS 2017 a *Koncepce výstavby pozemních sil*⁴² z roku 2020. NKÚ prověřil zejména KVAČR 2025 a KVPozS 2017, neboť zahrnovaly mimo jiné milník 2020, který bylo možné vyhodnotit. Pro ženijní vojsko MO k dosažení požadovaného stavu milníku 2020 uvedeného v KVAČR 2025 stanovilo dvě z šesti prioritních opatření, „*doplnění věcných prostředků na platné tabulky počtů*“⁴³ a „*náhradu vojenské techniky, která je na konci svého životního cyklu*“. MO mělo realizací projektů do roku 2020 zajistit mobilitu vojsk pořízením doprovodných mostů, odminovacích prostředků, speciálního materiálu pro vyhledávání a likvidaci výbušnin a modernizací pontonových mostů, respektive mostních souprav. Podmínkou pro realizaci projektů všech druhů vojsk AČR byly disponibilní peněžní prostředky plánované v KVAČR 2025 v letech 2015–2022 alespoň ve výši 90 114 mil. Kč. NKÚ ověřil, že MO mělo na realizaci projektů dostatek peněžních prostředků, neboť v uvedeném období vynaložilo částku ve výši 95 700 mil. Kč. Do doby ukončení kontroly NKÚ však MO nepořídilo zejména doprovodné mosty ani neprovedlo modernizaci pontonových mostů, a tím nepostupovalo v souladu s ustanovením § 21 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb., když se neřídilo usnesením vlády České republiky č. 1094/2015¹⁵. Dopadem je především omezené naplnění cílů výstavby schopností sil NATO¹⁶. V době ukončení kontroly byla realizace těchto projektů plánována až od roku 2025.

4.7 NKÚ dále zjistil, že AČR používá mostní techniku s překročenou životností⁴⁴, která nesplňuje požadované technické parametry, zejména zatížitelnost⁴⁵ nezbytnou pro přesuny

⁴² Schválena náčelníkem Generálního štábu AČR dne 15. června 2020.

⁴³ *Věcné prostředky* zahrnují mimo jiné techniku. *Tabulky počtů* uvádějí potřebné počty jednotlivých druhů techniky, které AČR určila jako nezbytné pro zabezpečení své činnosti a stanovených schopností.

⁴⁴ V době kontroly NKÚ byly tři pontonové mostní soupravy 10 až 11 let po uplynutí jejich životnosti a 10 mostních automobilů 21 až 29 let po uplynutí jejich životnosti. Průměrné stáří pontonových mostních souprav bylo 35 let a průměrné stáří mostních automobilů 45 let.

těžké bojové techniky, jako jsou například nově pořizované tanky s bojovou hmotností 63 tun⁴⁶.

4.8 Plánované hlavní projekty udržení a rozvoje schopností ženijního vojska byly uvedeny v příloze KVPOzS 2017 a poté je MO zařadilo do dokumentace programu 107 080. Jedná se o 16 projektů; viz tabulka č. 1. Celkový objem plánovaných peněžních prostředků na projekty činil 2 863 mil. Kč, z toho 2 518 mil. Kč v letech 2019–2023.

Tabulka č. 1: Přehled hlavních projektů a stav jejich plnění v době ukončení kontroly NKÚ

Název projektu	Předpoklad podle KVPOzS 2017		Stav plnění v době ukončení kontroly NKÚ	
	Počet	Cena (v mil. Kč)	Stav	Vyjádření MO
1) Pořízení robota EOD	18 8 ks v roce 2019 5 ks v roce 2020 5 ks v roce 2021	90	Projekt byl realizován se zpožděním a v částečném rozsahu. •	Čtyři roboty byly pořízeny v letech 2021 a 2022. MO uvedlo, že pořízení dalších robotů bude řešeno až v navazujícím programu, tj. po roce 2029.
2) Pořízení robota EOD malého	20 8 ks v roce 2019 8 ks v roce 2020 4 ks v roce 2023	60	Projekt byl realizován se zpožděním a v částečném rozsahu. •	Tři roboty byly pořízeny v roce 2021. MO uvedlo, že pořízení dalších robotů bude řešeno až v navazujícím programu, tj. po roce 2029.
3) Vozidlo MRAP*	8 2 ks v roce 2019 2 ks v roce 2020 2 ks v roce 2024 2 ks v roce 2025	240	Projekt nebyl v letech 2019 až 2023 realizován. •	MO plánuje projekt realizovat v letech 2024–2029.
4) Modernizace výbušného odminovače	30 10 ks v roce 2019 10 ks v roce 2020 10 ks v roce 2021	30	Projekt nebyl v letech 2019 až 2021 realizován. •	MO uvedlo, že realizaci již neplánuje z důvodu změny projektu hlavního bojového tanku a změny konceptu překonávání výbušných zátarasů.
5) Trall pro KOT** – návěsné odminovací zařízení	20 10 ks v roce 2019 10 ks v roce 2020	100	Projekt nebyl v letech 2019 až 2020 realizován. •	MO uvedlo, že pořízení bude řešeno až v navazujícím programu, tj. po roce 2029, podle výsledku projektu <i>Modernizace PANDUR</i> .
6) Kolový nakladač – náhrada KN-251	24 12 ks v roce 2019 12 ks v roce 2020	192	Projekt nebyl v letech 2019 až 2020 realizován. •	MO plánuje projekt realizovat v letech 2024–2027.
7) Rypadlo-nakladač	20 10 ks v roce 2019 10 ks v roce 2020	80	Projekt nebyl v letech 2019 až 2020 realizován. •	MO uvedlo, že pořízení bude řešeno až v navazujícím programu, tj. po roce 2029.
8) Pohotovostní úkryt POHUT	6 6 ks v roce 2019	12	Projekt nebyl v roce 2019 realizován. •	MO uvedlo, že realizaci již neplánuje z důvodu změny konceptu ochrany sil a neperspektivnosti využití nadzemních pohotovostních úkrytů.

⁴⁵ Horní mez hmotnosti zatížení mostu stanovená podle předem určených fyzikálních podmínek. V kontrolním závěru je v této souvislosti používáno také označení „únosnost“.

⁴⁶ Používané pontonové mostní soupravy mají únosnost pouze do 60 tun a mostní automobily jen do 50 tun.

9) Doprovodný most AM 50	12 4 ks v roce 2020 4 ks v roce 2021 4 ks v roce 2022	840	Projekt nebyl v letech 2020 až 2022 realizován. •	MO plánuje projekt realizovat v letech 2025–2027 pod názvem <i>Převravník mostu – kolový.</i>
10) Modernizace/náhrada pontonové mostní soupravy PMS	40 10 ks v roce 2021 10 ks v roce 2022 10 ks v roce 2023 10 ks v roce 2024	600	Projekt nebyl v letech 2021 až 2023 realizován. •	MO plánuje projekty realizovat v letech 2025–2028 pod společným názvem <i>Pontonová mostní souprava – modernizace.</i>
11) Vozovka k PMS	4 2 ks v roce 2021 2 ks v roce 2022	40	Projekt nebyl v letech 2021 až 2022 realizován. •	
12) Člun PMS	8 2 ks v roce 2021 2 ks v roce 2022 2 ks v roce 2023 2 ks v roce 2024	80	Projekt nebyl v letech 2021 až 2023 realizován. •	
13) Rypadlo automobilní – obměna UDS*** 110/114	20 10 ks v roce 2021 10 ks v roce 2022	300	Projekt nebyl v letech 2021 až 2022 realizován. •	MO uvedlo, že pořízení rypadel bude řešeno až v navazujícím programu, tj. po roce 2029, a to v nižším počtu. Část rypadel bude nahrazena výkonnějšími kolovými a pásovými rypadly.
14) Mobilní pracoviště pro zpracování dřeva MPZD	4 4 ks v roce 2022	60	Projekt nebyl v roce 2022 realizován. •	MO uvedlo, že pořízení pracoviště bude řešeno až v navazujícím programu, tj. po roce 2029.
15) Rypadlo-nakladač HMEE	7 7 ks v roce 2020	84	Projekt nebyl v roce 2020 realizován. •	MO plánuje projekt realizovat v letech 2027–2028.
16) Buldozer	11 8 ks v roce 2024 3 ks v roce 2025	55	Nehodnoceno.	MO uvedlo, že pořízení buldozerů bude řešeno až v navazujícím programu, tj. po roce 2029.

Zdroj: KVPoS 2017, odpovědi MO.

Vysvětlivky:

* *Mine Resistant Ambush Protected* (vozidlo odolné proti výbuchu a proti palebnému přepadu).

** Kolový obrněný transportér.

*** Univerzální dokončovací stroj.

4.9 MO realizovalo pouze dva z 15 plánovaných projektů (projekt č. 16 byl plánován k realizaci až v letech 2024–2025), a to pořízení čtyř velkých a tří malých robotů. U šesti projektů posunulo termín realizace, většinou až za horizont roku 2025 (do milníku 2030 stanoveného v *Koncepci výstavby Armády České republiky do roku 2030*). Zbýlých sedm plánovaných projektů MO změnilo nebo je zrušilo. Z peněžních prostředků plánovaných ve výši 2 518 mil. Kč do doby ukončení kontroly NKÚ vynaložilo jen 74 mil. Kč (tj. 2,9 %).

4.10 Dopadem nerealizování projektů je nedosažení požadovaných schopností ženijního vojska, konkrétně například omezená použitelnost stávajících mostních automobilů, které nespĺňují stanovený parametr únosnosti. Mimo to v době kontroly NKÚ bylo osm z 10 mostních automobilů zařazeno v kategorii dočasně neužitelného majetku, vyžadujícího opravu. Z výše popsaných důvodů považuje NKÚ související plánovací a akviziční činnosti MO za omezeně efektivní a omezeně účelné.

C. Technika vyčleňovaná ženíjním plukem pro integrovaný záchranný systém má pouze omezené využití

4.11 Zákon č. 219/1999 Sb.⁴⁷ umožňuje AČR nasadit síly a prostředky ve prospěch IZS, například k provádění záchranných a likvidačních prací při pohromách a mimořádných událostech a k plnění úkolů Policie ČR. Vyčleněné síly a prostředky jsou podle ustanovení § 4 zákona č. 239/2000 Sb. jednou z ostatních složek IZS⁴⁸ a v tomto smyslu poskytují plánovanou pomoc na vyžádání při záchranných a likvidačních pracích formou odřadů. Rozsah poskytnutí pomoci specifikují vnitřní předpisy MO a dohody uzavřené mezi MO a Ministerstvem vnitra (dále také „MV“).⁴⁹

4.12 V době zahájení kontroly NKÚ ženíjní pluk vyčleňoval (cvičil a zabezpečoval) ve prospěch IZS mimo jiné odřad pro nouzové ubytování, jehož úkolem byla přeprava materiálu, osob a výstavba materiální základny humanitární pomoci k zabezpečení nouzového či dočasného ubytování pro 150 až 450 osob. S platností od 1. června 2023 MO informovalo MV o vyjmutí tohoto odřadu ze seznamu vyčleňovaných sil a prostředků. Zdůvodnilo to technickou nezpůsobilostí materiální základny humanitární pomoci, která již nebyla schopna plnit výše uvedené úkoly, a také neúměrnou výší nákladů na její případné zabezpečení.

4.13 Po celou dobu kontroly NKÚ ženíjní pluk vyčleňoval (cvičil a zabezpečoval) ve prospěch IZS (a) vyprošťovací odřad, (b) odřad k zabezpečení průjezdnosti na komunikacích a ve městech, (c) odřad k provádění zemních prací, (d) odřad k provádění trhacích a demoličních prací, (e) odřad k dekontaminaci techniky a (f) odřad k dekontaminaci osob. NKÚ zjistil, že 69,4 % vyčleňované techniky bylo po uplynutí její životnosti, stanovené na 25 let (například kolové nakladače, autorypadla, linka-82, nákladní automobily, tahače podvalníků, vyprošťovací automobily, sklápěče) nebo 20 let (například odmořovací automobily ACHR-90, podvalníky, nakladače, automobilní stříkačky). Více než jednu pětinu techniky (22 %) zároveň MO evidovalo v kategorii dočasně neúčinného majetku, vyžadujícího opravu.⁴

4.14 Vybavenost a schopnost plnit stanovené úkoly podpory IZS negativně ovlivnilo neuskutečnění nebo odložení realizace investičních akcí programu 107 080. Například odřady k zabezpečení průjezdnosti na komunikacích a ve městech zahrnovaly mimo jiné dva kolové nakladače pro provádění zemních a stavebních prací. V době kontroly NKÚ disponoval ženíjní pluk celkem pěti kolovými nakladači⁵⁰, z nichž čtyři byly 17 až 21 let a pátý sedm let po uplynutí jejich životnosti. Zároveň jedno ze starších vozidel bylo evidováno jako dočasně neúčinné, vyžadující opravu. Přitom již v roce 2015 zařadilo MO nákup dvou kolových nakladačů do dokumentace programu 107 680, s předpokládanými výdaji ve výši 16 mil. Kč a termínem pořízení v roce 2019. V KVPozS 2017 plánovalo nákup 24 kusů této techniky s předpokládanými výdaji ve výši 192 mil. Kč v letech 2019–2020 (viz tabulka č. 1, projekt č. 6). Poté v programu 107 080 posunulo nákup do období 2022–2023. Do doby ukončení

⁴⁷ Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky.

⁴⁸ IZS tvoří základní složky (zejména Hasičský záchranný sbor České republiky, poskytovatelé zdravotnické záchranné služby a Policie České republiky) a ostatní složky IZS.

⁴⁹ Vyčleněné síly (osoby) a prostředky (technika) jsou specifikovány především v *Rámcové dohodě o spolupráci mezi Ministerstvem vnitra a Ministerstvem obrany* ze dne 24. října 2013. Na ni navazuje *Dohoda o plánované pomoci na vyžádání mezi MV – Generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru ČR a MO – Generálním štábem AČR* ze dne 2. prosince 2020.

⁵⁰ Kolové nakladače potřebuje AČR rovněž pro udržení a rozvoj schopností všeobecné ženíjní podpory.

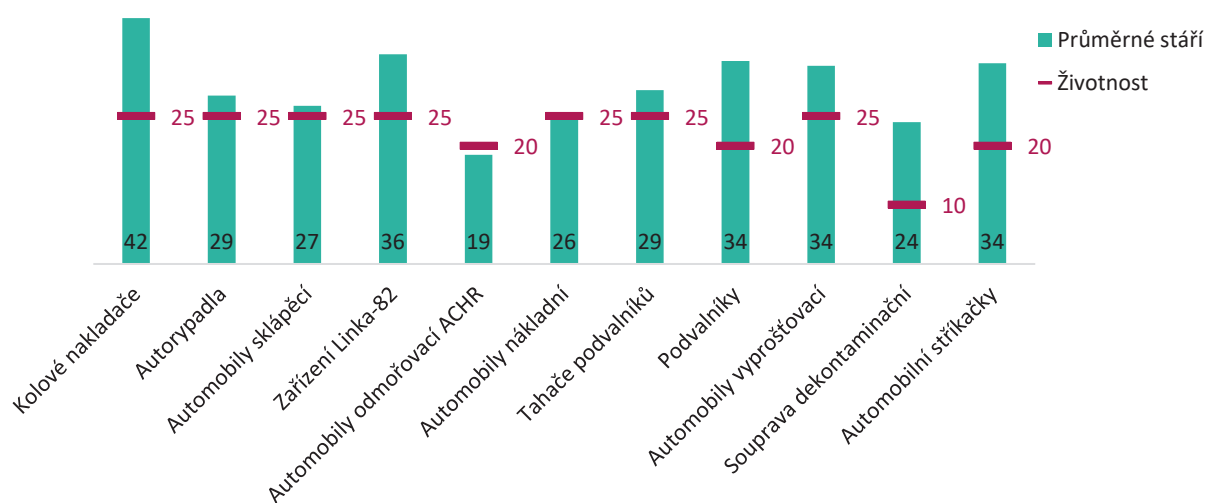
kontroly však MO kolové nakladače nepořídilo. Nákup nově 21 kusů této techniky plánovalo s předpokládanými výdaji ve výši 213,6 mil. Kč⁵¹ v letech 2024–2027.

4.15 Mimo výše uvedené kolové nakladače plánovalo MO také pořízení 20 autorypadel (viz tabulka č. 1, projekt č. 13) s předpokládanými výdaji ve výši 300 mil. Kč v letech 2021–2022. Ženijní pluk vyčleňoval ve prospěch IZS dva stroje. Disponoval mimo jiné 10 stroji vyrobenými v 80. a 90. letech minulého století, z nichž devět bylo sedm až 12 let po uplynutí jejich životnosti a jednomu uplynula životnost v roce 2023. Z toho bylo v době kontroly NKÚ šest strojů evidováno jako dočasně neúčinných, vyžadujících opravu. MO však plánovaný nákup odložilo až na období po roce 2029. Zdůvodnilo to změnou konceptu zemních strojů a pořízením výkonnějších kolových a pásových rypadel v budoucnu.

4.16 Ženijní pluk dále vyčleňoval pro posílení dekontaminačních odřadů dvě cisternové automobilní stříkačky. Obě byly 14 let po uplynutí jejich životnosti a současně jedna z nich byla evidována jako dočasně neúčinná, vyžadující opravu. Jejich využití pro plnění úkolů tak bylo omezené.

4.17 Z uvedeného rovněž vyplývá, že MO nepořizovalo techniku pro IZS v návaznosti na uplynutí doby životnosti používaných vozidel a zařízení (prioritní opatření podle KVAČR 2025, viz odstavec 4.6). Průměrné stáří a stanovenou životnost vyčleňované techniky uvádí graf č. 2.

Graf č. 2: Průměrné stáří vyčleňované techniky v porovnání se stanovenou životností

Zdroj: vypracoval NKÚ.

D. MO odkládá výstavbu stálého parku techniky ženijního pluku

4.18 V rámci programů 107 680 a 107 080 realizovalo MO, kromě nákupů techniky, také investiční akce na obnovu nemovitého majetku ženijního pluku (viz příloha č. 1). Dokumentace programu 107 080 neobsahuje konkrétní plánované investice do nemovitého majetku, MO v ní však uvedlo nutnost úprav a výstavby objektů v parcích vojenské techniky, zejména garážových a dílenských prostor, mycích hal nebo čerpacích stanic PHM⁵². Investiční

⁵¹ Plánovaná cena za jeden kolový nakladač vzrostla z 8 mil. Kč na 10,1 mil. Kč, mimo jiné v důsledku inflace.

⁵² Pohonné hmoty a maziva.

akce plánované u vojenských útvarů uvádělo MO ve střednědobých plánech činnosti a rozvoje MO (dále také „střednědobý plán“).

4.19 NKÚ zjistil, že MO do doby ukončení kontroly NKÚ nerealizovalo ani jednu z následujících investičních akcí uvedených ve střednědobých plánech: *Bechyně – výstavba stálého parku techniky*, *Bechyně – výstavba čerpací stanice PHM* a *Bechyně – krytá umývárna vozidel*. První dvě investiční akce přitom plánovalo uskutečnit již od roku 2018 a výstavbu čerpací stanice PHM zařadilo do dokumentace programu 107 680⁵³. Navíc záměr vybudovat v Bechyni park techniky mělo MO již od vzniku 15. ženijní záchrané brigády v roce 2003.

4.20 V době ukončení kontroly NKÚ plánovalo MO realizaci investiční akce *Bechyně – výstavba stálého parku techniky – 1. etapa*, zahrnující i původně samostatné investiční akce na výstavbu kryté umývárny vozidel a čerpací stanice PHM, s předpokládanými výdaji ve výši 892,4 mil. Kč v letech 2025–2030. Druhá etapa výstavby stálého parku techniky, s předpokládanými výdaji ve výši 376 mil. Kč, má probíhat v letech 2028–2031. Z důvodu odkládání obnovy nemovitého majetku považuje NKÚ související plánovací a akviziční činnosti MO za omezeně efektivní a omezeně účelné.

E. MO při pořízení dvou silničních válců použilo peněžní prostředky v rozporu se zákonem, což je skutečnost nasvědčující porušení rozpočtové kázně⁸

4.21 NKÚ na kontrolním vzorku 13 investičních akcí na pořízení techniky ženijního vojska a čtyř investičních akcí na obnovu nemovitého majetku ženijního pluku ověřil mimo jiné soulad s vybranými právními předpisy, včetně zákona č. 134/2016 Sb. V případě pořízení dvou silničních válců s podvalníky zjistil NKÚ porušení tohoto zákona včetně skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně. V pěti dalších případech NKÚ zjistil pochybení MO při uveřejňování výsledků zadávacího řízení.

4.22 NKÚ zjistil, že při zadání veřejné zakázky na pořízení dvou silničních válců s podvalníky stanovilo MO zadávací podmínky prostřednictvím kombinace celkem 48 technických parametrů způsobem, který bezdůvodně nepřímo zaručil konkurenční výhodu jednomu dodavateli silničního válce konkrétního typu. MO poté tomuto dodavateli veřejnou zakázku zadalo, čímž postupovalo v rozporu s ustanovením § 36 odst. 1 zákona č. 134/2016 Sb. a dále v rozporu se zákazem diskriminace podle ustanovení § 6 odst. 2 tohoto zákona. Porušilo tak povinnosti stanovené právním předpisem při zadávání veřejné zakázky a následně uskutečnilo výdej peněžních prostředků za dva silniční válce ve výši 7 308 400 Kč. NKÚ proto konstatoval skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně podle ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) zákona č. 218/2000 Sb.

4.23 Při zadání pěti veřejných zakázek na pořízení velkých a malých pyrotechnických robotů, detektorů kovů, detektorů výbušnin a roznětic MO porušilo ustanovení § 126 zákona č. 134/2016 Sb. tím, že ve stanoveném termínu neodeslalo k uveřejnění oznámení o výsledku zadávacího řízení. Dále MO porušilo ustanovení § 217 odst. 1, odst. 2 a odst. 5 téhož zákona tím, že nevyhotovilo (velký robot) či ve stanoveném termínu neuveřejnilo (detektor výbušnin) písemnou zprávu zadavatele, popřípadě ji uveřejnilo pozdě (detektor kovů, rozněnice) nebo s neúplným obsahem (malý robot).

⁵³ MO plánovalo realizaci investiční akce *Bechyně – výstavba čerpací stanice PHM* s předpokládanými výdaji ve výši 54 mil. Kč v období 2018–2020.

4.24 NKÚ dále kontrolou zjistil, že v rámci 11 ze 13 investičních akcí MO pořídilo techniku od zahraničních výrobců prostřednictvím jejich výhradních distributorů pro ČR, kteří jako jediní vyhověli požadavkům MO, neboť zadávací podmínky veřejných zakázek splňovaly vždy jen konkrétní výrobky. Jednalo se například o nákupy robotů, detektorů, ochranných pyrotechnických obleků či souprav pro zneškodňování munice. MO v těchto případech neprovedlo průzkum trhu nebo jeho výstupy nevyužilo a požadavek na dodání konkrétního výrobku zdůvodňovalo sjednocením servisu a údržby, náhradních dílů a výcviku s již v AČR zavedenou technikou. Důsledkem tohoto postupu je závislost MO na proprietárním řešení (produktech a službách) jediného výrobce a dodavatele, zejména z důvodu vlastnictví licence k pořizovanému výrobku (tzv. *vendor lock-in*). Pořízení techniky bez provedení soutěže potenciálních dodavatelů nepodporuje výběr ekonomicky nejvýhodnější nabídky a může navyšovat cenu servisu a náhradních dílů, a tím zvyšuje riziko nehospodárného vynakládání peněžních prostředků.

4.25 V *Dlouhodobém výhledu pro obranu 2035* vláda svým usnesením⁵⁴ uložila MO mimo jiné provádět důslednou přípravu investičních akcí podloženou analýzami průzkumu trhu, možností logistického zabezpečení a nákladů životního cyklu. Na základě těchto dokumentů mělo MO zpracovávat příslušné specifikace pro zadání veřejných zakázek a hodnotit jejich přínos pro naplnění schopností AČR. Nicméně NKÚ kontrolou 13 investičních akcí na pořízení techniky zjistil řadu nedostatků. Průzkumy trhu nebyly prováděny či byly zpracovány pouze formálně. Místo výsledků průzkumu trhu a porovnání výrobků z hlediska jejich ceny a míry naplnění účelu pořízení obsahovaly zejména zdůvodnění, proč je požadován či upřednostňován jeden výrobek od konkrétního výrobce. Analýzy nákladů životního cyklu nebyly v investičních záměrech či specifikacích pořizovaného majetku uváděny. V důsledku podhodnocení předpokládané ceny pořídilo MO nižší počet techniky, než byla AČR stanovená potřeba (například nákup velkých a malých robotů nebo detektorů vodičů).

F. MO při realizaci nákupů financovaných z běžných výdajů v jednom případě porušilo zákon o finanční kontrole⁹ a v dalším případě použilo peněžní prostředky nehospodárně

4.26 NKÚ na kontrolním vzorku 15 veřejných zakázek zadaných ženijním plukem ověřil mimo jiné hospodárnost vynaložených peněžních prostředků a soulad s vybranými právními předpisy. V případě opravy mostního automobilu zjistil postup v rozporu s ustanovením zákona č. 320/2001 Sb. a v případě opravy lezeckého trenažéru a lezecké stěny nehospodárné použití peněžních prostředků.

4.27 MO plánovalo uzavření rámcové dohody na opravy pěti mostních automobilů. V roce 2019 stanovilo pro hodnocení nabídek uchazečů veřejné zakázky jako jedno ze dvou dílčích hodnotících kritérií „*slevu na náhradní díly neuvedené v cenové nabídce*“ s vahou 20 %. Na základě výsledku hodnocení nabídek uzavřelo s vybraným uchazečem rámcovou dohodu do výše 1 900 000 Kč. Rámcová dohoda obsahovala ujednání, že ceny náhradních dílů, které nebyly ve specifikaci rámcové dohody⁵⁵ uvedeny, musí být cenami v čase a místě obvyklými, určenými na základě doporučených prodejních cen výrobců vozidel, od nichž měla být odečtena sleva ve výši 5 %. MO podalo v květnu 2020 výzvu k plnění rámcové dohody. Objednávka na opravu jednoho mostního automobilu zahrnovala 56 položek v celkové ceně

⁵⁴ Usnesení vlády České republiky ze dne 18. března 2019 č. 187, o *Dlouhodobém výhledu pro obranu 2035*.

⁵⁵ Výběrové seznamy pracovních úkonů a náhradních dílů, které jsou součástí rámcové dohody.

1 027 092 Kč, avšak pouze dvě z nich (v hodnotě 37 619 Kč) byly uvedeny ve specifikaci rámcové dohody. Ostatní položky měly být oceněny dle ujednání rámcové dohody včetně zahrnutí slevy. To však z předložených dokumentů nebylo zřejmé, zhotovitel neuvedl slevu ani na faktuře. MO přesto fakturovanou částku zhotoviteli uhradilo, neprovedlo tedy předběžnou kontrolu připravovaných operací ve smyslu ustanovení § 26 zákona č. 320/2001 Sb., a tím porušilo ustanovení § 11 odst. 1 a 2 tohoto zákona.

4.28 MO plánovalo opravit lezecký treňažér a lezeckou stěnu, využívané pro nácvik pohybu ve výškách. Předpokládanou cenu ve výši 1 920 000 Kč stanovilo na základě revizního posudku z října 2020. Veřejnou zakázku malého rozsahu zahájilo uveřejněním otevřené výzvy k podání nabídek v březnu 2021. Obdrželo jedinou nabídku s nabídkovou cenou ve výši 1 422 960 Kč, tj. 74 % předpokládané hodnoty veřejné zakázky. MO však zadávací řízení zrušilo s odůvodněním, že nebylo možné zjistit cenu v místě a čase obvyklou. V dubnu 2021 uveřejnilo MO druhou otevřenou výzvu k podání nabídek, podmínky zadávacího řízení přitom nezměnilo. Poté ze dvou doručených nabídek vybralo nabídku s nabídkovou cenou ve výši 2 135 045 Kč a uzavřelo smlouvu o dílo. Cena tak byla o 712 085 Kč vyšší než cena nabídky podané jiným uchazečem na základě první výzvy. NKÚ vyhodnotil postup MO jako nevhodné použití peněžních prostředků ve výši 712 085 Kč.

Seznam zkratek

AČR	Armáda České republiky
Capability Targets	cílové schopnosti / cíle schopností
ČR	Česká republika
EOD	likvidace výbušného materiálu
HDP	hrubý domácí produkt
IZS	integrovaný záchranný systém
KVAČR 2025	<i>Koncepce výstavby Armády České republiky 2025</i>
KVPozS 2017	<i>Koncepce výstavby pozemních sil z roku 2017</i>
MO	Ministerstvo obrany
MRZ	mimorozpočtové zdroje
MV	Ministerstvo vnitra
NATO	Severoatlantická aliance
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
NNV	nároky z nespotřebovaných výdajů
NS	nákladové středisko
peněžní prostředky	peněžní prostředky státního rozpočtu
program 107 080	program č. 107 080 – <i>Strategický program pozemních sil AČR</i>
program 107 210	program č. 107 210 – <i>Rozvoj pozemních sil AČR</i>
program 107 600	program č. 107 600 – <i>Udržení a rozvoj schopností bojových sil a sil bojové podpory AČR</i>
program 107 680	program č. 107 680 – <i>Udržení a rozvoj schopností pozemních sil AČR</i>
robot	pyrotechnický robot pro likvidaci výbušného materiálu / robot EOD
střednědobý plán	střednědobý plán činnosti a rozvoje MO
technika	technika a materiál
VPZ	vojenská poznávací značka
ženijní pluk	15. ženijní pluk

Kontrolované investiční akce realizované v programech 107 680 a 107 080 (v Kč)

Číslo akce	Název akce (věcný parametr akce)	Realizace akce od–do	Výdaje v letech 2018–2022	Výdaje v roce 2023
107V682001702	Oblek ochranný pyrotechnický EOD 10 – nákup (6 obleků)	2018	8 144 400	-
107V682001806	Válec silniční vibrační – nákup (2 válce s přívěsnými podvalníky)	2018	9 297 640	-
107V081002016	Robot EOD velký – nákup (4 roboty)	2021–2022	49 915 874	-
107V081002020	Detektor vodičů – nákup (12 detektorů)	2020–2021	7 405 200	-
107V081002060	Robot EOD malý – nákup (3 roboty)	2021	23 944 442	-
107V081002062	Detektor bojových chemických látek – nákup (6 detektorů)	2020	5 749 920	-
107V081002063	Detektor výbušnin – nákup (6 detektorů)	2020	5 742 660	-
107V081002064	Detektor neznámých látek – nákup (4 detektory)	2020	9 108 880	-
107V081002203	Souprava potápěčská – nákup (26 souprav)	2023	-	17 468 350
107V081002305	Detektor kovů – nákup (26 detektorů)	2023	-	4 074 070
107V081002306	Souprava pro zneškodňování munice – nákup (4 soupravy)	2023	-	4 210 800
107V081002311	Oblek ochranný pyrotechnický EOD 10 – nákup (6 obleků)	2023	-	11 985 534
107V081002379	Roznětnice duální – nákup (42 roznětnic)	2023	-	5 267 927*
107V684001781	Olomouc, Chválkovice – zbrojní sklad – rekonstrukce a rozšíření – projektová dokumentace (1x)	2018	217 800	-
107V082001781	Olomouc, Chválkovice – zbrojní sklad – rekonstrukce a rozšíření – realizace (1 352 m ³)	2020–2021	18 751 799	-
107V082002207	Bechyně – hangár č. 12 – rekonstrukce střechy (3 947 m ²)	2023	-	7 604 535
107V082002215	Litoměřice, Vodní cvičiště Labe – směna pozemků (19 470 m ²)	2022	4 786 770	-
Celkem			143 065 385	50 611 216

Zdroj: MO a informační systém *Správa majetku ve vlastnictví státu* – stav ke dni 5. května 2023.

Vysvětlivky:

* Vynaložení peněžních prostředků bylo předpokládáno po ukončení kontroly, do konce roku 2023.

Kontrolované neinvestiční nákupy realizované ženijním plukem

(v Kč)

Číslo veřejné zakázky	Název veřejné zakázky	Rok realizace	Výdaje v letech 2018–2022	Výdaje v roce 2023
Nákladové středisko 662400 Bechyně				
186624000064	Náhradní díly na odminovací komplet Božena 5	2018	2 398 971	-
186624000106	Nákup proviantního materiálu – gastronádoby a další	2018	1 055 055	-
196624000115	Oprava a revize přetlakové komory HAUX STARCOM	2019	442 446	-
196624000025	Rámcová dohoda – Příslušenství rozvodných sítí – nákup komponent	2019	1 466 923	-
1966240020124	Servis, údržba a oprava robotů TALON PYROTECH, ev. č.: 4-1317	2019	1 116 065	-
206624000018	Rámcová dohoda – Opravy a servis vozidel T-813 AM 50, VPZ*: 311-13-05	2020	1 027 092	-
216624000141	Oprava lezeckého trenažeru JAKUB a lezecké stěny BETA	2021	2 135 045	-
216624000247	Střelecká elektronická sluchátka s adaptérem	2021	811 184	-
226624000114	Cvičná munice – náložky	2022	956 505	-
22225006937	Rámcová dohoda – Opravy jímek pod sociální buňky a varny	2022	950 152	-
236624000111	Stravování v AČR v letech 2023 až 2027 – Bechyně	2023	-	907 654**
Nákladové středisko 662401 Olomouc				
186624010064	Nákup materiálu pro potápěče	2018	671 480	-
196624010049	Nákup sportovního materiálu	2019	778 938	-
216624010090	Nákup elektronických mušlových chráničů sluchu s příposlechem	2021	2 398 000	-
226624010074	Rámcová dohoda – Servis, údržba a opravy techniky T-813 AM 50, VPZ*: 282-55-99	2022	1 381 576	-
Celkem			17 589 432	907 654

Zdroj: MO.

Vysvětlivky:

* Vojenská poznávací značka.

** Peněžní prostředky vynaložené do doby ukončení kontroly.

Rozpočet výdajů MO a jeho čerpání v letech 2010 až 2023

(v mil. Kč)

Rok	Schválený rozpočet	Rozpočet po změnách	Čerpání výdajů	V tom čerpání			Výdaje vůči HDP v %
				– rozpočtu	MRZ*	NNV*	
2010	48 867,1	49 143,1	50 845,0	47 705,7	394,7	2 744,6	1,29 %
2011	43 878,4	44 118,5	45 708,2	43 785,2	1 036,6	886,4	1,17 %
2012	43 474,1	43 798,9	42 935,5	42 007,2	664,4	263,9	1,10 %
2013	42 053,4	42 526,7	41 463,9	40 765,3	316,7	381,9	1,06 %
2014	41 990,5	42 854,7	41 069,4	39 057,2	249,1	1 763,1	0,91 %
2015	43 783,1	44 569,7	47 342,0	43 373,8	307,3	3 660,9	0,96 %
2016	47 783,1	48 072,3	45 670,8	44 238,7	194,3	1 237,8	1,01 %
2017	52 535,0	53 172,0	52 908,8	48 892,2	205,2	3 811,4	1,05 %
2018	58 893,4	59 011,9	59 799,4	56 623,0	25,7	3 150,7	1,13 %
2019	66 734,8	67 270,1	68 321,1	64 794,3	324,4	3 202,4	1,21 %
2020	72 600,4	73 214,0	74 310,6	71 733,2	385,4	2 192,0	1,32 %
2021	75 359,9	85 898,7	84 944,5	83 357,7	22,5	1 564,3	1,39 %
2022	89 144,9	90 676,9	90 806,7	88 659,6	123,5	2 023,6	1,35 %
2023	111 808,7	108 899,9	100 696,1	-	-	-	1,52 %**
2024	151 181,0	-	-	-	-	-	1,89 %**

Zdroj: závěrečné účty MO, publikace *Obrana České republiky v číslech*, informační systém Státní pokladny Monitor – stav ke dni 21. února 2024.

Vysvětlivky:

* MRZ = mimorozpočtové zdroje, NNV = nároky z nespotřebovaných výdajů.

** Plánovaná hodnota.

Kontrolní závěr z kontrolní akce

23/09

Peněžní prostředky státu určené na vybraná opatření proti daňovým únikům

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2023 pod číslem 23/09. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Josef Kubíček.

Cílem kontroly NKÚ bylo prověřit, zda byly peněžní prostředky státu určené na vybraná opatření proti daňovým únikům na dani z přidané hodnoty vynakládány účelně a v souladu s právními předpisy.

Kontrolováno bylo období let 2018–2022 a v případě věcných souvislostí i období předcházející a navazující.

Kontrola byla u kontrolovaných osob prováděna v období od května do prosince 2023.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo financí (dále také „MF“),
Generální finanční ředitelství (dále také „GFŘ“),
Generální ředitelství cel (dále také „GŘC“).

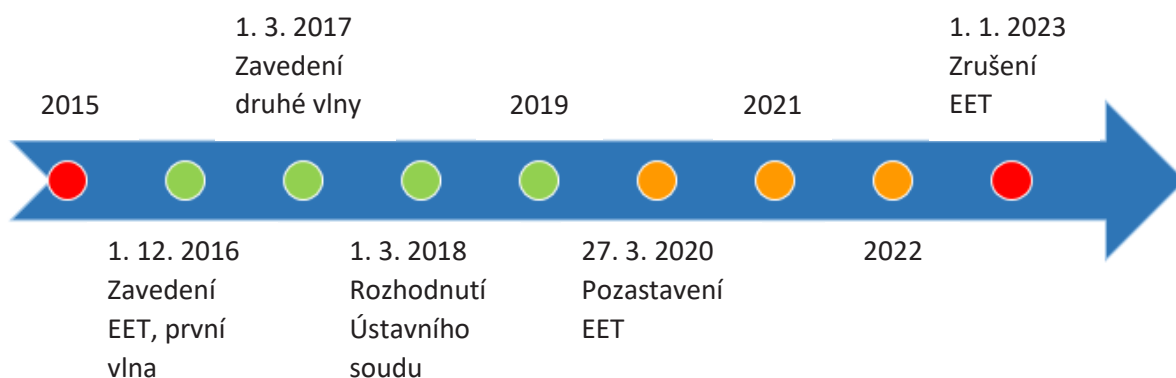
Kolegium NKÚ na svém VII. jednání, které se konalo dne 20. května 2024,

schválilo usnesením č. 5/VII/2024

kontrolní závěr v tomto znění:

Peněžní prostředky státu určené na vybraná opatření proti daňovým únikům

EVIDENCE TRŽEB

2 237,5 mil. Kčvynaložily MF, GFŘ a GŘC
na EET v letech 2015–2023**652 mil. Kč**doměřeno na DPH, DPFO,
DPPO na základě EET
v letech 2017–2019

KONTROLNÍ HLÁŠENÍ

257,6 mil. Kčvynaložilo GFŘ
na kontrolní hlášení
v letech 2015–2022**10 787 mil. Kč**doměřeno DPH
na základě kontrolního
hlášení v letech
2016–2022

I. Shrnutí a vyhodnocení

V boji proti daňovým únikům byly v roce 2016 zavedeny dva nové nástroje – od 1. ledna kontrolní hlášení¹ a od 1. prosince evidence tržeb². Kontrolní hlášení (dále také „KH“) bylo zavedeno z důvodu zlepšení výběru daní s cílem zavedení účinného a flexibilního nástroje v boji proti daňovým podvodům. Hlavním cílem evidence tržeb (dále také „EET“) bylo získání informací, které zabezpečí lepší správu daní³ (zejména daní z příjmů a daně z přidané hodnoty). Přínosem jejího zavedení mělo být narovnání neoprávněné konkurenční výhody poplatníků neodvádějících řádně daně a vyšší inkaso z daní.

Povinnost evidovat tržby měla nabíhat ve čtyřech vlnách. V první vlně se evidovaly tržby za stravovací a ubytovací služby (prosinec 2016), druhá vlna zahrnovala velkoobchod a maloobchod (březen 2017). Povinnost evidovat tržby dle zákona o EET pro subjekty zařazené do dalších dvou vln byla v důsledku rozhodnutí Ústavního soudu a pandemie covidu-19 odložena⁴, v období od 27. 3. 2020 do 31. 12. 2022 pozastavena⁵ a od 1. 1. 2023 byla EET zrušena⁶.

Cílem kontroly NKÚ bylo prověřit, zda byly peněžní prostředky státu určené na vybraná opatření proti daňovým únikům na dani z přidané hodnoty vynakládány účelně a v souladu s právními předpisy.

Peněžní prostředky vynaložené Generálním finančním ředitelstvím na kontrolní hlášení v letech 2015–2022 ve výši 257,6 mil. Kč vyhodnotil NKÚ jako účelné. Finanční správa České republiky jeho zavedením získala nástroj pro detekci rizikových transakcí.

MF, GFŘ a GŘC vynaložily v letech 2015–2023 na zavedení a provoz EET celkem 2 237,5 mil. Kč. FS ČR po zrušení EET ztratila jeden z nástrojů, které umožňují kontrolovat realizované tržby a odhalovat jejich kráčení. Z pohledu DPH byla EET prostředkem pro účinnější a administrativně jednodušší získání informací pro odhalení daňových subjektů, které překročily limit pro povinnou registraci k DPH.

Toto celkové vyhodnocení se opírá o následující zjištění:

1. Kontrolní hlášení napomáhá v boji proti daňovým únikům

NKÚ zjistil, že GFŘ vynaložilo v letech 2015 až 2022 na zavedení a fungování kontrolního hlášení celkem 257,6 mil. Kč. Analýzou dat z kontrolního hlášení Finanční správa ČR (dále také „FS ČR“) detekovala více než 10 mil. rizikových transakcí. FS ČR doměřila daň z přidané hodnoty (dále také „DPH“) na základě údajů z kontrolního hlášení za roky 2016–2022 ve výši 10 787 mil. Kč, což je 16 % z celkem doměřené daně v těchto letech.

¹ Zákonem č. 360/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

² Zákonem č. 112/2016 Sb., o evidenci tržeb (dále také „zákon o EET“).

³ Důvodová zpráva k zákonu č. 112/2016 Sb.

⁴ Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 26/16 ze dne 12. 12. 2017 zrušil ustanovení zákona č. 112/2016 Sb., na jejichž základě měla být realizována 3. a 4. vlna EET.

⁵ Pozastavení povinnosti EET pro již povinné subjekty a odklad povinnosti EET pro subjekty 3. a 4. vlny trvaly od 27. 3. 2020 do 31. 12. 2022 (zákony č. 137/2020 Sb., č. 263/2020 Sb. a č. 449/2020 Sb.), (dále také „pozastavení EET“ nebo „pozastavení povinnosti evidovat tržby“).

⁶ Zákon č. 458/2022 Sb., kterým se zrušuje zákon č. 112/2016 Sb., o evidenci tržeb, ve znění pozdějších předpisů, a mění a zrušují další související právní předpisy.

2. Po spuštění první a druhé vlny EET tvořili plátcí DPH více než 50 % přihlášených subjektů

Na zavedení a provoz všech vln EET vynaložily MF, GŘČ a GŘC v letech 2015–2023 celkem 2 237,5 mil. Kč. Zavedení první a druhé vlny EET se mělo týkat 19 % daňových subjektů, které měly dle zákona o EET povinnost evidovat tržby. Tento předpoklad se v prvních dvou letech po zavedení EET naplnil a do roku 2019 nárůst subjektů přihlášených do EET pokračoval. Z celkového počtu daňových subjektů přihlášených k EET tvořili plátcí DPH více než 50 %.

3. Zrušením povinnosti evidovat tržby ztratili správci daně jeden z významných nástrojů pro cílené prověřování daňových úniků

NKÚ zjistil, že využitím dat z EET a následnou kontrolní činností v letech 2017–2019 doměřila FS ČR celkem 652 mil. Kč. Z toho 184,9 mil. Kč doměřila na dani z přidané hodnoty.

NKÚ zjistil, že FS ČR s využitím dat z EET zaregistrovala k DPH celkem 7 167 daňových subjektů z důvodu překročení zákonného limitu.

Následným zrušením EET ztratila FS ČR významný nástroj, který umožňoval kontrolu realizovaných tržeb a jejich případného krácení. Zároveň přišla o nástroj pro účinnější a administrativně jednodušší získání informací pro odhalení daňových subjektů, které registraci k DPH neprovedly, přestože překročily limit pro povinnou registraci k DPH.

4. Při kontrolních nákupech zjistily orgány finanční a celní správy porušení zákona o EET u téměř třetiny provedených kontrol

NKÚ zjistil, že po zavedení EET prováděly FS ČR a Celní správa České republiky (dále také „CS ČR“) kontroly plnění povinností vyplývajících ze zákona o EET formou kontrolních nákupů, na které vynaložily 13,9 mil. Kč. Celkem FS ČR a CS ČR provedly 258 656 kontrol, z toho 68 006 kontrol bylo se zjištěním porušení povinností v souvislosti s EET. Z uložených sankcí ve výši 229,7 mil. Kč bylo uhrazeno 220 mil. Kč, tj. téměř 96 % předepsaných sankcí.

NKÚ zjistil, že z celkového počtu provozoven, u nichž kontrola odhalila porušení povinností v souvislosti s EET, 38 % provozoven kontrolovaných FS ČR a 66 % provozoven kontrolovaných CS ČR napravilo zjištěné chyby a následné kontroly neodhalily další či opakovaná porušení těchto povinností.

II. Informace o kontrolované oblasti

V České republice evidenci tržeb upravoval zákon o EET, který nabyl účinnosti 1. 12. 2016⁷. Tímto zákonem bylo zamýšleno zavést plošně zacílené hlášení údajů o platbách, které se vyznačují nižší nebo nejasnou mírou dohledatelnosti⁸ (platby v hotovosti, šekem apod.), vůči správci daně v reálném čase. Povinnost evidovat tržby v první vlně náběhu EET od prosince 2016 se vztahovala pouze na tržby za stravovací a ubytovací služby, ve druhé vlně náběhu EET od března 2017 zahrnovala velkoobchod a maloobchod. Kontrolu dodržování povinností uložených zákonem o EET vykonávaly orgány FS ČR a orgány CS ČR.

⁷ Zákon o EET nabyl účinnosti v ustanoveních § 10 až § 17 a § 32 již dne 1. 9. 2016, v ostatních ustanoveních nabyl účinnosti 1. 12. 2016.

⁸ Viz ustanovení § 5 zákona o EET a důvodová zpráva k tomuto zákonu.

Na základě nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 26/16 byla zrušena povinnost evidence tržeb uskutečněných platebními kartami. Dále byla zrušena povinnost evidovat tržby pro subjekty zařazené do třetí a čtvrté vlny.

V reakci na pandemii covidu-19 došlo zákonem č. 137/2020 Sb.⁹ s účinností od 27. 3. 2020 k pozastavení povinnosti evidovat tržby. Tento zákon byl dvakrát novelizován, a to zákonem č. 263/2020 Sb.¹⁰ a zákonem č. 449/2020 Sb.¹¹, které prodloužily pozastavení povinnosti evidovat tržby do 31. 12. 2020, resp. do 31. 12. 2022. V tomto období měli poplatníci možnost evidovat tržby dobrovolně.

Dne 1. 1. 2023 nabyl účinnosti zákon č. 458/2022 Sb.¹², který povinnost evidovat tržby zrušil. Od tohoto data není evidence tržeb provozována ani na dobrovolné bázi. Do konce roku 2023 umožňovala FS ČR podnikatelům nahlížet přes aplikaci *Elektronická evidence tržeb* do evidence tržeb v EET.

Kontrolní hlášení zavedl zákon č. 360/2014 Sb.¹³ s účinností od 1. 1. 2016. Povinnost podat kontrolní hlášení má plátce, pokud uskutečnil plnění definovaná zákonem č. 235/2004 Sb.¹⁴ (dále také „zákon o DPH“). V kontrolním hlášení je plátce povinen kromě obecných náležitostí podání uvést identifikační a kontaktní údaje plátce, údaje týkající se plnění a úplat, pokud tyto plnění a úplaty zakládají povinnost podat kontrolní hlášení, údaje týkající se uplatnění nároku na odpočet daně, identifikační údaje odběratele nebo dodavatele¹⁵. Plátce, který je právnickou osobou, podává kontrolní hlášení za kalendářní měsíc. Plátce, který je fyzickou osobou, podává kontrolní hlášení ve lhůtě pro podání daňového přiznání¹⁶.

Působnost kontrolovaných osob v oblasti EET a kontrolního hlášení:

Ministerstvo financí

- je ústředním orgánem státní správy pro daně,
- navrhuje právní předpisy a jejich změny v oblasti daní, v rámci zákonného zmocnění vydává podzákoné právní předpisy,
- řídí GFŘ a GRČ,
- je správcem kapitol státního rozpočtu 312 – *Ministerstvo financí* a 398 – *Všeobecná pokladní správa*.

⁹ Zákon č. 137/2020 Sb., o některých úpravách v oblasti evidence tržeb v souvislosti s vyhlášením nouzového stavu.

¹⁰ Zákon č. 263/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 137/2020 Sb., o některých úpravách v oblasti evidence tržeb v souvislosti s vyhlášením nouzového stavu.

¹¹ Zákon č. 449/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 137/2020 Sb., o některých úpravách v oblasti evidence tržeb v souvislosti s vyhlášením nouzového stavu, ve znění pozdějších předpisů.

¹² Zákon č. 458/2022 Sb., kterým se zrušuje zákon č. 112/2016 Sb., o evidenci tržeb, ve znění pozdějších předpisů, a mění a zrušují další související právní předpisy (o zrušení zákona o evidenci tržeb).

¹³ Zákon č. 360/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

¹⁴ Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty.

¹⁵ Ustanovení § 101d odst. 1 zákona o DPH.

¹⁶ Ustanovení § 101e odst. 1 a 2 zákona o DPH.

Generální finanční ředitelství

- řídí a kontroluje Odvolací finanční ředitelství a finanční úřady,
- odpovídá za metodické řízení výkonu správy DPH,
- připravuje podklady pro návrhy právních předpisů,
- podílí se na zpracování analýz dopadů přijatých legislativních změn na inkaso DPH,
- vede centrální evidence a registry nezbytné pro výkon působnosti orgánů FS ČR¹⁷.

Generální ředitelství cel

- řídí a kontroluje celní úřady,
- podílí se na přípravě návrhů právních předpisů,
- vede centrální evidenci o kontrolovaném zboží a další evidence a registry nezbytné pro výkon působnosti orgánů CS ČR¹⁸.

Kontrolu dodržování povinností uložených zákonem o EET vykonávaly orgány FS ČR a orgány CS ČR. Kontrolu dodržování povinností stanovených zákonem o DPH pro oblast kontrolního hlášení vykonávaly orgány FS ČR.

III. Rozsah kontroly

Cílem kontroly NKÚ bylo prověřit, zda byly peněžní prostředky státu určené na vybraná opatření proti daňovým únikům na dani z přidané hodnoty vynakládány účelně a v souladu s právními předpisy.

NKÚ se v rámci kontroly zaměřil na peněžní prostředky státu určené na vybraná opatření proti daňovým únikům a účelnost jejich vynaložení. Vybranými opatřeními byly kontrolní hlášení a evidence tržeb, neboť se jednalo o opatření s významným peněžním dopadem a rozsahem informací, které díky nim správce daně získal pro správu daní.

NKÚ dále prověřoval, zda kontrolované osoby uplatňovaly vybraná opatření proti daňovým únikům v souladu s právními předpisy tak, aby daně byly zjištěny a stanoveny správně¹⁹.

Kontrolovaný objem byl stanoven jako hodnota nákladů vynaložených MF, GFŘ a GŘC na zavedení a provoz elektronické evidence tržeb a hodnota nákladů vynaložených GFŘ na kontrolní hlášení, tj. celkově 2 495,1 mil. Kč.

Kontrolováno bylo období let 2018–2022 a v případě věcných souvislostí i období předcházející a navazující.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

¹⁷ FS ČR je soustavou správních orgánů pro výkon správy daní. Orgány FS ČR tvoří Generální finanční ředitelství, Odvolací finanční ředitelství a finanční úřady, které jsou správními úřady a organizačními složkami státu.

¹⁸ CS ČR je soustavou správních orgánů a ozbrojeným bezpečnostním sborem. Orgány CS ČR tvoří Generální ředitelství cel a celní úřady, které jsou správními úřady a organizačními složkami státu.

¹⁹ V souladu s § 1 odst. 2 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

1. Kontrolní hlášení napomáhá v boji proti daňovým únikům

Kontrolní hlášení je speciální daňové tvrzení, které slouží primárně jako analytický nástroj. Na jeho zavedení a provoz vynaložilo GFŘ v letech 2015 až 2022 celkem 257,6 mil. Kč. Rozdělení výdajů uvádí tabulka č. 1.

Tabulka č. 1: Výdaje na kontrolní hlášení (v mil. Kč)

Druhy výdajů	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Softwarové nástroje	X	3,7	6,5	1,0	0,0	2,0	1,5	1,0
Výpočetní technika	X	55,7	x	x	x	x	x	x
Úprava ADIS	24,9	44,5	3,2	x	2,1	6,9	x	0,6
Mzdové výdaje na analýzy KH	4,8	10,5	13,8	15,2	15,6	15,3	15,1	13,5
Celkem	29,7	114,4	23,6	16,2	17,7	24,2	16,6	15,2

Zdroj: GFŘ.

Kontrolní hlášení poskytovalo správcům daně v kontrolovaném období zdroj dat o zdanitelných plněních mezi plátcí DPH v tuzemsku. Při zpracování dat z KH se automaticky detekovaly neshody mezi informacemi tvrzenými dodavatelem a odběratelem o zdanitelných plněních. Počet plátců a údaje z kontrolních hlášení jsou uvedeny v tabulce č. 2.

Tabulka č. 2: Počet plátců DPH a údaje z kontrolních hlášení

Rok	Počet plátců DPH	Počet podaných KH celkem	Počet neshod mezi údaji vykázanými v KH	Hodnota neshod v KH (v Kč)
2017	509 881	4 515 850	2 048 718	101 164 935 175
2018	518 759	4 751 542	2 042 119	110 467 938 418
2019	526 979	4 967 586	1 955 481	95 806 310 534
2020	540 235	5 071 111	1 010 070	49 455 788 421
2021	559 283	5 283 019	1 469 901	67 076 055 412
2022	570 729	5 482 216	1 977 032	115 155 052 806
Celkem	x	30 071 324	10 503 321	539 126 080 766

Zdroj: GFŘ.

Správci daně prověřili neshody mezi transakcemi vykázanými dodavateli a odběrateli v KH v celkové hodnotě 82,9 mld. Kč postupy podle zákona č. 280/2009 Sb.²⁰ (dále také „daňový řád“).

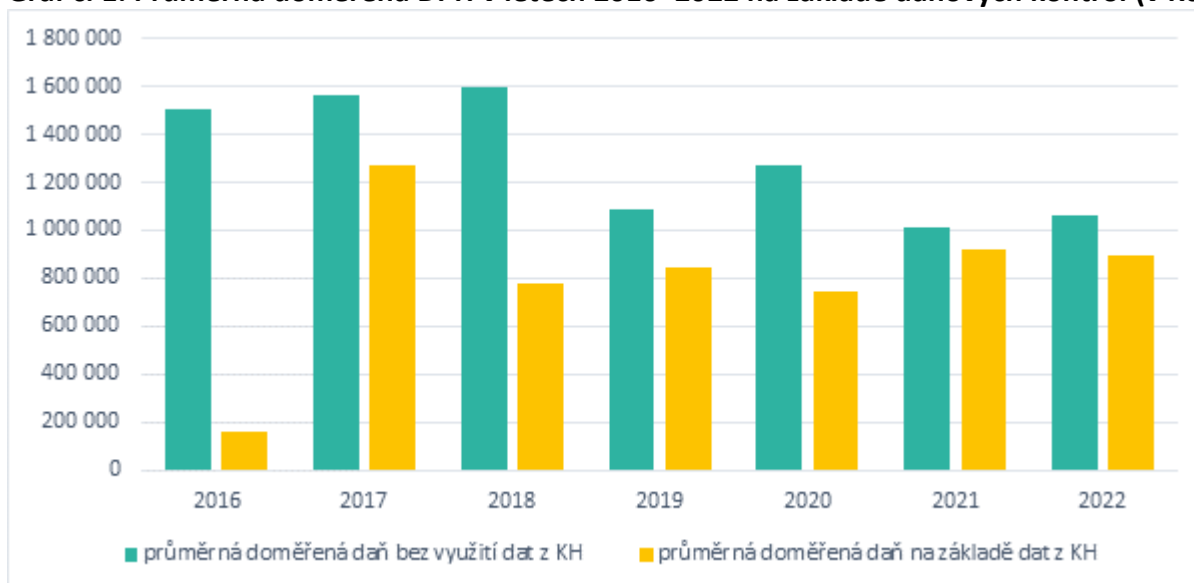
Daňová kontrola je postup při správě daní podle daňového řádu a jejím předmětem jsou daňové povinnosti, tvrzení daňového subjektu nebo jiné okolnosti rozhodné pro správné zjištění a stanovení daně. Má-li správce daně konkrétní pochybnosti o správnosti, průkaznosti nebo úplnosti podaného daňového tvrzení nebo jiné písemnosti předložené daňovým subjektem nebo o pravdivosti údajů v nich uvedených, zahájí u daňového subjektu postup k odstranění pochybností. Údaje o počtu a výsledcích daňových kontrol a postupů k odstranění pochybností jsou uvedeny v příloze č. 1 v tabulkách č. 1 a 2.

Správci daně ukončili v letech 2016–2022 celkem 36 903 daňových kontrol, z toho na základě neshod z kontrolních hlášení celkem 6 706 kontrol. Správci daně v tomto období doměřili

²⁰ Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád.

z daňových kontrol daň z přidané hodnoty v celkové výši 47 561,6 mil. Kč, z toho na základě kontrol vyvolaných neshodami údajů v KH celkem 5 804,5 mil. Kč, tj. cca 12 %.

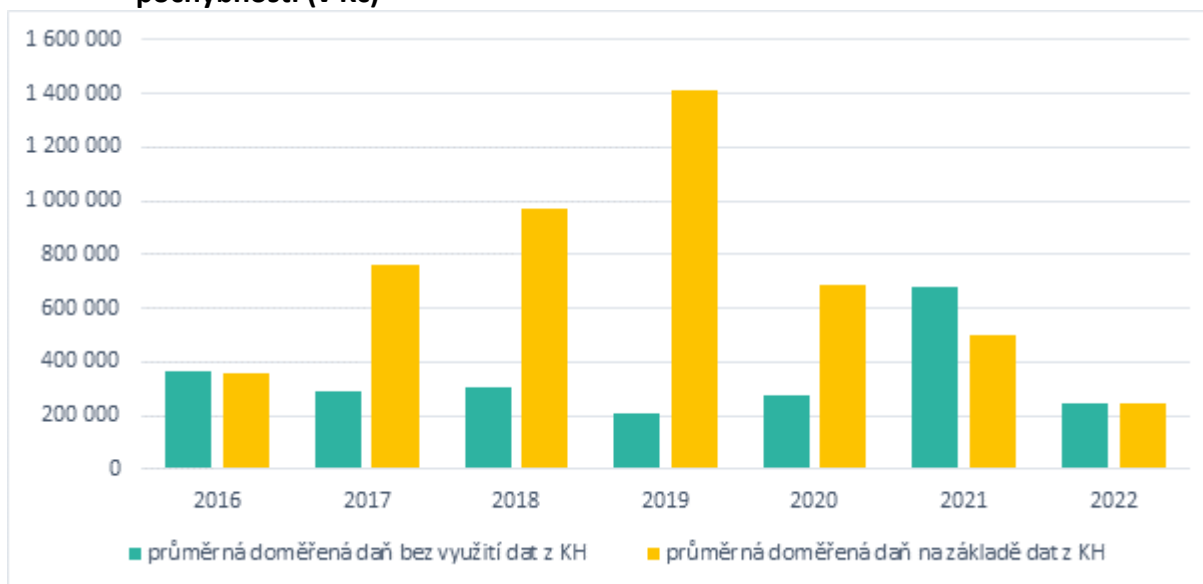
Graf č. 1: Průměrná doměřená DPH v letech 2016–2022 na základě daňových kontrol (v Kč)

Zdroj: GFŘ.

Správci daně ukončili v letech 2016–2022 celkem 48 893 postupů k odstranění pochybností, z toho na základě neshod z kontrolních hlášení celkem 6 964 postupů. Správci daně v tomto období doměřili DPH v celkové výši 18 520,6 mil. Kč, z toho na základě neshod z KH 4 982,4 mil. Kč, tj. 27 %.

Graf č. 2: Průměrná doměřená DPH v letech 2016–2022 na základě postupů k odstranění pochybností (v Kč)

Zdroj: GFŘ.

Nejčastější zjištění z daňových kontrol a postupů k odstranění pochybností v období let 2016–2022 byla např. uplatnění odpočtu z fiktivních plnění a neprokázání použití přijatých zdanitelných plnění pro ekonomickou činnost.

V případě postupu k odstranění pochybností se kontrolní hlášení projevilo jako účinný nástroj při identifikaci konkrétních pochybností o správnosti vykázané DPH. Průměrná doměřená daň byla v případě využití dat z kontrolního hlášení dvojnásobná než u postupů bez využití dat z kontrolního hlášení.

Dále FS ČR využívá data z KH k analýzám propojení subjektů v podvodných řetězcích. Zatímco v roce 2017 docházelo v tzv. řetězových podvodech ke krácení DPH prostřednictvím plátců, kteří nepodávali daňové přiznání a KH (tzv. missing trader), od roku 2020 se podoba daňových úniků na DPH stává mnohem sofistikovanější. Náročnost prokazování daňových úniků na DPH v daňovém řízení vzrostla mj. tím, že správce daně je povinen provést tzv. vědomostní test²¹, tedy prokázat, že plátce daně o této skutečnosti věděl nebo mohl vědět. Dále narostl počet vykázaných zdanitelných plnění v nízkých částkách. Hodnota možného úniku na DPH, kterou GFŘ na základě detailní analýzy dat z kontrolního hlášení označilo k prověření, činila v letech 2017–2022 min. 4,4 mld. Kč.

2. Po spuštění první a druhé vlny EET tvořili plátcí DPH více než 50 % přihlášených subjektů

Zavádění EET pro jednotlivé ekonomické činnosti (definované dle klasifikace NACE²²) mělo být dle ustanovení § 37 zákona o EET realizováno v několika vlnách:

- 1. vlna – od 1. 12. 2016 provozovatelé ubytovacích a stravovacích služeb (NACE pod kódem 55 a 56),
- 2. vlna – 3 měsíce od spuštění, tj. od 1. 3. 2017 – subjekty provozující maloobchod a velkoobchod (NACE pod kódem 45.1, 45.3, 45.4, 46 a 47),
- 3. vlna – 15 měsíců od spuštění, tj. od 1. 3. 2018 – podnikatelé provozující všechny ostatní činnosti, např. svobodná povolání (lékaři, právníci, účetní), dopravu či zemědělství, s výjimkou těch, které jsou zařazeny do čtvrté vlny,
- 4. vlna – 18 měsíců od spuštění, tj. od 1. 6. 2018 – vybraná řemesla a výrobní činnosti.

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 26/16 ze dne 12. 12. 2017 zrušil některá ustanovení zákona o EET (např. evidenci bezhotovostních plateb²³, termín náběhu třetí a čtvrté vlny EET, uvádění daňového identifikačního čísla na účtenkách aj.). V souvislosti s tímto nálezem byl zákon o EET novelizován²⁴ a novela dále mj. posunula náběh třetí a čtvrté vlny EET na dobu od 1. 5. 2020.

V tabulce č. 3 je uveden předpokládaný počet daňových subjektů, které dle GFŘ měly evidovat tržby v jednotlivých vlnách EET. Zavedení první a druhé vlny EET se týkalo pouze 19 % subjektů.

²¹ Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu 8 Afs 201/2021-74.

²² Klasifikace ekonomických činností uvedená v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1893/2006 ze dne 20. prosince 2006, kterým se zavádí statistická klasifikace ekonomických činností NACE Revize 2 a kterým se mění nařízení Rady (EHS) č. 3037/90 a některá nařízení ES o specifických statistických oblastech, v platném znění.

²³ Tj. dle § 5 písm. b) zákona o EET: platba uskutečněná bezhotovostním převodem peněžních prostředků, k němuž dává příkaz plátce prostřednictvím příjemce, kterým je poplatník, který má tržbu evidovat.

²⁴ Zákon č. 256/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 112/2016 Sb., o evidenci tržeb, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

Tabulka č. 3: Počty subjektů, které měly dle předpokladu evidovat tržby v EET

Vlna EET	Počet podnikajících FO	Počet podnikajících PO	Celkem (počet)	Celkem (v %)	
1.	26 141	7 182	33 323	3,45 %	19 %
2.	107 978	42 077	150 055	15,55 %	
3.	389 499	169 447	558 946		57,91 %
4.	208 756	14 153	222 909		23,09 %
Celkem			965 233		100 %

Zdroj: GFŘ, RIA 2015 k zákonu o EET.

Vysvětlivky: FO – fyzická osoba, PO – právnická osoba.

V průběhu let 2016–2019 sledovalo GFŘ vývoj počtu daňových subjektů přihlášených k EET a jejich registrace k DPH. Z tabulky č. 4 vyplývá, že počet přihlášených subjektů se v čase zvyšoval, resp. převýšil předpoklad GFŘ. Více než 50 % daňových subjektů přihlášených k EET tvořili plátcí DPH.

Tabulka č. 4: Vývoj počtu subjektů přihlášených k EET a jejich registrace k DPH

	12/2016	6/2017	12/2017	6/2018	12/2018	6/2019	12/2019
Subjekty přihlášené k EET	55 220	173 677	186 443	195 370	202 369	210 014	217 148
Registrováno k DPH z přihlášených k EET	31 166	105 596	109 142	110 570	111 540	111 943	112 327
Registrováno k DPH z přihlášených k EET (v %)	56	61	59	57	55	53	52

Zdroj: GFŘ.

Pozn.: Údaje nebylo možné rozdělit na jednotlivé vlny, neboť se činnosti, resp. hlavní převažující činnost, mohly měnit.

V reakci na pandemii covidu-19 a vyhlášení nouzového stavu došlo k pozastavení povinnosti evidovat tržby od 27. 3. 2020 a následně byla platnost pozastavení této povinnosti postupně prodlužována až do 31. 12. 2022. S účinností od 1. 1. 2023 byla EET zrušena bez náhrady.

Porovnáním počtu subjektů evidujících tržby před pozastavením EET, tj. v roce 2019, a počtu subjektů evidujících své tržby v době pozastavení EET bylo kontrolou NKÚ zjištěno, že v roce 2021 evidovalo své tržby dobrovolně celkem 50 % a v roce 2022 celkem 35,7 % subjektů. Jednalo se především o subjekty, jejichž činnost spadala do druhé vlny EET. Údaje o počtu subjektů, které evidovaly tržby v letech 2016–2022, jsou uvedeny v tabulce č. 5.

Tabulka č. 5: Počet daňových subjektů evidujících tržby v EET v letech 2016–2022

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1. vlna	28 779	43 739	44 434	44 023	37 490	14 839	9 670
2. vlna	2 193	96 784	98 782	96 428	88 670	56 217	41 044
1. a 2. vlna*	720	4 190	4 335	4 266	3 504	1 574	949
Celkem	31 692	144 713	147 551	144 717	129 664	72 630	51 663

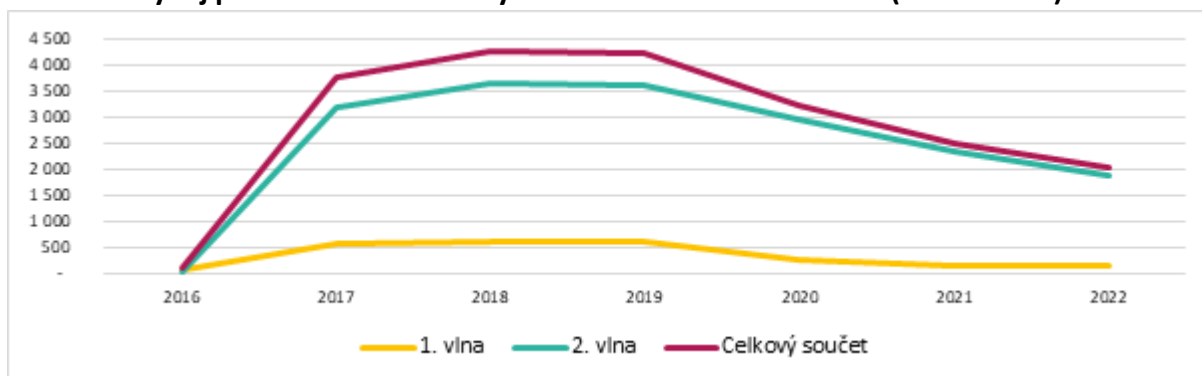
Zdroj: GFŘ.

* Jeden daňový subjekt mohl mít založeno více provozoven s různými kódy činnosti a mohl evidovat dobrovolně před zahájením své vlny EET. Některé subjekty proto mohly evidovat tržby zároveň v 1. i 2. vlně EET.

Počet tržeb evidovaných v EET v letech 2017–2019 byl po zavedení první a druhé vlny konstantní. V roce 2020 je zřejmý pokles počtu evidovaných tržeb v důsledku změn právní úpravy reagujících na nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 26/16. V době pozastavení EET se snížil počet a objem evidovaných tržeb. Počet a objem evidovaných tržeb za roky 2016–2022

uvádí v příloze č. 1 tabulka č. 3. Některé subjekty evidovaly tržby již před zavedením povinnosti k jejich evidenci.

Graf č. 3: Vývoj počtu tržeb evidovaných v EET v letech 2016–2022 (v milionech)

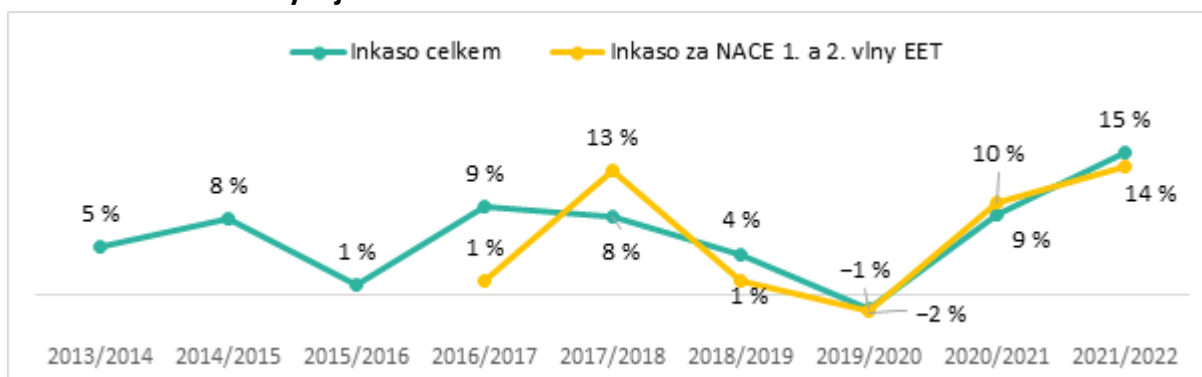

Zdroj: GFŘ; vlastní zpracování NKÚ.

Pozn.: Přestože 2. vlna byla spuštěna 1. 3. 2017, některé subjekty evidovaly tržby již v době před zavedením dané povinnosti.

Na vývoj inkasa DPH působilo kontrolní hlášení, které bylo v rámci boje proti daňovým únikům zavedeno v roce 2016. Nárůst inkasa byl dále způsoben stále rostoucí spotřebou domácností a vládních institucí a investicemi soukromého sektoru. Výrazný nárůst inkasa DPH je zřejmý v letech 2017 a 2018, tj. v době před omezením evidence tržeb (viz graf č. 4). V roce 2017 došlo k výraznému zvýšení počtu plátců DPH, který byl nejvyšší za několik posledních let (např. oproti roku 2007 vzrostl jejich počet o více než 44 tisíc)²⁵. Vývoj inkasa DPH v letech 2013–2022 je uveden v příloze č. 1 v tabulce č. 4.

Graf č. 4: Meziroční vývoj inkasa DPH

Zdroj: GFŘ, webové stránky FS ČR (roky 2013–2015); vlastní zpracování NKÚ.

V roce 2020 byl jedním z vlivů, které působily na propad inkasa, pokles celkové ekonomické aktivity v důsledku opatření proti pandemii covidu-19. V roce 2021 došlo k nárůstu inkasa z důvodu mírného oživení ekonomiky, rok 2022 byl ovlivněn válkou na Ukrajině, energetickou krizí a následnou inflací, která činila průměrně 15,1 %.

²⁵ Stanovisko NKÚ k návrhu státního závěrečného účtu České republiky za rok 2017.

Tabulka č. 6: Náklady na EET

(v mil. Kč)

Náklady	Období							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
GŘC								
Platy a příslušenství	0,1	13,7	18,9	17,4	3,6	0,1	x	X
Technické zajištění	16,8	x	0,3	x	x	x	x	X
Ostatní	x	0,6	0,8	0,6	0,1	x	x	X
GFŘ								
Platy a příslušenství	181,9	256,9	289,3	306,5	301,2	0,0	0,0	0,0
Technické zajištění	221,7	126,7	85,8	98,7	87,0	87,4	56,2	4,8
Public relations	26,1	11,6	0,5	0,9	0,4	0,0	0,0	0,0
Ostatní	7,0	3,5	4,0	3,9	0,7	0,0	0,0	0,0

Zdroj: GFŘ a GŘC.

Na zavedení a provoz EET vynaložily GFŘ a GŘC v letech 2016–2023 celkem 2 235,7 mil. Kč. Tyto výdaje zahrnovaly mj. technické zajištění (např. hardware a software, služby Státní pokladny Centra sdílených služeb, s. p., služby certifikační autority), kontrolní nákupy, personální zajištění, call centrum a public relations (např. zajištění kampaně, nákup mediálního prostoru, zajištění konferencí a seminářů, průzkum veřejného mínění). V době pozastavení EET vynaložilo GFŘ peněžní prostředky na udržení systému EET v provozu (např. zajištění bezpečnosti dat, úlohy v ADIS, e-podpora, kontaktní formulář, EET.info), zaměstnanci byli přesunuti na jiné činnosti. GFŘ umožnilo daňovým subjektům po přechodnou dobu (do konce roku 2023) nahlížet na tržby evidované v EET, příp. žádat o výpis tržeb.

MF v roce 2015 vynaložilo v souvislosti se zavedením EET 1,8 mil. Kč na zpracování studie proveditelnosti a za poradenské služby.

Odhady dopadů zavedení EET na inkaso DPH se lišily v závislosti na použité metodě výpočtu. Jedná se o opatření v oblasti šedé ekonomiky, kde nejsou dostupná přesná data o výši ztracené DPH, ale pouze odhady daňových úniků. GFŘ v roce 2021 odhadlo vliv EET na celkové inkaso DPH za rok 2017 ve výši 4,7 mld. Kč a za rok 2018 ve výši 6,1 mld. Kč, a to na základě růstu tzv. autonomního inkasa DPH²⁶. Na základě jiné metody zohledňující vliv makroekonomických agregátů činil podle GFŘ odhad dopadu EET za rok 2017 celkem 4,7 mld. Kč a za rok 2018 celkem 1,4 mld. Kč²⁷.

²⁶ GFŘ odhadlo růst skutečného inkasa DPH v odvětvích, která spadala do EET, a nárůst inkasa způsobený růstem ekonomiky a očištěný o další možné vlivy. Rozdíl je hodnota vlivu EET na inkaso DPH.

²⁷ Jedná se o kladný rozdíl mezi skutečným inkasem a teoretickým inkasem daně. Hrubý meziroční rozdíl inkasa byl očištěn o autonomní růst (se zohledněním vlivu tvorby hrubého fixního kapitálu a vývoje výdajů na spotřebu domácností a vlády), o vliv diskrečních opatření, která mají vliv na inkaso v daném roce, a dále byl zohledněn vývoj zadržovaných nadměrných odpočtů.

Tabulka č. 7: Vliv EET na inkaso DPH – metoda růstu autonomního inkasa (v mld. Kč)

	2016	2017	2018
Odhadovaný dopad EET na inkaso DPH	0,00	5,5	6,9
Dopad snížení sazeb DPH (1. a 2. vlna)		-0,8	-0,8
Dopad EET na inkaso DPH po snížení sazeb	0,00	4,7	6,1

Zdroj: GFŘ.

Pozn.: Výpočet odhadu je založen na růstu skutečného inkasa DPH v odvětvích, která spadala do EET; odhad růstu tzv. autonomního inkasa DPH v těchto odvětvích byl upraven o další možné kalendářní vlivy a zbytek byl přisouzen EET.

Tabulka č. 8: Vliv EET na inkaso DPH – metoda pomocí makroekonomických agregátů (v mld. Kč)

	2016	2017	2018
Inkaso DPH	349,7	381,7	413,3
Hrubý meziroční růst inkasa DPH		32,0	31,6
z toho: - spotřeba domácností a vlády		19,6	23,6
- investice		1,9	6,4
- diskreční opatření a mimořádné vlivy		-0,4	1,9
- vyplacené NO (meziroční pokles zadržovaných NO)		-1,4	-2,9
Zbývá na EET a KH		12,3	2,6
z toho: - EET – hrubý odhad		4,7	1,4
- další opatření (KH, daňová Kobra) – odhad		7,6	1,2

Zdroj: GFŘ.

Pozn.: NO – nadměrný odpočet.

MF ve státním závěrečném účtu za rok 2017 odhadlo vliv EET na inkaso DPH za rok 2017 ve výši 4,1 mld. Kč a za rok 2018 ve výši 4,2 mld. Kč, a to na úrovni státního rozpočtu.

3. Zrušením povinnosti evidovat tržby ztratili správci daně jeden z významných nástrojů pro cílené prověřování daňových úniků

Správci daně využívali údaje z EET při doměření daně v případech rozdílů mezi údaji v daňových přiznáních k DPH, dani z příjmů fyzických osob a dani z příjmů právnických osob a údaji z EET.

GFŘ vytvářelo podněty k prošetření na základě porovnání hodnot vykazovaných v daňových přiznáních a tržeb zaslaných správci daně za příslušná období – cílem bylo prověřit správnost údajů uvedených v daňových přiznáních. Za roky 2017–2019 předalo k prošetření 11 325 podnětů u DPH, 4 678 u DPFO a 3 113 u DPPO.

Tabulka č. 9: Výsledky prověření podnětů na základě porovnání dat z EET a daňových přiznání

	2017		2018		2019		2017–2019	
	Počet prověřených podnětů s fiskálním efektem	Změna daně celkem v Kč	Počet prověřených podnětů s fiskálním efektem	Změna daně celkem v Kč	Počet prověřených podnětů s fiskálním efektem	Změna daně celkem v Kč	Celkem podnětů s fiskálním efektem	Změna daně celkem v Kč
DPH	686	29 523 771	1 016	82 360 582	661	73 045 525	2 363	184 929 878
DPPO	681	219 983 520	597	95 641 820	510	121 847 810	1 788	437 473 150
DPFO	842	12 105 965	198	9 376 679	312	7 678 085	1 352	29 160 729
Celkem							5 503	651 563 757

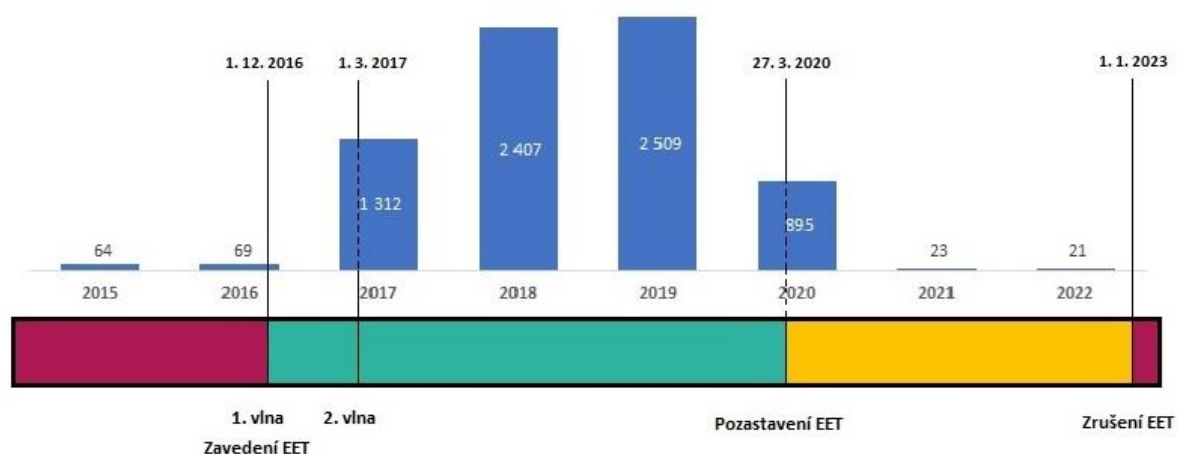
Zdroj: GFŘ.

Na základě podnětů vzešlých z porovnání dat z EET a daňových přiznání doměřila FS ČR na DPH, DPFO a DPPO v letech 2017–2019 částku v celkové výši 651,6 mil. Kč, z toho na DPH celkem 184,9 mil. Kč. Průměrná hodnota změny DPH se u prověřených podnětů s fiskálním efektem mezi roky 2017–2019 zvýšila z částky 43 038 Kč na částku 110 508 Kč.

GFŘ dále zpracovávalo sestavy ve vazbě na informace z EET, které zahrnovaly daňové subjekty, jejichž obrat by mohl přesáhnout limit pro povinnou registraci k DPH, avšak dosud nebyly k DPH registrovány.

Před zavedením EET využívala FS ČR ke kontrole překročení limitu pro povinnou registraci k DPH²⁸ výsledky šetření z daně z příjmů či další vyhledávací a kontrolní činnost správce daně. Po zavedení EET získala FS ČR nástroj pro účinnější a administrativně jednodušší získávání informací pro odhalení daňových subjektů, které překročily limit pro povinnou registraci k DPH, ale registraci k DPH neprovedly.

Graf č. 5: Počet nově registrovaných subjektů k DPH z důvodu překročení limitu

Zdroj: GFŘ; vlastní zpracování NKÚ (viz i tabulka č. 5 v příloze č. 1).

NKÚ zjistil, že využitím dat z EET k registraci k DPH z titulu překročení obratu vzrostly počty povinně registrovaných subjektů v jednotlivých letech 2017–2019 v průměru o 3 244 % oproti roku 2015. Naopak po pozastavení EET došlo v letech 2021 a 2022 k poklesu nových registrací k DPH, a to v porovnání s rokem 2015 o 64 %, resp. 67 %.

FS ČR po zrušení EET nedisponuje podobným nástrojem k detekci překročení obratu pro registraci k DPH.

²⁸ Osoba povinná k dani se při splnění podmínek zákona o dani z přidané hodnoty stává plátcem DPH, např. subjekt, který nejvýše ve dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsících překročí obrat 1 000 000 Kč. Pokud tato osoba nepodá přihlášku k registraci, zahájí registrační řízení správce daně. Osoba povinná k dani uvedená v ustanovení § 6 odst. 1 zákona o DPH je povinna podat přihlášku k registraci do 15 dnů po skončení kalendářního měsíce, ve kterém překročila stanovený obrat (§ 94 odst. 1 zákona o DPH).

4. Při kontrolních nákupech zjistily orgány finanční a celní správy porušení zákona o EET u téměř třetiny provedených kontrol

NKÚ zjistil, že v rámci kontrolní činnosti provedla FS ČR v období od prosince 2016 do března 2020 celkem 228 049 kontrol EET, z toho 62 284 kontrol odhalilo porušení zákona o EET. Finanční správa České republiky předepsala pokuty ve výši 174,3 mil. Kč, z toho bylo uhrazeno 167,5 mil. Kč.

FS ČR zkontrolovala 111 473 provozoven. Z toho u 43 002 provozoven byl proveden alespoň jeden opakovaný kontrolní nákup. U 56 194, tj. 50,4 %, provozoven z celkového počtu zkontrolovaných provozoven nebylo zjištěno žádné porušení zákona o EET.

NKÚ zjistil, že CS ČR provedla v období od prosince 2016 do března 2020 celkem 30 607 kontrol EET, z toho 5 722 kontrol odhalilo porušení zákona o EET. Celní správa České republiky předepsala pokuty ve výši 55,4 mil. Kč a z toho bylo uhrazeno 52,4 mil. Kč.

CS ČR za období 2018–2020²⁹ zkontrolovala 17 019 provozoven. Z toho u 3 321 provozoven byl proveden alespoň jeden opakovaný kontrolní nákup. U 12 601, tj. 74 %, provozoven z celkového počtu zkontrolovaných provozoven nebylo zjištěno žádné porušení zákona o EET.

Tabulka č. 10: Míra nápravy u kontrolovaných provozoven

	První kontrola provozovny odhalila porušení zákona o EET	Následná kontrola provozovny bez porušení zákona o EET	v %
Kontrola provedena u provozovny opakovaně – FS ČR	11 995	4 586	38 %
Kontrola provedena u provozovny opakovaně – CS ČR	738	488	66 %

Zdroj: GFŘ, GŘC; vlastní zpracování NKÚ.

Na základě dohody³⁰ ze dne 16. 12. 2015 uzavřené mezi GŘC a GFŘ byla nastavena spolupráce v podobě poskytování vzájemné součinnosti při plnění úkolů FS ČR a CS ČR. Na základě dodatku k této dohodě vznikla Generálnímu finančnímu ředitelství povinnost zasílat Generálnímu ředitelství cel podněty ke kontrole EET, a to zpravidla jednou měsíčně. CS ČR měla vykonávat kontrolní nákupy primárně na základě těchto podnětů.

GFŘ po spuštění EET neplnilo dohodnutou povinnost a nezasílalo podněty GŘC k prověření. Ze strany GŘC nebyla tato dohodnutá spolupráce vyžadována. V roce 2018 provedla CS ČR interní audit, na jehož základě byla ze zástupců CS ČR a FS ČR ustavena pracovní skupina, která se zabývala naplňováním předmetné dohody. Následně v srpnu a září 2018 CS ČR obdržela od GFŘ 1 718 podnětů k prověření ve dvou sestavách. Do té doby CS ČR využívala ke kontrolní činnosti v oblasti EET podněty z vlastní analytické činnosti.

GŘC po obdržení těchto dvou datových sad požádalo o odložení zaslání dalších podnětů k prověřování povinností v souvislosti s EET. Další podněty už GFŘ nezaslalo, a to z důvodu pozastavení a následného zrušení EET.

²⁹ Za období od 1. 12. 2016 do 31. 12. 2017 nejsou uvedeny údaje z důvodu nastavení interních předpisů GŘC, kdy došlo ke smazání těchto dat z důvodu nastavení retence dat 5 let.

³⁰ V souladu se zákonem č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, zákonem č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, zákonem č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), zákonem č. 280/2009 Sb., daňový řád, a zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů.

Seznam zkratk

ADIS	Automatizovaný daňový informační systém
CS ČR	Celní správa České republiky
daňový řád	zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád
DPFO	daň z příjmů fyzických osob
DPH	daň z přidané hodnoty
DPPO	daň z příjmů právnických osob
EET	elektronická evidence tržeb
FO	fyzická osoba
FS ČR	Finanční správa České republiky
GŘŘ	Generální finanční ředitelství
GŘC	Generální ředitelství cel
KH	kontrolní hlášení
MF	Ministerstvo financí
NACE	klasifikace ekonomických činností (obory činnosti)
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
NO	nadměrný odpočet
PO	právnická osoba
RIA	závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace
pozastavení EET nebo pozastavení povinnosti evidovat tržby	pozastavení povinnosti EET pro již povinné subjekty a odklad povinnosti EET pro subjekty 3. a 4. vlny
zákon o DPH	zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty
zákon o EET	zákon č. 112/2016 Sb., o evidenci tržeb

Příloha č. 1

Tabulka č. 1: Daňové kontroly FS ČR v letech 2015–2022

Rok	Daňová kontrola						
	Počet ukončených			Doměřená daň v Kč			
	Celkem	S využitím KH	Podíl KH na celku	Celkem	Na základě KH	Průměrná doměřená daň bez KH	Průměrná doměřená daň z KH
2015	10 130		0 %	13 660 790 835		1 348 548	0
2016	8 351	75	0,9 %	12 454 914 396	11 950 578	1 503 500	159 341
2017	6 712	365	5,4 %	10 388 494 342	465 024 786	1 563 490	1 274 041
2018	5 256	778	14,8 %	7 763 568 394	604 421 533	1 598 738	776 891
2019	4 679	1 128	24,1 %	4 803 415 226	956 721 820	1 083 270	848 158
2020	3 432	1 085	31,6 %	3 776 526 082	803 000 065	1 266 948	740 092
2021	3 584	1 337	37,3 %	3 497 281 075	1 224 040 422	1 011 678	915 513
2022	4 889	1 938	39,6 %	4 877 372 505	1 739 331 495	1 063 382	897 488
Celkem 2016–2022	36 903	6 706	18,2 %	47 561 572 020	5 804 490 699	1 382 822	865 567

Zdroj: GFŘ.

Tabulka č. 2: Postupy k odstranění pochybností v letech 2015–2022

Rok	Postup k odstranění pochybností						
	Počet ukončených			Doměřená daň v Kč			
	Celkem	S využitím KH	Podíl KH na celku	Celkem	Na základě KH	Průměrná doměřená daň bez KH	Průměrná doměřená daň z KH
2015	17 672		0 %	10 564 998 474		597 838	0
2016	13 493	2 177	16,1 %	4 872 856 513	776 615 501	361 987	356 737
2017	8 898	1 068	12,0 %	3 100 975 002	816 982 528	291 698	764 965
2018	7 908	1 273	16,1 %	3 247 729 506	1 239 739 166	302 636	973 872
2019	6 882	994	14,4 %	2 625 046 495	1 405 185 256	207 178	1 413 667
2020	4 960	664	13,4 %	1 633 811 757	457 618 082	273 788	689 184
2021	3 357	370	11,0 %	2 203 673 491	184 764 348	675 899	499 363
2022	3 395	418	12,3 %	836 486 248	101 512 935	246 884	242 854
Celkem 2016–2022	48 893	6 964	14,2 %	18 520 579 012	4 982 417 816	322 883	715 453

Zdroj: GFŘ.

Tabulka č. 3: Údaje o evidovaných tržbách za období 2016–2022

	2016	2017	2018	2019	2020 ¹⁾	2021 ¹⁾	2022 ¹⁾
Počet evidovaných tržeb							
Za obory 1. vlny	49 813 833	579 307 393	606 584 776	594 311 684	265 031 200	146 001 078	145 788 209
Za obory 2. vlny	30 000 122 ²⁾	3 210 368 764 ²⁾	3 658 764 721	3 628 335 795	2 949 205 717	2 351 749 594	1 896 267 854
Objem evidovaných tržeb v mil. Kč							
Za obory 1. vlny	14 224,787	143 407,679	151 627,663	156 124,939	64 951,591	38 723,921	46 926,267
Za obory 2. vlny	7 806,800 ²⁾	1 215 571,780 ²⁾	1 396 694,608	1 401 250,938	1 255 581,217	1 067 659,291	922 667,078

Zdroj: GFŘ.**Pozn.:**

- 1) Od 27. 3. 2020 byla EET pro subjekty dobrovolná.
- 2) Druhá vlna EET byla až od 1. 3. 2017, některé subjekty však evidovaly tržby již v době před zavedením dané povinnosti; GFŘ současně uvedlo: „počátky evidence tržeb byly dotčeny testováním pokladních zařízení, kdy tyto testovací datové zprávy byly posílány do produkčního prostředí místo testovacího.“

Tabulka č. 4: Vývoj inkasa DPH**(v mil. Kč)**

DPH	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Inkaso celkem	308 300	322 661	349 459	351 932	384 417	416 467	434 503	428 025	464 484	533 889
– z toho inkaso za NACE 1. a 2. vlny EET				102 359	103 825	117 419	119 101	117 001	128 406	145 814

Zdroj: GFŘ, webové stránky FS ČR (roky 2013–2015).**Pozn.:** Kódy NACE zjistilo GFŘ z aktuálního stavu registru subjektů, zadaná činnost však nemusí plně odpovídat realitě, neboť jde o činnost, kterou subjekt uvádí při registraci.**Tabulka č. 5: Počet subjektů registrovaných k DPH z důvodu překročení limitu**

Rok registrace	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet registrací k DPH z důvodu překročení limitu	64	69	1 312	2 407	2 509	895	23	21

Zdroj: GFŘ.

Kontrolní závěr z kontrolní akce

23/12

Prostředky vybírané na základě zákona ve prospěch Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra České republiky

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2023 pod číslem 23/12. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Jan Stárek.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s prostředky vybíranými na základě zákona ve prospěch Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra České republiky z hlediska účelnosti, hospodárnosti a souladu s právními předpisy.

Kontrola byla prováděna u kontrolované osoby v období od června 2023 do ledna 2024.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2020 až 2022, v případě věcných souvislostí i období předchozí a následující.

Kontrolovaná osoba:

Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra České republiky, Praha (dále také „ZPMV“ nebo „pojišťovna“).

Kolegium NKÚ na svém VII. jednání, které se konalo dne 20. května 2024,

schválilo usnesením 6/VII/2024

kontrolní závěr v tomto znění:

**Prostředky vybírané na základě zákona ve prospěch
Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra České republiky**

Průměrný počet pojištěnců Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra České republiky

2020	2021	2022
1 326 756	1 332 853	1 343 820

Průměrné náklady na zdravotní služby na jednoho pojištěnce

2020	2021	2022
31 878 Kč	37 679 Kč	37 881 Kč

Nárůst výdajů na zdravotní služby hrazené ZPMV mezi lety 2020 a 2022

o 10,8 mld. Kč (o 27 %)

Objem veřejných zakázek zadaných v rozporu se zákonem o zadávání veřejných zakázek

10,4 mil. Kč

Pohledávky ZPMV k 31. 12. 2022 za 45 zaniklými plátcí pojistného

2,7 mil. Kč

I. Shrnutí a vyhodnocení

NKÚ provedl kontrolu hospodaření s prostředky vybíranými na základě zákona ve prospěch Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra České republiky. ZPMV v letech 2020 až 2022 hospodařila s více než 140 mld. Kč. NKÚ ověřoval, zda ZPMV hospodařila s těmito prostředky účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy. Kontrola NKÚ se zaměřila zejména na čerpání peněžních prostředků ze základního fondu zdravotního pojištění, provozního fondu a fondu prevence. V kontrolovaných letech byla rovněž prověřena plnění opatření k odstranění nedostatků zjištěných v KA č. 14/33¹.

NKÚ při kontrole zjistil, že ZPMV hospodařila s peněžními prostředky tří kontrolovaných fondů v rozporu s právními předpisy nebo s podmínkami, které pro jejich poskytování stanovila. NKÚ nezjistil nevhodné a neúčelné vynaládání peněžních prostředků.

ZPMV postupovala při hospodaření s peněžními prostředky v rozporu s právními předpisy. Při kontrole nákupu služeb zjistil NKÚ postup v rozporu se zákonem o zadávání veřejných zakázek² a při správě pohledávek z veřejného zdravotního pojištění v rozporu se zákonem o účetnictví³.

Při kontrole provozního fondu, který slouží k financování provozu pojišťovny, NKÚ nezjistil nevhodné a neúčelné vynaložení peněžních prostředků. Na kontrolním vzorku hrazených zdravotních služeb ze základního fondu zdravotního pojištění NKÚ nezjistil, že by ZPMV použila peněžní prostředky neúčelně. V oblasti zadávání veřejných zakázek nepřijala ZPMV dostatečná opatření k odstranění nedostatků zjištěných v KA č. 14/33.

Výše uvedené celkové vyhodnocení vyplývá z následujících zjištění:

1. Skutečnosti zjištěné v oblasti hospodaření s prostředky provozního fondu

NKÚ při kontrole 13 veřejných zakázek (dále také „VZ“) zjistil, že ZPMV ve čtyřech případech nezadala VZ v režimu podlimitní VZ dle zákona č. 134/2016 Sb.⁴, když nestanovila celkovou předpokládanou hodnotu VZ součtem dílčích plnění, která spolu věcně a časově souvisela. ZPMV tak porušila zásadu transparentnosti, rovného zacházení a zákaz diskriminace dle výše uvedeného zákona⁵ a znemožnila dalším dodavatelům přihlášení do zadávacího řízení. K porušení zákona č. 134/2016 Sb. došlo v případě VZ týkajících se propagace ZPMV prostřednictvím sportovců a VZ na společenské akce ZPMV.

ZPMV v letech 2020 až 2022 vynaložila peněžní prostředky ve výši 14,1 mil. Kč bez DPH na propagaci prostřednictvím vybraných sportovců bez stanovení cíle této formy propagace. ZPMV tak nezajistila ochranu veřejných prostředků proti rizikům nebo jiným nedostatkům způsobeným jejich neúčelným nakládáním podle zákona č. 320/2001 Sb.⁶

¹ Prostředky vybírané na základě zákona ve prospěch Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra České republiky.

² Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

³ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

⁴ Ustanovení § 18 odst. 2 a ustanovení § 26 odst. 1 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

⁵ Ustanovení § 6 odst. 1 a 2 zákona č. 134/2016 Sb.

⁶ Ustanovení § 4 odst. 1 písm. b) zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

2. Skutečnosti zjištěné v oblasti hospodaření s prostředky fondu prevence

ZPMV u jednoho programu fondu prevence⁷ stanovila omezující podmínky pro zařazení zaměstnavatele do programu (minimálně 300 registrovaných pojištěnců ZPMV v předchozím kalendářním roce nebo 25 % jeho zaměstnanců v trvalém pracovním poměru pojištěných u ZPMV). Pro získání příspěvku tak nebylo podstatné pouze splnění podmínek programu samotným pojištěncem. Pojištěnci, plnící ostatní podmínky pro čerpání příspěvku, tak byli znevýhodněni pouze z toho důvodu, že jejich zaměstnavatel nesplnil omezující podmínky pro zařazení do tohoto programu.

Navíc ZPMV postupovala netransparentně tím, že do programu zařadila také organizaci, která podmínky neplnila vůbec. Výběr pojištěnců, kteří čerpali příspěvek z tohoto programu, přenesla ZPMV na zaměstnavatele a neověřovala, zda pojištěnci čerpali příspěvek oprávněně.

V letech 2020 až 2022 ZPMV neoprávněně zvýhodňovala pojištěnce a postupovala v rozporu se stanovenými podmínkami, když jim vyplatila příspěvek z fondu prevence nad maximální, nad doloženou nebo nad maximální i doloženou výši zároveň. NKÚ na vzorku 146 pojištěnců u 37 z nich zjistil, že ZPMV vyplatila příspěvek v nesprávné výši.

3. Skutečnosti zjištěné v oblasti hospodaření s prostředky základního fondu zdravotního pojištění

ZPMV nevedla aktuální údaje o plátcích pojistného v souladu s údaji ve veřejných rejstřících a vedla v evidenci pohledávky z veřejného zdravotního pojištění za zaniklými plátcí. K 31. 12. 2022 vedla ZPMV pohledávky za 45 zaniklými plátcí v netto hodnotě 2,7 mil. Kč.

ZPMV dále nevyměřila dlužné pojistné a penále v celkové výši 5,1 mil. Kč a nepřihlásila pohledávky z veřejného zdravotního pojištění do insolvenčního řízení minimálně ve výši 2 mil. Kč⁸. O odpisu pohledávek z veřejného zdravotního pojištění v celkové výši téměř 5 mil. Kč za pěti plátcí účtovala ZPMV v účetním období, s nímž tato skutečnost časově ani věcně nesouvisela.

4. Další skutečnosti zjištěné kontrolou

- ZPMV nezveřejňovala smlouvy dle zákona č. 48/1997 Sb. a dle zákona č. 340/2015 Sb.⁹ Ve smlouvách o poskytování a úhradě hrazených služeb a dokumentů zveřejňovaných v registru smluv některé údaje znečitelnila v rozporu s právními předpisy. V registru smluv zveřejnila některé dokumenty až po zákonných lhůtách.
- NKÚ kontroloval šest opatření k odstranění nedostatků zjištěných v KA č. 14/33. Jedno z opatření, které mělo zajistit dodržování zákona o zadávání veřejných zakázek, nebylo účinné.

⁷ Program podpory profesí s vyšším zdravotním rizikem.

⁸ Ustanovení § 8 odst. 5 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů.

⁹ Zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv).

II. Informace o kontrolované oblasti

Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra České republiky byla zřízena podle zákona České národní rady č. 280/1992 Sb. rozhodnutím Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky ze dne 1. října 1992, čj.: 23-23541/92-7. ZPMV je právnickou osobou, v právních vztazích vystupuje svým jménem, může nabývat práv a povinností a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. ZPMV je vybranou účetní jednotkou dle zákona č. 563/1991 Sb.¹⁰ a veřejným zadavatelem dle ustanovení § 4 odst. 1 písm. e) zákona č. 134/2016 Sb. Zdravotní pojišťovna je dle ustanovení § 46 odst. 1 zákona č. 48/1997 Sb. povinna zajistit poskytování hrazených služeb svým pojištěncům, včetně jejich místní a časové dostupnosti. Tuto povinnost plní prostřednictvím poskytovatelů zdravotních služeb (dále také „PZS“ nebo „poskytovatelé“), se kterými uzavřela smlouvu o poskytování a úhradě hrazených služeb.

Základním cílem zdravotní politiky ZPMV je vytvářet podmínky pro smluvní zajištění dostupných, komplexních a kvalifikovaných zdravotních služeb pro své pojištěnce na celém území České republiky. Činností pojišťovny je mj. provádění veřejného zdravotního pojištění, výběr pojistného na zdravotní pojištění, kontrola tohoto výběru a zprostředkování úhrad za zdravotní služby plně nebo částečně hrazené ze zdravotního pojištění. ZPMV hospodaří s vlastním majetkem a majetkem jí svěřeným. Organizační strukturu pojišťovny tvoří orgány pojišťovny, ředitelství pojišťovny a divize pojišťovny. Divize pojišťovny nemají vlastní právní osobnost a vykonávají činnost jménem pojišťovny. Vnitřní členění pojišťovny, působnost a činnost jednotlivých útvarů pojišťovny upravuje organizační řád pojišťovny.

ZPMV ze zákona¹¹ vytváří a spravuje tyto fondy:

- základní fond zdravotního pojištění;
- rezervní fond;
- provozní fond;
- sociální fond;
- fond investičního majetku;
- fond reprodukce investičního majetku.

Ze základního fondu zdravotního pojištění (dále také „ZF“) je hrazena zdravotní péče (léčebná, preventivní, diagnostická, léčebná, lékárenská, lázeňská léčebně rehabilitační a další). Hrazené jsou také léčivé přípravky, zdravotnické prostředky, stomatologické výrobky aj. Zároveň z něj jsou poskytovány přídělky jiným fondům pojišťovny. Provozní fond slouží k financování provozu pojišťovny (mzdové náklady, energie, nájemné, propagace a jiné služby aj.). ZPMV může dle zákona České národní rady č. 280/1992 Sb. vytvářet fond prevence¹² (dále také „FP“). Z fondu prevence lze hradit zdravotní služby nad rámec hrazených zdravotních služeb ze ZF, u nichž je prokazatelný preventivní, diagnostický nebo léčebný efekt a které jsou poskytovány pojištěncům v souvislosti s jejich existujícím nebo hrozícím onemocněním. Pojišťovna vede bankovní účty pro každý fond zvlášť.

ZPMV je povinna zabezpečit oddělenou evidenci fondů a oddělenou evidenci majetku a používání prostředků z těchto fondů¹³. Zdravotní pojišťovny jsou povinny nastavit vnitřní

¹⁰ Ustanovení § 1 odst. 3 věta třetí zákona č. 563/1991 Sb.

¹¹ Ustanovení § 16 odst. 1 zákona České národní rady č. 280/1992 Sb.

¹² Ustanovení § 16 odst. 4 zákona České národní rady č. 280/1992 Sb.

¹³ Ustanovení § 16 odst. 5 zákona České národní rady č. 280/1992 Sb.

kontrolní systém v souladu se zákonem č. 320/2001 Sb. a vyhláškou č. 416/2004 Sb.¹⁴ Veškeré vybrané pojistné je příjmem základního fondu zdravotního pojištění a podléhá přerozdělování. Vývoj vybraných ukazatelů ZPMV v letech 2020 až 2022 je uveden v následující tabulce.

Tabulka č. 1: Přehled vybraných ukazatelů ZPMV

Položka	2020	2021	2022
Tvorba ZF (v tis. Kč)	42 890 378	50 406 374	52 908 303
Čerpání ZF (v tis. Kč)	44 565 482	52 914 129	53 435 854
Náklady na zdravotní služby (v tis. Kč)	42 295 623	50 221 690	50 906 519
Průměrný počet pojištěnců	1 326 756	1 332 853	1 343 820
– z toho hrazení státem	720 499	743 354	748 351
Průměrné náklady na zdravotní služby na 1 pojištěnce (v Kč)	31 878	37 679	37 881
Průměrný počet zaměstnanců	692	698	708
Tvorba provozního fondu (v tis. Kč)	1 277 889	1 486 071	1 569 971
Čerpání provozního fondu (v tis. Kč)	1 431 705	1 024 146	1 244 120
Tvorba fondu prevence (v tis. Kč)	531 066	270 050	403 391
Čerpání fondu prevence (v tis. Kč)	211 472	406 670	467 356

Zdroj: výroční zprávy za roky 2020, 2021 a 2022, obrátové předvahy za 1-12/2020, 1-12/2021, 1-12/2022.

Tvorba i čerpání ZF v kontrolovaném období se zvyšovaly. Průměrný počet zaměstnanců v letech 2020 až 2022 vzrostl o 2,3 %. Průměrný počet pojištěnců v tomto období rostl o 1,3 %. Současně se zvyšoval i průměrný počet pojištěnců, za které je plátcem pojistného stát (mezi lety 2020 a 2022 o 3,9 %). Průměrné náklady na zdravotní služby na jednoho pojištěnce v kontrolovaném období rostly.

V roce 2021 se náklady na zdravotní služby zvýšily oproti roku 2020 o 18,7 %. V roce 2022 došlo ke zvýšení nákladů na zdravotní služby oproti roku 2021 o 1,4 %. Největší objem z celkových nákladů na zdravotní služby tvořily v letech 2020 až 2022 náklady u lůžkových PZS (52,6 % v roce 2020, 56,0 % v roce 2021 a 54,4 % v roce 2022).

NKÚ v rámci kontroly také porovnával úhrady vybraným poskytovatelům zdravotních služeb podobného typu a jakým způsobem se v kontrolovaném období změnila individuální základní sazby jednotlivým poskytovatelům v návaznosti na implementaci klasifikačního systému navrženého pro akutní lůžkovou péči v ČR (dále také „CZ-DRG“). Porovnání úhrad vybraným PZS je uvedeno v příloze č. 1 tohoto kontrolního závěru.

Peněžní prostředky vyčleněné na provoz ZPMV neodpovídaly v letech 2020 až 2022 jejím skutečným výdajům. Právní úprava umožnila ZPMV navyšovat prostředky vyčleněné na provoz nad potřebnou výši. Na bankovních účtech provozního fondu vzrostl zůstatek z téměř 1,2 mld. Kč v roce 2020 na přibližně 1,9 mld. Kč v roce 2022, což je částka odpovídající více než ročnímu provozu pojišťovny. Zůstatky na bankovních účtech určené k úhradě zdravotních služeb poklesly. Důvodem byly zvýšené výdaje ZPMV na úhradu zdravotních služeb.

¹⁴ Vyhláška č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 123/2003 Sb.

III. Rozsah kontroly

Cílem kontrolní akce bylo prověřit hospodaření s prostředky vybíranými na základě zákona ve prospěch Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra České republiky z hlediska účelnosti, hospodárnosti a souladu s právními předpisy.

NKÚ mj. ověřoval, zda ZPMV:

- postupovala při správě pohledávek v souladu s právními předpisy;
- použila prostředky ZF účelně a jen na úhradu zdravotních služeb;
- použila prostředky provozního fondu hospodárně, účelně a v souladu s právními předpisy;
- rozdělovala prostředky fondu prevence transparentně a nediskriminačně;
- plnila opatření k odstranění nedostatků zjištěných v KA č. 14/33.

Kontrolou bylo prověřováno hospodaření v základním fondu, provozním fondu a fondu prevence. Ke kontrole byly vybrány fondy s ohledem na vynaložené peněžní prostředky v jednotlivých kontrolovaných letech a jejich význam pro provádění veřejného zdravotního pojištění.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2020 až 2022, v případě věcných souvislostí i období předchozí a období následující.

Kontrolovaný objem:

- peněžních prostředků činil 190 072 659 Kč;
- souvisejících veřejných zakázek činil 125 864 947 Kč;
- pohledávek na systémové úrovni činil 24 744 990 017 Kč.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

1. Provozní fond

1.1 ZPMV porušila zásadu transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace při zadávání veřejných zakázek

ZPMV každoročně sestavovala plán veřejných zakázek na následující kalendářní rok. U veřejných zakázek, jejichž rozsah a hodnota jsou v časovém horizontu nejméně 12 kalendářních měsíců předvídatelné, musí ZPMV do součtu předpokládaných hodnot zahrnout předpokládanou hodnotu všech plnění, která tvoří jeden funkční celek. NKÚ zkontroloval 13 veřejných zakázek.

NKÚ zjistil, že ZPMV jako zadavatel ve dvou případech řádně nestanovila celkovou předpokládanou hodnotu veřejných zakázek součtem dílčích plnění, která spolu věcně a časově souvisí, a následně nezasadala veřejné zakázky v režimu podlimitní veřejné zakázky dle zákona č. 134/2016 Sb.¹⁵ Tím ZPMV porušila zásadu transparentnosti, rovného zacházení

¹⁵ Ustanovení § 18 odst. 2 a ustanovení § 26 odst. 1 zákona č. 134/2016 Sb.

a zákazu diskriminace dle zákona č. 134/2016 Sb.¹⁶, a znemožnila tak dalším dodavatelům přihlášení do zadávacího řízení (dále také „ZŘ“).

Propagace ZPMV prostřednictvím sportovců

ZPMV plánovala v roce 2022 dvě veřejné zakázky se stejným předmětem plnění (na služby poskytování reklamy a reklamu a propagaci pojišťovny a její činnosti v rámci sportovní a mediální činnosti sportovců) s celkovou předpokládanou hodnotou 5 400 000 Kč bez DPH. Následně zahájila zadávání veřejné zakázky malého rozsahu na reklamu a propagaci prostřednictvím sportovců s předpokládanou hodnotou v maximální výši 2 000 000 Kč bez DPH.

Druhé ZŘ na veřejnou zakázku na reklamu a propagaci prostřednictvím sportovců zahájila ZPMV v rámci zjednodušeného podlimitního řízení. Předpokládaná hodnota byla stanovena v maximální výši 3 400 000 Kč bez DPH. Uzavřené smlouvy měly totožný předmět, který stanovuje rozsah užití určených sportovců na reklamních a propagačních materiálech ZPMV, sociálních sítích, oblečení sportovců a propagace ZPMV na tiskových konferencích sportovců. V obou případech byly vybranými sportovci totožné osoby.

Společenské akce ZPMV

ZPMV plánovala VZ na dvě společenské akce před začátkem roku 2022, třetí VZ naplánovala v průběhu roku 2022. Již před zahájením zadávání první VZMR věděla (dle plánu veřejných zakázek), že zahájí minimálně jedno další zadávání s obdobným předmětem plnění. Vždy se jednalo o kompletní zajištění společenské akce, které ve všech případech zahrnovalo zajištění prostor na akci, techniky a souvisejících služeb, cateringu, kulturního programu, dekorace, pozvánek, parkování, produkce a doplňkových služeb. ZPMV nesečetla předpokládané hodnoty obou VZ, zadaných ZPMV v režimu VZMR, a nezadala je v podlimitním režimu. Součet předpokládaných hodnot za všechny tři VZMR činil celkem 5 390 000 Kč bez DPH. ZPMV následně uzavřela smlouvy na celkovou částku 4 963 485 Kč bez DPH.

První VZMR měla stanovenou předpokládanou hodnotu 1 900 000 Kč bez DPH. Vybraný dodavatel kompletně zajistil konání společenské akce v červnu 2022. Druhá VZMR měla stanovenou předpokládanou hodnotu 2 000 000 Kč bez DPH. Vybraný dodavatel kompletně zajistil konání společenské akce v říjnu 2022. Třetí VZMR měla stanovenou předpokládanou hodnotu 1 490 000 Kč bez DPH. Vybraný dodavatel kompletně zajistil konání společenské akce v prosinci 2022. Ve všech třech případech zajistil konání společenských akcí stejný dodavatel.

1.2 ZPMV prodlužuje přechod na nový pojišťovací informační systém

ZPMV užívá pojišťovací informační systém (dále také „PIS“), jenž zajišťuje agendu spojenou s veřejným zdravotním pojištěním. V případě úprav či aktualizací stávajícího PIS nemá ZPMV jinou možnost než požádat o úpravy zhotovitele stávajícího PIS. Předchozím postupem, tj. smlouvami se zhotovitelem, se ZPMV dostala do pozice, kdy se nemůže vymanit ze závislosti na zhotoviteli a jeho technickém řešení. V dubnu 2020 ZPMV zadala zpracování cost-benefit analýzy¹⁷ z důvodu možného vyvázání ze závislosti na stávajícím dodavateli. S ohledem na

¹⁶ Ustanovení § 6 odst. 1 a 2 zákona č. 134/2016 Sb.

¹⁷ *Cost-benefit analysis* je anglický výraz, který se do češtiny překládá jako analýza nákladů a přínosů. Jedná se o metodický nástroj, který slouží k hodnocení projektů veřejné sféry a obsahuje postup řešení problémů. Nejedná se o náklady v účetním slova smyslu, ale spíše o jakési „újmý“, resp. negativní dopady.

výsledky analýzy se ZPMV v prosinci 2020 rozhodla pro vývoj nového PIS uzpůsobeného na míru ZPMV.

ZPMV však zastavila přípravu zadávacího řízení na nový PIS z důvodu některých nejasností a nepřesností v zadávací dokumentaci. ZPMV v lednu 2022 uzavřela rámcovou dohodu o technickém dozoru investora a zajištění poskytování odborných konzultací při pořízení a implementaci nových informačních systémů. ZPMV tak od roku 2020 do roku 2022 vynaložila na přípravu nového PIS téměř 10 mil. Kč, přesto nový PIS nebyl prozatím vyvíjen. Tím že ZPMV prodlužuje přechod na nový PIS, musí zároveň vynakládat peněžní prostředky i na stávající PIS. Za roky 2020 až 2022 vynaložila na stávající PIS cca 75 mil. Kč. Závislost na stávajícím PIS pokračovala i v roce 2023 a existuje riziko závislosti na stávajícím dodavateli PIS i po roce 2024, kdy měl být nový PIS již uveden do provozu. Přehled vynaložených peněžních prostředků na stávající a nový PIS v jednotlivých letech je uveden v následující tabulce.

Tabulka č. 2: Přehled výdajů na PIS v kontrolovaném období v členění na starý a nový PIS (v Kč)

Rok	Výdaje na starý PIS	Výdaje na nový PIS
2020	17 296 987	1 294 700
2021	29 941 868	5 170 504
2022	27 854 116	3 174 973
Celkem	75 092 971	9 640 177

Zdroj: vypracoval NKÚ na základě hlavních knih ZPMV a odpovědí na žádosti NKÚ.

1.3 ZPMV vynakládala část peněžních prostředků na marketing, aniž by sledovala jejich přínos

Náklady na propagaci ZPMV se mezi lety 2020 až 2022 zvyšovaly, přičemž nejvíce ZPMV vynakládala na marketingové služby (prezentace na akcích, soutěže, tvorba videospotů aj.) a reklamní inzerci (reklama v rádiu, propagace na internetu, reklamní bannery, inzerce v novinách, online marketing aj.).

Tabulka č. 3: Přehled nákladů v oblasti reklamy a propagace ZPMV v jednotlivých letech (v Kč)

Reklama a propagace		2020	2021	2022
v tom:	Reklamní inzerce	33 223 910	26 855 498	31 475 984
	Tiskoviny-letáky	6 124 876	6 438 684	1 916 980
	Marketingové služby	30 495 160	38 501 216	40 482 775
	Dárkové předměty	1 583 684	3 363 307	2 486 005
	Jiné marketingové náklady	396 868	70 906	-
Celkem		71 824 498	75 229 611	76 361 744

Zdroj: vypracoval NKÚ na základě hlavních knih ZPMV 2020, 2021 a 2022.

Nejvyšší nárůst nákladů mezi lety 2020 a 2022 byl v oblasti marketingových služeb, jejichž součástí je i propagace prostřednictvím vybraných sportovců. V letech 2020 až 2022 ZPMV vynaložila na propagaci prostřednictvím vybraných sportovců peněžní prostředky ve výši 14,1 mil. Kč bez DPH, aniž by stanovila cíle této formy propagace. ZPMV tak nemohla prověřit přínos této formy propagace a nezajistila ochranu veřejných prostředků proti rizikům, nesrovnalostem nebo jiným nedostatkům způsobeným jejich neúčelným nakládáním dle zákona č 320/2001 Sb.¹⁸

¹⁸ Ustanovení § 4 odst. 1 písm. b) zákona č. 320/2001 Sb.

2. Fond prevence

2.1 ZPMV zvýhodňovala pojištěnce a umožnila také čerpání příspěvku členům spolku, který nesplňoval podmínky pro zařazení do programu

V letech 2020 až 2022 poskytovala ZPMV peněžní prostředky z FP zaměstnavatelům z *Programu podpory profesí s vyšším zdravotním rizikem* (dále také „Program 6“). Na tento program v letech 2020 až 2022 vynaložila téměř 66 mil. Kč. Program 6 byl určen ke zlepšení zdravotního stavu pojištěnců registrovaných u ZPMV, kteří jsou zároveň v pracovním poměru u zaměstnavatele a vykonávají profese s významným zdravotním rizikem souvisejícím s jejich výkonem. Aby byl zaměstnavatel zařazen do Programu 6, musel splňovat kritéria minimálně 300 registrovaných pojištěnců ZPMV v předchozím kalendářním roce nebo 25 % jeho zaměstnanců v trvalém pracovním poměru pojištěných u ZPMV. Rozdělení poskytnutých prostředků mezi pojištěnce ponechala ZPMV zcela na rozhodnutí zaměstnavatele.

Současně ZPMV vytvářela v kontrolovaném období netransparentní prostředí, když umožnila čerpat příspěvky spolku, resp. jeho členům, který nesplňoval podmínky pro zařazení do Programu 6. Dle účetní závěrky za rok 2022 měl spolek pouze dva zaměstnance, přesto čerpal v letech 2020 až 2022 příspěvek celkem 2 510 325 Kč.

ZPMV rozdělila zařazené zaměstnavatele do kategorií podle zdravotního rizika, na jejichž základě jim dle počtu pojištěnců stanovovala rozpočty (200 Kč až 300 Kč na pojištěnce). Zaměstnavatel rozdělil pojištěncům ZPMV příspěvky na jednotlivé položky¹⁹. Do kategorie umožňující čerpat příspěvek na nejvíce položek a na finančně nejnákladnější položky ZPMV zařadila pouze vybrané zaměstnavatele. Všechny ostatní zaměstnavatele (například nemocnice) zařadila ZPMV do nižší kategorie, ačkoli jejich zaměstnanci mohli splňovat podmínky pro čerpání příspěvku na položky v nejvyšší kategorii. Podrobný seznam položek tak, jak je uveden v podmínkách čerpání v programech fondu prevence, ZPMV na webových stránkách neuveřejnila.

Příklad 1

Pojištěnec ZPMV A vykonává zaměstnání s významným zdravotním rizikem a pracuje pro zaměstnavatele, který nesplňuje podmínky pro zařazení do programu. Pojištěnec ZPMV B vykonává zaměstnání s významným zdravotním rizikem a pracuje pro zaměstnavatele, který splňuje podmínky pro zařazení do programu. Ačkoli oba pojištěnci vykonávají totožná zaměstnání s významným zdravotním rizikem (například pracují oba v nemocnici), pouze pojištěnec ZPMV B může obdržet příspěvek na položky v uvedeném programu. O tom, zda a v jaké výši obdrží pojištěnec ZPMV B příspěvek na některou z položek programu, navíc rozhoduje jeho zaměstnavatel. Pojištěnec ZPMV B ani nemusí žádný příspěvek obdržet.

¹⁹ **Kategorie I:** Prevence infekčních onemocnění – očkování, prevence civilizačních nemocí – preventivní prohlídky nad rámec v.z.p., prevence civilizačních nemocí – rehabilitace nad rámec v.z.p., prevence civilizačních nemocí – léčebné procedury nad rámec v.z.p., prevence civilizačních nemocí – rehabilitační a léčebně preventivní pobyt, vitamíny, iontové nápoje, doplňky stravy, prostředky „první pomoci“.

Kategorie II: Prevence infekčních onemocnění – očkování, prevence civilizačních nemocí – preventivní prohlídky nad rámec v.z.p., prevence civilizačních nemocí – rehabilitace nad rámec v.z.p., vitamíny.

Kategorie III: Prevence civilizačních nemocí – preventivní prohlídky nad rámec v.z.p., prevence civilizačních nemocí – rehabilitace nad rámec v.z.p., vitamíny.

2.2 Rehabilitační a léčebně preventivní pobyty

Z Programu 6 bylo čerpáno na rehabilitační a léčebně preventivní pobyty (dále také „RLPP“) v letech 2020 až 2022 celkem 39 469 890 Kč. Peněžní prostředky na RLPP čerpali pouze pojištěnci zaměstnavatelů a spolku zařazených do nejvyšší kategorie podle zdravotního rizika (viz podkap. 2.1 tohoto kontrolního závěru). ZPMV do procesu výběru pojištěnců na čerpání příspěvků na RLPP vůbec nevstupovala a neposuzovala, zda pojištěnci splnili podmínku pro poskytnutí příspěvku na RLPP. Dle podmínek měl zaměstnavatel provádět výběr pojištěnců společně s lékaři. Poukazy na RLPP žádný záznam lékaře neobsahovaly. Tím, že ZPMV neověřovala, zda pojištěnci čerpali příspěvek oprávněně, vytvářela netransparentní prostředí a nerovné podmínky při rozdělování peněžních prostředků z fondu prevence.

NKÚ také zjistil, že příspěvek na RLPP obdrželi opakovaně stejní zaměstnanci. Každoročně obdrželo poukaz na RLPP 1 014 až 1 268 pojištěnců. Ve všech třech letech současně čerpalo příspěvek 375 totožných pojištěnců. Aby mohl jeden pojištěnec zaměstnavatele obdržet poukaz na RLPP, bylo třeba vykázat i více než 43 pojištěnců (dle výše příspěvku na jednoho pojištěnce). Spolek zapojený do programu v rozporu s jeho podmínkami přidělil v roce 2020 z 19 vydaných poukazů celkem osm poukazů členům svého výkonného výboru nebo kontrolního orgánu. V roce 2021 přidělil ze 17 poukazů celkem sedm poukazů členům svého výkonného výboru nebo kontrolního orgánu. V roce 2022 přidělil ze 17 poukazů celkem 8 poukazů členům svého výkonného výboru nebo kontrolního orgánu.

2.3 ZPMV pojištěncům neoprávněně vyplatila příspěvky z fondu prevence

NKÚ prověřil vzorek 146 pojištěnců, kterým byl vyplacen příspěvek v celkové výši 191 883 Kč. V letech 2020 až 2022 ZPMV poskytovala příspěvky netransparentně, neoprávněně zvýhodňovala pojištěnce ZPMV a postupovala v rozporu s podmínkami, když jim vyplatila příspěvek z FP nad maximální nebo také nad doloženou výši. ZPMV vyplatila 37 pojištěncům v letech 2020 až 2022 příspěvek ve vyšší částce, než byla stanovena maximální výše příspěvku nebo také o kterou pojištěnci žádali a doložili doklady²⁰. Na základě kontroly NKÚ oslovila ZPMV pojištěnce s žádostí o vrácení příspěvku. Přeplatek příspěvku vrátilo 15 pojištěnců.

2.4 ZPMV neoprávněně zvýhodňovala některé pojištěnce při poskytování příspěvku z fondu prevence

ZPMV bez jasně stanovených kritérií pro vyhodnocování stížností pojištěnců vytvářela v roce 2020 a 2022 netransparentní prostředí pro žadatele a také neoprávněně zvýhodnila některé pojištěnce, když jim vyplatila příspěvek z fondu prevence, přestože jiným pojištěncům příspěvek v obdobných případech neposkytla, a tím je i diskriminovala.

ZPMV přispívala prostřednictvím preventivního programu „sezónní akce – silná imunita“ v letech 2020 a 2022 na posílení imunity příspěvkem až do výše 250 Kč na nákup vitamínů a minerálních látek. Podmínky čerpání byly zveřejněné na webových stránkách ZPMV.

ZPMV na rok 2020 plánovala výdaje na tento preventivní program ve výši 10 mil. Kč, ve skutečnosti poskytla částku ve výši 24,4 mil. Kč. Z důvodu velkého zájmu pojištěnců ZPMV v roce 2020 ukončila předčasně příjem žádostí o proplacení příspěvku, na což byly podány

²⁰ Jednalo se o příspěvky z programu prevence ostatních onemocnění, programu podpory specifických diet, programu podpory dlouhodobých pohybových aktivit, programu podpory zdravého životního stylu a také o sezónní akci „silná imunita“, sezónní akci „dentální zdraví pro děti i dospělé“ a sezónní akci „dětské sportovní léto“.

v roce 2020 stížnosti od pojištěnců. NKÚ zjistil, že ZPMV postupovala při rozhodování o stížnostech rozdílně, když části pojištěnců příspěvek vyplatila, ačkoli jiným pojištěncům v obdobných případech nevyhověla.

ZPMV na rok 2022 plánovala výdaje na tento preventivní program ve výši 15 mil. Kč, ve skutečnosti poskytla částku ve výši 12,1 mil. Kč. Jednou z podmínek čerpání příspěvku bylo vygenerování pořadového čísla pro následné podání žádosti o příspěvek. Na podmínky čerpání příspěvku byly v roce 2022 podány stížnosti. NKÚ zjistil, že ZPMV postupovala při rozhodování o stížnostech rozdílně a části pojištěnců příspěvek vyplatila, ačkoli jiným pojištěncům v obdobných případech nevyhověla.

3. Základní fond zdravotního pojištění

3.1 ZPMV porušila zákon o účetnictví

ZPMV postupovala při dokladové inventuře pohledávek z veřejného zdravotního pojištění k 31. 12. 2020, k 31. 12. 2021 a k 31. 12. 2022 v rozporu se zákonem č. 563/1991 Sb.²¹ tím, že jednotlivé inventurní soupisy všech středisek ZPMV neobsahovaly způsob zjišťování skutečných stavů.

ZPMV porušila zákon č. 563/1991 Sb.²² a vyhlášku č. 270/2010 Sb.²³ tím, že při dokladové inventuře v rámci inventarizace k 31. 12. 2016, k 31. 12. 2017, k 31. 12. 2018, 31. 12. 2019, 31. 12. 2020, k 31. 12. 2021 a 31. 12. 2022 nezjistila skutečný stav pohledávek z veřejného zdravotního pojištění (viz podkap. 3.2 a 3.4 tohoto kontrolního závěru).

NKÚ dále zjistil, že ZPMV porušila zákon č. 563/1991 Sb.²⁴ tím, že neúčtovala o odpisu pohledávek z důvodu nemajetnosti plátce, splnění reorganizačního plánu či zrušení konkurzu, resp. po její částečné úhradě z rozvrhového usnesení u pohledávek do období, s nímž skutečnost časově a věcně souvisela (viz podkap. 3.2 a 3.4 tohoto kontrolního závěru).

ZPMV v rámci dokladových inventur neprověřovala skutečnosti nezbytné ke zjištění skutečného stavu. ZPMV tak nezjistila, že v účetnictví vedla nevymahatelné pohledávky za zaniklými plátcí pojistného (tj. vymazanými z obchodního rejstříku). Pohledávka za plátcí pojistného tak zanikla (viz podkap. 3.2 tohoto kontrolního závěru). Účetnictví ZPMV nebylo v účetním období let 2020 až 2022 správné a úplné ve smyslu zákona č. 563/1991 Sb.²⁵

3.2 ZPMV vedla v evidenci pohledávky z veřejného zdravotního pojištění za zaniklými plátcí

ZPMV vedla pohledávky za plátcí pojistného na veřejném zdravotním pojištění, kteří zanikli. K 31. 12. 2020 ZPMV vedla pohledávky v brutto hodnotě 6 501 859 Kč vůči 125 zaniklým plátcům pojistného, k 31. 12. 2021 pohledávky v brutto hodnotě ve výši 1 694 682 Kč vůči 88 zaniklým plátcům pojistného a k 31. 12. 2022 pohledávky v brutto hodnotě ve výši 41 264 543 Kč vůči 779 plátcům pojistného. U těchto pohledávek ZPMV nezjistila jejich skutečný stav, když nezjistila zánik plátců, a tedy i souvisejících pohledávek.

²¹ Ustanovení § 30 odst. 7 písm. c) zákona č. 563/1991 Sb.

²² Ustanovení § 29 odst. 1 ve spojení s ustanovením § 30 odst. 1 písm. b) a odst. 7 písm. a) zákona č. 563/1991 Sb.

²³ Ustanovení § 7 odst. 2 vyhlášky č. 270/2010 Sb., o inventarizaci majetku a závazků.

²⁴ Ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb.

²⁵ Ustanovení § 8 odst. 2 a odst. 3 zákona č. 563/1991 Sb.

Na vzorku 100 právnických osob zjistil NKÚ také netto hodnotu pohledávek vedených v účetnictví ZPMV za zaniklými plátcí. Netto hodnota pohledávek z vybraného vzorku byla k 31. 12. 2020 celkem 831 9212 Kč, k 31. 12. 2021 celkem 12 925 Kč a k 31. 12. 2022 celkem 2 713 810 Kč. O výši těchto pohledávek ZPMV nadhodnotila svá aktiva, a tím porušila zákon o účetnictví²⁵. ZPMV vedla pohledávky i za plátcem pojistného, u kterého došlo k přeměně před více než 20 lety.

3.3 ZPMV nevymáhala pojistné včetně penále ve stanovené výši a včas

Z kontrolního vzorku pohledávek za 20 plátcí, za kterými ZPMV odepsala pohledávku, NKÚ zjistil, že ZPMV porušila zákon č. 48/1997 Sb.²⁶ tím, že nevyměřila dlužné pojistné a penále u jednoho plátce pojistného, a to penále ve výši 1 811 173 Kč za období leden 1993 až prosinec 2003 a pojistné a penále ve výši 3 246 588 Kč za období leden 2004 až červen 2005. ZPMV u tohoto plátce vyhotovila vyúčtování až v roce 2021, tj. po 18 letech, a dlužnou částku 5 057 761 Kč tedy nevymáhala ve stanovené výši a včas.

NKÚ dále zjistil, že z kontrolního vzorku 30 pohledávek, u kterých bylo zahájeno insolvenční řízení, ZPMV u čtyř plátců pojistného porušila zákon č. 48/1997 Sb. tím, že neplnila povinnost vymáhat u plátců pojistného dlužné pojistné a penále v insolvenčních řízeních řádně a včas v celkové výši pojistného 1 234 484 Kč a penále v minimální výši 810 341 Kč.

3.4 ZPMV neúčtovala o odpisu pohledávek do správného účetního období

ZPMV porušila zákon o účetnictví. Při kontrole vybraného vzorku 20 plátců, za kterými ZPMV odepsala pohledávku, NKÚ zjistil, že ZPMV účtovala o odpisu pohledávek z důvodu nemajetnosti plátce, splnění reorganizačního plánu či zrušení konkurzu u pohledávek za třemi plátcí v celkové výši 4 478 996 Kč v účetním období, s nímž skutečnost časově a věcně nesovisela.

Pohledávky tří plátců se staly nedobytné z důvodu usnesení o ukončení exekučního řízení pro nemajetnost, resp. splnění reorganizačního plánu či zrušení konkurzu. Důvod odpisu pohledávky ve výši 1 983 040 Kč a 1 723 540 Kč nastal v účetním období 2018, v případě třetí pohledávky ve výši 772 416 Kč nastal v účetním období 2021.

Na vybraném vzorku 30 plátců, u kterých bylo zahájeno insolvenční řízení, NKÚ zjistil, že ZPMV neúčtovala v účetním období, s nímž skutečnost časově a věcně souvisela. Pohledávky za dvěma plátcí se staly nedobytnými z důvodu usnesení o zrušení konkurzu, resp. po částečné úhradě pohledávky z rozvrhového usnesení. Důvod odpisu pohledávky ve výši 240 528 Kč za jedním plátcem nastal v účetním období 2016 a ZPMV tuto pohledávku odepsala až v roce 2022. Důvod odpisu pohledávky ve výši 240 218 Kč za druhým plátcem nastal v účetním období 2022 a ZPMV tuto pohledávku v daném roce neodepsala.

4. Další skutečnosti zjištěné kontrolou

4.1 ZPMV se dopustila dílčích nedostatků při zveřejňování zvláštních smluv a smluv v registru smluv

ZPMV postupovala v rozporu se zákonem č. 48/1997 Sb.²⁷, když při zveřejnění 32 dodatků ke smlouvám o poskytování a úhradě hrazených služeb uzavřených se 17 PZS některé údaje

²⁶ Ustanovení § 8 odst. 5 zákona č. 48/1997 Sb.

²⁷ Ustanovení § 17 odst. 9 zákona č. 48/1997 Sb.

znečitelnila (např. název PZS, sídlo, IČO). Zákon výše uvedená znečitelnění údajů ve smlouvách nepřipouští a tyto údaje nejsou předmětem ochrany podle jiných právních předpisů. ZPMV dále postupovala v rozporu se zákonem č. 48/1997 Sb. tím, že tři dodatky nezveřejnila způsobem umožňujícím dálkový přístup ve lhůtě 60 dnů ode dne uzavření smlouvy.

ZPMV postupovala v rozporu se zákonem č. 340/2015 Sb.²⁸ tím, že uveřejněný elektronický obraz textového obsahu u 65 smluv, dodatků či objednávek souvisejících s výdaji z provozního fondu nebo fondu prevence neodpovídal původnímu textovému obsahu těchto smluv či objednávek, tj. byly znečitelněny údaje o čísle bankovního účtu smluvních stran, resp. údaje o kontaktních či pověřených osobách ZPMV.

ZPMV postupovala v rozporu se zákonem č. 340/2015 Sb.²⁹ také tím, že odeslala devět smluv, dva dodatky ke smlouvě a sedm objednávek souvisejících s výdaji z provozního fondu nebo fondu prevence správci registru smluv k uveřejnění prostřednictvím registru smluv po více než 30 dnech od jejich uzavření či akceptace. Z toho čtyři objednávky ZPMV nezveřejnila ani po více než třech měsících od jejich akceptace dodavatelem, u tří z nich ZPMV uzavřela s dodavatelem dohodu o narovnání.

Tím, že ZPMV neuveřejnila objednávku na nákup vakcíny proti hepatitidě ani do tří měsíců ode dne její akceptace dodavatelem, byla tato objednávka podle zákona č. 340/2015 Sb.³⁰ zrušena od počátku. Následkem zrušené objednávky od počátku tak došlo k bezdůvodnému obohacení plněním bez právního důvodu ve smyslu zákona č. 89/2012 Sb.³¹ ve výši 286 897 Kč vč. DPH.

4.2 Plnění opatření k odstranění nedostatků zjištěných v KA č. 14/33

NKÚ ověřoval, zda ZPMV zavedla účinná opatření k odstranění zjištěných nedostatků z KA č. 14/33. Jednalo se o odstranění zjištěných nedostatků v oblasti pravděpodobné výše pojistného, využívání služeb mediálně známých osobností k propagaci ZPMV, evidence dárkových předmětů, dodržování zákona o zadávání veřejných zakázek, kontroly poskytovaného plnění a prověřování objektů pro léčebně ozdravné pobyty dětí. V pěti uvedených oblastech nezjistil NKÚ nedostatky.

ZPMV nedostatečně plnila nápravné opatření v oblasti dodržování zákona o zadávání veřejných zakázek. Opakovaně neurčila a nesečetla předpokládanou hodnotu veřejných zakázek se stejným, resp. obdobným předmětem plnění. Tím ZPMV porušila povinnost zadávat tyto veřejné zakázky v režimu zákona a porušila zásady dle zákona č. 134/2016 Sb.³²

²⁸ Ustanovení § 5 odst. 1 zákona č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv).

²⁹ Ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 340/2015 Sb.

³⁰ Ustanovení § 6 odst. 1 a ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 340/2015 Sb.

³¹ Ustanovení § 2991 odst. 1 a 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

³² Ustanovení § 6 odst. 1 a 2, § 18 a § 26 zákona č. 134/2016 Sb.

Seznam zkratk

CMI	casemixový index
CZ-DRG	DRG z anglického <i>diagnosis related group</i> ; klasifikační systém navržený pro akutní lůžkovou péči v ČR
ČNR	Česká národní rada
ČR	Česká republika
DPH	daň z přidané hodnoty
DRG	<i>diagnosis related group</i>
IČO	identifikační číslo osoby
IT	informační technologie
IZS	individuální základní sazba
KA	kontrolní akce
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
OR	obchodní rejstřík
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
PF	provozní fond
PIS	pojišťovací informační systém
Program 6	<i>Program podpory profesí s vyšším zdravotním rizikem</i>
PZS	poskytovatel zdravotních služeb
RLPP	rehabilitační a léčebně preventivní pobyt
v.z.p.	veřejné zdravotní pojištění
VZ	veřejná zakázka
VZMR	veřejná zakázka malého rozsahu
ZF	základní fond zdravotního pojištění
ZŘ	zadávací řízení

Přehled vybraných individuálních základních sazeb

NKÚ vybral pro porovnání devět PZS podobné velikosti, se kterými ZPMV uzavřela smlouvy o poskytování a úhradě zdravotních služeb účinné v roce 2020 až 2022. V kontrolovaných letech NKÚ porovnal individuální základní sazby (dále také „IZS“) případového paušálu i mimo případový paušál. IZS je hodnota, která je stanovena pro každé úhradové období a vychází z produkce referenčního období jednotlivých poskytovatelů zdravotních služeb.

IZS případového paušálu i IZS mimo případový paušál se u vybraných PZS v kontrolovaném období přibližovaly. U IZS v případovém paušálu v roce 2022 byla IZS poskytovatele s nejvyšším paušálem o 12,01 % vyšší než IZS poskytovatele s nejnižším paušálem. U IZS mimo případový paušál v roce 2022 byla IZS poskytovatele s nejvyšším paušálem o 1,97 % vyšší než IZS poskytovatele s nejnižším paušálem. Rozdíl se oproti roku 2021 snížil.

V následující tabulce jsou uvedeny hodnoty individuálních základních sazeb případového paušálu a mimo případový paušál u vybraného vzorku PZS.

Tabulka č. 1: Hodnoty individuálních základních sazeb 2020 až 2022 (v Kč)

PZS	IZS případový paušál			IZS mimo případový paušál		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Nemocnice 1	46 426,50	50 513,15	53 441,12	37 460,90	56 333,68	55 561,21
Nemocnice 2	41 112,25	47 250,90	53 456,39	36 150,72	50 397,33	55 310,63
Nemocnice 3	44 760,27	44 793,46	53 420,77	36 194,52	58 641,88	55 817,67
Nemocnice 4	40 421,07	44 066,99	47 796,99	36 619,58	57 387,73	55 958,62
Nemocnice 5	35 710,08	39 686,26	49 083,14	36 163,98	57 353,27	55 655,47
Nemocnice 6	42 163,52	43 372,87	47 852,49	39 651,16	57 099,73	55 986,23
Nemocnice 7	41 751,52	43 705,53	47 724,40	36 266,55	56 078,29	56 045,71
Nemocnice 8	38 188,22	43 369,08	48 427,55	36 093,60	53 591,80	55 092,10
Nemocnice 9	42 350,02	45 587,84	50 572,44	38 185,91	56 011,68	56 178,84
Procentuální rozdíl mezi minimální a maximální IZS	30,01 %	27,28 %	12,01 %	9,86 %	16,36 %	1,97 %

Zdroj: data ZPMV.

Přehled kontrolovaných úhrad zdravotních služeb

U vzorku poskytovatelů zdravotních služeb NKÚ porovnal výši úhrad za vybrané CZ-DRG kategorie v letech 2021 a 2022³³. Vybrané CZ-DRG kategorie k porovnání byly:

- 16-K02-03 Anémie u pacientů s CC=0 (úhrada formou případového paušálu);
- 10-K04-04 Diabetes mellitus u pacientů ve věku 16 a více let s CC=0-1 (úhrada formou případového paušálu);
- 08-K08-00 Jiná onemocnění páteře a bolest zad (úhrada formou případového paušálu);
- 06-I16-03 Laparoskopický výkon pro jednostrannou tříselnou nebo stehenní kýlu u pacientů s CC=0-2 (úhrada vyčleněná z případového paušálu);
- 05-I30-03 Extirpace varikózních větví bez ošetření refluxu v žilních kmenech (úhrada vyčleněná z případového paušálu);
- 13-I11-03 Odstranění dělohy pro onemocnění mimo zhoubný novotvar u pacientek s CC=0 (úhrada vyčleněná z případového paušálu);
- 08-I05-04 Implantace necementované totální endoprotézy kyčle (úhrada vyčleněná z případového paušálu);

³³ Vzhledem k přechodu z klasifikace IR DRG na klasifikaci CZ-DRG nebyl do porovnání úhrad zahrnut rok 2020, neboť výkony byly vykazovány v jiném klasifikačním systému.

- 08-I05-06 Implantace cementované totální endoprotézy kyčle (úhrada vyčleněná z případového paušálu);
- 08-I05-05 Implantace hybridní totální endoprotézy kyčle (úhrada vyčleněná z případového paušálu);
- 06-I18-04 Odstranění apendixu pro méně rozsáhlý zánět nebo jiné onemocnění u dětí do 18 let nebo pacientů ve věku 65 a více let s CC=0-1 (úhrada vyčleněná z případového paušálu).

Finanční ocenění případů hospitalizace vzniká součinem casemixového indexu³⁴ (dále také „CMI“) za vybrané kategorie CZ-DRG a individuální základní sazby. Relativní váha je určena pro každou skupinu CZ-DRG a určuje relativní náklad případu.

CMI hospitalizačních případů u vybraných CZ-DRG kategorií u jednotlivých PZS byl ve většině případů stejný, ale u části PZS docházelo k významným odchylkám, např. u nemocnice 1 (DRG 08-I05-06) v roce 2021 i v roce 2022, u nemocnice 3 (DRG 10-K04-04) v roce 2022 a u nemocnice 3 (DRG 08-I05-04). ZPMV k faktorům, které ovlivnily rozdílnou výši průměrného CMI, tj. vyšší relativní bodovou váhu oproti jiným PZS, uvedla, že kvychýlení hodnot v jednotlivých kategoriích CZ-DRG může docházet, pokud byl vykázán nízký počet hospitalizačních případů a zároveň mimořádný případ s vyšším bodovým ohodnocením, který významně ovlivní dosahovaný průměr.

Průměrné CMI u vybraných CZ-DRG kategorií v letech 2021 a 2022 jsou uvedeny v následujících tabulkách.

Tabulka č. 2: Casemixový index hospitalizačních případů u jednotlivých PZS v roce 2021

PZS	05-I30-03	06-I16-03	06-I18-04	08-I05-04	08-I05-05	08-I05-06	13-I11-03	08-K08-00	10-K04-04	16-K02-03
Nemocnice 1	0,5324	0,9106	1,1517	2,4581	2,2932	2,3023	1,4354	0,5069	0,5653	0,5354
Nemocnice 2	0,5324	0,8510	1,2051	2,4581	-	2,0369	1,3809	0,5513	0,6165	0,5302
Nemocnice 3	0,5324	0,8510	1,2159	2,9084	2,2932	2,0369	1,3809	0,5167	0,5633	0,5302
Nemocnice 4	0,5324	0,9277	1,1872	2,4581	2,2932	-	1,3809	0,5392	0,5312	0,5302
Nemocnice 5	0,5364	0,9028	1,1609	2,4581	2,4533	2,2009	1,3809	0,5401	0,5633	0,5302
Nemocnice 6	0,5324	0,8561	1,1514	2,4581	2,2932	2,0519	1,4115	0,5231	0,5633	0,5302
Nemocnice 7	0,5324	0,8510	1,1855	2,4581	2,2932	2,0520	1,3809	0,5222	0,5686	0,5542
Nemocnice 8	0,5324	0,8510	1,1514	2,5499	2,3010	2,0369	1,3852	0,5036	0,5633	0,5577
Nemocnice 9	-	0,8510	1,1514	2,6435	2,3848	2,0369	1,3809	0,5024	0,5713	0,5084

Zdroj: data ZPMV.

Pozn.: Pokud není hodnota uvedena, nebyl daný hospitalizační případ PZS vykazován.

Tabulka č. 3: Casemixový index hospitalizačních případů u jednotlivých PZS v roce 2022

PZS	05-I30-03	06-I16-03	06-I18-04	08-I05-04	08-I05-05	08-I05-06	13-I11-03	08-K08-00	10-K04-04	16-K02-03
Nemocnice 1	0,5301	0,8430	1,1030	2,3859	2,2266	3,0876	1,4811	0,5374	0,5428	0,5239
Nemocnice 2	0,5301	0,8304	1,0746	2,3859	2,2266	2,1402	1,4469	0,5563	0,5433	0,5589
Nemocnice 3	0,5301	0,8473	1,1144	2,3859	2,3214	2,1000	1,4475	0,5365	0,7108	0,5065
Nemocnice 4	0,5301	0,8304	1,1144	2,3859	2,2266	2,0270	1,4469	0,5558	0,5040	-
Nemocnice 5	0,5466	0,8705	1,1218	2,4049	2,2266	2,0641	1,4429	0,5824	0,5428	0,5776
Nemocnice 6	0,5301	0,8326	1,1144	2,3859	2,2266	2,0364	1,4774	0,5725	0,5439	0,5239
Nemocnice 7	0,5301	0,8304	1,1668	2,3859	2,2266	2,0653	1,4762	0,5597	0,5702	0,5809
Nemocnice 8	0,5301	0,8304	1,0731	2,3789	2,2266	2,0270	1,4469	0,5401	0,5433	0,5614
Nemocnice 9	-	0,8304	1,1144	2,4946	2,2266	2,0270	1,4667	0,5393	0,5428	0,5455

Zdroj: data ZPMV.

Pozn.: Pokud není hodnota uvedena, nebyl daný hospitalizační případ PZS vykazován.

³⁴ Jedná se o průměrnou složitost všech případů v dané kategorii CZ-DRG řešených při hospitalizaci v nemocnici. Představuje poměr mezi sumou relativních vah jednotlivých případů v dané kategorii CZ-DRG a počtem případů v dané kategorie CZ-DRG. Relativní váhu případu lze zjednodušeně definovat jako bodové ohodnocení nákladovosti daného případu.

NKÚ u kontrolovaného vzorku poskytovatelů zdravotních služeb provedl výpočet úhrady za vybrané kategorie CZ-DRG. Úhrady jednotlivým poskytovatelům za hospitalizační případ se lišily mezi nejnižší a nejvyšší úhradou i o více než 25 %, což bylo způsobeno kombinací rozdílných výší IZS, které se ale v kontrolovaném období přibližovaly, a průměrným CMI hospitalizačních případů, který mohl být u jednotlivých PZS ovlivněn různými faktory.³⁵ Na kontrolním vzorku zjistil NKÚ největší relativní rozdíl mezi nejnižší a nejvyšší úhradou 57,62 % u jednotkové úhrady v kategorii 10-K04-04 Diabetes mellitus u pacientů ve věku 16 a více let s CC=0-1. Průměrný CMI hospitalizačních případů měl na skutečnou úhradu postupně významnější vliv, zatímco vliv rozdílných IZS u jednotlivých PZS na výši úhrady klesal.

V následujících tabulkách jsou uvedeny vypočtené úhrady za vybrané kategorie CZ-DRG, které ZPMV uhradila v roce 2021 a 2022 poskytovatelům zdravotních služeb za jeden hospitalizační případ.

Tabulka č. 4: Úhrady za vybrané kategorie CZ-DRG v roce 2021 (v Kč)

PZS	05-I30-03	06-I16-03	06-I18-04	08-I05-04	08-I05-05	08-I05-06	13-I11-03	08-K08-00	10-K04-04	16-K02-03
Nemocnice 1	26 893	51 295	64 878	138 474	129 184	129 697	80 859	25 603	28 557	27 042
Nemocnice 2	25 156	42 888	60 733	123 882	-	102 654	69 594	26 050	29 130	25 052
Nemocnice 3	23 848	49 904	71 301	170 554	134 478	119 448	80 979	23 145	25 232	23 749
Nemocnice 4	23 461	53 238	68 130	141 065	131 602	-	79 247	23 759	23 410	23 364
Nemocnice 5	21 289	51 778	66 581	140 980	140 705	126 227	79 199	21 433	22 355	21 042
Nemocnice 6	23 092	48 886	65 745	140 357	130 941	117 162	80 598	22 688	24 432	22 996
Nemocnice 7	23 269	47 723	66 478	137 846	128 599	115 073	77 439	22 823	24 850	24 224
Nemocnice 8	23 090	45 607	61 706	136 653	123 316	109 161	74 237	21 839	24 430	24 186
Nemocnice 9	-	47 666	64 492	148 067	133 579	114 090	77 347	22 904	26 046	23 178
Rozdíl* (v %)	26,32 %	24,13 %	17,40 %	37,67 %	14,10 %	26,34 %	16,36 %	21,54 %	30,30 %	28,52 %

Zdroj: vypracoval NKÚ na základě dat ZPMV.

Pozn.: * % rozdíl mezi minimální a maximální úhradou za jeden hospitalizační případ stejné CZ-DRG kategorie.

Tabulka č. 5: Úhrady za vybrané kategorie CZ-DRG v roce 2022 (v Kč)

PZS	05-I30-03	06-I16-03	06-I18-04	08-I05-04	08-I05-05	08-I05-06	13-I11-03	08-K08-00	10-K04-04	16-K02-03
Nemocnice 1	28 329	46 840	61 285	132 563	123 713	171 550	82 289	28 722	29 008	28 000
Nemocnice 2	28 337	45 930	59 434	131 966	123 155	118 373	80 029	29 739	29 041	29 877
Nemocnice 3	28 318	47 292	62 203	133 175	129 578	117 219	80 795	28 658	37 971	27 055
Nemocnice 4	25 337	46 468	62 360	133 512	124 597	113 428	80 967	26 567	24 091	-
Nemocnice 5	26 828	48 447	62 434	133 847	123 922	114 880	80 308	28 588	26 642	28 352
Nemocnice 6	25 367	46 614	62 391	133 578	124 659	114 010	82 715	27 397	26 025	25 072
Nemocnice 7	25 299	46 540	65 392	133 719	124 791	115 752	82 733	26 711	27 212	27 724
Nemocnice 8	25 671	45 748	59 117	131 060	122 668	111 672	79 713	26 156	26 310	27 188
Nemocnice 9	-	46 651	62 606	140 146	125 088	113 875	82 399	27 275	27 451	27 586
Rozdíl* (v %)	12,01 %	4,10 %	10,61 %	6,93 %	5,63 %	53,62 %	3,79 %	13,70 %	57,62 %	19,17 %

Zdroj: vypracoval NKÚ na základě dat ZPMV.

Pozn.: * Procentuální rozdíl mezi minimální a maximální úhradou za jeden hospitalizační případ stejné CZ-DRG kategorie.

³⁵ ZPMV uvedla, že jde o situace tzv. outlierů (případ velmi se odlišující od ostatních případů či údajů z daného vzorku) – časových a materiálových. Např. v případě časového hlediska jde o cíl zamezit nežádoucí motivaci PZS soustředit se pouze na nekomplikované případy na straně jedné či neúměrně zkracovat hospitalizace na straně druhé. Z uvedeného tedy plyne, že relativní váha je determinovaná složitostí případu, pokud nedojde k odlišné klasifikaci, a to jak v podobě délky hospitalizace, tak v podobě podaných zvlášť účtovaných léčivých přípravků a zvlášť účtovaného materiálu.

Kontrolní závěr z kontrolní akce

23/13

Peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na rozvoj nákladní kombinované dopravy

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2023 pod číslem 23/13. Kontrolní akci řídili členové NKÚ Ing. Jan Málek, Ing. Roman Procházka a Ing. Pavel Hrnčíř, kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Pavel Hrnčíř.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na rozvoj nákladní kombinované dopravy jsou vynakládány účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo dopravy (dále také „MD“);
ČD-DUSS Terminál, a.s., Lovosice;
České přístavy, a.s., Praha;
ČSAD LOGISTIK Ostrava a.s.;
TKD OSTRAVA MOŠNOV, s.r.o.;
T-PORT, spol. s r.o., Praha;
UPLINE CZ s.r.o., Jinočany;
VELLERIN, a.s., Jinočany.

Kontrolováno bylo období od roku 2015 do doby ukončení kontroly, v případě věcných souvislostí i období předcházející.

Kontrola byla u kontrolovaných osob prováděna v době od května 2023 do března 2024.

Kolegium NKÚ na svém VIII. jednání, které se konalo dne 10. června 2024,

schválilo usnesením č. 8/VIII/2024

kontrolní závěr v tomto znění:

Rozvoj nákladní kombinované dopravy

Podpora je zaměřena na přepravu zboží v přepravní jednotce nebo silničním vozidle s užitím různých druhů dopravy bez manipulace se samotným zbožím. Převážná část trasy se uskutečňuje po železnici nebo vodní cestou. Důvodem podpory je snaha o ekologizaci přepravy zboží na delší vzdálenosti vyšším využitím železniční či vodní dopravy a nižším využitím silniční nákladní dopravy.

4,70 mld. Kč

Plánovaná výše podpory příjemcům v letech 2015 až 2023

0,65 mld. Kč

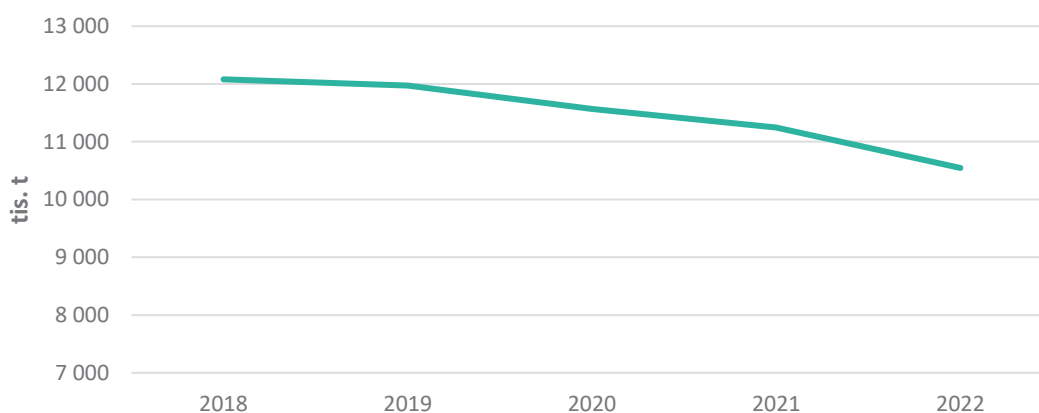
Poskytnutá výše podpory příjemcům v letech 2015 až 2023

14

Počet podpořených projektů na rozvoj nákladní kombinované dopravy

Vliv podpory na rozvoj nákladní kombinované dopravy je minimální; celkový přepravený objem v kombinované dopravě v ČR klesá, železniční nákladní doprava stagnuje, vodní nákladní doprava prakticky neexistuje a silniční nákladní doprava naopak roste.

VÝVOJ CELKOVÉHO PŘEPRAVENÉHO OBJEMU V KOMBINOVANÉ DOPRAVĚ V ČR OD DOKONČENÍ PRVNÍHO PODPOŘENÉHO PROJEKTU

I. Shrnutí a vyhodnocení

NKÚ provedl kontrolu peněžních prostředků státu a Evropské unie vynakládaných na rozvoj nákladní kombinované dopravy. Cílem kontroly bylo prověřit, zda peněžní prostředky určené na rozvoj nákladní kombinované dopravy jsou vynakládány účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy. Kontrola byla provedena u poskytovatele podpory MD a u sedmi příjemců podpory, u nichž bylo podrobena kontrole všech 14 podpořených projektů, na které MD poskytlo celkem 648,4 mil. Kč.

Z hlediska účelnosti podpora poskytnutá na rozvoj nákladní kombinované dopravy zatím nepřispěla k většímu využití nákladní kombinované dopravy. NKÚ zjistil riziko, že národní cíl převést 30 % silniční nákladní přepravy nad 300 km na železniční či vnitrozemskou vodní dopravu do roku 2030 nebude splněn. MD plánovalo podpořit projekty na rozvoj nákladní kombinované dopravy ve výši 4 697 mil. Kč, ve skutečnosti však poskytlo podporu jen 14 projektům v celkové výši 648,4 mil. Kč. Dosavadní přínosy podpořených projektů ve vztahu k celkovému přepravenému objemu v kombinované dopravě v ČR jsou minimální, přepravený objem v nákladní kombinované dopravě klesá. Navíc existuje riziko, že podpořené projekty nebudou v následujících letech dosahovat předpokládané přepravní objemy. MD dosud nezajistilo odstranění překážek bránících rozvoji nákladní kombinované dopravy. Důsledkem je stagnace železniční nákladní dopravy, zanedbatelná vodní nákladní doprava a nárůst silniční nákladní dopravy.

NKÚ u MD nezjistil nevhodné použití poskytnuté podpory ani porušení právních předpisů. U šesti kontrolovaných projektů NKÚ zjistil nedosahování předpokládaných výsledků. U dvou projektů NKÚ zjistil neoprávněné použití peněžních prostředků v celkové výši 11,1 mil. Kč.

Výše uvedené celkové vyhodnocení vyplývá z následujících zjištění:

1. Cíl většího využití železniční a vodní dopravy nebude pravděpodobně splněn

Podpora rozvoje nákladní kombinované dopravy má přispět k naplnění cíle uvedeného v dokumentu *Bílá kniha – Cesta k jednotnému evropskému dopravnímu prostoru – ke konkurenceschopnému a efektivnímu dopravnímu systému*, a to do roku 2030 převést 30 % silniční nákladní přepravy¹ nad 300 km na jiné druhy dopravy, jako např. na železniční či vnitrozemskou vodní dopravu. Skutečnosti zjištěné kontrolou NKÚ, a to minimální přínosy poskytnuté podpory, dosud nevyřešené překážky rozvoje nákladní kombinované dopravy ze strany MD, stagnace železniční nákladní dopravy, zanedbatelná vodní nákladní doprava a růst silniční nákladní dopravy, významnou mírou přispívají k riziku, že stanovený cíl nebude v ČR pravděpodobně splněn.

2. MD nevyužilo 86 % peněžních prostředků alokovaných na rozvoj nákladní kombinované dopravy

MD plánovalo v letech 2015 až 2023 poskytnout na podporu výstavby či modernizaci překladišť kombinované dopravy a na pořízení přepravních jednotek celkem 4 697,4 mil. Kč. Skutečně však příjemcům podpory poskytlo MD 648,4 mil. Kč a k 14. prosinci 2023 proplatilo

¹ Dle materiálu *Informace o způsobu zajištění přesunu minimálně 30% podílu přepravních výkonů nákladní dopravy nad 300 km ze silniční na železniční dopravu do roku 2030* předloženého na jednání vlády ČR dne 20. července 2016 se jedná o přepravní výkony.

534,2 mil. Kč. Důvodem nízkého využití alokovaných peněžních prostředků podpory byly především nevyřešené překážky rozvoje kombinované dopravy ze strany MD uvedené v bodě 5 a nepřipravenost projektů.

3. Vliv poskytnuté podpory na rozvoj nákladní kombinované dopravy je zatím minimální

Vliv podpořených projektů na rozvoj nákladní kombinované dopravy je minimální. MD v programovém dokumentu OPD 2 nastavilo cílovou hodnotu ukazatele přepraveného výkonu v kombinované dopravě² velmi nízko a k jejímu překročení došlo již v roce 2018 bez vlivu podpořených projektů. Dosažené hodnoty přepraveného objemu v kombinované dopravě³ vykázané příjemci podpory v letech 2019 až 2022 činily pouze 3,47 % až 6,80 % z celkového přepraveného objemu v kombinované dopravě v ČR. Od dokončení prvního podpořeného projektu v roce 2018 přepravený objem v kombinované dopravě za celou ČR klesal.

4. MD nastavilo podmínky podpory tak, že poskytnutá podpora nemusí mít vliv na rozvoj nákladní kombinované dopravy ani v budoucnu

MD v podmínkách podpory zavázalo příjemce podpory naplnit roční přepokládané přepravené objemy v nákladní kombinované dopravě alespoň jednou během pětileté doby udržitelnosti⁴. Po jejím uplynutí již příjemci podpory nejsou povinni udržovat či zvyšovat výkon a objem v kombinované dopravě a ani zajišťovat veřejný nediskriminační přístup⁵ do překladiště nákladní kombinované dopravy. NKÚ proto upozorňuje na riziko, že v době udržitelnosti nedojde k naplnění přínosů podpory na rozvoj nákladní kombinované dopravy. Nastavení doby udržitelnosti kratší než do roku 2030 dále přináší riziko, že podpořené projekty nebudou mít vliv na plnění cíle rozvoje nákladní kombinované dopravy uvedeného v odst. 1.

5. MD dosud nezajistilo odstranění překážek bránících rozvoji nákladní kombinované dopravy

Pro vyšší využití železniční nákladní dopravy v nákladní kombinované dopravě existuje několik limitujících faktorů, které nejsou ze strany MD dosud vyřešeny. Jde o nedostatečnou kapacitu železniční dopravní infrastruktury, která je z velké části vyčerpaná vlaky osobní dopravy, dále o nedostatečnou spolehlivost železniční dopravy, nedostatečné parametry železniční infrastruktury a vysoké poplatky za využití železniční dopravní cesty v porovnání se zpoplatněním silniční infrastruktury. Využití vodní nákladní dopravy v nákladní kombinované dopravě prakticky neexistuje, jejímu využití brání dlouhodobá nespolehlivost labské vodní cesty. MD v kontrolovaném období nerealizovalo účinná opatření na zajištění splavnosti labské vodní cesty s cílem přispět k rozvoji nákladní kombinované dopravy.

² Přepravní výkon (v tunových kilometrech) je součinem hmotnosti zásilky (objemu přepravy) a vzdálenosti, na kterou byla zásilka přepravena.

³ Přepravený objem je množství tun přepravených pro železnici nebo vnitrozemské vodní cestě do a z podporovaných překladišť a přeložených v rámci těchto překladišť.

⁴ Doba udržitelnosti (trvalost operace) je doba pěti let od data, kdy projekt nabyl centrální stav „projekt finančně ukončen ze strany řídicího orgánu“, tzn. od data proplacení poslední žádosti o platbu příjemci podpory.

⁵ Překladiště s veřejným (otevřeným) přístupem je překladiště kombinované dopravy, kde základní služby musí jeho provozovatel poskytnout každému zákazníkovi/zákazkyni o přepravu věcí (zboží) kombinovanou dopravou na nediskriminačním základě, za předem stanovených a zveřejněných podmínek a za ceny provozovatelem předem stanovené a zveřejněné.

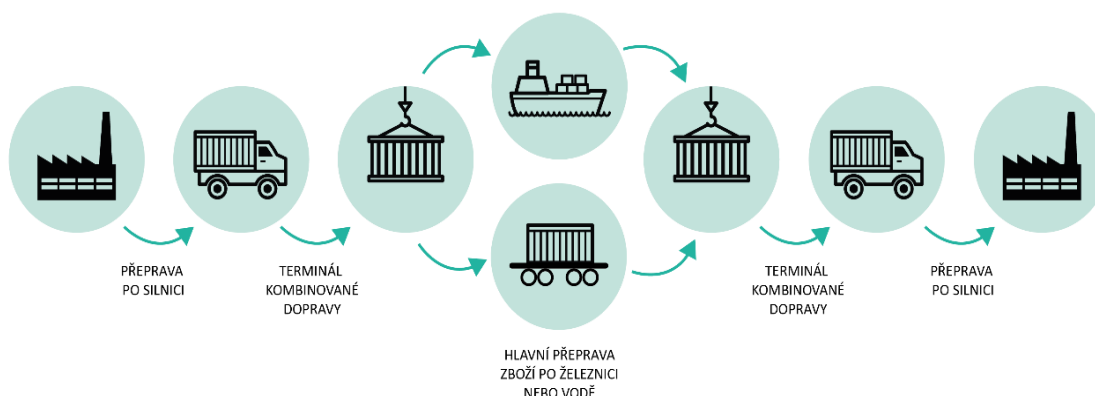
6. NKÚ zjistil u šesti kontrolovaných projektů riziko nedosažení předpokládaných výsledků. U dvou projektů NKÚ zjistil porušení podmínek podpory

U šesti kontrolovaných projektů NKÚ zjistil významné riziko nedosahování předpokládaných výsledků, z toho u dvou neplnění předpokládaných přepravních objemů a u čtyř nízké využití pořízených přepravních jednotek v rozmezí od 0,5 % do 32 % plánovaných počtů přeprav v průběhu doby udržitelnosti. NKÚ u dvou kontrolovaných projektů zjistil neoprávněné použití peněžních prostředků a oba případy vyhodnotil jako skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně v celkové výši 11,1 mil. Kč. Podle *Koncepce nákladní dopravy pro období 2017–2023 s výhledem do roku 2030*⁶ (dále také „Koncepce nákladní dopravy“) má být v oblasti rozvoje nákladní kombinované dopravy cílem navržených opatření mj. dosahování konkurenceschopnějších cen v nákladní kombinované dopravě. NKÚ ale zjistil, že u kontrolovaných projektů, resp. v podpořených překladištích nákladní kombinované dopravy, vlivem poskytnuté podpory ke snížení ceny překládky nedošlo.

II. Informace o kontrolované oblasti

Kombinovaná doprava je přeprava zboží v jedné a téže přepravní jednotce nebo silničním vozidle, která postupně užije různých druhů dopravy bez manipulace se samotným zbožím při měnících se druzích dopravy, kdy převážná část trasy se uskutečňuje po železnici, vnitrozemskou vodní cestou a přičemž počáteční (svoz) a/nebo závěrečná část (rozvoz) probíhá po silnici a je zpravidla co nejkratší. Důvodem podpory nákladní kombinované dopravy je snaha o ekologizaci přepravy zboží na delší vzdálenosti vyšším využitím železniční či vodní dopravy a nižším využitím silniční dopravy.

Obrázek č. 1: Schéma nákladní kombinované dopravy

Zdroj: vypracoval NKÚ.

Ministerstvo dopravy je podle ustanovení § 17 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ústředním orgánem státní správy ve věcech dopravy. Zodpovídá za tvorbu státní politiky v oblasti dopravy a v rozsahu své působnosti za její uskutečňování. Podle ustanovení § 22 téhož zákona je MD povinno zkoumat společenskou problematiku v okruhu své působnosti, analyzovat dosahované

⁶ *Koncepce nákladní dopravy pro období 2017–2023 s výhledem do roku 2030* byla schválena usnesením vlády ČR ze dne 25. ledna 2017 č. 57, o *Koncepci nákladní dopravy pro období 2017–2023 s výhledem do roku 2030*.

výsledky a činit opatření k řešení aktuálních otázek. MD je řídicím orgánem operačního programu *Doprava* pro období let 2014–2020 (dále také „OPD 2“) a programu *Doprava 2021–2027* (dále také „OPD 3“) a rozhoduje mj. o poskytnutí podpory projektům na rozvoj nákladní kombinované dopravy.

Cílem Koncepce nákladní dopravy je stanovit priority pro oblast logistiky a nákladní dopravy a vytvořit takové prostředí, ve kterém může logistika a nákladní doprava zajišťovat potřebnou úroveň služeb pro zajištění konkurenceschopnosti ekonomiky a zároveň hospodárně využívat existující zdroje. Koncepce v analytické části uvádí problémové okruhy pro oblast nákladní kombinované dopravy a v návrhové části stanovila mj. opatření *podpořit investice do překladišť kombinované dopravy s veřejným přístupem* a *vytvořit program na podporu pořízení přepravních jednotek pro kontinentální přepravy*.

Podporu rozvoje nákladní kombinované dopravy nastavilo MD v programovém dokumentu OPD 2 v rámci specifického cíle 1.3 *Vytvoření podmínek pro větší využití multimodální dopravy* (dále také „SC 1.3 OPD 2“). Realizace SC 1.3 OPD 2 má přispívat k naplnění cíle uvedeného v evropské dopravní politice nazvané *Bílá kniha – Cesta k jednotnému evropskému dopravnímu prostoru – ke konkurenceschopnému a efektivnímu dopravnímu systému*, a to do roku 2030 převést 30 % silniční nákladní přepravy nad 300 km na jiné druhy dopravy (na železniční či vnitrozemskou vodní dopravu).

Výši alokace pro SC 1.3 OPD 2 stanovilo MD ve výši 187 894 852 €, tj. 4 697,4 mil. Kč. Hlavními cílovými skupinami byli provozovatelé multimodální (zejména kombinované) dopravy, dopravci a zasilatelé. Příjemci podpory byli vlastníci/správci dotčené infrastruktury a dopravních prostředků. Podporovanými aktivitami byly:

- překladiště kombinované dopravy – modernizace a výstavba,
- napojení terminálů na dopravní infrastrukturu železniční, silniční, vodní a letecké dopravy, výstavba a modernizace terminálů a vybavení mechanismy, zavádění ITS,
- výstavba doprovodné infrastruktury veřejného terminálu,
- podpora nových technologií překládky a dopravních prostředků souvisejících s příslušnou technologií,
- podpora přepravních jednotek pro kombinovanou dopravu.

U podpory výstavby a modernizace překladišť nákladní kombinované dopravy MD stanovilo míru spolufinancování ve výši 49 % způsobilých nákladů a u pořízení přepravních jednotek kombinované dopravy stanovilo míru spolufinancování ve výši 30 % způsobilých nákladů. V celkem šesti výzvách (z toho čtyři výzvy zaměřené na podporu výstavby a modernizace překladišť a dvě výzvy na pořízení přepravních jednotek kombinované dopravy) MD podpořilo celkem 14 projektů s celkovým objemem schválené podpory ve výši 648,4 mil. Kč. Z toho na 10 projektů modernizace a výstavby překladišť kombinované dopravy připadá 617,5 mil. Kč a na čtyři projekty pořízení přepravních jednotek kombinované dopravy připadá 30,9 mil. Kč. Celková výše skutečně proplacené podpory k datu 14. prosince 2023 činila celkem 534,2 mil. Kč.

Údaje o schválené výši podpory a skutečném čerpání peněžních prostředků příjemci podpory v rámci SC 1.3 OPD 2 jsou uvedeny v příloze tohoto kontrolního závěru.

III. Rozsah kontroly

Cílem kontroly bylo prověřit, zda peněžní prostředky státu a Evropské unie určené na rozvoj nákladní kombinované dopravy jsou vynakládány účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy.

Na MD byla kontrole podrobena jeho koncepční, řídicí a kontrolní činnost v oblasti podpory rozvoje nákladní kombinované dopravy, včetně kontroly odstranění relevantních nedostatků zjištěných při předchozích kontrolních akcích č. 14/03⁷ a č. 18/16⁸. Kontrola prověřila, zda MD vytvořilo předpoklady pro účelné a hospodárné využití podpory (vynakládání peněžních prostředků) a nakolik byly tyto předpoklady naplněny, tzn. jaké jsou skutečné výsledky a přínosy poskytnuté podpory. Kontrola se zaměřila na problémy a rizika omezující rozvoj nákladní kombinované dopravy. Vyhodnoceno bylo plnění národních cílů v oblasti podpory nákladní kombinované dopravy ve vazbě na plnění závazků ČR vůči Evropské unii v oblasti převodu části přepravních objemů v nákladní dopravě ze silniční dopravy na železniční a vnitrozemskou vodní dopravu a v oblasti mezinárodní nákladní kombinované dopravy.

U příjemců podpory bylo kontrole podrobeno naplnění cílů, přínosů a ekonomických předpokladů projektů, jimiž byla zdůvodněna potřeba podpory projektů, a dodržení podmínek, které byly příjemcům podpory stanoveny. Kontrole bylo podrobeno dodržení podmínek udržitelnosti projektů (zajištění dostupnosti a dlouhodobého využití vybudované nebo modernizované infrastruktury a mechanismů pro kombinovanou dopravu). Kontrolována byla legalita, účelnost a hospodárnost vynaložení peněžních prostředků.

Za účelné považuje NKÚ takové použití veřejných prostředků, které zajistí optimální míru dosažení cílů při plnění stanovených úkolů⁹ (vztah mezi zamýšleným a skutečným dopadem sledované činnosti), tj. zda realizace podpořených projektů vedla k naplnění stanovených cílů a očekávaných přínosů podpory na rozvoj nákladní kombinované dopravy.

Za hospodárné považuje NKÚ takové použití veřejných prostředků, které zajistí plnění stanovených úkolů s co nejnižším vynaložením těchto prostředků při zajištění odpovídající kvality plnění úkolů¹⁰, tj. zda výdaje příjemců na stavební práce a na pořízení mechanismů a přepravních jednotek podpory odpovídaly cenám obvyklým v místě a čase.

Kontrolovaným obdobím bylo období od roku 2015 do doby ukončení kontroly, v případě věcných souvislostí i období předcházející.

Celkový kontrolovaný objem peněžních prostředků v rámci specifického cíle 1.3 OPD 2 činil 534 212 951 Kč, což představuje celkový objem proplacených peněžních prostředků příjemcům podpory. Na úrovni příjemců podpory bylo kontrole podrobeno všech 14 podpořených projektů v rámci SC 1.3 OPD 2.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

⁷ Kontrolní závěr z kontrolní akce č. 14/03 – *Peněžní prostředky určené na rozvoj a modernizaci vodních cest a přístavů a na podporu multimodální nákladní přepravy* byl zveřejněn v částce 4/2014 *Věstníku NKÚ*.

⁸ Kontrolní závěr z kontrolní akce č. 18/16 – *Rozvoj vodních cest a podpora vodní dopravy* byl zveřejněn v částce 4/2019 *Věstníku NKÚ*.

⁹ Dle ustanovení § 2 písm. o) zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

¹⁰ Dle ustanovení § 2 písm. m) zákona č. 320/2001 Sb.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

1. Cíl většího využití železniční a vodní dopravy nebude pravděpodobně splněn

Podpora rozvoje nákladní kombinované dopravy v rámci SC 1.3 OPD 2 má přispívat k naplnění cíle uvedeného v evropské dopravní politice, a to do roku 2030 převést 30 % silniční nákladní přepravy nad 300 km na jiné druhy dopravy (na železniční či vnitrozemskou vodní dopravu).

Pro výpočet podílu jednotlivých druhů nákladní dopravy na celkovém výkonu na území ČR nelze z důvodu rozdílné metodiky pro sledování výkonů jednotlivých druhů nákladní dopravy použít údaje o přepravních výkonech uváděné v ročenkách dopravy MD. V případě silniční nákladní dopravy je sledována přeprava pouze vozidly registrovanými v ČR, přičemž započtena je i délka trasy na území jiných států. Započtena naopak není tranzitní přeprava zboží přes území ČR vozidly registrovanými v jiných zemích. Obdobně je tomu u nákladní vodní dopravy, kde je započtena přeprava začínající nebo končící na území ČR včetně trasy na území jiných států realizovaná plavidly s registrací v ČR. V případě železniční nákladní dopravy je sledována přeprava všemi dopravci, a to jen na území ČR. Porovnávat vzájemně přepravní výkony silniční a železniční nákladní dopravy jen na základě těchto údajů nelze, a proto bude obtížné vyhodnotit splnění uvedeného cíle.

MD poskytlo NKÚ přehled počtu vozokilometrů¹¹ ujetých vozidly nákladní dopravy¹² kategorie N3 (motorová vozidla s maximální hmotností převyšující 12 tun¹³) v letech 2015 až 2023 na zpoplatněné síti dálnic v ČR. Vývoj počtu vozokilometrů ujetých vozidly nákladní dopravy kategorie N3 ukazuje tabulka č. 1.

Tabulka č. 1: Vývoj vozokilometrů přepočtených na délku zpoplatněných úseků dálnic ujetých vozidly nákladní dopravy nad 12 t v letech 2015 až 2023 na zpoplatněné síti dálnic

Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Vozokilometry přepočtené na délku zpoplatněných úseků dálnic v roce 2023 (v mil.)	2 003,9	2 188,3	2 358,5	2 520,0	2 621,6	2 322,5	2 620,4	2 721,2	2 603,8

Zdroj: informace MD na základě podkladů ŘSD; vypracoval NKÚ.

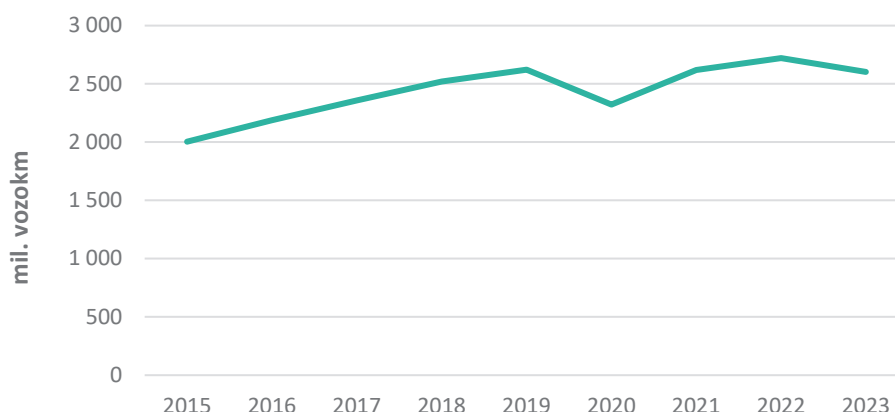
Z tabulky č. 1 vyplývá, že v ČR v roce 2023 oproti roku 2015 došlo k nárůstu počtu vozokilometrů ujetých vozidly nákladní dopravy kategorie N3 o cca 29,9 %¹⁴, tj. dochází k nárůstu silniční nákladní dopravy. Graf č. 1 ilustruje nárůst silniční nákladní dopravy.

¹¹ Jednotka dopravního výkonu; jde o počet kilometrů, které ujede dané vozidlo.

¹² Jedná se o vozidla registrovaná v ČR i v zahraničí.

¹³ Dle ustanovení § 4 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 153/2023 Sb., o schvalování technické způsobilosti vozidel a technických podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích.

¹⁴ Uvedená hodnota 29,9 % byla stanovena NKÚ jako podíl nárůstu počtu ujetých vozokilometrů v roce 2023 oproti počtu ujetých vozokilometrů v roce 2015. (Při započtení menší délky zpoplatněných úseků v roce 2015 činí počet 2 003,9 milionů vozokilometrů.)

Graf č. 1: Vývoj počtu vozokilometrů ujetých vozidly nákladní dopravy nad 12 t v letech 2015 až 2023 na zpoplatněné síti dálnic v ČR

Zdroj: informace MD na základě podkladů ŘSD; vypracoval NKÚ.

Pozn.: Vývoj počtu kilometrů ujetých nákladními vozidly nad 12 t na zpoplatněné síti dálnic v ČR: křivka vývoje zohledňuje nárůst délky zpoplatněných úseků. Roky 2015 až 2022 jsou přepočteny na délku v roce 2023.

Z údajů ročenek dopravy MD uvedených v tabulce č. 2 vyplývá, že v období 2015 až 2022 se přepravní výkon v železniční nákladní dopravě zásadně nezvyšoval, resp. pohyboval se v rozmezí 15 261 až 16 368 mil. tkm, tj. v letech 2015 až 2022 přepravní výkon v železniční nákladní dopravě stagnuje. Přepravní výkon vodní nákladní dopravy zůstává zanedbatelný.

Tabulka č. 2: Přehled vývoje přepravního výkonu jednotlivých druhů nákladní dopravy (v mil. tkm)

Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Železniční doprava	15 261	15 619	15 843	16 564	16 180	15 251	16 326	16 368
Silniční doprava	58 714	50 315	44 274	41 073	39 059	56 090	63 756	65 794
Vnitrozemská vodní doprava	585	620	623	554	569	509	517	535

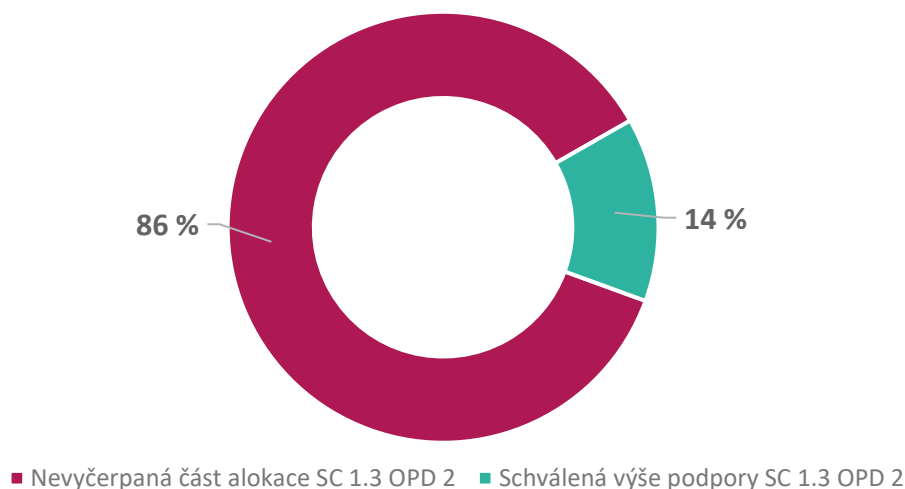
Zdroj: ročenky dopravy, kapitola 5.2.1.1. *Mezioborové srovnání přepravních výkonů nákladní dopravy.*

NKÚ zjištěné skutečnosti, tj. minimální přínos poskytnuté podpory na rozvoj nákladní kombinované podpory (viz kapitola IV. bod 3), nedosahování cílových hodnot výsledkových ukazatelů u některých podpořených projektů (viz kapitola IV. bod 4 a 6), dosud nevyřešené překážky rozvoje nákladní kombinované dopravy ze strany MD (viz kapitola IV. bod 5), stagnace železniční nákladní dopravy, zanedbatelná vodní nákladní doprava (viz tabulka č. 2) a růst silniční nákladní dopravy (viz tabulka č. 1), významnou mírou přispívají k riziku, že stanovený cíl nebude splněn.

2. MD nevyužilo 86 % alokovaných peněžních prostředků na rozvoj nákladní kombinované dopravy

MD stanovilo výši alokace pro SC 1.3 OPD 2 na podporu rozvoje nákladní kombinované dopravy ve výši 187 894 852 EUR, tj. 4 697,4 mil. Kč. Alokaci MD stanovilo na základě odhadu absorpční kapacity se zohledněním finančních potřeb, které vzešly ze *Strategie podpory logistiky z veřejných zdrojů*¹⁵.

¹⁵ *Strategie podpory logistiky z veřejných zdrojů* byla schválena usnesením vlády ČR ze dne 21. prosince 2009 č. 1571, o *Strategii podpory logistiky z veřejných zdrojů*.

Graf č. 2: Využití podpory alokované pro SC 1.3 OPD 2

Zdroj: informace MD; vypracoval NKÚ.

V šesti výzvách zaměřených na podporu výstavby a modernizace překladišť a pořízení přepravních jednotek kombinované dopravy bylo na MD předloženo pouze 24 žádostí o podporu s celkovou požadovanou výší podpory 1 021,4 mil Kč. MD rozhodlo o poskytnutí podpory celkem 17 projektům s celkovým objemem požadované podpory 822,9 mil. Kč. Tři žadatelé o podporu své žádosti o podporu následně stáhli, takže celkově bylo v šesti výzvách podpořeno 14 projektů s celkovým objemem schválené podpory ve výši 648,4 mil. Kč, tj. celkem 14 % alokovaných peněžních prostředků na SC 1.3 OPD 2. Z toho na 10 projektů modernizace a výstavby překladišť kombinované dopravy připadá 617,5 mil. Kč a na čtyři projekty pořízení přepravních jednotek kombinované dopravy připadá 30,9 mil. Kč. Celková výše skutečně proplacené podpory příjemcům podpory k datu 14. prosince 2023 činila celkem 534,2 mil. Kč. Nevyužité peněžní prostředky alokované na SC 1.3 OPD 2 ve výši 4 049,0 mil. Kč, tj. 86 % alokovaných peněžních prostředků, MD převedlo v rámci OPD 2 na realizaci SC 1.1 *Zlepšení infrastruktury pro vyšší konkurenceschopnost a větší využití železniční dopravy*.

Důvodem nízkého využití alokovaných peněžních prostředků v rámci SC 1.3 OPD 2 na rozvoj nákladní kombinované dopravy byly především nevyřešené překážky uvedené v kapitole IV. bod 5 a nepřipravenost projektů ze strany potenciálních příjemců podpory.

V dalším programovém období 2021 až 2027 v rámci OPD 3 zahrnuje MD podporu rozvoje nákladní kombinované dopravy do SC 1.1 *Rozvoj udržitelné, klimaticky odolné, inteligentní, bezpečné, udržitelné a intermodální sítě TEN-T* a zaměřilo ji pouze na rozvoj terminálů intermodální dopravy. Podporu pořízení přepravních jednotek na rozdíl od OPD 2 a podporu rozvoje kombinované dopravy v rámci vodních cest v OPD 3 již MD neplánuje. Na podporu rozvoje terminálů intermodální dopravy stanovilo MD alokaci ve výši celkem 23 076 900 € (576,9 mil. Kč), tj. cca 8krát méně než v OPD 2.

3. Vliv poskytnuté podpory na rozvoj nákladní kombinované dopravy je zatím minimální

MD sleduje přínosy SC 1.3 OPD 2 průběžně prostřednictvím naplnění ukazatele výsledku *výkon v kombinované přepravě* na základě statistických údajů dle ročenky dopravy a vykazuje je ve výročních zprávách OPD 2. Dále MD sleduje přínosy prostřednictvím ročních zpráv o udržitelnosti projektů od příjemců podpory v případě ukazatele výsledku *přepravený objem*

v kombinované přepravě, který sleduje na úrovni projektů a nevykazuje ve výročních zprávách OPD 2. MD uceleným vyhodnocením přínosů podpory v rámci SC 1.3 OPD 2 nedisponuje. NKÚ proto porovnal celkové dosažené hodnoty ukazatele výsledku *přepravený objem v kombinované přepravě* všech podpořených projektů v rámci realizace SC 1.3 OPD 2 v letech 2019 až 2022 (dle zpráv o udržitelnosti) s celkovým přepraveným objemem v kombinované dopravě v rámci ČR v letech 2019 až 2022 podle Ročenky dopravy.

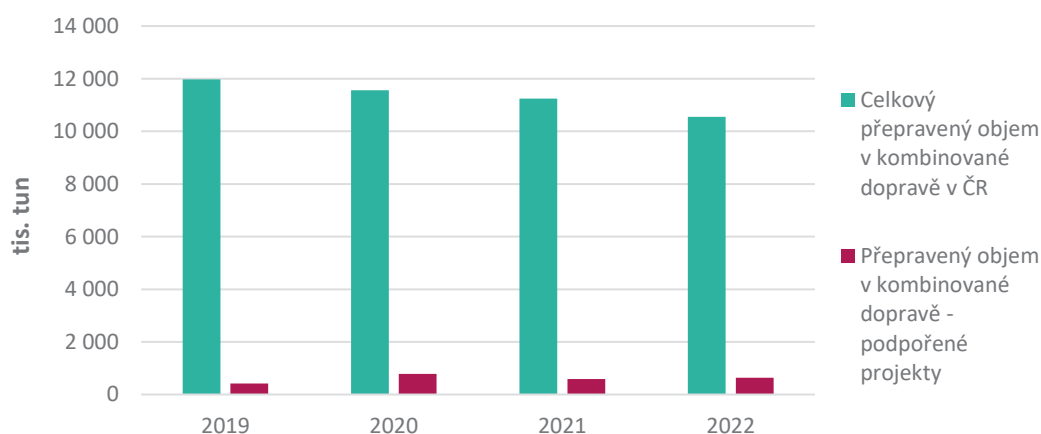
Tabulka č. 3: Podíl přepraveného objemu z podpořených projektů na celkovém přepraveném objemu v kombinované dopravě v ČR

Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Čisté tuny celkem v ČR (tis. t)	10 504	11 026	9 769	12 080	11 970	11 566	11 245	10 546
Přepravený objem podpořené projekty (tis. t)	-	-	-	-	415,4	786,4	587,4	640,6
Podíl projektů na objemech ČR v %	-	-	-	-	3,47	6,80	5,22	6,07

Zdroj: informace MD, ročenky dopravy; vypracoval NKÚ.

Z tabulky č. 3 vyplývá, že celkový přepravený objem v nákladní kombinované dopravě v době od dokončení prvního podpořeného projektu klesá. Podíl přepraveného objemu v nákladní kombinované dopravě podpořenými projekty z SC 1.3 OPD 2 na celkovém přepraveném objemu za ČR v roce 2019 činil jen 3,47 %, v roce 2020 činil 6,80 %, v roce 2021 činil 5,22 % a v roce 2022 činil 6,07 %. Uvedená data ilustruje graf č. 3.

Graf č. 3: Podíl podpořených projektů k celkovému přepravenému objemu v nákladní kombinované dopravě v ČR

Zdroj: roční zprávy o udržitelnosti podpořených projektů za období 2019 až 2022, ročenky dopravy; vypracoval NKÚ.

Vzhledem k nízkému podílu přepraveného objemu podpořených projektů v rámci SC 1.3 OPD 2 k celkovému přepravenému objemu v nákladní kombinované dopravě v ČR v letech 2019 až 2022 hodnotí NKÚ dosavadní přínos poskytnuté podpory na rozvoj nákladní kombinované dopravy jako minimální.

Pro SC 1.3 OPD 2 v programovém dokumentu stanovilo MD na úrovni programu jeden ukazatel výsledku *výkon v kombinované přepravě*. Výchozí hodnotu stanovilo ve výši 2 477 602 tis. tkm a cílovou hodnotu v roce 2023 MD stanovilo odhadem ve výši

2 800 000 tis. tkm. Zdrojem dat pro sledování naplnění tohoto ukazatele je statistická ročenka MD o přepravách kontejnerů, nástaveb, návěsů a přívěsů po železnici. Přehled plnění ukazatele výsledku *výkon v kombinované přepravě* v letech 2015 až 2022 uvádí tabulka č. 4.

Tabulka č. 4: Dosažené hodnoty ukazatele výsledku výkon v kombinované přepravě

Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
[tis. tkm/rok]	2 531 016	2 642 213	2 658 132	3 247 543	3 250 278	3 074 543	3 149 466	3 087 771

Zdroj: ročenky dopravy, výroční zprávy OPD 2.

Z přehledu dosažených hodnot ukazatele výsledku *výkon v kombinované přepravě* v letech 2015 až 2022 vyplývá, že MD cílovou hodnotu tohoto ukazatele nastavilo velmi nízko. Z přehledu dále vyplývá, že cílová hodnota tohoto ukazatele ve výši 2 800 000 tis. tkm/rok byla překročena již v průběhu roku 2018 o 447 543 tis. tkm/rok. NKÚ zjistil, že u tohoto ukazatele výsledku byla cílová hodnota ve výši 2 800 000 tis. tkm/rok dosažena již v roce 2018, tj. v době, kdy žádný podpořený projekt nebyl v době udržitelnosti (nevykazoval plnění ukazatele výsledku), resp. byla dosažena bez vlivu podpořených projektů. Na konci roku 2018 v rámci SC 1.3 OPD 2 byla teprve dokončena realizace jednoho projektu, tři projekty byly schváleny k podpoře a tři projekty měly podanou žádost o podporu.

4. MD nastavilo podmínky podpory tak, že poskytnutá podpora nemusí mít vliv na rozvoj nákladní kombinované dopravy ani v budoucnu

Udržitelnost projektu je doba, po kterou musí příjemce podpory udržet výstupy projektu. K udržení výstupů projektu je příjemce podpory zavázán v právním aktu o poskytnutí podpory. Dobu udržitelnosti nastavilo MD na pět let. V této době je příjemce povinen umožnit za stanovených podmínek veřejný přístup k překladišti a umožnit kontrolu nad dodržováním veřejného přístupu, zajistit provoz překladiště a dodržování stanovených podmínek a cen služeb, dále nesmí během doby udržitelnosti projektu zatížit majetek, na který byla poskytnuta podpora, zástavním právem či zajišťovacím převodem práva.

MD nastavená doba udržitelnosti podpořených projektů v rámci SC 1.3 OPD 2 skončí v rozmezí let 2024 až 2027, a není tak zaručen provoz překladišť kombinované dopravy a pořízených přepravních jednotek i po této době. Po ukončení doby udržitelnosti nejsou příjemci podpory povinni udržovat či zvyšovat výkon a objem v kombinované dopravě, dosahovat minimálního počtu přeprav v rámci kontinentální kombinované dopravy a ani zajišťovat veřejný nediskriminační přístup do překladiště kombinované dopravy. Nastavení doby udržitelnosti kratší než do roku 2030 přináší riziko, že podpořené projekty v rámci SC 1.3 OPD 2 nebudou mít vliv na plnění cíle – do roku 2030 převést 30 % silniční nákladní přepravy nad 300 km na jiné druhy dopravy. Nastavení delší doby udržitelnosti by bylo relevantní k zajištění cíle rozvoje nákladní kombinované dopravy.

Uvedený příklad č. 1 dokládá existenci rizika nenaplnění přínosů poskytnuté podpory i v době po uplynutí doby udržitelnosti.

Příklad č. 1

Projekt *Jednotky Obrnice* měl za cíl pořízení 40 přepravních jednotek (kontejnerů) pro nákladní kombinovanou dopravu a tím umožnit převedení současně realizovaných silničních přeprav na přepravy v rámci kombinované dopravy. MD na něj poskytlo celkem 2 784 649 Kč. Projekt předpokládal dosáhnout celkem 42 240 t přepraveného objemu ročně. NKÚ zjistil, že příjemce

podpory v prvních třech letech (období 05/2020 až 05/2023) doby udržitelnosti dosáhl pouze 15 188 t přepraveného objemu v kombinované dopravě, tj. cca 12 % plánovaného přepraveného objemu za toto období. Z důvodu nízkého plnění plánovaného přepraveného objemu a krátké zbývající doby na splnění cílové hodnoty přepraveného objemu NKÚ identifikoval významné riziko, že plánované přepravní objemy nebudou plněny ani po uplynutí doby udržitelnosti v 05/2025.

MD v podmínkách podpory stanovilo povinnost dosáhnout cílovou (plánovanou) hodnotu ukazatelů výsledku *přepravený objem v kombinované přepravě* a *výkon v kombinované přepravě* včetně stanovení sankcí za jejich nesplnění. V rámci upřesňujících dotazů k jednotlivým výzvám však MD stanovilo příjemcům podpory povinnost naplnění ukazatele výsledku *přepravený objem v kombinované přepravě* alespoň v jednom roce udržitelnosti. Pokud u projektu dojde k dosažení cílové hodnoty ukazatele dříve než v posledním roce udržitelnosti, musí příjemce podpory i nadále vykazovat skutečné hodnoty ukazatelů, ale cílovou hodnotu již nemusí naplnit. MD tak nezavázalo příjemce podpory k dosažení cílových hodnot ukazatele výsledku ve všech letech doby udržitelnosti projektů.

NKÚ zjistil, že MD nestanovilo podmínky podpory tak, aby zajistilo dosažení předpokládaných (očekávaných) přínosů poskytnuté podpory. NKÚ upozorňuje na riziko nenaplnění přínosů poskytnuté podpory v rámci SC 1.3 OPD 2 příjemci podpory jak v době udržitelnosti, tak i po jejím uplynutí.

5. MD dosud nezajistilo odstranění překážek bránících rozvoji nákladní kombinované dopravy

Překážky rozvoje nákladní kombinované dopravy uvedlo MD v koncepčních materiálech Koncepce nákladní dopravy a *Dopravní politika ČR pro období 2021–2027 s výhledem do roku 2050*¹⁶. Problémem u nákladní kombinované dopravy je nižší nabídková cena u silniční nákladní dopravy, nedostatečné parametry¹⁷ a kapacita železniční infrastruktury a nedostatečná spolehlivost železniční dopravy. Uvedené překážky rozvoje nákladní kombinované dopravy MD dosud nevyřešilo.

Využití vodní nákladní dopravy v nákladní kombinované dopravě prakticky neexistuje, zásadní překážkou pro vyšší využití vodní nákladní dopravy v ČR je dlouhodobá nespolehlivost labské vodní cesty. Tento stav popsáný v kontrolních závěrech z kontrolních akcí č. 14/03 a č. 18/16 nadále přetrvává. MD ve sledovaném období nerealizovalo účinná opatření týkající se zajišťování splavnosti labské vodní cesty s cílem přispět k rozvoji nákladní kombinované dopravy. Dle vyjádření MD je klíčovým projektem *Plavební stupeň Děčín*, avšak v procesech posuzování vlivů na životní prostředí nedošlo k žádnému pokroku a pro řešení se dosud nepodařilo stanovit kompenzační opatření.

¹⁶ *Dopravní politika ČR pro období 2014–2020 s výhledem do roku 2050* byla schválena usnesením vlády ČR ze dne 12. června 2013 č. 449, k *Dopravní politice České republiky pro období let 2014 až 2020 s výhledem do roku 2050*.

¹⁷ Nedostatečné parametry infrastruktury pro nákladní vlaky – nevyhovující užitná délka staničních kolejí pro vlaky délky alespoň 740 m, místní omezení prostorové průchodnosti a traťové třídy zatížení.

6. NKÚ zjistil u šesti kontrolovaných projektů riziko nedosažení předpokládaných výsledků. U dvou projektů NKÚ zjistil porušení podmínek podpory

NKÚ prověřil všech 14 podpořených projektů v rámci SC 1.3 OPD 2. U dvou kontrolovaných projektů NKÚ zjistil významné riziko nenaplnění předpokládaných přepravních objemů a u čtyř projektů nízké využití pořízených přepravních jednotek v rozmezí od 0,5 % do 32 % plánovaných přeprav v průběhu doby udržitelnosti.

Příklady č. 2 a 3 ilustrují skutečnosti nedosažení plánovaných přepravených objemů a neplnění minimálního počtu přeprav pořízenými přepravními jednotkami v nákladní kombinované dopravě.

Příklad č. 2

Projekty *Výstavba překladiště KD Kolín* a *Doplnění překladiště KD Kolín* měly za cíl vybudovat a významně doplnit otevřené překladiště nákladní kombinované dopravy v Kolíně. MD na ně poskytlo celkem 46 544 995 Kč. Projekty předpokládaly dosahovat přepraveného objemu v kombinované dopravě 272 064 t v prvním roce udržitelnosti, 286 572 t v druhém roce udržitelnosti a dále 301 080 t ročně ve zbývajících třech letech. NKÚ zjistil, že v roce 2020 příjemce podpory nerealizoval na překladišti žádné přepravené objemy, v roce 2021 činily přepravené objemy pouze 28,12 % a v roce 2022 činily 36,04 % z plánovaných přepravních objemů. Z důvodu nízkého plnění cílových hodnot přepravených objemů za první tři roky doby udržitelnosti NKÚ identifikoval riziko, že u podpořených projektů ani v dalších dvou letech nedojde k dosažení plánovaných přepravených objemů v kombinované dopravě.

Příklad č. 3

Projekt *Jednotky Intermodal* měl za cíl navýšit objem přeprav v nákladní kombinované dopravě prostřednictvím pořízení 200 ks přepravních jednotek. MD na něj poskytlo celkem 13 747 298 Kč. Projekt předpokládal dosahovat 9 600 přeprav ročně. NKÚ zjistil, že příjemce podpory v prvních dvou letech udržitelnosti realizoval pouze 2 790 přeprav z 19 200 plánovaných, tj. 14,5 % plánovaných ročních přeprav v kombinované dopravě. Z důvodu nízkého plnění minimálního počtu přeprav pořízenými přepravními jednotkami NKÚ identifikoval riziko, že u podpořeného projektu ani v dalších třech letech nedojde k dosažení plánovaného počtu přeprav v kombinované dopravě.

NKÚ u dalších dvou kontrolovaných projektů zjistil neoprávněné použití peněžních prostředků a oba případy NKÚ vyhodnotil jako skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně v celkové výši 11 052 517 Kč. V jednom případě příjemce podpory nevyužil pořízené přepravní jednotky pro nákladní kombinovanou dopravu a ve druhém případě příjemce využil část podpory na úhradu nezpůsobilých výdajů.

Příklad č. 4 uvádí zjištěné porušení podmínek podpory.

Příklad č. 4

Předmětem projektu *Pořízení a obnova návěsů pro kombinovanou dopravu* bylo pořízení 30 ks návěsů pro nákladní kombinovanou dopravu s cílem zachovat, resp. navýšit objem přeprav v nákladní kombinované dopravě. MD na něj poskytlo celkem 7 538 400 Kč. NKÚ zjistil, že příjemce podpory porušil podmínky, za kterých mu byla podpora poskytnuta, když pořízené přepravní jednotky pro nákladní kombinovanou dopravu použil v 6 864 případech přeprav v rámci silniční dopravy (tj. 99,5 % všech přeprav podpořenými přepravními jednotkami),

a nikoliv v rámci nákladní kombinované dopravy. NKÚ vyhodnotil tento případ jako skutečnost nasvědčující porušení rozpočtové kázně v celkové výši 7 538 400 Kč.

Podle Koncepce nákladní dopravy má být v oblasti rozvoje nákladní kombinované dopravy cílem navržených opatření mj. dosahování konkurenceschopnějších cen v nákladní kombinované dopravě, a to cestou snižování jednotkových nákladů za překládku silnice/železnice (optimalizace překládkových technologií) a cestou snižování jednotkových přepravních nákladů na železnici (zefektivňování technologie vozby, inovace ve vozidlovém parku, nové přepravní jednotky).

Z vývoje ceny překládky¹⁸ v podpořených překladištích nákladní kombinované dopravy (viz tabulka č. 5) je zřejmé, že vlivem poskytnuté podpory ke snížení ceny překládky nedošlo, vývoj cen překládky reaguje na vývoj inflace.

Tabulka č. 5: Ceny překládky loženého kontejneru v podpořených překladištích (v €)

Překladiště kombinované nákladní dopravy	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Lovosice	-	-	-	-	-	37,0	39,0
Černá za Bory	46,0	47,0	47,0	47,0	48,8	56,0	61,8
Mělník	-	-	-	-	40,0	47,0	52,0
Kolín	-	-	46,8	47,0	48,8	56,0	61,8
Obrnice	44,0	44,0	44,0	46,6	48,0	55,4	57,7
Ostrava Mošnov	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0	57,0	63,1
Ústí nad Labem	-	-	-	-	-	48,0	53,0

Zdroj: údaje poskytnuté příjemci podpory, veřejně dostupné ceníky (pro rok 2024); vypracoval NKÚ.

NKÚ z veřejně dostupných zdrojů zjistil ceny překládky (silnice/železnice) loženého kontejneru v Německu, Polsku a Maďarsku (viz tabulka č. 6).

Tabulka č. 6: Přehled cen překládky dle veřejně dostupných ceníků v zemích EU

Stát	Provozovatel	Lokalita	Aktuální cena v € (pro rok 2024)
Německo	DUSS	Všechny mimo Landshut	27,50
Německo	DB Cargo	Všechny	27,50
Polsko	LOCONI	Warszawa	56
		Radomsko	50
Maďarsko	PSP Terminal	Szeged/ Kiskundorozsma	70

Zdroj: veřejně dostupné ceníky provozovatelů překladišť nákladní kombinované dopravy; vypracoval NKÚ.

Ceny za překládku v ČR se dle aktuálních ceníků kontrolovaných příjemců podpory pohybují v rozpětí 39,0 až 63,1 €. Tyto ceny jsou srovnatelné s cenami na překladištích nákladní kombinované nákladní dopravy v Polsku a Maďarsku, kde cenové rozpětí činí 50 až 70 € za překládku. V Německu je cena překládky nižší a činí 27,50 €.

¹⁸ Překládka je manipulace ložné jednotky ze železničního vozu na plochu překladiště a z plochy na silniční vozidlo (nebo obráceně). Ložnou jednotkou může být např. kontejner, výměnná nástavba, přívěs nebo návěs a jedná se o překládku z jednoho druhu dopravy do druhého bez nakládky či vykládky zboží do nebo z ložných jednotek.

Seznam zkratk

ČR	Česká republika
ITS	inteligentní dopravní systém (z anglicky <i>Intelligent transportation system</i>)
KD	kombinovaná doprava
MD	Ministerstvo dopravy
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
OPD 2	operační program <i>Doprava</i> (pro období let 2014–2020)
OPD 3	program <i>Doprava 2021–2027</i>
ŘSD	Ředitelství silnic a dálnic
SC	specifický cíl
TEN-T	transevropská dopravní síť
tkm	tunokilometry

Příloha

Přehled podpořených a kontrolovaných projektů ze SC 1.3 OPD 2

Registrační číslo projektu	Název projektu	Příjemce podpory	Termín dokončení projektu	Schválená výše podpory (v Kč)	Skutečně poskytnutá výše podpory (v Kč)
CZ.04.1.40/0.0/0.0/16_009/0000021	Pořízení kontejnerového překladače pro ČD-DUSS Terminál, a.s. v Lovosicích	ČD-DUSS Terminál, a.s.	10.09.2018	6 125 000	5 848 211
CZ.04.1.40/0.0/0.0/16_010/0000123	Terminál Obrnice – Rozvoj	VELLERIN, a. s.	18.01.2019	12 960 177	12 469 108
CZ.04.1.40/0.0/0.0/16_010/0000149	Výstavba překladiště KD Kolín	T-PORT, spol. s r.o.	24.04.2019	20 043 219	20 043 219
CZ.04.1.40/0.0/0.0/16_010/0000150	Modernizace překladiště KD Černá za Bory	T-PORT, spol. s r.o.	27.08.2019	24 677 022	24 677 022
CZ.04.1.40/0.0/0.0/18_066/0000355	Terminál kombinované dopravy Ostrava-Mošnov	TKD OSTRAVA MOŠNOV, s.r.o.	30.06.2022	276 833 198	208 576 919
CZ.04.1.40/0.0/0.0/18_066/0000356	Pořízení kolejových jeřábů – překladiště KD Mělník	České přístavy, a.s.	31.03.2022	89 234 018	86 522 149
CZ.04.1.40/0.0/0.0/18_066/0000357	Doplnění překladiště KD Kolín	T-PORT, spol. s r.o.	31.12.2019	26 514 517	26 501 777
CZ.04.1.40/0.0/0.0/19_077/0000476	Dokončení překladiště KD Kolín	T-PORT, spol. s r.o.	31.12.2023	83 974 200	52 585 440
CZ.04.1.40/0.0/0.0/19_077/0000475	Výstavba překladiště KD Ústí nad Labem	České přístavy, a.s.	30.06.2023	44 026 934	44 026 934
CZ.04.1.40/0.0/0.0/19_077/0000470	Terminál Obrnice – Stabilita	UPLINE CZ s.r.o.	28.02.2022	33 182 548	23 923 463
CZ.04.1.40/0.0/0.0/19_073/0000385	Jednotky Obrnice	UPLINE CZ s.r.o.	31.12.2019	3 030 000	2 784 649
CZ.04.1.40/0.0/0.0/19_073/0000389	Pořízení a obnova návěsů pro kombinovanou dopravu	ČSAD LOGISTIK Ostrava a.s.	01.07.2021	7 543 680	7 538 400
CZ.04.1.40/0.0/0.0/19_074/0000479	Jednotky Intermodal	UPLINE CZ s.r.o.	20.08.2020	14 652 985	13 747 298
CZ.04.1.40/0.0/0.0/19_074/0000480	Jednotky Contank	UPLINE CZ s.r.o.	25.01.2022	5 605 680	4 968 362
Celkem				648 403 178	534 212 951

Zdroj: informace MD, data ke dni 14. prosince 2023; vypracoval NKÚ.

Kontrolní závěr z kontrolní akce

23/15

Peněžní prostředky státu určené na kulturní aktivity z rozpočtové kapitoly Ministerstva kultury

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2023 pod číslem 23/15. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ JUDr. Ing. Jiří Kalivoda.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda Ministerstvo kultury vynakládalo peněžní prostředky státu určené na kulturní aktivity účelně, efektivně a v souladu s právními předpisy.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2019 až 2022, v případě věcných souvislostí i období předcházející či následující.

Kontrola byla prováděna u kontrolovaných osob v období od srpna 2023 do února 2024.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo kultury (dále také „MK“).

Kolegium NKÚ na svém VII. jednání, které se konalo dne 20. května 2024,

schválilo usnesením č. 8/VII/2024

kontrolní závěr v tomto znění:

KULTURNÍ AKTIVITY

3,2 mld. Kč

9 307 projektů

Výdaje MK na kulturní aktivity za roky 2019 až
2022Počet podpořených projektů v kulturních
aktivitách za roky 2019 až 2022**Neznámé přínosy podpory**

MK stanovilo jen velmi obecné cíle, kterých má být dosaženo. Přínosy podpory tak nejsou známy.

Náročná a neefektivní administrace

Vzhledem k převažujícím listinným dokumentům, značné roztržitosti podpory a nekoordinovanému postupu docházelo při administraci dotací ke zbytečným duplicitám. Počet každoročně podpořených projektů se dlouhodobě významně nemění. **Počet zaměstnanců, kteří podporu kulturních aktivit administrovali, se však oproti roku 2018 zvýšil o dvě třetiny.**

Nejednotný postup

Jednotlivé útvary MK postupují nejednotně, což vede k nepřehlednosti celého systému.

Neúčelná investice

MK se snažilo od roku 2015 zavést jednotný informační systém, který měl administraci dotací významně zjednodušit. **Po pěti letech a vynaložených prostředcích ve výši více než 4,5 mil. Kč MK tento projekt bez jakéhokoliv výsledku ukončilo.**

Dlouhodobé přetrvávání nedostatků

Obdobné nedostatky zjistil NKÚ již při kontrolách v letech 2014 a 2018. MK však nepřijalo účinná opatření k jejich odstranění.

I. Shrnutí a vyhodnocení

NKÚ provedl kontrolu peněžních prostředků státu určených na podporu kulturních aktivit z rozpočtové kapitoly MK. Cílem kontroly bylo prověřit, zda MK vynakládalo peněžní prostředky státu určené na kulturní aktivity účelně, efektivně a v souladu s právními předpisy.

MK v letech 2019 až 2022 vynaložilo na kulturní aktivity celkem přes 3 mld. Kč, aniž by bylo zřejmé, jaké přínosy tato podpora měla. Systém poskytování dotací je velmi nepřehledný a komplikovaný. Administrativní proces je zbytečně složitý a zatěžuje jak MK, tak žadatele o dotace. MK zároveň nespĺnilo řadu úkolů, které si v oblasti nastavení podpory a administrace kulturních aktivit samo stanovilo. Problém tkví i v nejednotném postupu MK a nastavení dotačních podmínek. MK tak nevytvořilo předpoklady pro účelné a efektivní vynakládání peněžních prostředků na kulturní aktivity. To znemožňuje hodnocení účelnosti a efektivnosti poskytované podpory.

MK nepostupovalo v některých případech v souladu s právními předpisy. Kontrolou byla zjištěna neúčelná investice MK do zavedení informačního systému pro správu dotací. Přestože MK do projektu vložilo více než 4,5 mil. Kč, systém nakonec nezprovoznilo a administrace dotací probíhala stále převážně v listinné podobě. Dalším zjištěním NKÚ je, že MK poskytlo příjemcům přes půl milionu korun v rozporu s nastavenými podmínkami. MK realizuje nedostatečné množství veřejnosprávních kontrol projektů podpořených z dotací. MK navíc nepřijalo adekvátní opatření k odstranění nedostatků zjištěných při předchozích kontrolách v letech 2014¹ a 2018². Slabá místa systému podpory kulturních aktivit tak dlouhodobě přetrvávají.

Celkové vyhodnocení se opírá o následující hlavní zjištění z kontroly:

1. MK nevytvořilo předpoklady pro účelné vynakládání peněžních prostředků

Účel dotací stanovilo MK obecně jako podporu subjektů poskytujících veřejnou kulturní službu. MK nestanovilo výchozí ani cílový stav, kterého by mělo být výdejem peněžních prostředků v oblasti kulturních aktivit dosaženo. Stejně tak MK nestanovilo konkrétní očekávané přínosy a dopady vynakládaných prostředků, tudíž je ani následně nevyhodnotilo. Přínosy podpory tak nejsou známy. MK neprověřovalo a nevyhodnocovalo hospodárnost, efektivnost a účelnost výkonu veřejné správy a vynakládání výdajů ve své kapitole, a nepostupovalo tak v souladu se zákonem o finanční kontrole³ a s rozpočtovými pravidly.⁴

Oblast kulturních aktivit je částečně obsažena ve *Státní kulturní politice 2021–2025+*. Jedná se o obecný strategický dokument, ke kterému MK mělo zpracovat plán jeho implementace, ve kterém stanoví konkrétní opatření a úkoly. MK však do doby ukončení této kontroly (únor

¹ Kontrolní závěr z kontrolní akce NKÚ č. 14/10 – *Peněžní prostředky státního rozpočtu určené na podporu kulturních aktivit z rozpočtové kapitoly Ministerstvo kultury*. Kontrolní závěr byl zveřejněn v částce 4/2014 *Věstníku NKÚ*.

² Kontrolní závěr z kontrolní akce NKÚ č. 18/19 – *Peněžní prostředky vynaložené na kulturní aktivity z rozpočtové kapitoly Ministerstva kultury* (dále také „KA č. 18/19“). Kontrolní závěr byl zveřejněn v částce 4/2019 *Věstníku NKÚ*.

³ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

⁴ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

2024) implementační plán nezpracovalo a celkem třikrát žádalo vládu ČR o posunutí stanoveného termínu pro jeho zpracování. Bez zpracovaného implementačního plánu se nejedná o dokument, na jehož základě by MK mohlo účelně a efektivně vynakládat peněžní prostředky na podporu kulturních aktivit.

2. Administrace poskytování dotací je neefektivní

Administrace podpory kulturních aktivit je velmi náročná, zejména v důsledku absence informačního systému a nejednotného postupu jednotlivých útvarů MK. Žadatelé museli stejné dokumenty předkládat několikrát vždy u každé jednotlivé žádosti. Ze strany MK pak byla řada činností provázejících administraci dotací realizována duplicitně. Přepočtený počet zaměstnanců, kteří podporu kulturních aktivit v roce 2022 administrovali, se oproti roku 2018 zvýšil ze 17 na 29, tedy o více než dvě třetiny.

3. MK nesplnilo stanovená opatření ani úkoly

MK nesplnilo opatření a úkoly související s nastavením podpory a administrací kulturních aktivit uložených vládou ČR ve *Státní kulturní politice na léta 2015–2020 (s výhledem do roku 2025)*. MK neprovedlo šetření a zmapování kulturní kompetence obyvatel významné pro jejich participaci na kulturních aktivitách.⁵ Na základě tohoto šetření mělo MK navrhnout programy na rozvoj těchto kompetencí. MK nebylo úspěšné ani v elektronizaci procesu administrace a poskytování dotací. MK ve státní kulturní politice z roku 2015 považovalo za důležité formulovat cíle, kritéria a tyto vyhodnocovat, přesto MK v oblasti kulturních aktivit nestanovilo konkrétní a měřitelné cíle a realizovaná vyhodnocení jsou pouze formální. MK nesplnilo ani dva úkoly vztahující se k nastavení podpory kulturních aktivit uložené vládou ČR ve státní kulturní politice z roku 2021.

4. Dotační podmínky stanovilo MK nejednotně a v rozporu s nastavenými pravidly

MK nastavilo podmínky čerpání dotace vnitřním předpisem, ovšem nezajistilo, aby dle tohoto předpisu jednotně postupovaly všechny útvary. Pouze jedna z kontrolovaných 24 výzev obsahovala veškeré stanovené náležitosti. U 21 výzev MK rovněž nepostupovalo v souladu se *Zásadami vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy* (dále také „Zásady vlády“)⁶ a kompetenčním zákonem⁷. Vydaná rozhodnutí o poskytnutí dotace také neobsahovala veškeré náležitosti. Chybějící náležitosti se lišily podle toho, který útvar MK příslušné dokumenty zpracovával.

5. MK vynaložilo více než 4,5 mil. Kč, avšak stále nemá jednotný informační systém

Již při kontrolách v letech 2014 a 2018 NKÚ upozornil MK na negativní dopady absence jednotného informačního systému pro administraci dotací na kulturní aktivity. Od roku 2015 do roku 2020 se MK snažilo systém zavést. Výsledkem této snahy ovšem není žádný funkční informační systém ani jeho část, pouze neúčelně vynaložené prostředky ve výši více než

⁵ Kulturní kompetence obyvatel jsou schopnosti rozumět a zapojit se do různých kulturních aktivit, což podporuje jejich aktivní účast na kulturním životě.

⁶ Usnesení vlády České republiky ze dne 1. června 2020 č. 591, o *Zásadách vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy*.

⁷ Zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

4,5 mil. Kč. Trvá tak dlouhodobě neuspokojivý stav, kdy administrace dotací probíhá převážně v listinné podobě, což zvyšuje náročnost a nepřehlednost celé administrace podpory.

6. MK poskytlo dotace některým příjemcům v rozporu s nastavenými podmínkami

MK provádělo kontrolu před vyplacením dotací nedůsledně a v rozporu se zákonem o finanční kontrole. V rozporu s podmínkami, které si MK samo nastavilo, poskytlo dotace na pět projektů v souhrnné výši 572 000 Kč.

7. MK provádělo nízký počet veřejnosprávních kontrol

V rámci kontroly z roku 2018 NKÚ upozornil na nedostatečné množství veřejnosprávních kontrol. MK zřídilo oddělení kontroly, jehož hlavní náplní bylo provádění těchto kontrol. Počet veřejnosprávních kontrol projektů se však ještě snížil. Snížil se i podíl zkontrolovaných projektů, když činil v průměru 0,4 %.

8. MK neodstranilo nedostatky zjištěné v rámci předchozích kontrolních akcí NKÚ

Většinu výše uvedených nedostatků zjistil NKÚ již při kontrolách podpory kulturních aktivit v letech 2014 a 2018. MK sice přijalo některá dílčí opatření, ale většinu vládou ČR uložených opatření k odstranění těchto nedostatků nesplnilo. MK tak nepostupovalo v souladu s kompetenčním zákonem a zásadní nedostatky dlouhodobě neřeší.

II. Informace o kontrolované oblasti

MK je ústředním orgánem státní správy pro umění, kulturně výchovnou činnost, kulturní památky, pro věci církví a náboženských společností, pro věci tisku, včetně vydávání neperiodického tisku a jiných informačních prostředků, pro rozhlasové a televizní vysílání, nestanoví-li zvláštní zákon jinak, a dále pro provádění autorského zákona a pro výrobu a obchod v oblasti kultury.⁸

Kulturní aktivity představují ukazatel státního rozpočtu, v jehož rámci jednotlivé odbory a oddělení MK vypisují výběrová dotační řízení (dále také „VDŘ“). Oblast kulturních aktivit v sobě zahrnuje širokou škálu kulturních a uměleckých počinů, kterými se zabývají nestátní neziskové organizace, jednotlivci, profesionální kulturní instituce i města a obce.

Kulturní aktivity byly realizovány v oblasti umění profesionálního i amatérského, kdy jsou vedle tuzemských akcí podporovány i projekty zabývající se propagací české kultury v zahraničí a projekty organizované českými subjekty ve spolupráci se zahraničními partnery. Samostatný prostor mají kulturní aktivity náboženského charakteru obsahově spjaté s činností a historií církví a náboženských společností. Dále jsou poskytována stipendia na podporu tvůrčích či studijních projektů fyzických osob v oblasti profesionálního i neprofesionálního umění, literatury (původní i překladové) a tradiční lidové kultury. MK podporuje i projekty, jejichž cílovou skupinou jsou zdravotně postižení občané a senioři.

⁸ Ustanovení § 8 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

V oblasti profesionálního umění patří do kulturních aktivit podpora v oblasti tance, divadla, literatury, klasické i alternativní hudby a výtvarného umění, v jejímž rámci jsou podporovány vedle výstavní a galerijní činnosti i publikace.

Základní strategický rámec pro celou oblast kultury představovala do roku 2020 *Státní kulturní politika na léta 2015–2020 (s výhledem do roku 2025)* – dále také „SKP 2015“ – a její plán implementace.⁹ Od roku 2021 je základním strategickým dokumentem *Státní kulturní politika 2021–2025+* (dále také „SKP 2021“).¹⁰

Poskytování dotací v oblasti kulturních aktivit se řídí především rozpočtovými pravidly. Postup ústředních orgánů při poskytování dotací schválila vláda České republiky v roce 2010.¹¹ Zpracování Zásad vlády a postup při poskytování dotací MK upravilo svým vnitřním předpisem.¹²

Přehled výdajů na kulturní aktivity v letech 2019 až 2023 zobrazuje tabulka č. 1.

Tabulka č. 1: Výdaje MK na kulturní aktivity v letech 2019 až 2023 (v tis. Kč)

Kulturní aktivity	2019	2020	2021	2022	2023
Kulturní aktivity – dotační řízení	452 210,48	711 533,65	820 166,08	534 808,63	571 442,01
Program státní podpory festivalů profesionálního umění	127 850,00	134 922,32	191 455,00	186 133,12	195 747,40
Prioritní akce	3 067,38	2 800,00	2 729,59	282,98	300,00
Celkem	583 127,86	849 255,97	1 014 350,67	721 224,73	767 489,41

Zdroj: závěrečné účty MK za roky 2019 až 2023.

Oproti roku 2019 byly výdaje MK na kulturní aktivity v roce 2023 o více než 184 mil. Kč vyšší. Roky 2020 až 2022 jsou významně ovlivněné podporou poskytnutou na řešení dopadů pandemie covidu-19.

Poskytování podpory projektům v rámci kulturních aktivit administrovaly jednotlivé útvary MK, které vyhlášovaly VDR. Jejich přehled zobrazuje následující tabulka č. 2.

⁹ SKP 2015 vzala vláda ČR na vědomí svým usnesením ze dne 15. dubna 2015 č. 266, k návrhu *Státní kulturní politiky na léta 2015–2020 (s výhledem do roku 2025)*. Plán implementace vzala vláda ČR na vědomí svým usnesením ze dne 3. února 2016 č. 81, k *Plánu implementace Státní kulturní politiky na léta 2015 až 2020*.

¹⁰ SKP 2021 vzala vláda ČR na vědomí svým usnesením ze dne 27. září 2021 č. 843, k návrhu *Státní kulturní politiky 2021–2025+*.

¹¹ Usnesení vlády ze dne 1. února 2010 č. 92, o *Zásadách vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy*. Zásady vlády byly následně upraveny usnesením vlády ze dne 19. června 2013 č. 479 a usnesením vlády ze dne 6. srpna 2014 č. 657. Usnesením vlády ze dne 1. června 2020 č. 591 byly tyto Zásady vlády zrušeny a schváleny v novém znění.

¹² Příkaz ministra kultury č. 8/2019 ze dne 12. 4. 2019, kterým se vydává směrnice pro poskytování dotací na podporu veřejných kulturních služeb Ministerstva kultury (dále také „PM č. 8/2019“). PM č. 8/2019 MK dvakrát aktualizovalo, a to příkazem ministra kultury č. 6/2021 ze dne 17. 3. 2021 a příkazem ministra kultury č. 21/2021 ze dne 20. 9. 2021.

Tabulka č. 2: Počet výběrových dotačních řízení v rámci kulturních aktivit dle útvarů MK za roky 2019 až 2022

Útvar MK	Počet výběrových dotačních řízení			
	2019	2020	2021	2022
Odbor umění, knihoven a kreativních odvětví / oddělení umění (dále také „OUKKO/OU“)	3	8	7	7
Odbor umění, knihoven a kreativních odvětví / oddělení literatury a knihoven (dále také „OUKKO/OLK“)	5	5	5	4
Odbor regionální a národnostní kultury (dále také „ORNK“)	8	6	6	6
Odbor médií a audiovizí (dále také „OMA“)	2	1	2	1
Odbor mezinárodních vztahů a EU (dále také „OMVEU“)	3	3	3	3
Odbor památkové péče (dále také „OPP“)	1	1	1	1
Samostatné oddělení církví a náboženských společností (dále také „SOCNS“)	1	1	1	1
Odbor muzeí a galerií (dále také „OMG“)	2	2	2	1
Celkem	25	27	27	24

Zdroj: informace MK.

Pozn.: V dalším textu budou používány zkratky útvarů MK zavedené v této tabulce.

V rámci kulturních aktivit realizovalo MK prostřednictvím několika odborů a oddělení každoročně 24 až 27 VDŘ. V této tabulce nejsou z důvodu jejich mimořádnosti uvedena vyhlášená dotační řízení týkající se minimalizace dopadů covidu-19 na sektor kultury, která v letech 2020 až 2022 administrovaly útvary OUKKO/OU, OMA a OMVEU. Přehled všech 24 výzev vyhlášených na podporu kulturních aktivit na rok 2022, včetně uvedení výdajů a počtu podpořených projektů, je uveden v příloze č. 1 tohoto kontrolního závěru.

V rámci podpory kulturních aktivit na roky 2019 až 2022 poskytlo MK v každém roce průměrně přes dva tisíce dotací. MK podporovalo projekty z velmi různorodých oblastí, které realizovali příjemci různých forem. Rozpočty jednotlivých projektů se v kontrolovaném období pohybovaly v rozmezí řádu tisíců korun až po téměř 200 mil. Kč v případě *Mezinárodního filmového festivalu Karlovy Vary*.

III. Rozsah kontroly

Předmětem kontrolní akce byly peněžní prostředky státu určené na kulturní aktivity z rozpočtové kapitoly Ministerstva kultury. Cílem kontroly bylo prověřit, zda MK vynakládalo peněžní prostředky státu určené na kulturní aktivity účelně, efektivně a v souladu s právními předpisy. Kontrolovaným obdobím bylo období od roku 2019 do 2022. V případě věcných souvislostí i období předcházející či následující.

Kontrola byla provedena u MK jako poskytovatele podpory kulturních aktivit. V oblasti nastavení dotačních podmínek byla kontrola zaměřena z důvodu aktuálnosti na poslední rok kontrolovaného období, tedy rok 2022, na který MK vyhlásilo 24 výzev.

Posouzení účelnosti spočívalo zejména v hodnocení, zda MK dosáhlo stanovených cílů vynaložením peněžních prostředků na kulturní aktivity. V rámci toho NKÚ posuzoval, zda MK:

- stanovilo u kulturních aktivit jako celku a u VDŘ cíle a měřitelné ukazatele, jež umožní vyhodnocení jejich plnění a tím vyhodnocení účelnosti a přínosů podpory kulturních aktivit,

- poskytovalo peněžní prostředky na kulturní aktivity na základě takto stanovených cílů a realizovaných vyhodnocení,
- naplnilo všechny cíle v oblasti kulturních aktivit realizací jednotlivých VDR.

Posouzení efektivnosti spočívalo zejména v hodnocení, zda vynaložením prostředků na proces podpory a na podporu kulturních aktivit bylo dosaženo nejvýše možného plnění stanovených úkolů, cílů a přínosů podpory. NKÚ posuzoval zejména, zda MK při administraci dotací využívá informační systém, který snižuje administrativní zátěž pro MK i příjemce (při podávání a hodnocení žádostí, evidenci žadatelů a realizovaných projektů, vyúčtování a vyhodnocování projektů apod.) a zároveň snižuje počet zaměstnanců nutných k administraci.

Kontrolovaným objemem byly výdaje MK na kulturní aktivity ze státního rozpočtu, které za roky 2019 až 2022 činily celkem 3 167 959 230 Kč. Proces administrace byl ověřen rovněž na kontrolním vzorku 30 projektů. Kontrolní vzorek tvořily náhodně vybrané projekty, s přihlédnutím k výši dotace a k zastoupení všech útvarů MK, které VDR administrují. Kontrolovaný objem na úrovni projektů činil 48 199 800 Kč.

Kontrola se zaměřila zejména na:

- nastavení cílů a monitorování jejich plnění,
- administraci poskytovaných dotací,
- nastavení a realizaci kontrolní činnosti,
- vyhodnocení plnění cílů a přínosů podpory,
- účinnost opatření k odstranění nedostatků zjištěných v kontrolní akci č. 18/19.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

1. MK nevytvořilo předpoklady pro účelné vynakládání peněžních prostředků

Oblast kulturních aktivit jako celek nemá cíle stanoveny. V rámci kulturních aktivit vyhledávaly VDR jednotlivé útvary MK. Cíle těchto VDR stanovilo MK velmi obecně, ve smyslu podpory určitých subjektů či aktivit. Nejčastěji MK stanovilo jako cíl VDR „*podporu subjektů poskytujících veřejnou kulturní službu*“. U některých VDR nestanovilo MK žádné cíle, pouze vymezilo, kdo a na jaké projekty může podat žádost o poskytnutí dotace.

Cíle dotací u jednotlivých projektů v rozhodnutích o poskytnutí dotace stanovilo MK rovněž velmi obecně a neurčitě. V některých případech se jednalo o přepis cíle VDR. V rozhodnutích o poskytnutí dotace nestanovilo MK konkrétní hodnotící indikátory, podle nichž by bylo možné splnění cílů projektů vyhodnotit. MK nezavázalo příjemce způsobem, který by zabezpečil, že podpořené projekty budou realizovány dle parametrů, na jejichž základě hodnotící komise a MK rozhodly o podpoře.

Podporu kulturních aktivit prostřednictvím VDR vyhodnotily pouze OUKKO, ORNK a SOCNS. VDR administrované OMA, OMG, OMVEU a OPP nevyhodnotilo MK vůbec. Vyhodnocení jednotlivých VDR však byla pouze formální. MK uvedlo zejména základní statistická data o udělené podpoře. S výjimkou jednoho VDR administrovaného SOCNS však vyhodnocení neměla vazbu na už tak velmi obecně stanovené cíle. MK u jednotlivých VDR nestanovilo

měřitelné ukazatele plnění stanovených cílů a v realizovaných hodnoceních pak míru jejich plnění nevyhodnotilo.

V rámci podpořených projektů, VDR ani koncepčních dokumentů nestanovilo MK konkrétní měřitelné ukazatele, ze kterých by bylo zřejmé, čeho chce MK v oblasti kulturních aktivit dosáhnout a jakým způsobem bude tyto očekávané dopady monitorovat a vyhodnocovat. Vzhledem k tomu MK ani nevyhodnotilo míru plnění cílů, efektivnosti, skutečných přínosů a vývoje v oblasti podpory kulturních aktivit.

MK nepostupovalo v souladu se zákonem o finanční kontrole, když nestanovilo kritéria pro prověřování hospodárného, efektivního a účelného výkonu veřejné správy a náležitě tak neplnilo hlavní cíl finanční kontroly.¹³ Uvedeným postupem MK v oblasti nastavení a následného vyhodnocení podpory kulturních aktivit rovněž nesplnilo povinnost soustavně sledovat a vyhodnocovat hospodárnost, efektivnost a účelnost vynakládání výdajů ve své kapitole, která je stanovená v rozpočtových pravidlech.¹⁴

Zaměření podpory nebylo v rozporu s velmi obecně stanovenými cíli. MK vynaložilo prostředky v rámci kulturních aktivit na stanovený účel. MK však nevytvořilo předpoklady pro účelné vynakládání peněžních prostředků na kulturní aktivity tím, že:

- nestanovilo výchozí a cílový stav, kterého by mělo výdejem peněžních prostředků dosáhnout;
- nestanovilo očekávané přínosy a dopady vynakládaných prostředků;
- nestanovilo u podpory kulturních aktivit jako celku žádné cíle. U jednotlivých VDR stanovilo cíle velmi obecně;
- nestanovilo v rozhodnutích o poskytnutí dotace konkrétní hodnotící indikátory, podle nichž by bylo možné splnění cílů projektů vyhodnotit;
- vyhodnocení jednotlivých VDR realizovalo pouze formálně, kdy uvedlo jenom základní statistická data o udělené podpoře;
- vyhodnocení efektivnosti, skutečných přínosů a vývoje v oblasti podpory kulturních aktivit nerealizovalo vůbec.

Oblast kulturních aktivit je částečně obsažena v SKP 2021. Jedná se o velmi obecný strategický dokument. Z tohoto důvodu mělo MK zpracovat plán jeho implementace, ve kterém mělo stanovit k jednotlivým specifickým cílům návazná opatření, dílčí činnosti a úkoly, a to včetně vyčíslení souvisejících nákladů. Na základě usnesení vlády mělo MK předložit plán implementace SKP 2021 do 30. 6. 2022. Cílem bylo zajistit provázanost cílů SKP 2021 s dalšími strategickými a koncepčními materiály a představit soubor opatření a doporučení, jejichž prostřednictvím bude její vize uváděna v praxi. MK však do doby ukončení této kontroly (únor 2024) implementační plán nezpracovalo a třikrát žádalo o posunutí vládou stanoveného termínu pro jeho zpracování.

Z předpokládané doby platnosti SKP 2021 uplynula více než polovina, MK však nezpracovalo implementační plán, který by stanovil opatření a úkoly, jejichž realizací by měla být SKP 2021 naplňována. Z vyjádření MK rovněž vyplývá, že pojetí SKP 2021 a stanovené cíle nepovažuje za příliš relevantní, když mj. uvedlo: „*Celá SKP 2021–2025 je pak dokumentem, který jen*

¹³ Ustanovení § 4 odst. 1 písm. d) a § 4 odst. 2 zákona č. 320/2001 Sb.

¹⁴ Ustanovení § 39 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb.

konstatuje zjevné a nepřináší mnoho strategických pohledů na kulturu, tedy nepřináší přesně to, co by státní kulturní politika měla obsahovat.“ SKP 2021 bez zpracovaného implementačního plánu tak nepředstavuje koncepční dokument, na jehož základě by MK mohlo účelně a efektivně podporovat kulturní aktivity.

2. Administrace poskytování dotací je neefektivní

Rozmanitost podpory MK každoročně řešilo vyhlášením 24 až 27 VDR, které měly své specifické podmínky a které administrovaly poměrně autonomně jednotlivé útvary MK. Porovnání objemu poskytnuté podpory a počtu zaměstnanců podílejících se na její administraci zobrazuje následující tabulka.

Tabulka č. 3: Porovnání objemu poskytnuté podpory a počtu zaměstnanců dle útvarů MK za rok 2022

Útvar MK	Poskytnutá podpora (v Kč)	Počet projektů	Počet zaměstnanců (úvazků)	Poskytnutá podpora na 1 zaměstnance (úvazek) v Kč	Počet projektů na 1 zaměstnance (úvazek)	Podíl poskytnuté podpory útvaru na celkové poskytnuté podpoře (v %)	Podíl počtu projektů útvaru na celkovém počtu projektů (v %)
OUKKO	536 074 382	1 483	12,00	44 672 865	124	74,58	68,59
OMA	91 860 000	92	2,00	45 930 000	46	12,78	4,26
ORNK	46 599 547	396	7,63	6 107 411	52	6,48	18,32
OMVEU	21 856 781	123	2,00	10 928 390	62	3,04	5,69
SOCNS	2 320 000	40	1,00	2 320 000	40	0,32	1,85
OMG	18 855 800	10	3,00	6 285 267	3	2,62	0,46
OPP	1 252 000	18	1,00	1 252 000	18	0,17	0,83
Celkem	718 818 510	2 162	28,63	25 107 178	76	-	-

Zdroj: vypracoval NKÚ podle informace MK.

Z tabulky vyplývají velké rozdíly v počtech projektů a výši poskytnuté podpory, které připadaly na jednoho zaměstnance, který se administrací kulturních aktivit zabýval. Z výsledků KA č. 18/19 vyplývá, že v letech 2016 až 2018 realizovalo MK v rámci kulturních aktivit každoročně 24 až 26 VDR. V letech 2019 až 2022 se jednalo o 24 až 27 VDR. Srovnání let 2018 a 2022 v počtech podpořených projektů a zaměstnanců, kteří tyto projekty administrovali, zobrazuje následující tabulka.

Tabulka č. 4: Počty projektů a zaměstnanců v letech 2018 a 2022

	Počet projektů	Počet zaměstnanců*	Počet projektů na jednoho zaměstnance
2018	2 253	17,11	132
2022	2 162	28,63	76

Zdroj: KA 18/19, informace MK.

* Jedná se o přepočtený počet osob zabývajících se administrací kulturních aktivit.

Systém poskytování dotací na kulturní aktivity zůstal roztržštěný do značného množství VDR. MK každoročně podpořilo v rámci kulturních aktivit obdobný počet projektů. Počet zaměstnanců, kteří tyto projekty administrovali, se zvýšil oproti minulé kontrole z roku 2018 o dvě třetiny.

Výsledkem nastaveného systému je mj. skutečnost, že z 24 výzev na rok 2022 (bez mimořádných výzev v souvislosti s pandemií covidu-19) přesáhl objem výdajů hranici 10 mil. Kč pouze u 14 z nich. V případě výzvy č. 20 zaměřené na mimoumělecké aktivity

poskytlo MK dotace jedenácti projektům. Souhrnné výdaje MK na tyto projekty činily pouze 684 353 Kč. V rámci této výzvy na rok 2019 poskytlo MK dotace devíti projektům v souhrnné výši pouze 277 000 Kč.

Mnozí žadatelé o podporu kulturních aktivit realizují činnost spadající do několika oblastí vyhlašovaných VDR. Např. jeden příjemce obdržel v roce 2022 v rámci podpory kulturních aktivit od MK dotaci na sedm projektů, a to v rámci čtyř VDR, která administrovaly čtyři různé útvary MK. Náležitosti a požadované dokumenty, které musí žadatelé o dotaci doložit, jsou u jednotlivých VDR v mnoha případech shodné. Jedná se např. o výpisy z obchodního rejstříku, stanovy, zřizovací listiny, plné moci, výpisy z živnostenského rejstříku, doklady o zřízení bankovního účtu, čestná prohlášení o vypořádání závazků ke státu apod. Namísto toho, aby se dokumenty, které jsou pro všechny výzvy od jednoho poskytovatele (MK) stejné, dokládaly a kontrolovaly pouze jednou, muselo MK u každé žádosti provést kontrolu splnění formálních náležitostí, včetně doložení a správnosti předložených dokumentů. Vzhledem k neexistenci jednotného informačního systému, ve kterém by byl tento proces administrován, a vzhledem ke značné roztržitosti systému podpory kulturních aktivit zákonitě dochází k duplikování jednotlivých činností.

Některé projekty MK podpořilo dokonce v rámci dvou VDR. Na jeden projekt tak MK poskytlo dvě dotace. Ačkoliv příjemce realizoval jeden projekt, vzhledem k velmi specificky vymezeným oblastem podpory jednotlivých VDR musel u MK podat na tento projekt dvě samostatné žádosti, a to dle podmínek specifických pro jednotlivá VDR. Docházelo pak k duplikování jednotlivých činností, jako jsou doložení a kontrola dokumentů, hodnocení projektů komisemi apod. V případě poskytnutí dotace a vyhotovení dvou rozhodnutí o poskytnutí dotace pak byl příjemce povinen řídit se podmínkami obou rozhodnutí. Přestože příjemce realizoval jeden projekt, např. uspořádání festivalu, musel mj. vést oddělené účetnictví dvou částí projektu, vyhotovit dvě vyúčtování apod. Stejně tak MK muselo jeden projekt administrovat odděleně jako dvě poskytnuté dotace. Podmínky rozhodnutí se u jednotlivých útvarů MK lišily. Při realizaci jednoho projektu tak měl příjemce povinnost dodržovat odlišná pravidla. Zároveň MK vynaložilo peněžní prostředky na provoz dvou svých útvarů, které se zabývaly kontrolou dodržení různých pravidel u jediného projektu.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem je administrace poskytování dotací neefektivní.

3. MK neplnilo stanovená opatření ani úkoly

SKP 2015 vyhodnotilo MK v rámci navazující SKP 2021. Vyhodnocení představuje pouze tabulku s úkoly stanovenými v rámci plánu implementace s uvedením, zda byl daný úkol dle MK splněn, a související výstupy. MK nevyhodnotilo, zda byly plněním těchto úkolů naplněny i záměry a priority stanovené v SKP 2015.

Oblast kulturních aktivit byla v plánu implementace SKP 2015 uvedena zejména ve formě konkrétních úkolů, které spočívaly především ve vyhlášení VDR či navýšení finančních prostředků na podporu konkrétní oblasti. Tyto a obdobné úkoly MK splnilo. Všechny ostatní úkoly a opatření uložené vládou ČR, které s kulturními aktivitami souvisely, však MK nesplnilo:

- MK neprovedlo šetření a zmapování kulturní kompetence obyvatel významné pro jejich participaci na kulturních aktivitách. Na základě tohoto šetření mělo MK navrhnout programy na rozvoj těchto kompetencí. Výsledky šetření měly být rovněž využity v rámci dalších sedmi (z celkových 11) opatření, kterými mělo MK naplnit záměr 2.1: *Podporovat rozvoj kulturních dovedností a znalostí celé populace.*

- MK nezavedlo elektronický systém pro vyřizování agend a poskytování podpory. MK se nedaří zavést elektronický systém ani v rámci dosavadní realizace SKP 2021, kam tento úkol přeneslo – více viz následující bod IV. 5 tohoto kontrolního závěru NKÚ (dále také „KZ“).
- MK v SKP 2015 uvedlo důležitost formulace cílů, objektivních kritérií a následného systematického vyhodnocování přínosů podpory a jeho využití při rozhodování o budoucí podpoře. Přesto MK mj. kvůli obecnému nastavení příslušných VDR i koncepčních dokumentů stále vyhodnocovalo výsledky peněžních prostředků vynaložených na kulturní aktivity pouze formálně – více viz předchozí bod IV. 1 tohoto KZ.

Vláda ČR uložila MK prostřednictvím SKP 2021 dva specifické cíle mající spojitost s oblastí kulturních aktivit, které však MK bez relevantního odůvodnění nespĺnilo:

- MK nerozpracovalo základní teze SKP 2021 v oblasti živého umění do samostatné koncepce pro tuto oblast.
- MK nevypsalo výzvu na podporu propojení kulturního dědictví a současného umění, a nespĺnilo tak cíl v podobě využití živého umění ke zpřístupnění a prezentaci kulturního dědictví.

4. Dotační podmínky stanovilo MK nejednotně a v rozporu s nastavenými pravidly

Na vzorku všech 24 výzev týkajících se poskytování dotací na kulturní aktivity na rok 2022 NKÚ prověřil nastavení podmínek a zjistil mj. tyto nedostatky:

- U 21 výzev MK nevedlo způsob, kterým bude žadatele informovat o aktuálním stavu podané žádosti. MK tak nespĺnilo povinnost stanovenou v Zásadách vlády¹⁵. MK se ve své činnosti neřídilo usnesením vlády, kterým vláda schválila Zásady vlády¹⁶, a nepostupovalo tak v souladu s kompetenčním zákonem.¹⁷
- Čtyři výzvy MK vyhlásilo podle neúčinného usnesení vlády.¹⁸

MK nepostupovalo v souladu s vlastními pravidly¹⁹, když:

- ve 23 výzvách nevedlo veškeré informace o postupu při odstranění vad žádostí, jejich doplnění apod.;
- v šesti výzvách nevedlo úplné informace o finančním vypořádání dotace, o kontrole použití dotace a o řízení o odnětí dotace;
- u 11 výzev využilo možnosti uvést, zda v případě pochybení u dotací poskytnutých v minulém kalendářním roce bude zamítat žádosti rozhodnutím dle rozpočtových pravidel²⁰. Pokud MK tuto informaci ve výzvě uvedlo, bylo povinno stanovit, kterých

¹⁵ Část druhá, bod 5 *Zásad vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy* schválených usnesením vlády ze dne 1. června 2020 č. 591.

¹⁶ Usnesení vlády ze dne 1. června 2020 č. 591, o *Zásadách vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy*.

¹⁷ Ustanovení § 21 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

¹⁸ Usnesení vlády ze dne 1. února 2010 č. 92, o *Zásadách vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy*, ve znění usnesení vlády ze dne 19. června 2013 č. 479 a usnesení vlády ze dne 6. srpna 2014 č. 657. Účinné usnesení vlády schválila vláda dne 1. června 2020.

¹⁹ Ustanovení čl. V odst. 3, 4, 5 a 11 PM č. 8/2019.

²⁰ Ustanovení § 14m odst. 1 písm. b) zákona č. 218/2000 Sb.

dotačních programů, podprogramů nebo dotačních oblastí v jeho gesci se zamítnutí žádosti podané pro následující rok týká. Toto ovšem v žádné z příslušných 11 výzev MK nevedlo.

Nejednotně postupovalo MK prostřednictvím věcně příslušných útvarů např. i při stanovování termínu pro předložení žádostí. U 17 výzev MK stanovilo tento termín později, než jak ho stanovilo ve svých vlastních pravidlech a jak ho doporučují stanovit také Zásady vlády, tj. zpravidla do 30. 9. roku, který předchází roku, na který může být dotace poskytnuta.

Náležitosti podmínek čerpání dotací prověřil NKÚ také na vzorku 30 podpořených projektů. Vydaná rozhodnutí o poskytnutí dotace obsahovala náležitosti dle rozpočtových pravidel. V případě tří projektů však neobsahovala rozhodnutí vydaná OMA všechny povinné náležitosti, které si MK stanovilo ve svých vlastních pravidlech, konkrétně povinnost příjemce oznámit změny identifikačních údajů.²¹

Z výše uvedeného vyplývá, že MK při nastavení podmínek čerpání dotací aplikovalo nejednotný postup, a to i v oblastech administrativního charakteru, které nebyly specifické a které bylo možné vykonávat souhrnně a jednotně. To negativním způsobem ovlivňovalo přehlednost a efektivnost celého systému podpory kulturních aktivit. Zákonitě rovněž docházelo k duplikování jednotlivých činností a vynakládání veřejných peněžních prostředků na provoz jednotlivých útvarů, které se zabývaly sledováním aktuálnosti používaných předpisů samostatně.

5. MK vynaložilo více než 4,5 mil. Kč, avšak stále nemá jednotný informační systém

Administrace dotací nebyla digitalizovaná a nadále probíhala převážně v listinné podobě. V letech 2019 až 2022 přitom MK každý rok průměrně obdrželo více než tři tisíce žádostí o dotaci na kulturní aktivity. Příslušné údaje museli zaměstnanci MK ručně přepisovat a evidovat v programech MS Word a MS Excel. Tento způsob administrace je značně náročný jak pro MK, tak pro jednotlivé žadatele o dotaci.

Údaje o požadovaných a poskytnutých dotacích vedl každý útvar samostatně, způsobem dle vlastního uvážení a podle povahy jednotlivých výzev. MK nemělo souhrnný přehled o poskytnutých dotacích dle jednotlivých výzev.

Na konci roku 2015 zahájilo MK přípravné práce na zavedení jednotného evidenčního a grantového informačního systému (dále také „JEGIS“). Tento projekt však MK na konci roku 2020 ukončilo, a to bez jakýchkoliv výsledků v podobě funkčního informačního systému nebo alespoň jeho částí. V souvislosti s plánovanou realizací JEGIS uzavřelo MK smlouvy, jejichž předmětem plnění byly mj. zpracování studie proveditelnosti, projektového návrhu, příprava zadávací dokumentace nebo právní podpora při administraci veřejné zakázky. Vyplacení peněžních prostředků na základě těchto smluv nevedlo ke splnění stanoveného cíle a účelu, jímž bylo zavedení a zprovoznění jednotného informačního systému, ani k žádným jiným použitelným výstupům či dopadům. MK nedbalo, aby plnilo určené úkoly nejehospodárnějším způsobem, když v souvislosti s plánovanou realizací JEGIS vynaložilo peněžní prostředky v celkové výši 4 573 414 Kč vč. DPH, aniž by výsledkem byl funkční informační systém nebo jeho část. Dle NKÚ se jedná o skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně.²² Výdej

²¹ Ustanovení čl. X odst. 3, písm. a) PM č. 8/2019.

²² Ustanovení § 44 odst. 1 písm. f) a § 45 odst. 2 zákona č. 218/2000 Sb.

těchto peněžních prostředků rovněž nebyl hospodárný, efektivní ani účelný ve smyslu zákona o finanční kontrole.²³

Od roku 2022 MK bez jakékoliv návaznosti na JEGIS postupně implementuje dotační portál MK, který je založen na informačním systému provozovaném Státním fondem životního prostředí.

6. MK poskytlo dotace některým příjemcům v rozporu s nastavenými podmínkami

NKÚ zjistil pět projektů realizovaných dvěma příjemci, kterým MK v rozporu s podmínkami, které si samo stanovilo, poskytlo dotaci v souhrnné výši 572 000 Kč. MK stanovilo, že pokud příjemci vyúčtují dotaci opožděně nebo neprovedou její finanční vypořádání, neposkytne jim MK dotaci v následujícím roce. Přestože MK tato porušení zjistilo a podalo oznámení finančnímu úřadu, poskytlo těmto příjemcům dotace i v následujícím roce.

V případě jednoho z těchto projektů s dotací ve výši 60 000 Kč se dle NKÚ jedná o skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně.²⁴ MK postupovalo také v rozporu s tehdy platnými Zásadami vlády.²⁵ MK se ve své činnosti neřídilo usnesením vlády, kterým vláda schválila Zásady vlády²⁶, a nepostupovalo tak v souladu s kompetenčním zákonem.²⁷

Kontrolu splnění formálních náležitostí před vydáním rozhodnutí a vyplacením dotací MK provádělo nedůsledně. MK nezajistilo předběžnou kontrolu plánovaných a připravovaných operací podle zákona o finanční kontrole²⁸ a porušilo rovněž povinnosti stanovené ve vyhlášce, kterou se provádí zákon o finanční kontrole.²⁹ MK pro jednotlivé žadatele vytvářelo nerovné podmínky.

7. MK provádělo nízký počet veřejnosprávních kontrol

V rámci kontrolní akce č. 18/19 upozornil NKÚ na nedostatečné množství veřejnosprávních kontrol v letech 2016 až 2018. Ke dni 1. 1. 2019 zřídilo MK oddělení kontroly, jehož hlavní náplní bylo provádění veřejnosprávních kontrol na místě u příjemců dotací. Počet podpořených projektů a realizovaných veřejnosprávních kontrol u příjemců za roky 2016 až 2022 zobrazuje následující tabulka.

²³ Ustanovení § 2 písm. m), n) a o) zákona č. 320/2001 Sb.

²⁴ Ustanovení § 3 písm. e) a § 44 odst. 1 písm. a) zákona č. 218/2000 Sb.

²⁵ Část druhá, bod 6 *Zásad vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy* schválených usnesením vlády ze dne 1. února 2010 č. 92, ve znění usnesení vlády ze dne 19. června 2013 č. 479 a usnesení vlády ze dne 6. srpna 2014 č. 657.

²⁶ Usnesení vlády ze dne 1. února 2010 č. 92, *o Zásadách vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy*, ve znění usnesení vlády ze dne 19. června 2013 č. 479 a usnesení vlády ze dne 6. srpna 2014 č. 657.

²⁷ Ustanovení § 21 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb.

²⁸ Ustanovení § 11 odst. 1 a § 26 odst. 1 zákona č. 320/2001 Sb.

²⁹ Ustanovení § 13 odst. 1 a 2 vyhlášky č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 123/2003 Sb.

Tabulka č. 5: Počet projektů a veřejnosprávních kontrol u příjemců za roky 2016 až 2022

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet projektů	1 895	1 972	2 253	2 218	2 263	2 664	2 162
Počet veřejnosprávních kontrol	17	22	82	11	7	9	7
Procento zkontrolovaných projektů	0,90%	1,12%	3,64%	0,50%	0,31%	0,34%	0,32%

Zdroj: KA 18/19, informace MK.

Počet veřejnosprávních kontrol projektů v rámci kulturních aktivit na roky 2019 až 2022 MK ani přes vznik oddělení kontroly nevyšlo, naopak se tento počet oproti předchozímu období ještě snížil. Stejně tak se snížil podíl zkontrolovaných projektů, když se pohyboval v rozmezí 0,31 % až 0,50 %. Objem zkontrolovaných prostředků v rámci všech 34 veřejnosprávních kontrol vztahujících se k projektům na roky 2019 až 2022 činil 26 978 085 Kč, což představuje 0,85 % objemu poskytnutých dotací na tyto roky.

8. MK neodstranilo nedostatky zjištěné v rámci předchozích kontrolních akcí NKÚ

Kontroly poskytování dotací na kulturní aktivity realizoval NKÚ již v letech 2014 a 2018. Fungování a vývoj některých oblastí systému podpory kulturních aktivit je uveden v předchozích částech tohoto KZ. V následující tabulce je uveden souhrnný přehled a porovnání nedostatků zjištěných v předchozí kontrole se stavem zjištěným v rámci této následné kontroly NKÚ.

Tabulka č. 6: Přehled nedostatků zjištěných NKÚ v rámci KA č. 18/19 a stav plnění opatření přijatých MK

Zjištěné v rámci KA č. 18/19	Stav zjištěný v rámci KA č. 23/15	
Administrativně náročný systém podpory pro MK i příjemce	Stav se nezměnil.	
MK aplikovalo <i>Zásady vlády určené pro poskytování dotací nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy</i> na všechny podpořené projekty a příjemce, bez ohledu na jejich charakter.	Stav se nezměnil.	
Nezavedení jednotného informačního systému	Stav se nezměnil.	
Stanovení nejednotných a nejednoznačných podmínek čerpání dotace	Podmínky stanoveny jednoznačně, ale nejednotně.	
MK nezavázalo příjemce způsobem, který by zabezpečil, že podpořené projekty budou realizovány dle parametrů, na jejichž základě hodnotící komise a MK rozhodly o podpoře.	Stav se nezměnil.	
Nehodnocení skutečných přínosů poskytnuté podpory	MK hodnotilo přínosy jen části poskytnuté podpory, a navíc pouze formálně.	
Nesystémová a netransparentní podpora projektů mimo VDR	Mimo VDR již MK projekty nepodporuje.	
Nedůsledná kontrola splnění formálních náležitostí žádostí	Opětovně zjištěno neoprávněné vyplacení podpory příjemcům, kteří v předchozím roce porušili stanovené podmínky. Na vzorku 30 projektů nedostatky nezjištěny.	
Nedůsledná kontrola vyúčtování dotací	Na vzorku 30 projektů nedostatky nezjištěny.	
Nízký počet veřejnosprávních kontrol	Počet veřejnosprávních kontrol se ještě snížil.	
Neplnění zákonem stanovené povinnosti vykonávat spisovou službu v elektronické podobě	MK již vykonává spisovou službu v elektronické podobě.	

Zdroj: KZ z kontrolní akce č. 18/19, vypracoval NKÚ.

MK v reakci na zjištění KA č. 18/19 zejména začalo používat jednotný vzor žádostí a vykonává spisovou službu v elektronické podobě. S ohledem na změnu rozpočtových pravidel rovněž přestalo podporovat projekty mimo VDR. Ostatní klíčové oblasti systému poskytování podpory kulturních aktivit zůstaly téměř beze změn. MK nepřijalo účinná opatření vedoucí k odstranění většiny závažných nedostatků zjištěných v rámci KA č. 18/19. Systém podpory kulturních aktivit je nadále značně roztržitý. MK nestanovilo indikátory plnění cílů podpory a postupuje prostřednictvím jednotlivých útvarů nadále nejednotně. Kvůli tomuto nastavení není možné přínosy této podpory adekvátně vyhodnotit. Podpora je navíc stále poskytována způsobem, který je administrativně velmi náročný, a to mj. i kvůli nezprovoznění jednotného informačního systému. Obdobné nedostatky zjistil NKÚ již v roce 2014, přesto MK za 10 let nepřijalo účinná opatření k jejich odstranění.

Ke KZ z kontrolní akce č. 18/19 přijalo MK *Stanovisko Ministerstva kultury ke Kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 18/19 „Peněžní prostředky vynaložené na kulturní aktivity z rozpočtové kapitoly Ministerstva kultury“* (dále také „Stanovisko“). Jako hlavní opatření ve Stanovisku uvedlo MK zřízení pracovní skupiny, která měla formulovat měřitelná kritéria a podmínky pro standardizaci a efektivitu postupů při administraci a poskytování dotací. MK zřídilo pracovní tým, jehož úkolem bylo formulovat a zajistit plnění opatření ke KA č. 18/19. Pracovní tým MK však žádné výstupy nezpracoval, vymezené úkoly nesplnil, a MK tak nesplnilo opatření, které ve Stanovisku samo označilo jako stěžejní. MK se ve své činnosti neřídilo usnesením vlády, kterým vláda uložila ministru kultury zajistit realizaci opatření obsažených ve Stanovisku³⁰, a nepostupovalo tak v souladu s kompetenčním zákonem.³¹

³⁰ Usnesení vlády ze dne 6. ledna 2020 č. 11, ke Kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu č. 18/19 *Peněžní prostředky vynaložené na kulturní aktivity z rozpočtové kapitoly Ministerstva kultury*. Na základě usnesení vlády ze dne 21. září 2020 č. 947, ke *Zprávě o plnění úkolů uložených vládou s termínem plnění od 1. července do 31. srpna 2020*, byl termín stanoven na 30. září 2020.

³¹ Ustanovení § 21 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb.

Seznam zkratk

JEGIS	jednotný evidenční a grantový informační systém
KA č. 18/19	kontrolní akce NKÚ č. 18/19 – <i>Peněžní prostředky vynaložené na kulturní aktivity z rozpočtové kapitoly Ministerstva kultury</i>
KZ	kontrolní závěr NKÚ
MK	Ministerstvo kultury
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
OMA	odbor médií a audiovize
OMG	odbor muzeí a galerií
OMVEU	odbor mezinárodních vztahů a EU
OPP	odbor památkové péče
ORNK	odbor regionální a národnostní kultury
OUKKO/OLK	odbor umění, knihoven a kreativních odvětví / oddělení literatury a knihoven
OUKKO/OU	odbor umění, knihoven a kreativních odvětví / oddělení umění
PM č. 8/2019	příkaz ministra kultury č. 8/2019 ze dne 12. 4. 2019, kterým se vydává směrnice pro poskytování dotací na podporu veřejných kulturních služeb Ministerstva kultury
SKP 2015	<i>Státní kulturní politika na léta 2015–2020 (s výhledem do roku 2025)</i>
SKP 2021	<i>Státní kulturní politika 2021–2025+</i>
SOCNS	samostatné oddělení církví a náboženských společností
VDŘ	výběrové dotační řízení
Zásady vlády	<i>Zásady vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy</i>

Seznam příloh:

Příloha č. 1: Přehled výdajů a počet podpořených projektů dle výzev na rok 2022

Tabulka č. 1: Přehled výdajů a počet podpořených projektů dle výzev na rok 2022

Útvar MK	Zaměření výzvy	Poskytnutá podpora (v Kč)	Počet projektů	Průměrná podpora (v Kč)
OMVEU	Podpora trvalé udržitelnosti projektu Evropské hlavní město kultury (jeden tematický okruh)	4 000 000	9	444 444
OMVEU	Podpora spolufinancování projektů, které uspěly v rámci unijního programu Kreativní Evropa – tematický okruh Kultura	2 696 000	16	168 500
OMVEU	Podpora profesionálních kulturních aktivit vysílaných do zahraničí	15 160 781	98	154 702
OMA	Oblast kinematografie a médií	91 860 000	92	998 478
SOCNS	Podpora významných kulturních aktivit s náboženskou tematikou pro církve a náboženské společnosti a pro spolky	2 320 000	40	58 000
OUKKO/OU	Podpora projektů profesionálního divadla	31 939 000	32	998 094
OUKKO/OU	Podpora projektů profesionálního hudebního umění v oblasti alternativní hudby	41 083 000	135	304 319
OUKKO/OU	Podpora projektů profesionálního hudebního umění v oblasti klasické hudby	37 790 000	138	273 841
OUKKO/OU	Podpora projektů profesionálního tance, pohybového a nonverbálního umění	52 780 122	99	533 133
OUKKO/OU	Podpora projektů profesionálního výtvarného umění	56 975 000	208	273 918
OUKKO/OU	Poskytnutí příspěvků ze státního rozpočtu na tvůrčí nebo studijní účely (dále jen „tvůrčí a studijní stipendia“) v oblasti profesionálního umění, v oborech: klasická a alternativní hudba, divadlo a tanec a výtvarné umění	3 824 320	47	81 369
OUKKO/OLK		1 283 000	34	37 735
OUKKO/OLK	Knihovna 21. století	1 990 000	55	36 182
OUKKO/OLK	Podpora projektů v oblasti literatury pro rok 2022 vyjma vydávání neperiodických publikací	22 830 000	79	288 987
OUKKO/OLK	Program podpory vydávání překladů původní české literatury v zahraničí	10 755 155	121	88 886
OUKKO/OLK	Podpora projektů v oblasti literatury vydávání neperiodických publikací pro rok 2022	22 553 000	359	62 822
ORNK	Podpora kulturních aktivit osob se zdravotním postižením a seniorů	8 016 124	102	78 589
ORNK	Podpora neprofesionálních uměleckých aktivit (kategorie A) a na podporu zahraničních kontaktů v oblasti neprofesionálních uměleckých aktivit (kategorie B)	13 644 351	191	71 436
ORNK	Podpora připomenutí a oslav 200. výročí narození zakladatele genetiky Gregora Johanna Mendela	12 330 000	12	1 027 500
OUKKO/OU		1 160 000	2	580 000
ORNK	Podpora regionálních kulturních tradic	8 178 866	44	185 883

VĚSTNÍK NKÚ, KONTROLNÍ ZÁVĚRY

ORNK	Podpora rozvoje zájmových kulturních – mimouměleckých aktivit	684 353	11	62 214
ORNK	Podpora tradiční lidové kultury	3 745 853	36	104 051
OMG	Podpora projektů spolků a pobočných spolků (včetně zvláštních organizací pro zastoupení zájmů ČR v mezinárodních nevládních organizacích) podporujících kulturní aktivity v oblasti ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií	18 855 800	10	1 885 580
OPP	Podpora kulturních aktivit v památkové péči	1 252 000	18	69 556
OUKKO/OU	Program státní podpory festivalů profesionálního umění	186 133 122	47	3 960 279
Celkem za MK (bez covidu)		653 839 847	2 035	321 297
OUKKO/OU	Výdaje spojené s epidemií covidu-19 (některá opatření k minimalizaci dopadů na sektor kultury) – 203980014	385 000	3	128 333
OUKKO/OU	Výdaje spojené s epidemií covidu-19 (zvýšená podpora v sektoru kultury) – 213980029	64 593 663	124	520 917
Celkem za MK (včetně covidu)		718 818 510	2 162	332 478

Zdroj: informace MK, dokumentace výzev.

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny pouze výdaje na dotace, v závěrečném účtu MK (viz tabulka č. 1 KZ) jsou kromě těchto výdajů uvedeny rovněž položky související s poskytováním kulturních aktivit, jako jsou např. nákupy ostatních služeb nebo transfery do zahraničí.

Kontrolní závěr z kontrolní akce

23/17

Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu *Ministerstvo dopravy* za rok 2023, účetní závěrka Ministerstva dopravy za rok 2023 a údaje předkládané Ministerstvem dopravy pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2023 pod číslem 23/17. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Daniel Reisiegel, MPA.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda Ministerstvo dopravy při sestavení závěrečného účtu a při vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky a předkládání údajů pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023 postupovalo v souladu s příslušnými právními předpisy.

Kontrolovaná osoba:

Ministerstvo dopravy (dále také „MD“ nebo „ministerstvo“).

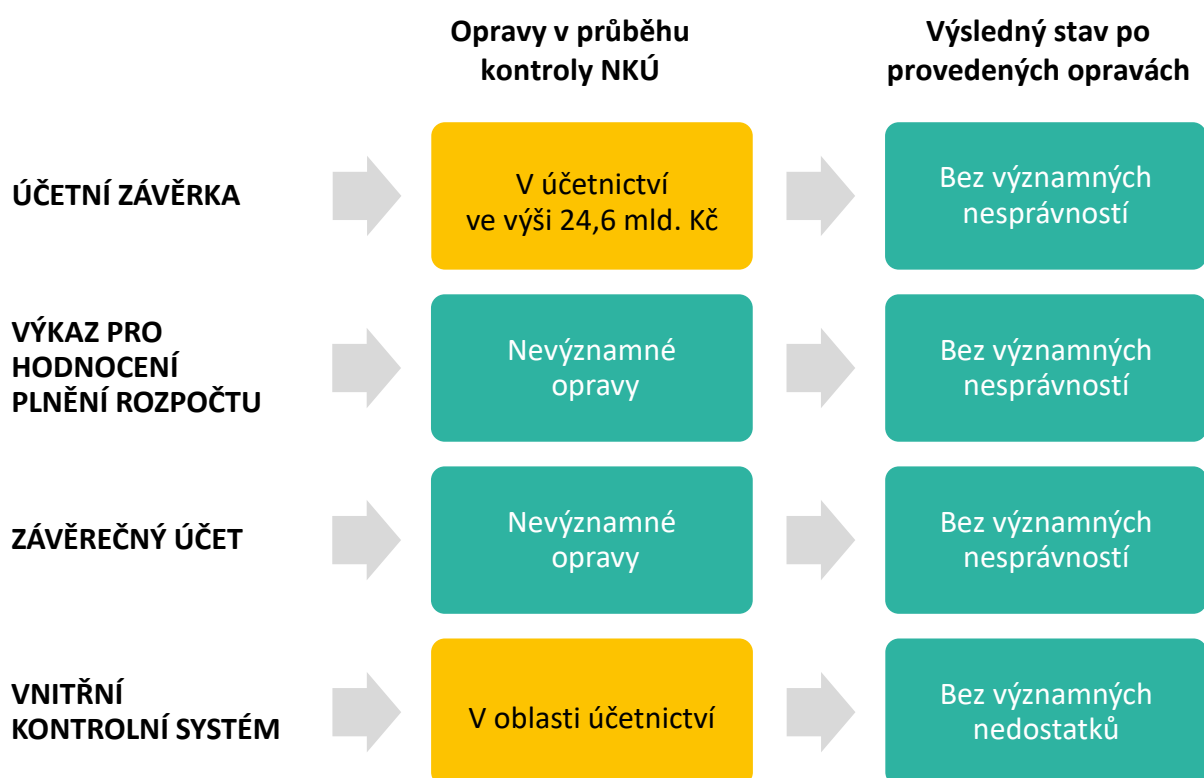
Kontrolováno bylo období roku 2023 včetně souvisejících skutečností z let předchozích a roku následujícího.

Kontrola byla prováděna u kontrolované osoby v době od srpna 2023 do dubna 2024.

Kolegium NKÚ na svém VIII. jednání, které se konalo dne 10. června 2024,
schválilo usnesením č. 9/VIII/2024
kontrolní závěr v tomto znění:

Účetní závěrka, výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu, závěrečný účet a vnitřní kontrolní systém MD za rok 2023

NKÚ zahájil kontrolu již v roce 2023. Ministerstvo dopravy tak mohlo zjištěné nedostatky průběžně opravovat.

- Nebyly zjištěny významné nesprávnosti/nedostatky.
- Byly zjištěny významné nesprávnosti/nedostatky.
- Byly zjištěny významné nesprávnosti/nedostatky s rozsáhlým dopadem na oblast kontroly.

I. Shrnutí a vyhodnocení

Cílem kontroly bylo prověřit, zda Ministerstvo dopravy při sestavení závěrečného účtu a při vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky a předkládání údajů pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023 postupovalo v souladu s příslušnými právními předpisy.

NKÚ zahájil kontrolní akci v průběhu kontrolovaného účetního a rozpočtového období 2023.

1. Vedení účetnictví a účetní závěrka

Účetní závěrka MD sestavená k 31. prosinci 2023¹ (dále také „ÚZ“ nebo „účetní závěrka“) podává dle NKÚ ve všech významných ohledech věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky, a to dle účetních předpisů pro některé vybrané účetní jednotky².

NKÚ v průběhu kontroly identifikoval významné nedostatky ve vedení účetnictví, které by měly ve výši 24,6 mld. Kč vliv na zůstatky položek účetní závěrky MD za rok 2023. Tyto nedostatky MD opravilo.

V důsledku provedení účetních oprav a realizace všech potřebných opatření k eliminaci systémových nedostatků v průběhu kontroly NKÚ – viz část IV.1.1 tohoto kontrolního závěru (dále také „KZ“) – bylo účetnictví MD vedeno v souladu s příslušnými právními předpisy.

2. Údaje předkládané Ministerstvem dopravy pro hodnocení plnění státního rozpočtu

Dle NKÚ byl výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu MD sestavený k 31. prosinci 2023 (dále také „výkaz FIN 1-12 OSS“) ve všech významných ohledech sestaven v souladu s příslušnými právními předpisy.

NKÚ provedl ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu MD sestaveného k 31. 12. 2023³ u údajů o příjmech a výdajích ve sloupci *Skutečnost* kontrolu správnosti jejich třídění z hlediska druhového, odvětvového a prostorového dle vyhlášky č. 412/2021 Sb.⁴.

NKÚ v průběhu kontroly identifikoval nedostatky v celkové výši 298,5 mil. Kč. Nedostatky ve výši 20,1 mil. Kč ministerstvo opravilo ještě před sestavením výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu za rok 2023; zbývající část ve výši 278,4 mil. Kč zůstala neopravena, neměla však významný vliv na výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu (viz část IV.2.2 a část IV.2.3 tohoto KZ).

¹ Informační portál MONITOR [online]. Údaje výkazů účetní závěrky [cit. 30. 5. 2024]. Dostupné z: Ministerstvo dopravy – rozvaha: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/66003008/ucetni-zaverka/rozvaha?rad=t&obdobi=2312>.

² Vybranými účetními jednotkami (dále také „VÚJ“) jsou podle ustanovení § 1 odst. 3 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, organizační složky státu, státní fondy podle rozpočtových pravidel, územní samosprávné celky, dobrovolné svazky obcí, příspěvkové organizace a zdravotní pojišťovny.

³ Informační portál MONITOR [online]. Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu [cit. 30. 5. 2024]. Dostupné z: Ministerstvo dopravy – druhový rozklikávací rozpočet pro výdaje: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/66003008/rozpocet/vydaje-druhovy?rad=t&obdobi=2312>.

⁴ Vyhláška č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě.

3. Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu 327 – *Ministerstvo dopravy*

Dle NKÚ je závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu 327 – *Ministerstvo dopravy* za rok 2023 (dále také „ZÚ 2023“) sestaven v rozsahu dle vyhlášky č. 419/2001 Sb.⁵ a informace v něm uvedené odpovídají údajům v rozpočtovém systému, finančním výkazům a údajům z dalších evidencí.

NKÚ v průběhu kontroly zjistil v návrhu ZÚ 2023 nevýznamné nedostatky, které MD následně opravilo (viz část tohoto IV.3 KZ).

4. Vnitřní kontrolní systém MD

Dle NKÚ lze vnitřní kontrolní systém (dále také „VKS“) MD po opatřeních přijatých v průběhu kontroly považovat v prověřovaných oblastech za účinný.

NKÚ zjistil v oblasti účetnictví významné nedostatky, a to zejména v oblasti podrozvahové evidence. Tyto nedostatky MD v průběhu kontroly opravilo a přijalo taková opatření ve VKS, aby k nim nadále nedocházelo (viz část IV.1.1 tohoto KZ).

5. Kontrola opatření k nápravě nedostatků zjištěných v kontrolní akci NKÚ č. 19/08

MD nerealizovalo úplně a správně tři z 10 opatření k nápravě nedostatků zjištěných v kontrolní akci NKÚ č. 19/08⁶ (dále také „KA č. 19/08“). Přesto již v roce 2020 MD informovalo vládu ČR, že všechna přijatá opatření byla realizována⁷. MD tím nepodalo vládě spolehlivé informace o přijatých opatřeních (viz část tohoto IV.5 KZ).

Pokud by MD účinně realizovalo veškerá opatření k odstranění nedostatků z kontrolního závěru z KA č. 19/08, která uvádí ve svém stanovisku ke kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 19/08 – *Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstvo dopravy za rok 2018, účetní závěrka Ministerstva dopravy za rok 2018 a údaje předkládané Ministerstvem dopravy pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2018* (dále také „Stanovisko“) již v roce 2020, mohlo předejít opravám, o kterých účtovalo v roce 2023, ve výši 7,6 mld. Kč.

⁵ Vyhláška č. 419/2001 Sb., o předkládání údajů pro vypracování návrhu státního závěrečného účtu.

⁶ KA č. 19/08 – *Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstvo dopravy za rok 2018, účetní závěrka Ministerstva dopravy za rok 2018 a údaje předkládané Ministerstvem dopravy pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2018*.

⁷ Stanovisko Ministerstva dopravy ke kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 19/08 – „*Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstvo dopravy za rok 2018, účetní závěrka Ministerstva dopravy za rok 2018 a údaje předkládané Ministerstvem dopravy pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2018*“, které bylo projednáno vládou České republiky dne 14. 9. 2020.

II. Informace o kontrolované oblasti

MD bylo zřízeno zákonem České národní rady č. 2/1969 Sb.⁸ Dle tohoto zákona má MD postavení ústředního orgánu státní správy ve věcech dopravy a odpovídá za tvorbu státní politiky v oblasti dopravy a v rozsahu své působnosti za její uskutečňování.

V souladu se zákonem č. 219/2000 Sb.⁹ je MD organizační složkou státu (dále také „OSS“) a dle zákona č. 563/1991 Sb.¹⁰ vybranou účetní jednotkou. MD je ústředním orgánem státní správy a v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb.¹¹ a vyhláškou č. 412/2021 Sb. správcem rozpočtové kapitoly 327 – *Ministerstvo dopravy*.

MD bylo k 31. 12. 2023 zřizovatelem sedmi organizačních složek státu a dvou státních příspěvkových organizací (dále také „SPO“).

Přehled vybraných údajů z ÚZ a z výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu vygenerovaného z rozpočtového systému¹² je uveden v následujících tabulkách.

Tabulka č. 1: Údaje ÚZ k 31.12.2023 – rozvaha a výkaz zisku a ztráty (v mil. Kč)

Položka		Částka (v mil. Kč)
Aktiva		69 331,02
z toho:	061 – Majetkové účasti v osobách s rozhodujícím vlivem	35 073,00
	388 – Dohadné účty aktivní	25 029,59
	344 – Pohledávky za osobami mimo vybrané vládní instituce	7 472,92
Pasiva		69 331,02
z toho:	432 – Výsledek hospodaření předcházejících účetních období	-592 466,94
	404 – Agregované příjmy a výdaje předcházejících účetních období	588 837,42
	223 – Zvláštní výdajový účet	110 806,47
	222 – Příjmový účet organizačních složek státu	-50 655,38
	401 – Jmění účetní jednotky	40 330,40
	472 – Dlouhodobé přijaté zálohy na transfery	27 542,23
	406 – Oceňovací rozdíly při prvotním použití metody	15 087,85
	408 – Opravy předcházejících účetních období	-14 058,83
Náklady		112 245,44
z toho:	571 – Náklady vybraných ústředních vládních institucí na transfery	81 001,51
	575 – Náklady vybraných ústředních vládních institucí na předfinancování transferů	28 216,76
	556 – Tvorba a zúčtování opravných položek	1 746,25
Výnosy		55 770,44
z toho:	675 – Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z předfinancování transferů	55 335,821

Zdroj: účetní závěrka.

Pozn.: Hodnota aktiv je uvedena v netto hodnotě, brutto hodnota aktiv byla k 31. 12. 2023 ve výši 74 901,25 mil. Kč.

⁸ Zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

⁹ Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

¹⁰ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

¹¹ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

¹² Dle ustanovení § 3 písm. o) zákona č. 218/2000 Sb. je rozpočtový systém informačním systémem veřejné správy, v němž se mj. soustřeďují údaje pro hodnocení plnění státního rozpočtu.

Tabulka č. 2: Údaje ÚZ k 31.12.2023 – podrozvahové účty

(v mil. Kč)

Položka výkazu		Částka (v mil. Kč)
P.I.	Majetek a závazky účetní jednotky	0,60
P.II.	Krátkodobé podmíněné pohledávky z transferů a krátkodobé podmíněné závazky z transferů	12 980,96
z toho	911 – Krátkodobé podmíněné pohledávky z předfinancování transferů	3 186,41
	916 – Ostatní krátkodobé podmíněné závazky z transferů	9 733,91
P.IV.	Další podmíněné pohledávky	139,52
P.V.	Dlouhodobé podmíněné pohledávky z transferů a dlouhodobé podmíněné závazky z transferů	69 464,39
z toho:	951 – Dlouhodobé podmíněné pohledávky z předfinancování transferů	12 468,54
	956 – Ostatní dlouhodobé podmíněné závazky z transferů	56 976,65
P.VII.	Další podmíněné závazky	2 979,73
z toho:	974 – Dlouhodobé podmíněné závazky z jiných smluv	1 429,15

Zdroj: účetní závěrka.

Tabulka č. 3: Údaje z výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu k 31. 12. 2023 (v mil. Kč)

Paragraf rozpočtové skladby		Položka rozpočtové skladby		Skutečnost (v mil. Kč)	
Příjmy				50 655,38	
z toho:		4233	Investiční transfery přijaté od Evropské unie	27 771,72	
		4218	Investiční převody z Národního fondu	22 259,98	
Výdaje				110 806,47	
z toho:	2299	Ostatní záležitosti v dopravě	6332	Investiční transfery státním fondům	53 987,28
	2299	Ostatní záležitosti v dopravě	5312	Neinvestiční transfery státním fondům	21 426,98
	2241	Železniční dráhy	6332	Investiční transfery státním fondům	12 458,35
	2294	Dopravní obslužnost veřejnými službami – drážní	5213	Neinvestiční transfery nefinančním podnikatelům - právníckým osobám	6 170,28
	2299	Ostatní záležitosti v dopravě	5811	Výdaje na náhrady za nezpůsobenou újmu	4 663,03
	2294	Dopravní obslužnost veřejnými službami – drážní	5323	Neinvestiční transfery krajům	3 113,47
	2243	Drážní vozidla	6342	Investiční transfery krajům	3 009,52
	2291	Mezinárodní spolupráce v dopravě	5511	Neinvestiční transfery mezinárodním vládním organizacím	1 171,47
	2299	Ostatní záležitosti v dopravě	5331	Neinvestiční příspěvky zřízeným příspěvkovým organizacím	1 002,30

Zdroj: výkaz FIN 1-12 OSS.

III. Rozsah kontroly

Kontrolní akce byla kontrolou typu finanční audit a jejím cílem bylo prověřit, zda MD při vedení účetnictví v roce 2023, při sestavení účetní závěrky k 31. prosinci 2023, při předkládání údajů pro hodnocení plnění státního rozpočtu¹³ a při sestavení závěrečného účtu za rok 2023 postupovalo v souladu s příslušnými právními předpisy.

Kontrolovaný objem finančních prostředků a majetku představuje hodnotu aktiv, pasiv, nákladů, výnosů a podrozvahových účtů vykázaných v ÚZ a vyčíslených v tabulkách č. 1 a č. 2. Kontrolovaný objem finančních prostředků v rámci výkazu FIN 1-12 OSS představuje součet celkových příjmů a výdajů ve sloupci *Skutečnost*, jejichž hodnoty jsou uvedeny v tabulce č. 3.

Kontrola se zaměřila na činnosti a skutečnosti, které byly předmětem účetnictví¹⁴ a měly vliv na hodnotu významných konečných zůstatků účtů v ÚZ a na hodnotu významných údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023 a na ZÚ 2023.

V oblasti vedení účetnictví se kontrola zaměřila na jeho správnost, úplnost, průkaznost a srozumitelnost. Prověřila dodržování směrné účtové osnovy, správnost používání účetních metod a ostatních podmínek vedení účetnictví stanovených zákonem č. 563/1991 Sb. a vyhláškou č. 410/2009 Sb.¹⁵ U vybraných účetních případů byla provedena kontrola s cílem prověřit systém účtování a vykazování informací o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví.

V případě údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu bylo prověřováno, zda byla dodržena správnost třídění příjmů a výdajů rozpočtovou skladbou z hlediska druhového, odvětvového a prostorového dle vyhlášky č. 412/2021 Sb.

Výběr položek účetní závěrky a údajů předkládaných Ministerstvem dopravy pro hodnocení plnění státního rozpočtu provedl NKÚ s ohledem na vyhodnocená rizika nesprávnosti vykázaných údajů. U relevantních transakcí byl prověřován soulad s vybranými ustanoveními dalších právních předpisů, a to zejména s ustanoveními zákona č. 218/2000 Sb. a zákona č. 219/2000 Sb.

V případě uzavírání smluv a objednávek bylo prověřováno jejich uveřejnění v registru smluv dle zákona č. 340/2015 Sb.¹⁶

NKÚ na základě prověřovaných skutečností vyhodnotil nastavení VKS v oblasti účetnictví, plnění rozpočtu a závěrečného účtu (vnitřní předpisy, interní audit, účetní metody, účetní doklady, účetní knihy, inventarizace majetku a závazků, účetní závěrka a schvalování účetní

¹³ Dle ustanovení § 20 odst. 4 zákona č. 218/2000 Sb. jsou OSS povinny předkládat údaje potřebné pro průběžné hodnocení plnění státního rozpočtu. Způsob a termíny předkládání údajů a jejich rozsah stanovuje vyhláška č. 5/2014 Sb., o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu, rozpočtů státních fondů, rozpočtů územních samosprávných celků a rozpočtů dobrovolných svazků obcí. Dle ustanovení § 5 odst. 1 a dle přílohy č. 1 této vyhlášky zpracovávají OSS údaje pro hodnocení plnění státního rozpočtu přímo v rozpočtovém systému, ve kterém je z nich následně sestavován výkaz FIN 1-12 OSS.

¹⁴ MD jakožto OSS má povinnost v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb. účtovat o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv, o nákladech a výnosech a o výsledku hospodaření. Informace, které předkládá v účetní závěrce, musí být spolehlivé, srovnatelné, srozumitelné a posuzují se z hlediska významnosti.

¹⁵ Vyhláška č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky.

¹⁶ Zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv).

závěrky) dle zákonů č. 563/1991 Sb., č. 218/2000 Sb. a dalších právních předpisů a v oblasti řídicí kontroly dle zákona č. 320/2001¹⁷ Sb. a vyhlášky č. 416/2004 Sb.¹⁸

NKÚ dále u prověřovaných operací v oblasti účetnictví, plnění rozpočtu a závěrečného účtu dle zákonů č. 563/1991 Sb., č. 218/2000 Sb. a dalších právních předpisů, v oblasti hospodaření s majetkem státu dle zákona č. 219/2000 Sb., finančního hospodaření dle zákona č. 218/2000 Sb. a dalších právních předpisů (zejména dle zákona č. 340/2015 Sb.) a v oblasti řídicí kontroly dle zákona č. 320/2001 Sb. a vyhlášky č. 416/2004 Sb. vyhodnotil funkčnost VKS, tj. zda jsou prvky VKS implementovány tak, aby bylo zamezeno vzniku nesprávností. Kombinace zjištění týkajících se nastavení a funkčnosti VKS ve výše uvedených oblastech je pak podkladem pro hodnocení účinnosti vnitřního kontrolního systému MD.

V rámci kontroly byla vyhodnocena také opatření přijatá k nápravě nedostatků zjištěných kontrolní akcí NKÚ č. 19/08.

Při kontrole ZÚ 2023 bylo prověřeno, zda je závěrečný účet sestaven v souladu s požadavky vyhlášky č. 419/2001 Sb. a zda je také v souladu se skutečností, tzn. zda vybrané údaje uváděné v závěrečném účtu jsou správné a úplné ve srovnání s finančními výkazy obsahujícími údaje pro hodnocení plnění rozpočtu, s údaji v účetnictví, s údaji z účetních závěrek MD a podřízených organizací, s podklady jednotlivých věcně příslušných útvarů MD a podřízených organizací a s jinými veřejně dostupnými zdroji, např. usneseními vlády ČR, veřejně přístupnými rejstříky apod.

V rámci kontroly byl rovněž proveden rozbor výsledku hospodaření MD z aktuálního a peněžního pohledu. Kontrola se dále zaměřila na to, zda a jak MD využívá aktuální účetní informace vč. informací vykazovaných na podrozvahových účtech.

MD je od roku 2021 začleněno do implementační struktury *Národního plánu obnovy* (dále také „NPO“) a vykonává činnosti vlastníka komponenty¹⁹. Postup MD při vykazování peněžních toků a souvisejících skutečností byl v rámci kontroly také prověřován a je shrnut v příloze č. 3 tohoto KZ.

Pozn.: Všechny právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

Hodnoty uvedené v tomto kontrolním závěru byly zaokrouhleny, čímž může vzniknout nesoulad v uváděných finančních údajích.

¹⁷ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

¹⁸ Vyhláška č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 123/2003 Sb.

¹⁹ Činnosti a odpovědnost vlastníka komponenty jsou obecně vymezeny v příloze č. 2 usnesení vlády České republiky ze dne 17. května 2021 č. 467, k *materiálu Národní plán obnovy*.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

1. Vedení účetnictví, účetní opravy realizované MD v průběhu kontroly a spolehlivost údajů ÚZ

1.1. Opravy chyb v účetnictví v průběhu účetního období

NKÚ kontrolu zahájil již v průběhu účetního období 2023, což umožnilo Ministerstvu dopravy provést opravy nedostatků identifikovaných v účetnictví ještě v průběhu kontroly před uzavřením účetního období 2023 a sestavením účetní závěrky.

Provedené účetní opravy nedostatků, kterými **MD předešlo vzniku nesprávností v ÚZ ve výši 24,6 mld. Kč**, spočívaly zejména v tom, že MD:

- zaúčtovalo chybějící podmíněné pohledávky z předfinancování transferů a opravilo účtování podmíněných pohledávek z předfinancování transferů zaúčtovaných v nesprávné výši. MD tak:
 - zaúčtovalo chybějící podmíněnou pohledávku z předfinancování transferů operačního programu *Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost* na období 2014–2020 **ve výši 0,3 mld. Kč** na účet 911 – *Krátkodobé podmíněné pohledávky z předfinancování transferů*;
 - zaúčtovalo chybějící podmíněnou pohledávku z předfinancování transferů NPO **ve výši 3,2 mld. Kč** na účet 951 – *Dlouhodobé podmíněné pohledávky z předfinancování transferů*;
 - opravilo chybně zaúčtovanou výši podmíněných pohledávek z předfinancování transferů operačního programu *Doprava* (dále také „OPD“) na období 2021–2027, když částku **ve výši 11,3 mld. Kč** doúčtovalo na účet 951 – *Dlouhodobé podmíněné pohledávky z předfinancování transferů*;
 - opravilo chybně zaúčtovanou výši podmíněných pohledávek z předfinancování transferů operačního programu *Doprava* na období 2014–2020, když částku **ve výši 7,5 mld. Kč** odúčtovalo z účtu 911 – *Krátkodobé podmíněné pohledávky z předfinancování transferů*. Nesprávný stav vykazovaných podmíněných pohledávek z předfinancování transferů operačního programu *Doprava* na období 2014–2020 NKÚ zjistil již v KA č. 19/08. MD tak do data zahájení kontroly nerealizovalo opatření k nápravě výše uvedeného nedostatku zjištěného v KA č. 19/08.

MD v průběhu roku 2023 na základě kontroly NKÚ upravilo systém účtování a evidence podmíněných pohledávek z předfinancování transferů na účtech 911 – *Krátkodobé podmíněné pohledávky z předfinancování transferů* a 951 – *Dlouhodobé podmíněné pohledávky z předfinancování transferů* a dále podmíněných pohledávek z projektů spolufinancovaných ze zahraničí, kdy je MD ve smyslu bodu 3.1. písm. c) ČÚS č. 703²⁰ konečným příjemcem transferu, o kterých MD účtuje na účtech 913 – *Krátkodobé podmíněné pohledávky ze zahraničních transferů* a 953 – *Dlouhodobé podmíněné pohledávky ze zahraničních transferů*²¹. NKÚ prověřil, že stav podmíněných pohledávek

²⁰ Český účetní standard pro některé vybrané účetní jednotky č. 703 – *Transfery*.

²¹ MD zaúčtovalo opravy u projektů realizovaných v rámci Národního plánu obnovy, operačního programu *Doprava* na období 2021–2027 a operačního programu *Doprava* na období 2014–2020 **v celkové výši 35 mil. Kč**.

z předfinancování transferů a z přijatých transferů vykázaných MD k 31. 12. 2023 na výše uvedených účtech po provedených opravách již odpovídal skutečnosti;

- odúčtovalo neexistující podmíněný závazek z transferu NPO **ve výši 1,0 mld. Kč** z účtu 916 – *Ostatní krátkodobé podmíněné závazky z transferů*;
- přeúčtovalo náklady nesprávně vykázané v letech 2018, 2021 a 2022 **v celkové výši 63,0 mil. Kč** na účtu 571 – *Náklady vybraných ústředních vládních institucí na transfery* na účet 401 – *Jmění účetní jednotky*. Nesprávný způsob účtování a vykazování poskytnutých peněžních prostředků ze státního rozpočtu zřízeným příspěvkovým organizacím na pořízení dlouhodobého majetku NKÚ zjistil již v KA č. 19/08. MD tak do data zahájení kontroly nerealizovalo opatření k nápravě výše uvedeného nedostatku zjištěného v KA č. 19/08.

MD na základě kontroly NKÚ upravilo systém účtování poskytnutých peněžních prostředků ze státního rozpočtu zřízeným příspěvkovým organizacím na pořízení dlouhodobého majetku. NKÚ prověřil, že v druhé polovině roku 2023 již MD účtovalo výše uvedené účetní případy správně;

- přeúčtovalo výnosy z projektů **v celkové výši 3,6 mil. Kč**, u nichž bylo MD konečným příjemcem transferu ve smyslu ČÚS č. 703, z účtu 675 – *Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z předfinancování transferů* na správný účet 671 – *Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů*. Nesprávný způsob účtování a vykazování výnosů z projektů, u nichž bylo MD konečným příjemcem transferu NKÚ zjistil již v KA č. 19/08. MD tak do data zahájení kontroly nerealizovalo opatření k nápravě výše uvedeného nedostatku zjištěného v KA č. 19/08.

MD na základě kontroly NKÚ upravilo systém účtování výnosů z projektů, u nichž bylo MD konečným příjemcem transferu. NKÚ prověřil, že v druhé polovině roku 2023 již MD účtovalo výše uvedené účetní případy správně;

- opravilo nesprávné účtování o výnosech z předfinancování transferů **ve výši 1,6 mld. Kč**. Jednalo se o peněžní prostředky EU, které MD přijalo v roce 2022 od Evropské komise (dále také „EK“) na realizaci projektů *Nástroje pro propojení Evropy* (dále také „CEF“) 2021–2027²² avšak do konce roku 2022 tyto peněžní prostředky nepřevedlo prostřednictvím Státního fondu dopravní infrastruktury (dále také „SFDI“) konečným příjemcům.

NKÚ prověřil, že MD upravilo systém účtování výše uvedených výnosů, když k 31. 12. 2023 o výnosech z transferů CEF 2021–2027 účtovalo prostřednictvím dohadné položky aktivní ve věcné a časové souvislosti s rokem 2023, jak stanoví zákon č. 563/1991 Sb. a vyhláška č. 410/2009 Sb.;

- upravilo okamžik uskutečnění účetního případu u přijatých faktur dopravců z tarifního závazku dle požadavků ČÚS č. 701²³, čímž předešlo vzniku nesprávností v účetní závěrce sestavené k 31. 12. 2023 **v souhrnné výši 206,2 mil. Kč**.

²² *Nástroj pro propojení Evropy 2021–2027* vytvořený nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1153 ze dne 7. července 2021 kterým se zřizuje *Nástroj pro propojení Evropy* a zrušují nařízení (EU) č. 1316/2013 a (EU) č. 283/2014.

²³ Český účetní standard pro některé vybrané účetní jednotky č. 701 – *Účty a zásady účtování na účtech*.

1.2. Ocenění závazků v cizí měně na účtu 472 – *Dlouhodobé přijaté zálohy na transfery*

MD účtovalo o peněžních prostředcích CEF 2014–2020²⁴ a CEF 2021–2027 přijatých od EK jako o dlouhodobých přijatých zálohách na účtu 472 – *Dlouhodobé přijaté zálohy na transfery*.

Z grantových dohod a bankovních výpisů vyplývá, že veškeré platby od EK, reporty, žádosti o platbu, vypořádání, případné vratky sestavuje konečný příjemce/realizátor projektu v eurech. V souladu s ustanovením § 24 odst. 2 písm. b) zákona č. 563/1991 Sb. tak mělo MD v případě přijatých záloh z titulu financování projektů CEF vyjádřených v eurech aplikovat postup stanovený v ustanovení § 70 odst. 1 vyhlášky č. 410/2009 Sb. a kromě kurzových rozdílů vzniklých k okamžiku vzniku účetního případu mělo zaúčtovat a vykázat také kurzové rozdíly z ocenění ke konci rozvahového dne.

MD však ocenění výše uvedených závazků vykazaných na účtu 472 – *Dlouhodobé přijaté zálohy na transfery* dle ustanovení § 24 odst. 2 písm. b) zákona č. 563/1991 Sb. k 31. 12. 2023 neprovedlo. Svůj postup MD odůvodnilo tím, že: „*upřednostnilo dosažení věrného a poctivého obrazu účetnictví podle § 7 odst. 1 zákona o účetnictví před striktním dodržením ČÚS č. 703.*“ Tuto skutečnost MD uvedlo i do přílohy ÚZ²⁵.

Postup, který MD k 31. 12. 2023 aplikovalo v návaznosti na § 7 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., lze akceptovat, neboť ministerstvo podalo přesvědčivé ujištění, že je pravděpodobné, že u projektů CEF nebude vracet nespotřebovanou část záloh, a tedy nemusí k rozvahovému dni vykazovat kurzové rozdíly ze záloh na účtu 472 – *Dlouhodobé přijaté zálohy na transfery*.

NKÚ upozorňuje, že pokud MD bude aplikovat výše uvedený účetní postup, je nutné každoročně k rozvahovému dni získávat ujištění, že je pravděpodobné, že u projektů CEF nebude nespotřebovanou část záloh vracet, a tento postup upravit ve svém vnitřním předpise.

MD pro ocenění závazků vyjádřených v cizí měně na českou měnu k okamžiku uskutečnění účetního případu používá u projektů CEF postup, který je sice v souladu s předpisy pro vedení účetnictví, ale neodpovídá postupu nastavenému v platném vnitřním předpisu MD. **NKÚ upozorňuje, že pro správnou aplikaci tohoto postupu je nutné, aby MD vnitřní předpis upravilo.**

²⁴ *Nástroj pro propojení Evropy 2014–2020* vytvořený nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1316/2013 ze dne 11. 12. 2013, kterým se vytváří *Nástroj pro propojení Evropy*, mění nařízení (EU) č. 913/2010 a zrušují nařízení (ES) č. 680/2007 a (ES) č. 67/2010.

²⁵ Do přílohy MD uvedlo následující: „**Při ocenění záloh přijatých v zahr. měně postupuje MD v souladu se ZoÚ dle interpretace NÚR č. 47.**“ Interpretace, které vydává Národní účetní rada (dále také „NÚR“), slouží k podpoře dobré účetní praxe. Při tvorbě interpretací vychází NÚR ze zákona č. 563/1991 Sb. a ostatních právních předpisů a v případě, kdy tyto předpisy neposkytují jednoznačné vodítko, přihlíží ke způsobu naplnění věrného a poctivého obrazu v mezinárodně uznávaných pravidlech (pokud taková existují). Myšlenkou interpretace NÚR č. I-47 – *Přijaté zálohy v cizí měně* je, že s ohledem na věrný a poctivý obraz finanční situace účetní jednotky dle ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb. by k rozvahovému dni měla být na českou měnu přečtenována pouze taková cizoměnová aktiva a závazky, která pro účetní jednotku představují kurzové riziko.

1.3. Spolehlivost údajů ÚZ

Údaje ÚZ byly vykázány v rozvaze, ve výkazu zisku a ztráty, v přehledu o peněžních tocích, v přehledu o změnách vlastního kapitálu a v příloze.

NKÚ pro vyhodnocení spolehlivosti údajů ÚZ stanovil hladinu významnosti²⁶ ve výši 2 250 mil. Kč²⁷.

V ÚZ sestavené po provedení oprav uvedených v části IV.1.1 tohoto KZ nebyly zjištěny žádné neopravené nesprávnosti.

Dle NKÚ účetní závěrka MD sestavená k 31. 12. 2023 podává ve všech významných ohledech věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky dle účetních předpisů pro některé vybrané účetní jednotky.

Spolehlivé informace účetní závěrky mají dle ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb. umožnit jejím uživatelům činit ekonomická rozhodnutí. NKÚ v rámci kontroly provedl rozbor výsledku hospodaření MD z pohledu aktuálního (účetního) a peněžního (plnění rozpočtu) – viz příloha č. 1 tohoto kontrolního závěru – a popsal, zda a jak MD využívá aktuální účetní informace vč. informací vykazovaných na podrozvahových účtech (viz příloha č. 2 tohoto kontrolního závěru).

2. Údaje předkládané Ministerstvem dopravy pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023

2.1. Opravy chyb v zatřídění rozpočtových příjmů a výdajů v průběhu roku 2023

NKÚ zahájil kontrolu již v průběhu rozpočtového období 2023, což umožnilo MD provést opravy nedostatků identifikovaných v oblasti třídění rozpočtových příjmů a výdajů dle vyhlášky č. 412/2021 Sb. ještě před sestavením výkazu FIN 1-12 OSS.

V této oblasti NKÚ v průběhu kontroly zjistil pouze jeden nevýznamný nedostatek. Jednalo se o chybné zatřídění příjmů souvisejících s vratkou poskytnutého transferu z titulu smluvních pokut, uplatněných na základě uzavřených smluv o závazku z veřejné služby, ve výši 20,1 mil. Kč.

MD tento nedostatek opravilo ještě před předáním údajů pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023.

2.2. Neopravené nesprávnosti ve výkazu FIN 1-12 OSS

MD ve výkazu FIN 1-12 OSS odeslaném do *Integrovaného informačního systému Státní pokladny* nesprávně zatřídilo investiční výdaje *Národního plánu obnovy ve výši 278,4 mil. Kč* na projekt SFDI „*Ochrana zranitelných účastníků silničního provozu 3 v roce 2023*“ na paragraf odvětvového třídění rozpočtové skladby 2299 – *Ostatní záležitosti v dopravě*, přestože je mělo zatřídít na paragraf 2219 – *Ostatní záležitosti pozemních komunikací*.

²⁶ Významnost (materialita) reprezentuje u ÚZ hodnotu nesprávností, jejíž překročení by již mohlo ovlivnit přiměřeně znalého uživatele. Při stanovení významnosti postupuje NKÚ v souladu s *Kontrolními standardy NKÚ* a zohledňuje příklady dobré praxe vyplývající z mezinárodních standardů nejvyšších kontrolních institucí (ISSAI) pro finanční audit.

²⁷ NKÚ pro posouzení významnosti zjištěných nesprávností v údajích ÚZ stanovil hladinu významnosti ve výši 2 % z celkových nákladů vykázaných k 31. 12. 2023 ve výši 112 245,44 mil. Kč. Vypočtená hladina významnosti je zaokrouhlena na celé desítky milionů korun nahoru.

2.3. Spolehlivost údajů výkazu FIN 1-12 OSS

NKÚ provedl ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu MD sestaveného k 31. 12. 2023 u údajů o příjmech a výdajích ve sloupci *Skutečnost* kontrolu správnosti jejich druhového, odvětvového a prostorového třídění dle rozpočtové skladby.

NKÚ zjistil, že MD nevykázalo některé informace v souladu s vyhláškou č. 412/2021 Sb. (viz část IV.2.2 tohoto KZ). Jednalo se o údaje v celkové výši 278,4 mil. Kč v rozsahu uvedeném v následující tabulce.

Tabulka č. 4: Zjištěné nesprávnosti – údaje předkládané pro hodnocení plnění rozpočtu (v mil. Kč)

Nesprávnost v údajích předkládaných pro hodnocení plnění rozpočtu			
Údaje předkládané pro hodnocení plnění rozpočtu	Hodnotová chyba (v mil. Kč)		Celková započtená nesprávnost (v mil. Kč)
	Nadhodnocení	Podhodnocení	
CELKOVÁ NESPRÁVNOST ZA PŘÍJMY A VÝDAJE	278,40	278,40	278,40
Příjmy	0,00	0,00	0,00
Výdaje	278,40	278,40	278,40

Zdroj: vypracoval NKÚ.

NKÚ pro posouzení významnosti zjištěných nesprávností v údajích předkládaných Ministerstvem dopravy pro hodnocení plnění státního rozpočtu stanovil hladinu významnosti ve výši 2 220 mil. Kč²⁸.

Zjištěná nesprávnost neměla významný vliv na výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu MD k 31. 12. 2023. Dle NKÚ byl uvedený výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu ve všech významných ohledech sestaven v souladu s příslušnými právními předpisy.

2.3.1. Rozpočtový paragraf 2299 – předfinancování operačního programu *Doprava* a krytí deficitu SFDI

MD poskytlo v letech 2022 a 2023 SFDI na základě rozhodnutí o poskytnutí dotace peněžní prostředky formou investiční a neinvestiční dotace v rámci:

- předfinancování projektů:
 - OPD na období 2014–2020,
 - OPD na období 2021–2027;
- dokrytí zdrojů SFDI ze státního rozpočtu na výstavbu a modernizaci dopravní infrastruktury v rozsahu stanoveném zákonem č. 104/2000 Sb.²⁹ a na spolufinancování investičních projektů EU (dále také „krytí deficitu“).

MD v roce 2023 poskytlo SFDI z titulu OPD 2014–2020, OPD 2021–2027 a krytí deficitu investiční a neinvestiční dotace v celkové výši 75,1 mld. Kč. Tyto výdaje MD zatřídilo na paragraf rozpočtové skladby 2299 – *Ostatní záležitosti v dopravě*, a to bez zohlednění druhu činnosti, na který jsou tyto výdaje poskytovány. Obecně přitom z hlediska problematiky třídění rozpočtovou skladbou platí, že na paragrafy označené „ostatní záležitosti“ jsou

²⁸ NKÚ pro posouzení významnosti zjištěných nesprávností v údajích předkládaných pro hodnocení plnění rozpočtu stanovil hladinu významnosti ve výši 2 % z celkových výdajů k 31. 12. 2023 ve výši 110 806,47 mil. Kč. Vypočtená hladina významnosti je zaokrouhlena na celé desítky milionů Kč nahoru.

²⁹ Zákon č. 104/2000 Sb., o Státním fondu dopravní infrastruktury.

zpravidla zatřídovány tzv. „zbytkové položky“, pro které neexistuje v rámci daného oddílu konkrétní paragraf. NKÚ proto nepovažuje postup, který MD zvolilo, jako zcela transparentní a vhodný z hlediska uživatele finančních výkazů.

MD sdělilo, že bude iniciovat jednání s Ministerstvem financí (dále „MF“) s cílem nalézt vhodné řešení, jež by MD poskytlo nástroj umožňující odvětvové zatřídění výše uvedených výdajů s ohledem na druh činnosti, na který jsou tyto výdaje poskytovány a jehož aplikace by výrazně zvýšila kvalitu a vypovídací schopnost údajů vykazovaných MD v rámci odvětvového třídění rozpočtové skladby v oddíle 22 – *Doprava*³⁰.

3. Závěrečný účet kapitoly 327 – *Ministerstvo dopravy za rok 2023*

Při kontrole ZÚ 2023 se NKÚ zaměřil na dodržení souladu s vyhláškou č. 419/2001 Sb., na ověření správnosti a úplnosti údajů a číselných hodnot uvedených v průvodní zprávě, v číselných sestavách a v tabulkových přílohách.

NKÚ zjistil, že MD v návrhu ZÚ 2023 v některých případech uvedlo rozdílné údaje v doprovodných tabulkách a v textu návrhu ZÚ 2023 nebo že uvedené údaje nebyly v souladu s údaji prezentovanými ve finančních výkazech a dalších podkladech. Dále NKÚ v několika případech zjistil nesoulad mezi číselným údajem a příslušným textem, případně, že došlo k matematické nesprávnosti výpočtů. MD také na základě kontroly NKÚ doplnilo do návrhu ZÚ 2023 některé informace vyplývající z vyhlášky č. 419/2001 Sb. Zjištěné nedostatky nebyly významného charakteru a neměly významný vliv na vypovídací hodnotu návrhu ZÚ 2023. Všechny identifikované nedostatky MD opravilo a v ZÚ 2023 předloženém MF pro vypracování návrhu státního závěrečného účtu se již nevyskytovaly.

Dle NKÚ je závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu 327 – *Ministerstvo dopravy za rok 2023* sestaven v rozsahu dle vyhlášky č. 419/2001 Sb. a informace v něm uvedené odpovídají údajům v rozpočtovém systému, finančním výkazům a údajům z dalších evidencí.

4. Vnitřní kontrolní systém MD

NKÚ zjistil v oblasti účetnictví významné nedostatky, které VKS neidentifikoval. Jednalo se zejména o:

- neúčtování o podmíněných pohledávkách z předfinancování transferů NPO;
- účtování o neexistujícím podmíněném závazku z transferů NPO;
- účtování o podmíněných pohledávkách z předfinancování transferů OPD na období 2021–2027 v nesprávné výši;
- nesprávné účtování o výnosech z předfinancování transferů CEF 2021–2027.

MD k výše uvedeným zjištěním přijalo systémová opatření spočívající zejména v provedení změny účtování na podrozvahových účtech a v úpravě systému účtování o výnosech z předfinancování transferů CEF 2021–2027 (v podrobnostech viz část IV.1.1 tohoto KZ).

V oblasti plnění rozpočtu NKÚ zjistil v údajích předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023 nedostatek spočívající v porušení vyhlášky č. 412/2021 Sb., který MD opravilo (viz část IV.2.1 tohoto KZ). Dále NKÚ zjistil nesprávné odvětvové zatřídění investičních

³⁰ MD zmínilo především možnost doplnění nového rozpočtového paragrafu, či doplnění náplně k některému ze stávajících rozpočtových paragrafů do vyhlášky č. 412/2021 Sb.

výdajů NPO (viz část IV.2.2 tohoto KZ). Tuto nesprávnost MD neopravilo, nejednalo se však o významný ani systémový nedostatek.

NKÚ zjistil v návrhu ZÚ 2023 nedostatky ve vztahu k požadavkům vyhlášky č. 419/2001 Sb. Dále NKÚ zjistil, že některé údaje uvedené v návrhu ZÚ 2023 neodpovídaly údajům v rozpočtovém systému, ve finančních výkazech či údajům v analytických evidencích MD. Zjištěné nedostatky nebyly významné ani neměly významný vliv na vypovídací hodnotu ZÚ. MD všechny zjištěné nedostatky opravilo (viz část IV.3 tohoto KZ).

Dle NKÚ lze vnitřní kontrolní systém MD po opatřeních přijatých v průběhu kontroly považovat v prověřovaných oblastech za účinný. Pokud by MD nápravu významných nedostatků a úpravu systému účtování o skutečnostech sledovaných na podrozvahových účtech v oblasti podrozvahové evidence neprovedlo tak, aby byla realizována s účinností již pro rok 2023, vyhodnotil by NKÚ vnitřní kontrolní systém v oblasti účetnictví jako neúčinný.

5. Vyhodnocení opatření přijatých k nápravě nedostatků z KA č. 19/08

NKÚ prověřil úplnost a správnost realizovaných opatření přijatých k nápravě nedostatků zjištěných v rámci kontrolní akce č. 19/08 – *Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstvo dopravy za rok 2018, účetní závěrka Ministerstva dopravy za rok 2018 a údaje předkládané Ministerstvem dopravy pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2018.*

V rámci KA č. 19/08 byly zjištěny a v kontrolním závěru uvedeny nedostatky v oblasti účetnictví, finančních výkazů a v závěrečném účtu.

Ke KZ zpracovalo MD „*stanovisko Ministerstva dopravy ke Kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 19/08 „Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstvo dopravy za rok 2018, účetní závěrka Ministerstva dopravy za rok 2018 a údaje předkládané Ministerstvem dopravy pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2018“*“, které bylo projednáno vládou dne 14. 9. 2020.

V materiálu pro vládu čj. 10/2019-040-KONT k projednání Stanoviska, v části II. předkládací zprávy MD uvedlo následující informace:

„Ministerstvo dopravy v předkládaném stanovisku uvádí konkrétní opatření týkající se zejména způsobu účtování a zatřídování výdajů z hlediska odvětvového členění rozpočtové skladby, která na základě zjištění NKÚ přijalo. S ohledem na to, že všechna přijatá opatření byla již realizována, tedy změny ve způsobu účtování a vykazování jsou již uplatňovány, neobsahuje návrh usnesení vlády ukládací část, neboť informace o realizaci opatření je obsažena již v předkládaném stanovisku Ministerstva dopravy.“

Vláda svým usnesením ze dne 14. 9. 2020 č. 913 (dále také „usnesení vlády“) **vzala kontrolní závěr z KA č. 19/08 a Stanovisko MD na vědomí.**

Postup MD při přijetí opatření k nedostatkům uvedeným v kontrolním závěru z KA č. 19/08 shrnuje tabulka č. 5.

Tabulka č. 5 – Postup MD při přijetí opatření k nedostatkům z KA č. 19/08

Nedostatek uvedený v kontrolním závěru z KA č. 19/08	Informace ze Stanoviska	Bylo přijaté opatření k datu zahájení kontroly realizováno?	Bylo přijaté opatření k datu zahájení kontroly účinné?	Bylo opatření přijato/doplněno na základě kontroly NKÚ?	Výše oprav zaúčtovaných na základě kontroly NKÚ (v mil. Kč)
Nesprávnosti zjištěné v účetnictví a v ÚZ – kompenzace slev z jízdného ve veřejné dopravě (IV./1.1)	<i>Stav plnění opatření dle MD: PŘIJATO</i>	ANO	ANO	Není relevantní	Není relevantní
Nesprávnosti zjištěné v účetnictví a v ÚZ – čerpání peněžních prostředků rezervního fondu v souvislosti s poskytováním transferů (IV./1.2)	<i>Stav plnění opatření dle MD: PŘIJATO</i>	ANO	ANO	Není relevantní	Není relevantní
Nesprávnosti zjištěné v účetnictví a v ÚZ – nesprávné vykázání výnosů z transferů přijatých v rámci technické pomoci (IV./1.3)	<i>Stav plnění opatření dle MD: PŘIJATO</i>	ANO	NE	ANO	3,63
Nesprávnosti zjištěné v účetnictví a v ÚZ – vykázání neexistujících dlouhodobých podmíněných pohledávek z předfinancování zahraničních transferů (IV./1.4)	<i>Stav plnění opatření dle MD: PŘIJATO</i>	NE	NE	ANO	7 489,86
Nesprávnosti zjištěné v účetnictví a v ÚZ – nesprávné vykázání poskytnutých peněžních prostředků zřízeným SPO na pořízení dlouhodobého majetku (IV./1.5)	<i>Stav plnění opatření dle MD: PŘIJATO</i>	NE	NE	ANO	63,02
Nesprávnosti zjištěné v účetnictví a v ÚZ – nepřecenění závazků a pohledávek vyjádřených v cizí měně na českou měnu (IV./1.6)	<i>Stav plnění opatření dle MD: PŘIJATO</i>	NE	Není relevantní	Není relevantní	Není relevantní
Nesprávnosti zjištěné v účetnictví a v ÚZ–	<i>Stav plnění opatření dle MD: PŘIJATO</i>	ANO	ANO	ANO	Není relevantní

Nedostatek uvedený v kontrolním závěru z KA č. 19/08	Informace ze Stanoviska	Bylo přijaté opatření k datu zahájení kontroly realizováno?	Bylo přijaté opatření k datu zahájení kontroly účinné?	Bylo opatření přijato/doplněno na základě kontroly NKÚ?	Výše oprav zaúčtovaných na základě kontroly NKÚ (v mil. Kč)
neúčtování o věcných břemenech (IV./1.7)					
Nesprávnosti zjištěné v účetnictví a v ÚZ – neinformování o použité účetní metodě v účetní závěrce (IV./1.8)	<i>Stav plnění opatření dle MD: PŘIJATO</i>	ANO	ANO	Není relevantní	Není relevantní
Nesprávnosti zjištěné v údajích předkládaných MD pro hodnocení plnění státního rozpočtu – poskytnuté transfery (IV./2)	<i>Stav plnění opatření dle MD: PŘIJATO</i>	ANO	ANO	Není relevantní	Není relevantní
Nesprávnosti zjištěné v závěrečném účtu (IV./3)	<i>Opatření MD: NKÚ nezjistil skutečnosti, které by svědčily o tom, že informace uvedené v závěrečném účtu kapitoly 327 – MD nejsou ve všech významných ohledech v souladu s příslušnými právními předpisy. S ohledem na tento závěr není nutno přijímat opatření.</i>	ANO	ANO	Není relevantní	Není relevantní

Zdroj: vypracoval NKÚ.

V kontrolním závěru z KA č. 19/08 je uvedeno celkem 10 nedostatků, ke kterým MD v devíti případech ve Stanovisku uvedlo, že opatření přijalo a v jednom případě uvedlo, že opatření není potřeba přijmout.

K datu podání písemné informace o stavu plnění opatření přijatých k nápravě (22. 8. 2023) ministerstvo realizovalo účinná opatření pouze v případě šesti nedostatků. V jednom případě MD přijalo opatření, avšak toto nebylo účinné.

Na základě kontroly NKÚ provedlo MD nápravu v případě tří nedostatků relevantních pro rok 2023. V souvislosti s touto nápravou MD zaúčtovalo opravné účetní zápisy v hodnotě 7,6 mld. Kč (viz tabulka č. 5).

Z výše uvedeného vyplývá nedostatečná reakce MD na zjištění z KA č. 19/08. Z celkem 10 opatření ministerstvo k datu zahájení kontroly ve třech případech nerealizovalo opatření účinně. MD tak v roce 2020 nepodalo vládě spolehlivé informace o přijatých opatřeních.

Pokud by MD účinně realizovalo veškerá opatření k odstranění nedostatků z kontrolního závěru KA č. 19/08, která uvádí ve svém Stanovisku a o kterých informovalo vládu v roce 2020, mohlo předejít opravám, o kterých účtovalo v roce 2023, ve výši 7,6 mld. Kč, jak vyplývá z tabulky č. 5 ve sloupci „Výše oprav zaúčtovaných na základě kontroly NKÚ“.

Seznam zkratek

CEF	<i>Nástroj pro propojení Evropy</i>
ČR	Česká republika
ČNB	Česká národní banka
ČSÚ	Český statistický úřad
EK	Evropská komise
EU	Evropská unie
ISSAI	<i>International Standards of Supreme Audit Institutions</i>
KA č. 19/08	<i>kontrolní akce NKÚ č. 19/08 – Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstva dopravy za rok 2018, účetní závěrka Ministerstva dopravy za rok 2018 a údaje předkládané Ministerstvem dopravy pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2018</i>
krytí deficitu	dokrytí zdrojů Státního fondu dopravní infrastruktury ze státního rozpočtu na výstavbu a modernizaci dopravní infrastruktury v rozsahu stanoveném zákonem č. 104/2000 Sb. a na spolufinancování investičních projektů EU
KZ	kontrolní závěr NKÚ
MD/ministerstvo	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
NPO	<i>Národní plán obnovy</i>
NÚR	Národní účetní rada
OPD	operační program <i>Doprava</i>
OSS	organizační složka/složky státu
RRF	<i>Nástroj pro oživení a odolnost (Recovery and Resilience Facility)</i>
SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
SPO	státní příspěvková organizace
Stanovisko	stanovisko Ministerstva dopravy ke kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 19/08 – „ <i>Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstva dopravy za rok 2018, účetní závěrka Ministerstva dopravy za rok 2018 a údaje předkládané Ministerstvem dopravy pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2018</i> “
usnesení vlády	usnesení vlády ČR ze dne 14. 9. 2020 č. 913, <i>ke Kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 19/08 Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstva dopravy za rok 2018, účetní závěrka Ministerstva dopravy za rok 2018 a údaje předkládané Ministerstvem dopravy pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2018</i>

ÚZ/účetní závěrka	účetní závěrka Ministerstva dopravy sestavená k 31. prosinci 2023
VKS	vnitřní kontrolní systém
výkaz FIN 1-12 OSS	výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu Ministerstva dopravy sestavený k 31. prosinci 2023
VÚJ	vybrané účetní jednotky
ZÚ 2023	závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu 327 – <i>Ministerstvo dopravy</i> za rok 2023

Rozdíl mezi saldem peněžních toků a výsledkem hospodaření MD

MD poskytuje v rámci své působnosti značné množství transferů, tj. dotací. V roce 2023 MD poskytovalo zejména:

- zahraniční transfery spolufinancované z rozpočtu EU (zejména operační program *Doprava, Národní plán obnovy, Nástroj pro propojení Evropy*);
- národní transfery poskytované pouze ze státního rozpočtu – jedná se zejména o investiční a neinvestiční výdaje poskytnuté SFDI a neinvestiční transfery dopravcům na zajištění dopravních potřeb státu.

Výše uvedené činnosti měly zásadní vliv na vykázané účetní informace k 31. 12. 2023, kde se promítly zejména prostřednictvím:

- pohledávek za EU z titulu předfinancování transferů ve výši 7,5 mld. Kč (účet 344 – *Pohledávky za osobami mimo vybrané vládní instituce*), závazků z titulu přijatých záloh na transfery ve výši 27,5 mld. Kč (účet 472 – *Dlouhodobé přijaté zálohy na transfery*) a souvisejících budoucích pohledávek za EU ve výši 25 mld. Kč (účet 388 – *Dohadné účty aktivní*);
- nákladů na transfery financovaných z národních zdrojů či z předfinancovaných zdrojů EU ve výši 109,2 mld. Kč (účty 571 – *Náklady vybraných ústředních vládních institucí na transfery* a 575 – *Náklady vybraných ústředních vládních institucí na předfinancování transferů*) a dále výnosů z předfinancování transferů EU ve výši 55,3 mld. Kč (účet 675 – *Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z předfinancování transferů*);
- podmíněných pohledávek z transferů za EU ve výši 15,7 mld. Kč a podmíněných závazků z transferů ve výši 66,8 mld. Kč.

Na hospodaření MD lze nahlížet přes dva různé druhy výkaznictví:

- hospodaření založené na sledování plnění rozpočtu, tj. na peněžní bázi³¹,
- hospodaření založené na sledování údajů z účetnictví, tj. na akruální bázi³².

Porovnáním výsledku rozpočtového hospodaření MD za rok 2023 hodnoceného na bázi peněžních toků a na akruální bázi byl zjištěn **rozdíl ve výši 3,7 mld. Kč**. Výsledným saldem peněžních toků dle finančního výkazu byl **deficit ve výši 60,2 mld. Kč**. Hospodářským výsledkem běžného účetního období dle účetního výkazu zisku a ztráty byla **ztráta ve výši 56,5 mld. Kč**.

Hlavními důvody rozdílu mezi saldem příjmů a výdajů a výsledkem hospodaření jsou (souhrnný přehled je uveden v tabulce č. 1):

- náklady bez realizace souvisejícího výdaje, a to zejména:
 - náklady na odpisy dlouhodobého majetku, a to ve výši 80,44 mil. Kč,
 - tvorba opravných položek, zejména k majetkovým účastem³³, a to ve výši 1 746,25 mil. Kč³⁴,

³¹ Peněžní báze zachycuje příjmy a výdaje peněžních prostředků.

³² Akruální báze (nebo také princip, koncept) je jedna ze základních účetních zásad a spočívá v tom, že náklady a výnosy se účtují do období, se kterým věcně a časově souvisejí, aniž by bylo bráno v úvahu, kdy došlo k reálnému pohybu peněz a zároveň se účtuje o nárocích (pohledávkách), závazcích.

³³ MD je držitelem 100 % akcií společnosti České dráhy, a.s., v nominální hodnotě 20 mld. Kč.

³⁴ U majetkových účastí v osobách s rozhodujícím vlivem se považuje za významnou a tvoří se opravná položka, pokud výše snížení vlastního kapitálu připadající vlastníkům společnosti uvedené ve výroční zprávě skupiny

- výnosy bez realizace souvisejícího příjmu, a to zejména:
 - operace zaúčtované z titulu transferů CEF 6 399,97 mil. Kč,
 - dosud nerealizována úhrada od Evropské komise ve výši 6 006,34 mil. Kč,
- výdaje bez vykázání souvisejícího nákladu, a to zejména:
 - výdaje na pořízení dlouhodobého majetku ve výši 97,40 mil. Kč,
 - dotace na dopravní obslužnost, poskytnuté zálohy ve výši 185,90 mil. Kč,
 - změna stavu krátkodobých závazků, úhrada závazků vzniklých v minulých letech ve výši 89,23 mil. Kč,
- příjmy bez realizace souvisejícího výnosu, a to zejména:
 - záloha na projekt CEF ve výši 7 397,38 mil. Kč.

Tabulka č. 1: Významné účetní operace způsobující rozdíl mezi saldem peněžních toků a výsledkem hospodaření MD k 31. 12. 2023 (v mil. Kč)

Účetní operace způsobující rozdíl mezi příjmy a výnosy (v mil. Kč)			
Účetní operace	Vliv na příjmy	Vliv na výnosy	Rozdíl
Operace související s projekty CEF	7 397,38	6 399,97	997,42
Dosud nerealizována úhrada od Evropské komise	0,00	6 006,34	-6 006,34
Ostatní	0,00	106,13	-106,13
Rozdíl mezi příjmy a výnosy za významné operace celkem			-5 115,06
Účetní operace způsobující rozdíl mezi výdaji a náklady (v mil. Kč)			
Účetní operace	Vliv na výdaje	Vliv na náklady	Rozdíl
Odpisy DM	0,00	80,44	-80,44
Tvorba opravných položek, zejména k majetkovým účastem ve společnosti České dráhy, a.s.	0,00	1 746,25	-1 746,25
Výdaje na pořízení dlouhodobého majetku	97,40	0,00	97,40
Poskytnuté zálohy na dopravní obslužnost	185,90	0,00	185,90
Změna stavu krátkodobých závazků	89,23	0,00	89,23
Ostatní	15,19	0,00	15,19
Rozdíl mezi výdaji a náklady za významné operace celkem			-1 438,96
Rozdíl mezi saldem peněžních toků a výsledkem hospodaření za významné operace celkem			3 676,10

Zdroj: účetní deník MD; vypracoval NKÚ.

České dráhy za minulé účetní období přesáhne 5 % hodnoty aktiv netto MD za minulé účetní období nebo částku 2 mld. Kč.

1. Využívání účetních informací v podmínkách MD

Účetními informacemi jsou myšleny údaje z účetních závěrek i údaje, na jejichž základě je účetní závěrka sestavena a které mají vazbu na údaje z účetní závěrky (tj. účetní knihy a další z nich vycházející údaje a sestavy).

Zákon č. 563/1991 Sb. v ustanovení § 7 odst. 1 stanoví požadavek, aby sestavená účetní závěrka mohla uživatelům sloužit k činění ekonomických rozhodnutí. Právní předpisy ovšem nevyžadují, aby organizační složky státu použily informace ze svých účetních závěrek a účetních dat pro své konkrétní ekonomické rozhodování. Je pak na účetních jednotkách, zda je pro tyto účely použijí (např. pro plánování sestavení rozpočtu, pro rozhodování o obnově dlouhodobého majetku a další).

Dle vyjádření MD s údaji účetní závěrky ministerstva pracují zejména MF – při sestavování konsolidovaných účetních závěrek za ČR a při zveřejňování účetních výkazů v Monitoru veřejných financí, ČSÚ – při sestavování národních účtů za ČR a vládní statistiky; ČNB – při sestavování čtvrtletních finančních účtů, vládní finanční statistiky a platební bilance a NKÚ – při výkonu kontrolní činnosti. Jak dále uvedlo MD, od externích uživatelů nemá téměř žádnou zpětnou vazbu. Dotazy od jiných uživatelů se týkají spíše čerpání státního rozpočtu.

Míra využití účetních informací uvnitř MD je velmi nízká, neboť na jednotlivých úsecích řízení se ve většině případů při rozhodování používají údaje státního rozpočtu. Vlastní účetní údaje MD jsou využívány zejména při zpracování státní závěrečného účtu kapitoly, např. informace o zálohách či o bezúplatném převodu majetku. Výstupy a vstupy odboru účetnictví jsou tedy částečně závislé na ostatních organizačních útvech MD.

Pro účely vlastního rozhodování a řízení a pro účely sestavování a hodnocení plnění rozpočtu MD dále využívá účetní informace od podřízených VÚJ, zejména od SPO, a to při stanovení výše příspěvku na provoz, výše investičního transferu nebo ve vazbě na schvalování hospodářského výsledku a jeho rozdělení v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb. Mimořádně byly údaje z účetnictví podřízených organizací využívány také při přípravě transformace SPO na státní podnik, a dále pak pro stanovení výše platby za dostupnost infrastruktury u projektu PPP – *Dostavba dálnice D4*³⁵. Podklady pro tyto výpočty však zpracovávala sama SPO.

2. Informace vykazované na podrozvahových účtech MD

Na podrozvahových účtech se účtuje o skutečnostech, o nichž se neúčtuje na rozvahových účtech. Jedná se o tzv. podmíněné pohledávky, podmíněné závazky a další podrozvahová aktiva a pasiva, která souvisí s budoucím přírůstkem nebo úbytkem majetku nebo jiného aktiva, závazku nebo jiného pasiva, ke kterému může dojít na základě stanovené podmínky nebo podmíněk. Významnost pro účtování na podrozvahových účtech a oceňování podmíněných aktiv a podmíněných pasiv si MD pro rok 2023 upravilo následovně:

³⁵ Výstavba a provozování dálnice D4 formou partnerství veřejného a soukromého sektoru.

Tabulka č. 2: Úprava významnosti a oceňování na podrozvahových účtech MD pro rok 2023

Oblast podrozvahové evidence	Významnost	Oceňování
Podmíněné pohledávky z nájemních smluv	Není stanovena	Ve výši určené smlouvou
Podmíněné pohledávky z předfinancování transferů za EK	Není stanovena	Ve výši uskutečněných výdajů týkající se předfinancování transferů
Podmíněné pohledávky z výdajů Technické pomoci za EK	Není stanovena	Ve výši uskutečněných výdajů dle přehledů dle přehledů od příslušných odborů
Podmíněné závazky ze smluvních vztahů	Není stanovena	V předpokládané výši závazků, které za stanovených podmínek mohou vzniknout ze smluvního vztahu
Podmíněné závazky ze smluvních vztahů z transferů	Není stanovena	V předpokládané výši závazků, které za stanovených podmínek mohou vzniknout ze smluvního vztahu
Podmíněné závazky související s evidovanými soudními spory	Není stanovena	Částka, která je předmětem sporu či řízení
Podmíněné závazky související s investičními dotacemi PO	Není stanovena	Ve výši vyplývající z rozhodnutí o dotaci

Zdroj: vnitřní předpisy MD, ÚZ; vypracoval NKÚ.

V oblasti podrozvahy zjistila kontrola NKÚ významné systémové nedostatky, které spočívaly zejména ve vykazování krátkodobých a dlouhodobých podmíněných pohledávek z předfinancování transferů v nesprávné výši. MD je v účetním období roku 2023 opravilo. Na základě kontroly NKÚ rovněž změnilo systém účtování v této oblasti podrozvahy tak, aby k uvedeným nesprávnostem již nedocházelo.

Z analýzy údajů účetního deníku MD za rok 2023 vyplývá, že podíl účetních zápisů na podrozvahových účtech představoval 34,98 % všech účetních zápisů³⁶ v účetním deníku.

Celková výše zůstatků vykázaných na podrozvahových účtech MD se v letech 2021 pohybovala ve výši přes 100 mld. Kč, v roce 2022 dokonce přes 123 mld. Kč. Naproti tomu výše zůstatků vykázaných na podrozvahových účtech MD v roce 2023 klesla na 85 mld. Kč. Tento pokles byl způsoben zejména odúčtováním podmíněných pohledávek ve výši 48 mld. Kč na podrozvahovém účtu 911 – *Krátkodobé podmíněné pohledávky z předfinancování transferů* a jejich vykázaní v rozvaze na účtu pohledávek v souvislosti s podáním souhrnných žádostí v rámci programů OPD 2021–2027.

³⁶ Z celkových 248 144 řádků v účetním deníku se podrozvahových účtů týkalo 86 845 řádků.

Tabulka č. 3: Souhrn výše zůstatků podrozvahových účtů vykázaných v účetních závěrkách MD za rok 2021 až 2023 (v mil. Kč)

	2023	2022	2021
P.I. Majetek a závazky účetní jednotky	0,59	0,59	0,50
901 – Jiný drobný dlouhodobý nehmotný majetek	0,15	0,15	0,15
905 – Vyřazené pohledávky	0,44	0,44	0,35
P.II. Kr. podmíněné pohledávky a závazky z transferů	12 980,96	55 175,13	4 713,24
911 – Krátkodobé podmíněné pohledávky z předfinancování transferů	3 186,41	51 212,48	0,00
913 – Krátkodobé podmíněné pohledávky ze zahraničních transferů	15,52	0,00	0,00
914 – Krátkodobé podmíněné závazky ze zahraničních transferů	45,12	16,79	117,42
916 – Ostatní krátkodobé podmíněné závazky z transferů	9 733,91	3 945,86	4 595,82
P.III. Podmíněné pohledávky z důvodu užívání majetku jinou osobou	0,00	0,00	0,00
P.IV. Další podmíněné pohledávky	139,52	16,27	43,31
933 – Krátkodobé podmíněné pohledávky z jiných smluv	31,64	14,78	27,64
934 – Dlouhodobé podmíněné pohledávky z jiných smluv	107,88	1,49	15,67
P.V. Dl. podmíněné pohledávky a závazky z transferů	69 464,38	65 680,07	94 387,56
951 – Dlouhodobé podmíněné pohledávky z předfinancování transferů	12 468,54	0,00	25 569,72
953 – Dlouhodobé podmíněné pohledávky ze zahraničních transferů	19,19	0,00	0,00
954 – Dlouhodobé podmíněné závazky ze zahraničních transferů	0,00	0,29	0,29
956 – Ostatní dlouhodobé podmíněné závazky z transferů	56 976,65	65 679,78	68 817,55
P.VI. Podmíněné závazky z důvodu užívání cizího majetku	0,00	0,00	0,00
P.VII. Další podmíněné závazky	2 979,74	2 375,12	5 755,14
971 – Krátkodobé podmíněné závazky ze smluv o pořízení dlouhodobého majetku	323,20	228,61	216,90
972 – Dlouhodobé podmíněné závazky ze smluv o pořízení dlouhodobého majetku	650,75	321,86	176,28
973 – Krátkodobé podmíněné závazky z jiných smluv	507,64	522,76	604,82
974 – Dlouhodobé podmíněné závazky z jiných smluv	1 429,15	1 167,63	4 576,59
986 – Dlouhodobé podmíněné závazky ze soudních sporů, správních řízení a jiných řízení	69,00	134,26	180,55
P.VIII. Ostatní podmíněná aktiva a pasiva a vyrovnávací účty	0,00	0,00	0,00
Suma zůstatků na podrozvahových účtech	85 565,19	123 247,18	104 899,75
– z toho:			
<i>podmíněná aktiva</i>	15 829,78	51 229,34	25 613,53
<i>podmíněná pasiva</i>	69 735,42	72 017,83	79 286,22

Zdroj: ÚZ za roky 2021 až 2023; vypracoval NKÚ.

Pozn.: Název položky P.VIII je uveden dle vyhlášky č. 410/2009 Sb. a název tak obsahuje i „vyrovnávací účet“, samotné vyčíslené údaje jsou však o „vyrovnávací účet“ očištěny; vyrovnávací účet je pouze technického charakteru bez ekonomické interpretace.

Podmíněná aktiva a pasiva MD lze rozdělit do tří kategorií z hlediska pravděpodobnosti jejich vzniku a tedy zachycení v rozvaze (pro detailní rozdělení do kategorií viz tabulka č. 4):

- **v podstatě jisté a očekávané** – úhrada podmíněné pohledávky a závazku je rozpočtována a je jen otázkou času, kdy k plnění dojde. V podmínkách MD se jedná převážně o závazky z transferů, ze smluv o pořízení dlouhodobého majetku a z jiných smluv;
- **podmíněné specifickým rizikem** – mohou nastat, výsledek ale není pod kontrolou účetní jednotky, a proto pro jednotku představují sledované riziko – v podmínkách MD se jedná o závazky ze soudních sporů, jejichž účastníkem je MD. MD si vede jejich podrobnou evidenci, kterou pravidelně každé čtvrtletí aktualizuje dle vývoje v soudním řízení. Oblast soudních sporů má MD upravenou v metodickém pokynu o rezervách ze dne 30. 12. 2017;
- **nejisté, neočekávané k plnění** – jsou hypotetické, jejich vznik, a tedy ani plnění nejsou předpokládány – např. potenciální náhrada za případné zničení vypůjčeného majetku – pro tuto kategorii nemá MD v současné době naplnění.

Tabulka č. 4: Kategorie podmíněných pohledávek a závazků

(v mil. Kč)

Kategorie podmíněných aktiv a podmíněných pasiv	Hodnota vykázaná k 31. 12. 2023 (v mil. Kč)
I. v podstatě jisté a očekávané	
911 – Krátkodobé podmíněné pohledávky z předfinancování transferů	3 186,41
913 – Krátkodobé podmíněné pohledávky ze zahraničních transferů	15,52
933 – Krátkodobé podmíněné pohledávky z jiných smluv	31,64
934 – Dlouhodobé podmíněné pohledávky z jiných smluv	107,88
951 – Dlouhodobé podmíněné pohledávky z předfinancování transferů	12 468,54
953 – Dlouhodobé podmíněné pohledávky ze zahraničních transferů	19,19
914 – Krátkodobé podmíněné závazky ze zahraničních transferů	45,12
916 – Ostatní krátkodobé podmíněné závazky z transferů	9 733,91
956 – Ostatní dlouhodobé podmíněné závazky z transferů	56 976,65
971 – Krátkodobé podmíněné závazky ze smluv o pořízení dlouhodobého majetku	323,20
972 – Dlouhodobé podmíněné závazky ze smluv o pořízení dlouhodobého majetku	650,75
973 – Krátkodobé podmíněné závazky z jiných smluv	507,64
974 – Dlouhodobé podmíněné závazky z jiných smluv	1 429,15
II. podmíněné specifickým rizikem, jež není plně pod kontrolou účetní jednotky	
986 – Dlouhodobé podmíněné závazky ze soudních sporů, správních řízení a jiných řízení	69,00
III. nejisté, neočekávané k plnění	
--	

Zdroj: příloha ÚZ k 31. 12. 2023.

Národní plán obnovy v podmínkách MD

Prostřednictvím *Národního plánu obnovy* stanoveného na období let 2021–2026 čerpá ČR peněžní prostředky z rozpočtu EU, a to z *Nástroje pro oživení a odolnost* (Recovery and Resilience Facility³⁷, dále také „RRF“).

NPO byl schválen usnesením vlády České republiky ze dne 17. května 2021 č. 467, *k materiálu Národní plán obnovy*. Za implementaci NPO je na úrovni ČR dle uvedeného usnesení vlády odpovědný koordinační orgán NPO na Ministerstvu průmyslu a obchodu, který je také pověřen zajištěním výkonu koordinační a platební funkce. Závazné postupy finančního řízení peněžních prostředků NPO byly k 31. 12. 2023 na úrovni ČR stanoveny v metodickém pokynu finančních toků.

MD v rámci NPO k 31. 12. 2023 vykonávalo činnosti vlastníka komponent:

- 2.1 *Udržitelná doprava*³⁸,
- 2.4 *Čistá mobilita*,
- 7.5 *Dekarbonizace silniční dopravy*,
- 7.6 *Elektrifikace železniční dopravy*.

MD coby vlastník komponenty předfinancovává prostředky NPO ze státního rozpočtu. Za roky 2021 až 2023 MD formou investičních transferů předfinancovalo prostředky NPO v celkové výši 23,6 mld. Kč na základě rozhodnutí o poskytnutí dotace, prostřednictvím SFDI. **Z výše uvedených skutečností vyplývá, že v tomto případě je MD předfinancujícím subjektem ve smyslu bodu 4.9. ČÚS č. 703 – Transfery.** MD tedy aplikovalo postupy účtování stanovené pro poskytovatele transferu v bodech 5.2.1, 5.2.2, 5.4.1 a 5.4.2 uvedeného standardu.

K první refundaci předfinancovaných prostředků z rozpočtu EU došlo dne 29. 6. 2023, kdy MD na příjmový účet přijalo peněžní prostředky ve výši 20,5 mld. Kč. K převodu prostředků NPO došlo na základě usnesení vlády České republiky ze dne 28. června 2023 č. 496, o *finančních tocích v Národním plánu obnovy*. Jednalo se o refundaci transferů předfinancovaných prostřednictvím SFDI od roku 2021 až do 15. 4. 2023. O refundaci předfinancovaných transferů MD účtovalo postupy stanovenými v bodech 5.5.1 písm. a) a 5.5.2 uvedeného standardu.

Zbývající peněžní prostředky ve výši 3,2 mld. Kč, které MD předfinancovalo do konce roku 2023, nebyly k 31. 12. 2023 z rozpočtu EU refundovány. Na základě kontroly NKÚ doučtovalo MD k 31. 12. 2023 související podmíněné pohledávky z předfinancování NPO; viz část IV.1.1 tohoto kontrolního závěru.

MD dále v roce 2023 realizovalo také vlastní projekt, a to v rámci komponenty 4.1. *„Administrativní kapacita pro Národní plán obnovy“*³⁹, jejímž vlastníkem je Ministerstvo pro místní rozvoj. V případě tohoto projektu MD prostředky NPO v roce 2023 předfinancovalo formou běžných neinvestičních výdajů ve výši 1,1 mil. Kč, kterými hradilo zejména mzdové náklady. **V případě vlastního projektu je MD ve smyslu bodu 3.1 písm. c) ČÚS č. 703 –**

³⁷ RRF byl vytvořen nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241, ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje *Nástroj pro oživení a odolnost*.

³⁸ V rámci této komponenty byl jako subjekt implementace stanoven SFDI, který zejména spolupracuje při zpracování/monitorování operací/projektů/žádostí o výplatu finančních prostředků a prostřednictvím SFDI je zajištěno spolufinancování projektů/operací.

³⁹ Stanovení podmínek realizace projektu ze dne 15. 12. 2023, čj. MMR-84647/2023-57.

Transfery konečným příjemcem transferu a v roce 2023 účtovalo pouze o netransferových nákladech a výdajích. O přijatém transferu MD neúčtovalo, neboť vynaložené prostředky nebyly na příjmový účet MD dosud refundovány.

Hlavními dokumenty NPO z hlediska skutečností relevantních pro účetní zobrazení jsou příslušná usnesení vlády a dále metodický pokyn finančních toků. Uvedené obecně platné metodiky vydané pro implementaci NPO neupravují oblast účetnictví a výkaznictví NPO. To může výsledně vést k nekonzistentnímu vykazování přijatých a vynaložených peněžních prostředků NPO v porovnání s jinými srovnatelnými účetními jednotkami.

MD o všech výše uvedených transakcích z titulu poskytnutých/přijatých transferů NPO účtovalo účetními zápisy uvedenými v tabulce č. 5.

Tabulka č. 5: Postupy účtování o transferech NPO – MD jako vlastník komponenty

Účetní operace	Účet MÁ DÁTI	Účet DAL
Rozhodnutí o poskytnutí dotace SFDI – vznik podrozvahového závazku	999	916
Poskytnutí transferu SFDI v průběhu kalendářního roku – záloha na transfer, předpis dohadné položky pasivní, snížení podmíněného závazku, vznik podmíněné pohledávky z předfinancování transferů	373	223
	575	389
	916	999
	951	999
Finanční vypořádání ⁴⁰ – předpis závazku v běžném roce	389	347
Finanční vypořádání – zúčtování zálohy v běžném roce	347	373
Usnesení vlády o převodu peněžních prostředků NPO – vznik pohledávky	344	675
Převod peněžních prostředků NPO na příjmový účet MD – úhrada pohledávky	222	344

Zdroj: účetní data MD.

⁴⁰ V případě vratky MD aplikuje postup stanovený v bodě 5.2.2. ČÚS č. 703.

Kontrolní závěr z kontrolní akce

23/18

Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu *Technologická agentura České republiky* za rok 2023, účetní závěrka Technologické agentury České republiky za rok 2023 a údaje předkládané Technologickou agenturou České republiky pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2023 pod číslem 23/18. Kontrolní akci řídila a kontrolní závěr vypracovala členka NKÚ Ing. Jaromíra Steidlová.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda Technologická agentura České republiky při sestavení závěrečného účtu a při vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky a předkládání údajů pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023 postupovala v souladu s příslušnými právními předpisy.

Kontrolovaná osoba:

Technologická agentura České republiky, Praha (dále také „TAČR“).

Kontrolováno bylo období roku 2023 včetně souvisejících skutečností z let předchozích a roku následujícího.

Kontrola byla prováděna u kontrolované osoby v době od srpna 2023 do dubna 2024.

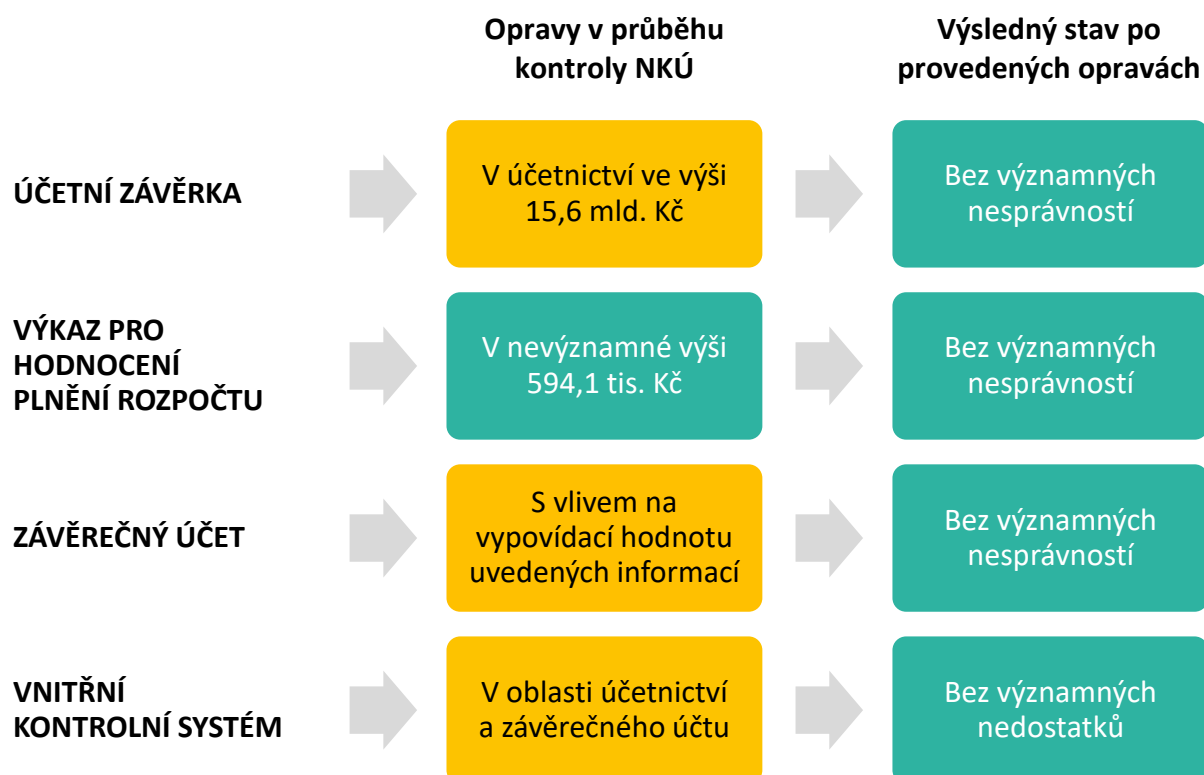
Kolegium NKÚ na svém IX. jednání, které se konalo dne 1. července 2024,

schválilo usnesením č. 14/IX/2024

kontrolní závěr v tomto znění:

Účetní závěrka, výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu, závěrečný účet a vnitřní kontrolní systém TAČR za rok 2023

NKÚ zahájil kontrolu v průběhu kontrolovaného období 2023. Technologická agentura České republiky tak mohla zjištěné nedostatky průběžně opravovat.

- Nebyly zjištěny významné nesprávnosti/nedostatky
- Byly zjištěny významné nesprávnosti/nedostatky
- Byly zjištěny významné nesprávnosti/nedostatky s rozsáhlým dopadem na oblast kontroly

I. Shrnutí a vyhodnocení

Cílem kontroly bylo prověřit, zda Technologická agentura České republiky při sestavení závěrečného účtu, při vedení účetnictví, sestavení účetní závěrky a předkládání údajů pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023 postupovala v souladu s příslušnými právními předpisy.

Kontrolní akce byla zahájena v průběhu kontrolovaného účetního a rozpočtového období 2023.

1. Vedení účetnictví a účetní závěrka

Účetní závěrka TAČR k 31. prosinci 2023 (dále také „ÚZ“)¹ podává dle NKÚ ve všech významných ohledech věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky, a to dle účetních předpisů pro některé vybrané účetní jednotky.

NKÚ v průběhu kontroly identifikoval významné nedostatky ve vedení účetnictví, které by měly ve výši 15,6 mld. Kč vliv na zůstatky položek ÚZ. TAČR tyto nedostatky opravila ještě před sestavením účetní závěrky, a neměly tudíž dopad v podobě nesprávností na údaje ÚZ (viz část IV.1.1 tohoto kontrolního závěru).

V důsledku provedení účetních oprav a přijetí potřebných opatření k eliminaci systémových nedostatků v průběhu kontroly NKÚ bylo účetnictví TAČR v roce 2023 vedeno v souladu s příslušnými právními předpisy a informace v ÚZ sestavené na jeho základě jsou spolehlivé.

Nesprávnosti, které TAČR neopravila, neměly významný dopad na údaje ÚZ. Jednalo se o údaje za běžné účetní období v celkové výši 213,5 tis. Kč, které TAČR v ÚZ nevykázala v souladu s právními předpisy upravujícími vedení účetnictví a účetní výkaznictví (viz část IV.1.2 tohoto kontrolního závěru).

2. Údaje předkládané Technologickou agenturou České republiky pro hodnocení plnění státního rozpočtu

Dle NKÚ byl výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu TAČR za rok 2023 (dále také „výkaz FIN 1-12 OSS“)² ve všech významných ohledech sestaven v souladu s příslušnými právními předpisy.

NKÚ provedl ve výkazu FIN 1-12 OSS u údajů o příjmech a výdajích ve sloupci *Skutečnost* kontrolu správnosti jejich třídění z hlediska druhového, odvětvového a prostorového dle rozpočtové skladby. NKÚ v průběhu kontroly identifikoval v těchto údajích nedostatky v nevýznamné výši 594,1 tis. Kč, který TAČR opravila ještě před sestavením výkazu FIN 1-12 OSS, takže neměl dopad v podobě nesprávností na údaje předkládané TAČR pro hodnocení plnění rozpočtu za rok 2023 (viz část IV.2.1 tohoto kontrolního závěru).

¹ Portál MONITOR [online]. Údaje výkazů účetní závěrky [cit. 21. 5. 2024]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/72050365/ucetni-zaverka/rozhava?rad=t&obdobi=2312>.

² Portál MONITOR [online]. Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu [cit. 21. 5. 2024]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/72050365/rozpocet/vydaje-druhovy?rad=t&obdobi=2312>.

3. Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu 377 – *Technologická agentura České republiky*

Dle NKÚ je závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu 377 – *Technologická agentura České republiky* za rok 2023 (dále také „ZÚ“) sestaven v rozsahu dle vyhlášky č. 419/2001 Sb.³ a informace v něm uvedené odpovídají údajům v rozpočtovém systému, finančním výkazům a údajům z dalších evidencí.

NKÚ v průběhu kontroly zjistil v návrhu ZÚ nedostatky, které vzhledem ke svému množství měly vliv na vypovídací hodnotu uvedených informací. TAČR je opravila a v ZÚ schváleném předsedou TAČR a předloženém pro účely vypracování návrhu státního závěrečného účtu se již nevyskytovaly (viz část IV.3 tohoto kontrolního závěru).

4. Vnitřní kontrolní systém

Dle NKÚ lze vnitřní kontrolní systém TAČR (dále také „VKS“) po opatřeních přijatých v průběhu kontroly považovat v prověřovaných oblastech za účinný.

NKÚ zjistil v průběhu kontroly v oblasti účetnictví a závěrečného účtu významné nedostatky, které VKS neidentifikoval. TAČR je opravila a přijala ve VKS dostatečná opatření k nápravě systémových nedostatků (viz část IV.4 tohoto kontrolního závěru).

II. Informace o kontrolované oblasti

TAČR byla zřízena v roce 2009 zákonem č. 110/2009 Sb.⁴ TAČR centralizuje státní podporu aplikovaného výzkumu a vývoje, která byla do té doby roztržena mezi velký počet poskytovatelů. TAČR dle uvedeného zákona zabezpečuje:

- přípravu a realizaci programů aplikovaného výzkumu, vývoje a inovací včetně programů pro potřeby státní správy, veřejných soutěží ve výzkumu, vývoji a inovacích na podporu projektů a zadávání veřejných zakázek,
- hodnocení a výběr návrhů programových projektů,
- poskytování účelové podpory na řešení programových projektů na základě smluv o poskytnutí podpory nebo rozhodnutí o poskytnutí podpory,
- kontrolu plnění smluv o poskytnutí podpory nebo rozhodnutí o poskytnutí podpory a čerpání účelové podpory,
- hodnocení a kontrolu průběhu řešení a plnění cílů programových projektů a kontrolu jimi dosažených výsledků,
- zpracování návrhu výdajů TAČR a zpráv o její činnosti,
- poradenství řešitelům projektů a uživatelům výsledků aplikovaného výzkumu, vývoje a inovací, zejména v oblasti právní, finanční a ochrany duševního vlastnictví,

³ Vyhláška č. 419/2001 Sb., o předkládání údajů pro vypracování návrhu státního závěrečného účtu.

⁴ Zákon č. 110/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

- podporu komunikace mezi výzkumnými organizacemi a soukromým sektorem a podílové financování programových projektů,
- jedná s příslušnými orgány České republiky nebo Evropské unie v otázce posuzování slučitelnosti poskytované podpory se společným trhem,
- spolupráci s obdobnými zahraničními agenturami.

TAČR je dle ustanovení § 36a odst. 2 výše uvedeného zákona organizační složkou státu a správcem kapitoly státního rozpočtu 377 – *Technologická agentura České republiky* ve smyslu zákona č. 218/2000 Sb.⁵ a vyhlášky č. 412/2021 Sb.⁶ TAČR nebyla k 31. prosinci 2023 zřizovatelem žádné organizační složky státu ani příspěvkové organizace.

Podle ustanovení § 1 odst. 3 zákona č. 563/1991 Sb.⁷ je TAČR zároveň vybranou účetní jednotkou, přičemž je dle zákona č. 130/2002 Sb. povinna mít účetní závěrku ověřenou auditorem⁸. Vzhledem k předmětu činnosti TAČR jsou nejvýznamnější oblastí ÚZ a výkazu FIN 1-12 OSS transfery z titulu podpory výzkumu⁹.

Přehled vybraných údajů z ÚZ a z výkazu FIN 1-12 OSS vygenerovaného z rozpočtového systému¹⁰ je uveden v následujících tabulkách.

Tabulka č. 1: Údaje ÚZ – rozvaha a výkaz zisku a ztráty (údaje za běžné období k 31. prosinci 2023) (v mil. Kč)

Ukazatel	Částka
Aktiva netto, pasiva	6 139,6
Náklady	5 981,0
Výnosy	892,1
Výsledek hospodaření běžného účetního období	-5 088,9

Zdroj: ÚZ.

Pozn.: TAČR v ÚZ vykázala aktiva v hodnotě brutto ve výši 6 192,5 mil. Kč upravené o korekce ve výši 52,8 mil. Kč. Z důvodu zaokrouhlování nemusí některé hodnoty uvedené v tabulce odpovídat příslušnému matematickému výpočtu.

Tabulka č. 2: Údaje ÚZ – informace o stavu účtů v knize podrozvahových účtů (údaje za běžné období k 31. prosinci 2023) (v mil. Kč)

Položka výkazu	Částka
916 – Ostatní krátkodobé podmíněné závazky z transferů	4 941,4
956 – Ostatní dlouhodobé podmíněné závazky z transferů	6 280,2

Zdroj: ÚZ.

⁵ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

⁶ Vyhláška č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě.

⁷ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

⁸ Dle ustanovení § 21 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb. tudíž vyhotovuje výroční zprávu.

⁹ Příslušné účty zaujímaly v roce 2023 jednotlivě/v součtu vždy více než 90 % celkových ukazatelů (tj. aktiva netto, pasiv, nákladů, výnosů, sumy podrozvahových účtů, příjmů a výdajů).

¹⁰ Dle ustanovení § 3 písm. o) zákona č. 218/2000 Sb. je rozpočtový systém informačním systémem veřejné správy, v němž se mj. soustřeďují údaje pro hodnocení plnění státního rozpočtu.

Tabulka č. 3: Údaje z výkazu FIN 1-12 OSS za rok 2023 (v mil. Kč)

Ukazatel	Částka
Příjmy (skutečnost celkem)	762,4
Výdaje (skutečnost celkem)	6 175,2

Zdroj: výkaz FIN 1-12 OSS.

III. Rozsah kontroly

Kontrolní akce byla kontrolou typu finanční audit a jejím cílem bylo prověřit, zda TAČR při vedení účetnictví v roce 2023, při sestavení účetní závěrky k 31. prosinci 2023, při předkládání údajů pro hodnocení plnění státního rozpočtu¹¹ a při sestavení závěrečného účtu za rok 2023 postupovala v souladu s příslušnými právními předpisy.

Kontrolovaný objem finančních prostředků a majetku představuje hodnotu aktiv, pasiv, nákladů, výnosů a podrozvahových účtů vykázaných v ÚZ a vyčíslených v tabulkách č. 1 a 2. Kontrolovaný objem finančních prostředků v rámci výkazu FIN 1-12 OSS představuje součet celkových příjmů a výdajů ve sloupci *Skutečnost*, jejichž hodnoty jsou uvedeny v tabulce č. 3.

Kontrola se zaměřila na činnosti a skutečnosti, které byly předmětem účetnictví¹² a měly vliv na hodnotu kontrolovaných významných konečných zůstatků účtů v ÚZ, na hodnotu významných údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023 a na ZÚ.

V oblasti vedení účetnictví se kontrola zaměřila na jeho správnost, úplnost, průkaznost a srozumitelnost. Prověřila dodržování směrné účtové osnovy, správnost používání účetních metod a ostatních podmínek vedení účetnictví stanovených zákonem č. 563/1991 Sb. a vyhláškou č. 410/2009 Sb.¹³ U vybraných účetních případů byla provedena kontrola s cílem prověřit systém účtování a vykazování informací o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví.

V případě údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu bylo prověřováno, zda bylo dodrženo správné třídění příjmů a výdajů rozpočtovou skladbou z hlediska druhového, odvětvového a prostorového dle vyhlášky č. 412/2021 Sb.

Výběr položek účetní závěrky a údajů předkládaných Technologickou agenturou České republiky pro hodnocení plnění státního rozpočtu provedl NKÚ s ohledem na vyhodnocená rizika nesprávnosti vykázaných údajů.

¹¹ Dle ustanovení § 20 odst. 4 zákona č. 218/2000 Sb. jsou OSS povinny předkládat údaje potřebné pro průběžné hodnocení plnění státního rozpočtu. Způsob a termíny předkládání údajů a jejich rozsah stanovuje vyhláška č. 5/2014 Sb., o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu, rozpočtů státních fondů, rozpočtů územních samosprávných celků a rozpočtů dobrovolných svazků obcí. Dle ustanovení § 5 odst. 1 a dle přílohy č. 1 této vyhlášky zpracovávají OSS údaje pro hodnocení plnění státního rozpočtu přímo v rozpočtovém systému, ve kterém je z nich následně sestavován výkaz FIN 1-12 OSS.

¹² TAČR je jakožto OSS povinna v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb. účtovat o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv, o nákladech a výnosech a o výsledku hospodaření. Informace, které předkládá v účetní závěrce, musí být spolehlivé, srovnatelné, srozumitelné a posuzují se z hlediska významnosti.

¹³ Vyhláška č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky.

U relevantních transakcí byl prověřován soulad s vybranými ustanoveními dalších právních předpisů, a to zejména s ustanoveními zákona č. 218/2000 Sb. a zákona č. 219/2000 Sb.¹⁴

V případě uzavírání smluv a objednávek bylo prověřováno jejich uveřejnění v registru smluv dle zákona č. 340/2015 Sb.¹⁵

NKÚ na základě prověřovaných skutečností vyhodnotil nastavení VKS v oblasti účetnictví, plnění rozpočtu a závěrečného účtu (vnitřní předpisy, interní audit, účetní doklady, účetní knihy, inventarizace majetku a závazků, účetní závěrka a schvalování účetní závěrky) dle zákonů č. 563/1991 Sb., č. 218/2000 Sb. a dalších právních předpisů a v oblasti řídicí kontroly dle zákona č. 320/2001 Sb.¹⁶ a vyhlášky č. 416/2004 Sb.¹⁷ NKÚ dále u prověřovaných operací v oblasti účetnictví, plnění rozpočtu a závěrečného účtu dle zákonů č. 563/1991 Sb., č. 218/2000 Sb. a dalších právních předpisů a v oblasti hospodaření s majetkem státu dle zákona č. 219/2000 Sb., finančního hospodaření dle zákona č. 218/2000 Sb. a dalších právních předpisů (zejména dle zákona č. 340/2015 Sb.) a v oblasti řídicí kontroly dle zákona č. 320/2001 Sb. a vyhlášky č. 416/2004 Sb. vyhodnotil funkčnost VKS, tj. zda jsou prvky VKS implementovány tak, aby bylo zamezeno vzniku nesprávností. Kombinace zjištění týkajících se nastavení a funkčnosti VKS ve výše uvedených oblastech pak byla podkladem pro hodnocení účinnosti vnitřního kontrolního systému TAČR.

Při kontrole ZÚ bylo prověřeno, zda je závěrečný účet sestaven v souladu s požadavky vyhlášky č. 419/2001 Sb. a zda je také v souladu se skutečností, tzn. zda vybrané údaje uváděné v závěrečném účtu jsou správné a úplné ve srovnání s finančními výkazy obsahujícími údaje pro hodnocení plnění rozpočtu, s údaji v účetnictví, s údaji z účetních závěrek TAČR, s podklady jednotlivých věcně příslušných útvarů TAČR a s jinými veřejně dostupnými zdroji, např. usneseními vlády ČR, veřejně přístupnými rejstříky apod.

V rámci kontroly byl rovněž proveden rozbor výsledku hospodaření TAČR z aktuálního a peněžního pohledu. Kontrola se dále zaměřila na to, zda a jak TAČR využívá aktuální účetní informace včetně informací vykazovaných na podrozvahových účtech.

Pozn.: Všechny právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

Hodnoty uvedené v tomto kontrolním závěru byly zaokrouhleny, čímž může vzniknout drobný nesoulad v uváděných finančních údajích.

¹⁴ Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

¹⁵ Zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv).

¹⁶ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

¹⁷ Vyhláška č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 123/2003 Sb.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

1. Vedení účetnictví, účetní opravy realizované TAČR v průběhu kontroly a spolehlivost údajů ÚZ

1.1 Opravy chyb v účetnictví v průběhu účetního období

NKÚ zahájil kontrolu v průběhu kontrolovaného účetního období 2023, což umožnilo TAČR ještě před uzavřením účetních knih a sestavením účetní závěrky za rok 2023 provést opravu nedostatků identifikovaných v účetnictví. TAČR takto opravila většinu zjištěných nedostatků, z nichž některé byly systémové. Provedenými opravami předešla TAČR vzniku významných nesprávností v ÚZ v souhrnné výši 15,6 mld. Kč (z toho ve výši 14,6 mld. Kč na podrozvahových účtech), když zejména:

- zúčtovala zálohu vedenou na účtu 374 – *Krátkodobé přijaté zálohy na transfery* s účtem 388 – *Dohadné účty aktivní* ve výši 522,1 mil. Kč z titulu prostředků *Národního plánu obnovy* (dále také „NPO“)¹⁸ přijatých na základě usnesení vlády ČR ze dne 28. června 2023 č. 496, o *finančních tocích v Národním plánu obnovy* (dále také „UV č. 496“) – viz příloha č. 3 tohoto kontrolního závěru. Dle UV č. 496 byly tyto prostředky refundací již realizovaných (předfinancovaných) výdajů TAČR na poskytnuté dotace, a neměly tudíž charakter zálohy ve smyslu ČÚS č. 703¹⁹;
- začala účtovat na účet 575 – *Náklady vybraných ústředních vládních institucí na předfinancování transferů* pro správné zachycení nákladů z předfinancování transferů v celkové výši 854,6 mil. Kč, přičemž do roku 2023 TAČR účtovala o těchto nákladech prostřednictvím účtu 571 – *Náklady vybraných ústředních vládních institucí na transfery*;
- přeúčtovala vratky neuznaných nákladů přijaté od příjemců podpory v celkové výši 11,2 mil. Kč, nesprávně vedené jako výnosy na účtu 671 – *Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů*, na odpovídající účet 571 – *Náklady vybraných ústředních vládních institucí na transfery* jako snížení nákladů;
- přeúčtovala podmíněné závazky z titulu uzavřených smluv o poskytnutí podpory z podrozvahových účtů 973 – *Krátkodobé podmíněné závazky z jiných smluv* a 974 – *Dlouhodobé podmíněné závazky z jiných smluv*, na nichž je do roku 2023 zachycovala, na správné podrozvahové účty 916 – *Ostatní krátkodobé podmíněné závazky z transferů* a 956 – *Ostatní dlouhodobé podmíněné závazky z transferů*, jejichž zůstatky k 31. prosinci 2023 byly v důsledku provedené opravy vykázány ve výši 4,9 mld. Kč a 6,3 mld. Kč;
- snížila odhad čerpání prostředků NPO na podrozvahovém účtu 953 – *Dlouhodobé podmíněné pohledávky ze zahraničních transferů* o částku 3,4 mld. Kč tak, aby byly na tomto účtu vykázány pouze obsahově odpovídající prostředky NPO;
- nově zaúčtovala podmíněné závazky z provozní smlouvy s plněním převyšujícím hladinu významnosti stanovenou vnitřním předpisem na podrozvahové účty 973 – *Krátkodobé podmíněné závazky z jiných smluv* a 974 – *Dlouhodobé podmíněné závazky z jiných smluv*, jejichž zůstatky k 31. prosinci 2023 byly v důsledku provedené

¹⁸ NPO byl jako nový a významný zdroj spolufinancování projektů u TAČR implementován v podstatě od kontrolovaného roku 2023.

¹⁹ Český účetní standard pro některé vybrané účetní jednotky č. 703 – *Transfery*.

opravy vykázány ve výši 17,0 mil. Kč a 38,3 mil. Kč. O těchto skutečnostech do roku 2023 TAČR neúčtovala, a to z důvodu nesprávně stanovené hladiny významnosti dle ČÚS č. 701 – *Účty a zásady účtování na účtech* pro účtování o podmíněných závazcích z provozních smluv.

TAČR kromě výše uvedených oprav přijala i odpovídající systémová opatření ve vedení účetnictví a výkaznictví. O provedených účetních opravách, které měly významný dopad na údaje vykázané k 31. prosinci 2023, informovala rovněž v příloze ÚZ tak, aby byla zajištěna srovnatelnost údajů ÚZ s údaji za předchozí období.

Kontrolou byly zjištěny i některé další nedostatky, které byly podstatné z hlediska vedení účetnictví. U nich TAČR rovněž provedla nápravná opatření ještě v průběhu kontroly NKÚ, kdy zejména:

- do přílohy ÚZ doplnila chybějící informace o použitých účetních metodách a o postupech účtování v oblasti NPO a opravila informace o postupech účtování transferů, a to v návaznosti na účetní opravy realizované v této oblasti v průběhu roku 2023;
- v ekonomickém informačním systému pro vedení účetnictví upravila v přehledu o peněžních tocích algoritmy výpočtu položek, které byly v roce 2022 dotčeny chybou;
- v přehledu o změnách vlastního kapitálu opravila údaje o snížení a zvýšení stavu u několika položek, které byly před opravou vykazovány nesprávně;
- zahájila zpracování vnitřních předpisů upravujících jednotnou aplikaci některých povinností účetní jednotky a účetních metod, jejichž existenci vyžadují právní předpisy pro účetnictví;
- připravovala pro účetní období 2024 nastavení postupů pro účtování o poskytnuté dotaci (transferu) k okamžiku jejího vypořádání v souladu s ČÚS č. 703, tj. prostřednictvím účtu 345 – *Závazky k osobám mimo vybrané vládní instituce*, čímž mj. dojde ke zvýšení srozumitelnosti účetnictví v oblasti poskytnutých transferů;
- připravovala pro účetní období 2024 postupy účtování u programů předfinancovaných z prostředků NPO a z fondů EHP a Norska v souladu s ČÚS č. 703, tj. včetně účtování o podmíněných pohledávkách z předfinancování transferů při poskytnutí podpory prostřednictvím podrozvahového účtu 911 – *Krátkodobé podmíněné pohledávky z předfinancování transferů*.

Po provedení výše uvedených oprav s účinností pro rok 2023 sestavila TAČR dne 23. února 2024 účetní závěrku, která obsahuje rozvahu, výkaz zisku a ztráty, přehled o peněžních tocích, přehled o změnách vlastního kapitálu a přílohu.

TAČR na základě kontroly NKÚ zveřejnila ve své výroční zprávě za rok 2023 celou sestavenou a auditorem ověřenou účetní závěrku za rok 2023, tj. v rozsahu všech pěti účetních výkazů. Celý rozsah účetní závěrky za rok 2023 by měl být pro TAČR základem i pro schvalování ÚZ v roce 2024.

Tím by měla být realizována nápravná opatření v této oblasti. Protokol o schvalování účetní závěrky TAČR k 31. prosinci 2022 se nevztahoval k účetní závěrce v celém sestaveném rozsahu. Současně také ve výroční zprávě TAČR za rok 2022 nebyla zveřejněna účetní závěrka v celém rozsahu a ani zveřejněný výrok auditora nebyl k celému rozsahu účetní závěrky za rok 2022.

V sestavené účetní závěrce k 31. prosinci 2023 byly zjištěny nesprávnosti, které však nebyly významné (viz část IV.1.2 tohoto kontrolního závěru).

1.2 Neopravené nesprávnosti v účetnictví

V údajích ÚZ kontrola zjistila, že TAČR některé informace nevykázala v souladu s právními předpisy upravujícími vedení účetnictví a účetní výkaznictví, a to v údajích za běžné účetní období v celkové výši 213,5 tis. Kč. Tyto nesprávnosti nebyly významné.

Nesprávnosti vznikly v důsledku nedodržení obsahového vymezení jedné z položek přehledu o peněžních tocích²⁰ (viz část IV.1.2.1 tohoto kontrolního závěru) a dále kvůli chybnému stanovení výše odpisů majetku při technickém zhodnocení²¹ (viz část IV.1.2.2 tohoto kontrolního závěru).

1.2.1 Nedodržení obsahového vymezení položky přehledu o peněžních tocích

TAČR vykázala na položce „*B.I. Výdaje na pořízení dlouhodobých aktiv*“ přehledu o peněžních tocích za rok 2023 hodnotu, která byla vypočtena z účetních obrátů na účtech pořízení dlouhodobého majetku 041 – *Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek* a 042 – *Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek*. Uvedená položka má však obsahovat snížení stavu peněžních prostředků způsobené pořízením dlouhodobých aktiv, proto ji měla TAČR stanovit z výdajů klasifikovaných v příslušném seskupení rozpočtových položek 61 – *Investiční nákupy a související výdaje*.

Uvedená skutečnost měla dopad na správnost vykázaných údajů účetní závěrky v přehledu o peněžních tocích za rok 2023, a to položky „*B.I. Výdaje na pořízení dlouhodobých aktiv*“ (nahodnocena o 169,7 tis. Kč).

1.2.2 Nesprávné stanovení výše odpisů majetku při technickém zhodnocení

TAČR vedla na účtu 013 – *Software* majetkovou položku zařazenou do užívání v průběhu roku 2023, u níž od té doby docházelo každý měsíc roku 2023 k technickému zhodnocení. Technické zhodnocení bylo společně s majetkem odpisováno od následujícího měsíce po zařazení do užívání. Při výpočtu odpisů přitom TAČR příslušné technické zhodnocení vždy přičítala k pořizovací ceně majetku, a nezohledňovala tak již provedené odpisy, které v průběhu používání majetku postupně snížily jeho pořizovací cenu na zůstatkovou cenu. Pro správné stanovení odpisů měla TAČR hodnotu technického zhodnocení přičíst k zůstatkové ceně majetku za předchozí měsíc odpisování.

Uvedená skutečnost měla dopad na správnost vykázaných zůstatků položek účetní závěrky v rozvaze a ve výkazu zisku a ztráty, a to účtů 013 – *Software* (podhodnocen o 43,8 tis. Kč) a 551 – *Odpisy dlouhodobého majetku* (nahodnocen o 43,8 tis. Kč) a účtu výsledku hospodaření běžného účetního období (podhodnocen o 43,8 tis. Kč).

K zamezení výskytu nesprávností u případných dalších technických zhodnocení majetku musí TAČR změnit algoritmus výpočtu odpisu při zařazení technického zhodnocení majetku do užívání a upravit způsob odpisování v odpisovém plánu.

²⁰ TAČR postupovala v rozporu s ustanovením § 43 odst. 5 písm. b) vyhlášky č. 410/2009 Sb.

²¹ TAČR postupovala v rozporu s ustanovením § 66 odst. 1 vyhlášky č. 410/2009 Sb.

1.3 Spolehlivost údajů ÚZ

Údaje ÚZ byly vykázány v rozvaze, ve výkazu zisku a ztráty, v přehledu o peněžních tocích, v přehledu o změnách vlastního kapitálu a v příloze.

Pro vyhodnocení spolehlivosti údajů ÚZ byla stanovena hladina významnosti²² ve výši 120 mil. Kč²³.

V účetní závěrce sestavené po provedení oprav (uvedených v části IV.1.1 tohoto kontrolního závěru) kontrola zjistila, že TAČR nevykázala některé informace v souladu s právními předpisy upravujícími vedení účetnictví a účetní výkaznictví (viz část IV.1.2 tohoto kontrolního závěru). Jednalo se o údaje za běžné účetní období v celkové výši 213,5 tis. Kč v rozsahu uvedeném v následující tabulce.

Tabulka č. 4: Přehled vyčíslených nesprávností zjištěných v údajích ÚZ (v tis. Kč)

Účetní výkaz	Hodnotová chyba		Celková započtená nesprávnost
	Nadhodnocení	Podhodnocení	
Celková nesprávnost vykázaných hodnot	213,5	43,8	213,5
Rozvaha	0	43,8	21,9
Výkaz zisku a ztráty	43,8	0	21,9
Přehled o peněžních tocích	169,7	0	169,7
Přehled o změnách vlastního kapitálu	0	0	0
Příloha účetní závěrky (podrozvahové účty)	0	0	0

Zdroj: výpočet provedl NKÚ na základě dat získaných kontrolou.

Pozn.: V případě souvztažných pochybení v „rozvaze“ a „výkazu zisku a ztráty“ je pro účely vyčíslení celkových nesprávností v ÚZ započtena z každého výkazu polovina hodnotové chyby. Smyslem údaje o celkové započtené nesprávnosti je vyjádřit výši nesprávnosti jedním číslem pro potřeby porovnání se stanovenou hladinou významnosti.

Celková výše nesprávností, které kontrola v údajích ÚZ zjistila a vyčíslila, není významná.

Dle NKÚ účetní závěrka TAČR sestavená k 31. prosinci 2023 podává ve všech významných ohledech věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky dle účetních předpisů pro některé vybrané účetní jednotky.

Spolehlivé informace účetní závěrky mají dle ustanovení § 7 zákona č. 563/1991 Sb. umožnit jejím uživatelům činit ekonomická rozhodnutí. NKÚ provedl v rámci kontroly rozbor výsledku hospodaření TAČR z pohledu aktuálního (účetního) a peněžního (plnění rozpočtu) – viz příloha č. 1 tohoto kontrolního závěru – a popsal, zda a jak TAČR využívá aktuální účetní informace vč. informací vykazovaných na podrozvahových účtech – viz příloha č. 2 tohoto kontrolního závěru.

²² Významnost (materialita) reprezentuje u ÚZ hodnotu nesprávností, jejíž překročení by již mohlo ovlivnit přiměřeně znalého uživatele. Při stanovení významnosti postupuje NKÚ v souladu s *Kontrolními standardy NKÚ* a zohledňuje příklady dobré praxe vyplývající z mezinárodních standardů nejvyšších kontrolních institucí (ISSAI) pro finanční audit.

²³ Pro posouzení významnosti zjištěných nesprávností v údajích ÚZ stanovil NKÚ hladinu významnosti ve výši cca 2 % z celkových aktiv netto, resp. nákladů, které byly k 31. prosinci 2023 vykázány ve výši 6 139,6 mil. Kč, resp. 5 981,0 mil. Kč.

2. Údaje předkládané Technologickou agenturou České republiky pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023

2.1 Opravy chyb v klasifikaci rozpočtových výdajů v průběhu rozpočtového období

NKÚ zahájil kontrolu v průběhu kontrolovaného rozpočtového období 2023, což umožnilo TAČR provést opravy nedostatků identifikovaných v oblasti rozpočtu ještě před sestavením výkazu FIN 1-12 OSS a před předáním údajů pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023.

TAČR takto opravila zjištěný systémový nedostatek v nevýznamné výši 594,1 tis. Kč, který spočíval v klasifikaci výdajů na softwarové služby neodpovídající rozpočtovou položkou 5169 – *Nákup ostatních služeb* namísto rozpočtové položky 5168 – *Zpracování dat a služby související s informačními a komunikačními technologiemi*.

2.2 Spolehlivost údajů pro hodnocení plnění rozpočtu za rok 2023

Pro posouzení významnosti zjištěných nesprávností v údajích předkládaných pro hodnocení plnění rozpočtu byla stanovena hladina významnosti ve výši 120 mil. Kč²⁴.

NKÚ provedl ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu TAČR za rok 2023 kontrolu správnosti údajů o příjmech a výdajích ve sloupci *Skutečnost*, a to včetně jejich druhového, odvětvového a prostorového třídění dle rozpočtové skladby.

Dle NKÚ byl výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu za rok 2023 ve všech významných ohledech sestaven v souladu s příslušnými právními předpisy a v jeho údajích nezjistil NKÚ žádnou nesprávnost.

3. Závěrečný účet kapitoly 377 – *Technologická agentura České republiky za rok 2023*

Při kontrole ZÚ se NKÚ zaměřil na dodržení souladu s vyhláškou č. 419/2001 Sb. a na ověření správnosti a úplnosti údajů a číselných hodnot uvedených v průvodní zprávě, v číselných sestavách a v tabulkových přílohách.

NKÚ zjistil v průběhu kontroly nedostatky v úplnosti návrhu průvodní zprávy z hlediska požadavků vyhlášky č. 419/2001 Sb. a dále nedostatky spočívající v nesouladu uvedených údajů s údaji v dostupných podkladech. Tyto nedostatky nebyly jednotlivě významné, bylo jich ale značné množství vzhledem k rozsahu návrhu ZÚ a zkreslovaly interpretaci uvedených informací.

TAČR všechny zjištěné nedostatky opravila a ke zvýšení vypovídací hodnoty ZÚ přispěla i tím, že doplnila informaci o NPO jako významné oblasti příjmů a výdajů kapitoly v roce 2023 – viz příloha č. 3 tohoto kontrolního závěru.

V ZÚ schváleném předsedou TAČR a předloženém pro účely vypracování návrhu státního závěrečného účtu se nedostatky již nevyskytovaly.

Dle NKÚ je závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu 377 – *Technologická agentura České republiky za rok 2023* sestaven v rozsahu dle vyhlášky č. 419/2001 Sb. a informace v něm

²⁴ Pro posouzení významnosti zjištěných nesprávností v údajích předkládaných pro hodnocení plnění rozpočtu stanovil NKÚ hladinu významnosti ve výši cca 2 % z celkových výdajů, které byly k 31. prosinci 2023 vykázány ve výši 6 175,2 mil. Kč.

uvedené lze považovat za shodné s údaji v rozpočtovém systému, ve finančních výkazech i v dalších evidencích.

4. Vnitřní kontrolní systém TAČR

NKÚ v průběhu kontroly zjistil významné nedostatky v oblasti účetnictví a závěrečného účtu, které VKS neidentifikoval, avšak na základě kontroly NKÚ na zjištěná pochybení dostatečně reagoval. Účetní nedostatky, jejichž souhrnný dopad na zůstatky položek ÚZ byl ve výši 15,6 mld. Kč, TAČR v průběhu kontroly opravila a přijala opatření k nápravě systémových nedostatků. Nesprávnosti, které zůstaly v kontrolovaném roce 2023 neopraveny, nebyly významné (viz část IV.1 tohoto kontrolního závěru).

Nedostatky identifikované v oblasti závěrečného účtu sice nebyly jednotlivě významné, ale protože jejich množství bylo značné, měly v součtu vliv na vypovídací hodnotu návrhu ZÚ. I tyto nedostatky TAČR v průběhu kontroly opravila (viz část IV.3 tohoto kontrolního závěru).

V oblasti plnění rozpočtu zjistil NKÚ systémový nedostatek, který neměl významný dopad na údaje výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu za rok 2023 a který TAČR v průběhu kontroly rovněž opravila (viz část IV.2 tohoto kontrolního závěru).

Dle NKÚ lze VKS po opatřeních přijatých v průběhu kontroly považovat v prověřovaných oblastech za účinný.

Seznam zkratk

ČR	Česká republika
ČÚS	český účetní standard pro některé vybrané účetní jednotky
delegační smlouva	<i>Delegační smlouva o implementaci Národního plánu obnovy pro část komponenty 1.3 Digitální vysokorychlostní síť a 5.2 Podpora výzkumu a vývoje v podnicích a zavádění inovací do podnikové praxe</i>
EHP	Evropský hospodářský prostor
EIS	ekonomický informační systém JASU
EU	Evropská unie
MP FT	<i>Metodický pokyn finančních toků pro Národní plán obnovy na období 2021–2026</i>
MPO-DU	Ministerstvo průmyslu a obchodu – Delivery unit jako odpovědný koordinační a platební orgán prostředků <i>Nástroje pro oživení a odolnost</i>
NCK	dotační program <i>Národní centra kompetence</i> (pro roky 2018–2026)
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
NPO	<i>Národní plán obnovy</i>
OSS	organizační složka státu
RRF	<i>Recovery and Resilience Facility</i> , tzn. <i>Nástroj pro oživení a odolnost</i>
SISTA	jednotný informační systém pro poskytování podpory aplikovaného výzkumu v rámci TAČR
TAČR	Technologická agentura České republiky
UV č. 496	usnesení vlády ČR ze dne 28. června 2023 č. 496, <i>o finančních tocích v Národním plánu obnovy</i>
ÚZ	účetní závěrka TAČR k 31. prosinci 2023
VKS	vnitřní kontrolní systém TAČR
výkaz FIN 1-12 OSS	výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu TAČR za rok 2023
ZÚ	závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu 377 – <i>Technologická agentura České republiky</i> za rok 2023

Rozdíl mezi saldem peněžních toků a výsledkem hospodaření TAČR

Hlavní činností TAČR, pro kterou byla zřízena zákonem č. 130/2002 Sb., je poskytování státní podpory aplikovaného výzkumu a vývoje, v roce 2023 pak i se zapojením nového a významného zahraničního zdroje financování – NPO (viz příloha č. 3 tohoto kontrolního závěru). Tyto skutečnosti měly zásadní vliv na vykázané účetní i rozpočtové informace za rok 2023, v nichž se promítly zejména následujícím způsobem:

– **oblast účetních údajů (rozvaha, výkaz zisku a ztráty a příloha)**

- **prostřednictvím krátkodobých pohledávek** zejména z titulu vyplacených záloh na účelovou podporu vykázaných na účtu 373 – *Krátkodobé poskytnuté zálohy na transfery* ve výši 5,9 mld. Kč;
- **prostřednictvím krátkodobých závazků** zejména z titulu odhadu čerpání účelové podpory k 31. prosinci 2023 vykázaného na účtu 389 – *Dohadné účty pasivní* ve výši 5,5 mld. Kč;
- **prostřednictvím nákladů na transfery** z titulu poskytnuté účelové podpory z národních zdrojů vykázané na účtu 571 – *Náklady vybraných ústředních vládních institucí na transfery* ve výši 4,7 mld. Kč a předfinancované z prostředků NPO a finančních mechanismů vykázané na účtu 575 – *Náklady vybraných ústředních vládních institucí na předfinancování transferů* ve výši 1,1 mld. Kč;
- **prostřednictvím výnosů z transferů** zejména z titulu realizovaných i očekávaných refundací předfinancovaných podpor z NPO a finančních mechanismů vykázaných na účtu 675 – *Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z předfinancování transferů* ve výši 0,9 mld. Kč;
- **prostřednictvím krátkodobých a dlouhodobých podmíněných závazků z transferů** z titulu uzavřených smluv o poskytnutí podpory vykázaných na podrozvahovém účtu 916 – *Ostatní krátkodobé podmíněné závazky z transferů* ve výši 4,9 mld. Kč a na podrozvahovém účtu 956 – *Ostatní dlouhodobé podmíněné závazky z transferů* ve výši 6,3 mld. Kč;

– **oblast rozpočtových údajů (výkaz FIN 1-12 OSS)**

- **v rámci přijatých transferů** (rozpočtová třída 4) zejména z titulu neinvestičních transferů přijatých od EU (rozpočtová položka 4153) ve výši 0,5 mld. Kč;
- **v rámci běžných výdajů** (rozpočtová třída 5) zejména z titulu poskytnutých neinvestičních transferů nefinančním podnikatelům – právnickým osobám (rozpočtová položka 5213) ve výši 3,1 mld. Kč a neinvestičních transferů veřejným vysokým školám (rozpočtová položka 5332) ve výši 1,8 mld. Kč.

Hospodaření TAČR je možné hodnotit na základě dvou různých, vzájemně se doplňujících informačních základů:

- lze sledovat plnění rozpočtu a pro hodnocení využívat výkaznictví založené na peněžní bázi²⁵ nebo
- lze sledovat údaje z účetnictví a pro hodnocení využívat výkaznictví založené na akruální bázi²⁶.

²⁵ Peněžní báze zachycuje příjmy a výdaje peněžních prostředků.

²⁶ Akruální báze (nebo také princip, koncept) je jedna ze základních účetních zásad a spočívá v tom, že náklady a výnosy se účtují do období, se kterým věcně a časově souvisejí, aniž by bylo bráno v úvahu, kdy došlo k reálnému pohybu peněz, a zároveň se účtuje o nárocích (pohledávkách) a závazcích.

Porovnáním výsledku rozpočtového hospodaření TAČR za rok 2023 hodnoceného na bázi peněžních toků dle finančního výkazu (deficit ve výši 5 412,8 mil. Kč) a výsledku na akruální bázi, tj. výsledku hospodaření běžného účetního období dle výkazu zisku a ztráty (ztráta ve výši 5 088,9 mil. Kč), byl zjištěn rozdíl ve výši 324,0 mil. Kč.

Hlavní důvody rozdílu mezi saldem příjmů a výdajů a výsledkem hospodaření jsou shrnuty v následující tabulce.

Tabulka č. 1: Významné účetní operace způsobující rozdíl mezi saldem peněžních toků a výsledkem hospodaření TAČR k 31. prosinci 2023 (v tis. Kč)

Účetní operace způsobující rozdíl mezi příjmy a výnosy ²⁷			
Účetní operace	Vliv na příjmy	Vliv na výnosy	Rozdíl
Příjem sankčních plateb přijatých od jiných osob	387,00	437,00	-50,00
Příjem z úroků	9 801,58	9 816,00	-14,42
Přijaté vratky nespotřebovaných transferů	8 057,11	0,00	8 057,11
Ostatní přijaté vratky transferů a podobné příjmy	11 214,06	0,00	11 214,06
Neinvestiční přijaté transfery od mezinárodních organizací a některých zahraničních orgánů a právnických osob	5 977,84	977,08	5 000,76
Neinvestiční transfery přijaté od Evropské unie	726 939,39	880 875,26	-153 935,87
Rozdíl mezi příjmy a výnosy za významné operace celkem			(-)129 728,36
Účetní operace způsobující rozdíl mezi výdaji a náklady ²⁸			
Účetní operace	Vliv na výdaje	Vliv na náklady	Rozdíl
Odpisy dlouhodobého majetku	0,00	5 130,96	-5 130,96
Opravné položky k pohledávkám	0,00	-1 822,36	1 822,36
Odpis nedobytných pohledávek	0,00	3 716,75	-3 716,75
Technické zhodnocení informačního systému SISTA	12 025,59	0,00	12 025,59
Odhady mzdových nákladů	0,00	2 568,96	-2 568,96
Nákup ostatních služeb (zejména nájemné a odborné posudky)	87 267,58	92 077,32	-4 809,74
Poskytnuté transfery a odhad jejich vyúčtování k 31. prosinci 2023	5 933 094,32	5 736 428,76	196 665,55
Rozdíl mezi výdaji a náklady za významné operace celkem			194 287,09
Rozdíl mezi saldem peněžních toků a výsledkem hospodaření TAČR za významné operace celkem			(-)324 015,45

Zdroj: účetní deník TAČR; vypracoval NKÚ.

Kontrolou bylo ověřeno, že údaje o plnění rozpočtu a peněžních tocích se promítly správně v účetnictví TAČR a rozdíly mezi příjmy a výnosy a výdaji a náklady byly vysvětlitelné.

²⁷ Příjmy přijaté TAČR v roce 2023, z nichž některé souvisejí s výnosy, které věcně patřily do roku 2022 a byly v tomto období také zaúčtovány. Výnosy roku 2023, z nichž jen část byla současně i příjmem roku 2023.

²⁸ Náklady, které věcně patří do roku 2023 a některé souvisejí s výdaji, které byly realizovány v roce 2022. Některé náklady negenerují peněžní toky (opravné položky, odpis pohledávky), ale vypovídají o snížení hodnoty majetku. V případě odhadu mzdových nákladů jde o odhad nákladů na mzdy za nevyčerpanou dovolenou, které budou výdajem roku 2024. Rozdíl v případě nákupu ostatních služeb představuje zejména odhad vyúčtování roku 2023.

1. Využívání účetních informací v podmínkách TAČR

Účetními informacemi jsou myšleny údaje z účetních závěrek i údaje, na jejichž základě je účetní závěrka sestavena a které mají vazbu na údaje z účetní závěrky (tj. účetní knihy a další z nich vycházející údaje a sestavy).

Zákon č. 563/1991 Sb. v ustanovení § 7 odst. 1 stanoví požadavek na sestavení účetní závěrky tak, aby mohla uživatelům sloužit k činění ekonomických rozhodnutí. Právní předpisy nevyžadují, aby účetní jednotka použila účetní informace pro svá konkrétní ekonomická rozhodování. Je na účetních jednotkách samotných, zda je pro tyto účely použijí a zda je využijí i pro plánování rozpočtu.

Ekonomické oddělení Kanceláře TAČR tvoří pracovníci rozpočtu a účtárny, kteří spolu úzce spolupracují. TAČR používá ekonomický informační systém JASU (dále také „EIS“) obsahující mj. moduly „Rozpočet“ a „Účetnictví“. Tyto moduly jsou navzájem provázány – účetní a rozpočtový pohled na ekonomickou situaci TAČR jsou tak vzájemně propojeny. EIS je nastaven tak, že rozpočtová skutečnost vzniká pouze účetními zápisy (včetně případných oprav ve struktuře čerpání). Vygenerovat z EIS z modulu „Rozpočet“ sestavy, které slouží pro další ekonomická rozhodnutí, je možné díky tomu, že došlo k řádnému a správnému zaúčtování příjmů a výdajů. Účetní a rozpočtový pohled se tedy prolínají.

Za externího uživatele své účetní závěrky považuje TAČR Ministerstvo financí, a to v souvislosti s odesláním účetních závěrek do *Integrovaného informačního systému Státní pokladny*. Zpětnou vazbu od ministerstva dostává v případě např. křížových kontrol. Další formou zpětné vazby jsou občasné informace o zjištěních při konsolidaci účetnictví státu, a to během metodických dní pořádaných Ministerstvem financí.

TAČR při výkonu hlavní činnosti, což je podpora výzkumu, využívá běžně účetní informace firem a veřejných organizací v rámci veřejných soutěží a realizací projektů. Velký nedostatek ale spatřuje v tom, že účetní závěrky firem v obchodním rejstříku nejsou strojově čitelné. Účetní informace jiných OSS pak TAČR využívá i při řízení, kdy porovnává některé údaje, např. platové podmínky. V případě potřeby využívá informační portál MONITOR (a zákony o státním rozpočtu).

Pro účely vlastního rozhodování a řízení využívá TAČR převážně rozpočtové údaje (tj. informace o čerpání, schváleném rozpočtu, rozpočtových změnách a nárocích z nespotřebovaných výdajů). Z účetních údajů využívá přehled o majetku, inventarizace, informace o platbách – dotací, odměn hodnotitelům a faktur, konkrétně pak následující účetní informace:

- stálá aktiva (dlouhodobý nehmotný majetek, dlouhodobý hmotný majetek, dlouhodobý finanční majetek a dlouhodobé pohledávky) – při evidenci, převodech, vyřazování a inventarizaci majetku.
V EIS je využíván modul „Majetek“ a v něm části „Majetkové karty – Inventarizace“ a „Osobní karty zaměstnanců“ a dále sestava *Seznam evidovaného majetku*;
- oběžná aktiva (zásoby, krátkodobé pohledávky a krátkodobý finanční majetek) – při kontrole stavu účtů, pokladny a saldokont.
V EIS je využíván modul „Pokladna – Pokladní kniha“ a modul „Banka“;

- cizí zdroje (rezervy, dlouhodobé závazky, krátkodobé závazky) – při kontrole saldokont. V EIS je využíván modul „Účetnictví – Saldokonta“ – sestava *Saldokonta* příslušného účtu;
- náklady a výnosy z činnosti – při sledování nákladů na hodnocení projektů a růstu cen nájmu a energií, přičemž uvedené je sledováno většinou z pohledu stavu rozpočtu a čerpání na jednotlivých rozpočtových položkách.
Ekonomické oddělení připravuje čtvrtletně pro vedení TAČR informace o čerpání rozpočtu, přičemž podklady získává z EIS, kde si generuje sestavy *Čerpání rozpočtu dle IK* a *Stav nároků dle IK*;
- finanční náklady a výnosy – v rámci kurzových rozdílů (nevýznamné).
V EIS je využíván modul „Rozpočet – Rozpočet položky“;
- náklady na transfery a výnosy z transferů – při kontrole saldokont a lhůt k proplácení dotací, přičemž i v tomto případě je uvedené sledováno většinou z pohledu stavu rozpočtu a čerpání na jednotlivých rozpočtových položkách.
TAČR využívá vlastní tabulku (ve formátu xls) s názvem *Řízení rozpočtu programů TA ČR*, přičemž údaje jsou do tabulky načítány přímo z informačního systému SISTA a údaje týkající se rozpočtu doplňuje ekonomické oddělení. Pomocí této tabulky, která je dále členěna na jednotlivé programy (listy xls), plánuje TAČR rozvržení prostředků v jednotlivých letech a čerpání nároků z nespotřebovaných výdajů do jednotlivých programů. Dále TAČR využívá EIS – modul „Účetnictví – Saldokonta“ a modul „Rozpočet“;
- podmíněné závazky – při sledování následujících 4 let v oblasti transferů.
V EIS je využíván modul „Dotace – Položky rozhodnutí o poskytnutí dotace“ (generuje se i jako sestava se stejným názvem) a dále tabulka *Řízení rozpočtu programů TA ČR* (viz výše);
- další informace z účetní závěrky či jiné informace – při schvalování účetní závěrky je přihlíženo k výroku auditora.

V rámci TAČR provádí kontrolu hospodaření na základě účetních dokladů Kontrolní rada TAČR, a to pravidelně dvakrát ročně.

Při sestavování a hodnocení plnění rozpočtu využívá TAČR rozpočtovou skladbu – rozpočtové položky s přidanou analytikou a střediskové členění. Z účetních informací využívá následující:

- stálá aktiva (dlouhodobý nehmotný majetek, dlouhodobý hmotný majetek, dlouhodobý finanční majetek a dlouhodobé pohledávky) – při plánování rozpočtu využívá TAČR údaje o stavu evidovaného majetku a zvažuje potřebu jeho obnovy či koupě dalšího.
Na začátku roku TAČR z EIS generuje sestavu *Seznam evidovaného majetku a Plán odpisů* a sleduje, co bude v daném roce odepsáno, a analyzuje potřebu pořízení nového majetku (vytváří *Plán pořízení nového majetku*);
- cizí zdroje (rezervy, dlouhodobé závazky, krátkodobé závazky) – při plánování rozpočtu využívá TAČR k odhadu potřebných prostředků na hodnocení projektů i údaje o nákladech na hodnocení z předchozích let.

Pro plánování výše nákladů na hodnotitele se využívá příslušný nákladový účet z EIS (roční náklady v daném/předchozím roce) a z informačního systému SISTA počet projektů v daném/předchozím roce.

2. Informace vykazované na podrozvahových účtech

Na podrozvahových účtech se účtuje o skutečnostech, o nichž se neúčtuje na rozvahových účtech. Jedná se o tzv. podmíněné pohledávky, podmíněné závazky a další podrozvahová aktiva a pasiva, která souvisejí s budoucím přírůstkem nebo úbytkem majetku nebo jiného aktiva, závazku nebo jiného pasiva, ke kterému může dojít na základě stanovené podmínky/podmínek.

V oblasti podrozvahových účtů zjistila kontrola NKÚ systémové nedostatky, které vedly ke zkreslení vypovídací schopnosti těchto účtů. Nedostatky spočívaly zejména v dlouhodobém vykazování podmíněných závazků z titulu smluv o poskytnutí podpory, které souvisejí s hlavní činností TAČR a jejichž zůstatky jsou k 31. prosinci daného roku významné, na nesprávných podrozvahových účtech. TAČR uvedené významné nedostatky opravila v účetním období roku 2023. Na základě kontroly NKÚ rovněž změnila interpretaci podrozvahových účtů, která byla v určitých oblastech jiná, než stanoví právní předpisy pro vedení účetnictví a ČÚS.

TAČR neměla v roce 2023 některé oblasti podrozvahových účtů upraveny vnitřními předpisy, konkrétně šlo o některá specifika oceňování podmíněných aktiv a podmíněných pasiv.

Tabulka č. 2: Oblast podrozvahových účtů ve vnitřních předpisech TAČR pro rok 2023

Oblast podrozvahových účtů	Významnost	Oceňování
Podrozvahový majetek	Nebyla stanovena	Do 3 tis. Kč (doba použitelnosti delší než 1 rok)
Podmíněné závazky ze smluv o poskytnutí podpory	10 mil. Kč (pod 10 mil. Kč účtovány agregovaně)	Neupraveno (informace uvedena v příloze ÚZ)
Podrozvahové pohledávky a závazky (vyjma podmíněných závazků ze smluv o poskytnutí podpory)	10 mil. Kč (pod 10 mil. Kč neúčtovány)	Neupraveno (informace uvedena v příloze ÚZ)

Zdroj: vnitřní předpisy TAČR, ÚZ; vypracoval NKÚ.

TAČR na podrozvahových účtech k 31. prosinci 2023 (po provedených opravách) vykazovala:

- jiný drobný dlouhodobý nehmotný majetek,
- jiný drobný dlouhodobý hmotný majetek,
- vyřazené pohledávky,
- ostatní majetek,
- ostatní krátkodobé podmíněné závazky z transferů,
- dlouhodobé podmíněné pohledávky ze zahraničních transferů,
- ostatní dlouhodobé podmíněné závazky z transferů,
- krátkodobé podmíněné závazky z operativního leasingu,
- dlouhodobé podmíněné závazky z operativního leasingu,
- krátkodobé podmíněné závazky z jiných smluv a
- dlouhodobé podmíněné závazky z jiných smluv.

Z analýzy údajů účetního deníku TAČR za rok 2023 vyplývá, že podíl účetních zápisů na podrozvahových účtech představoval 1,2 %²⁹ všech účetních zápisů v účetním deníku.

Celková výše zůstatků vykázaných na podrozvahových účtech TAČR za období 2021 až 2023 je však ve srovnání s celkovými rozvahovými aktivy a cizími zdroji významná, jak dokumentuje následující tabulka.

Tabulka č. 3: Srovnání výše celkových zůstatků podrozvahových účtů s údaji o rozvahových aktivech a cizích zdrojích za roky 2021 až 2023 (v mil. Kč)

	2023	2022	2021
Suma zůstatků podrozvahových účtů (podrozvahová aktiva a pasiva)	11 310,1	5 688,2	8 525,0
z toho:			
podrozvahová aktiva	31,7	33,6	36,7
podrozvahová pasiva	11 278,4	5 654,6	8 488,3
Suma zůstatků na rozvahových účtech – aktiva a cizí zdroje celkem	11 684,5	9 726,2	10 777,9
z toho:			
aktiva	6 139,6	5 008,0	5 514,6
cizí zdroje	5 544,9	4 718,2	5 263,3
Podíl sumy zůstatků podrozvahových účtů na aktivech a cizích zdrojích celkem	96,8 %	58,5 %	79,1 %
Podíl zůstatků podrozvahových aktiv na aktivech	0,5 %	0,7 %	0,7 %
Podíl zůstatků podrozvahových pasiv na cizích zdrojích	203,4 %	119,9 %	161,3 %

Zdroj: účetní závěrky TAČR za roky 2021 až 2023; vypracoval NKÚ.

Pozn.: Z důvodu zaokrouhlování nemusí některé hodnoty uvedené v tabulce odpovídat příslušnému matematickému výpočtu.

Podmíněná aktiva a podmíněná pasiva TAČR lze rozdělit do kategorií uvedených v následující tabulce. Všechny podmíněné pohledávky a podmíněné závazky, které TAČR v roce 2023 vykážala, byly v podstatě jisté a očekávané. Jednalo se zejména o podmíněné závazky z titulu uzavřených smluv o poskytnutí podpory.

Tabulka č. 4: Kategorizace podmíněných aktiv a podmíněných pasiv (v mil. Kč)

Kategorie	Hodnota vykázaná k 31. prosinci 2023
I. v podstatě jistá a očekávaná	11 302,9
916 – Ostatní krátkodobé podmíněné závazky z transferů	4 941,4
953 – Dlouhodobé podmíněné pohledávky ze zahraničních transferů	24,5
956 – Ostatní dlouhodobé podmíněné závazky z transferů	6 280,2
961 – Krátkodobé podmíněné závazky z operativního leasingu	0,6
962 – Dlouhodobé podmíněné závazky z operativního leasingu	1,0
973 – Krátkodobé podmíněné závazky z jiných smluv	17,0
974 – Dlouhodobé podmíněné závazky z jiných smluv	38,3
II. podmíněná specifickým rizikem, jež není plně pod kontrolou účetní jednotky	x
III. nejistá, neočekávaná k plnění	x

Zdroj: ÚZ; vypracoval NKÚ.

Pozn.: Z důvodu zaokrouhlování nemusí některé hodnoty uvedené v tabulce odpovídat příslušnému matematickému výpočtu.

²⁹ Z celkového počtu 48 785 řádků v účetním deníku se podrozvahových účtů týkalo 607 řádků, přičemž na počet záznamů měla vliv skutečnost, že v některých případech TAČR o podrozvahových skutečnostech neúčtovala průběžně, ale souhrnně za dané období (např. čtvrtletně).

Národní plán obnovy v podmínkách TAČR

NPO představuje plán reforem a investic, jehož prostřednictvím má Česká republika možnost čerpat prostředky z rozpočtu EU, konkrétně z *Nástroje pro oživení a odolnost (Recovery and Resilience Facility*, dále také „RRF“). Tento nástroj byl zřízen na základě čl. 19 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost.

Peněžní prostředky z RRF jsou v ČR soustředěny na účtu cizích prostředků u odpovědného koordinačního a platebního orgánu, kterým je útvar „Delivery unit“ Ministerstva průmyslu a obchodu (dále jen „MPO-DU“). Tento bankovní účet je veden v českých korunách a jeho příjmy tvoří převody peněžních prostředků z Evropské komise.

Pro implementaci NPO vydal MPO-DU řadu metodických pokynů. Základní rámec finančního řízení peněžních prostředků z RRF tvoří *Metodický pokyn finančních toků pro Národní plán obnovy na období 2021–2026*³⁰ (dále jen „MP FT“), který obsahuje závazné postupy pro všechny subjekty zapojené do implementace NPO.

NPO je rozdělen do tematických pilířů, které se dále člení na komponenty zahrnující konkrétní reformy a investice. V komponentách 1.3 a 5.2, které jsou zaměřeny na výzkum, je TAČR v roli subjektu implementace dle *Delegační smlouvy o implementaci Národního plánu obnovy pro část komponenty 1.3 Digitální vysokorychlostní síť a 5.2 Podpora výzkumu a vývoje v podnicích a zavádění inovací do podnikové praxe*³¹ (dále jen „delegační smlouva“).

TAČR, jakožto OSS a správce kapitoly státního rozpočtu, je v rámci finančních toků uvedených v MP FT v pozici „subjektu implementace v roli poskytovatele podpory vědy, výzkumu a inovací“, který přijímá prostředky pro NPO z účtu cizích prostředků MPO-DU a vydává je přímo konečným příjemcům podpory. TAČR přijala v roce 2023 od MPO-DU na základě usnesení vlády ČR ze dne 28. června 2023 č. 496, *o finančních tocích v Národním plánu obnovy*, prostředky ve výši 522,1 mil. Kč. Výše přijatých prostředků odpovídala celkové výši výdajů, které TAČR předfinancovala v letech 2022 a 2023 (do data stanoveného v UV č. 496) a které měly být refundovány z prostředků pro NPO. Všechny výdaje ze zdrojů NPO poskytovala TAČR jako dotace jiným subjektům (zejména nefinančním podnikatelům z řad právnických osob, veřejným vysokým školám a veřejným výzkumným institucím). Poskytnuté dotace jsou předfinancovány ze státního rozpočtu a následně refundovány z prostředků pro NPO. Objem výdajů na poskytnuté dotace ze zdrojů pro NPO v roce 2023 činil 664,0 mil. Kč.

Hlavními dokumenty NPO z hlediska skutečností relevantních pro účetní zobrazení jsou příslušná usnesení vlády, dále MP FT a delegační smlouva. Uvedené obecně platné metodiky vydané pro implementaci NPO neupravují vůbec oblast účetnictví a výkaznictví NPO.

Ani TAČR neměla oblast účetnictví a výkaznictví NPO upravenou ve svých vnitřních předpisech. V takovém případě existuje dle názoru NKÚ riziko nejednotného vykazování stejných účetních případů, tj. riziko nekonzistentního vykazování přijatých a vynaložených peněžních prostředků pro NPO u účetní jednotky v průběhu účetního období, případně také i v porovnání s jinými srovnatelnými účetními jednotkami.

³⁰ Verze 2.0 s účinností od 11. května 2022 a verze 3.0 s účinností od 28. listopadu 2023.

³¹ Smlouva byla uzavřena dne 17. května 2022 s vlastníkem komponent, kterým je Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Zdroje pro NPO jsou procesně novým typem čerpání peněžních prostředků z rozpočtu EU, kdy některé budoucí peněžní toky jsou zatím jen obtížně předvídatelné a v některých případech je k datu účetního případu problematické určit jeho povahu vzhledem k rozsahu relevantních věcných informací existujících k okamžiku jeho vzniku. V účetním období roku 2023 se jednalo např. o peněžní prostředky pro NPO přijaté na základě UV č. 496. O těchto prostředcích, které neměly charakter zálohy určené k finančnímu vypořádání, účtovala TAČR jako o krátkodobé přijaté záloze na transfery, kterou následně v rámci provedených oprav zúčtovala (viz část IV.1.1 a tabulka č. 5).

Podle názoru NKÚ je proto vhodné pro oblast NPO zpracovat v účetní jednotce vnitřní předpis a zajistit tak jednotnou aplikaci účetních případů v průběhu účetního období. Příkladem určité míry nejistoty ve věcném a účetním pojmání skutečností týkajících se NPO je zejména problematika okamžiku účtování nároku na refundaci vyplacených prostředků od MPO-DU a jeho zúčtování.

Pro dosažení souladu při používání účetních metod účetními jednotkami a pro zajištění vyšší míry srovnatelnosti účetních závěrek byly vydány české účetní standardy pro některé vybrané účetní jednotky, které vedou účetnictví podle vyhlášky č. 410/2009 Sb.; závaznost těchto standardů je pro vybrané účetní jednotky stanovena v § 36 zákona č. 563/1991 Sb. Finanční toky v rámci NPO lze věcně podřadit pod ČÚS č. 703 – *Transfery*, přičemž výše uvedené hlavní dokumenty NPO nezakládají důvod pro odchýlení se od účetních postupů stanovených v tomto ČÚS.

Na příkladu dotačního programu *Národní centra kompetence*³² (dále také „NCK“) je demonstrováno účtování TAČR o skutečnostech NPO plynoucích z uzavřených smluv o poskytnutí podpory mezi TAČR a příjemci podpory. Příklad tohoto účtování a porovnání se stavem dle platné právní úpravy účetnictví uvádí následující tabulka.

Tabulka č. 5: Účtování o skutečnostech souvisejících s NPO na příkladu programu NCK v účetním období roku 2023

Účetní případ		Postup aplikovaný TAČR v účetním období roku 2023		Postup podle právních předpisů pro vedení účetnictví a ČÚS	
		Účet na straně Má dáti	Účet na straně Dal	Účet na straně Má dáti	Účet na straně Dal
1	Uzavření/aktualizace smlouvy o poskytnutí podpory (TAČR účtuje čtvrtletně)	999	973/974 (před provedenou opravou)	999	916/956
2	Poskytnutí podpory příjemci (podíl státního rozpočtu a předfinancování)	373	378	373	223
		378	223		
3	Odúčtování podmíněného závazku ze smluv o poskytnutí podpory (TAČR účtuje čtvrtletně)	973 (před provedenou opravou)	999	916	999

³² Program NCK byl schválen usnesením vlády ČR ze dne 6. prosince 2021 č. 1113, *o změně programu na podporu aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací Národní centra kompetence*. Dne 20. února 2023 rozhodlo předsednictvo TAČR o schválení vybraných dílčích projektů NCK, které budou financovány z NPO. Podmínky navýšení rozpočtu pro úspěšné projekty veřejné soutěže (jednalo se o druhou veřejnou soutěž) byly zveřejněny dne 29. září 2022. Smlouvy o poskytnutí podpory v rámci programu NCK mezi TAČR a příjemci podpory byly uzavřeny začátkem roku 2023, v tomto roce byly také poprvé poskytnuty peněžní prostředky ze státního rozpočtu na tyto účely a bylo také poprvé v tomto roce realizováno i předfinancování.

VĚSTNÍK NKÚ, KONTROLNÍ ZÁVĚRY

Účetní případ		Postup aplikovaný TAČR v účetním období roku 2023		Postup podle právních předpisů pro vedení účetnictví a ČÚS	
		Účet na straně Má dáti	Účet na straně Dal	Účet na straně Má dáti	Účet na straně Dal
4	Zaúčtování podmíněné pohledávky z titulu předfinancování	–	–	911	999
5	Refundace předfinancovaných prostředků NPO (usnesení vlády)	–	–	999	911
		388	675	344	675
6	Příjem prostředků NPO od MPO-DU	222	374	222	344
7	Zúčtování přijatých prostředků od MPO-DU na základě usnesení vlády	374	388	–	–
8	Zaúčtování dohadné položky k nákladům – nejpozději k rozvahovému dni – podíl státního rozpočtu	571	389	571	389
9	Zaúčtování dohadné položky k nákladům – nejpozději k rozvahovému dni – podíl předfinancování	575	389	575	389
10	Aktualizace podmíněných závazků ze smluv o poskytnutí podpory k rozvahovému dni	999	916/956	999	916/956

Zdroj: účetní deník TAČR, účetní doklady, inventurní soupisy k vybraným položkám; vypracoval NKÚ.

Kontrolní závěr z kontrolní akce

23/19

Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu *Úřad průmyslového vlastnictví* za rok 2023, účetní závěrka Úřadu průmyslového vlastnictví za rok 2023 a údaje předkládané Úřadem průmyslového vlastnictví pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2023 pod číslem 23/19. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Daniel Reisiel, MPA.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda Úřad průmyslového vlastnictví při sestavení závěrečného účtu a při vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky a předkládání údajů pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023 postupoval v souladu s příslušnými právními předpisy.

Kontrolovaná osoba:

Úřad průmyslového vlastnictví, Praha (dále také „ÚPV“).

Kontrolováno bylo období roku 2023 včetně souvisejících skutečností z let předchozích a roku následujícího.

Kontrola byla prováděna u kontrolované osoby v době od srpna 2023 do dubna 2024.

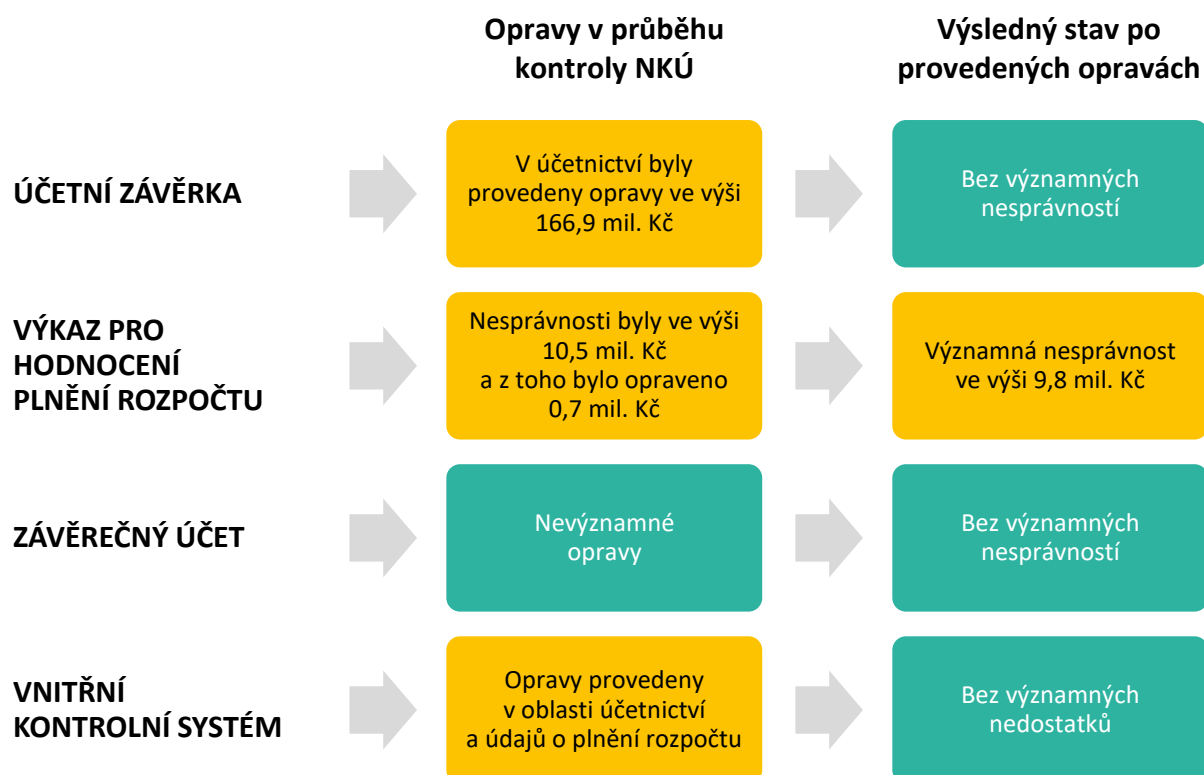
Kolegium NKÚ na svém VIII. jednání, které se konalo dne 10. června 2024,

schválilo usnesením č. 10/VIII/2024

kontrolní závěr v tomto znění:

Účetní závěrka, výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu, závěrečný účet a vnitřní kontrolní systém ÚPV za rok 2023

NKÚ zahájil kontrolu v průběhu kontrolovaného období 2023. Úřad průmyslového vlastnictví tak mohl zjištěné nedostatky průběžně opravovat.

- Nebyly zjištěny významné nesprávnosti/nedostatky
- Byly zjištěny významné nesprávnosti/nedostatky
- Byly zjištěny významné nesprávnosti/nedostatky s rozsáhlým dopadem na oblast kontroly

I. Shrnutí a vyhodnocení

Cílem kontroly bylo prověřit, zda Úřad průmyslového vlastnictví při sestavení závěrečného účtu, při vedení účetnictví, sestavení účetní závěrky a předkládání údajů pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023 postupoval v souladu s příslušnými právními předpisy.

NKÚ zahájil kontrolní akci v průběhu kontrolovaného účetního a rozpočtového období 2023.

1. Vedení účetnictví a účetní závěrka

Účetní závěrka ÚPV k 31. prosinci 2023 (dále také „ÚZ“)¹ podává dle NKÚ ve všech významných ohledech věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky, a to dle účetních předpisů pro některé vybrané účetní jednotky².

NKÚ v průběhu kontroly identifikoval významné nedostatky ve vedení účetnictví, které by měly ve výši 166,9 mil. Kč vliv na zůstatky položek ÚZ. ÚPV prováděl opravy jak před předáním konsolidačních účetních záznamů za rok 2023 do *Centrálního systému účetních informací státu*³ (dále jen „CSÚIS“) dle termínů stanovených vyhláškou č. 383/2009 Sb.⁴ (hodnota provedených opravných účetních zápisů činila 75,5 mil. Kč), tak po předání těchto záznamů (hodnota provedených opravných účetních zápisů činila 91,5 mil. Kč), a to až do dne 7. března 2024, kdy ÚPV sestavil ÚZ dle zákona č. 563/1991 Sb. (viz část IV.1.1 tohoto kontrolního závěru).

V důsledku provedení účetních oprav a realizace potřebných opatření k eliminaci systémových nedostatků v průběhu kontroly NKÚ bylo účetnictví ÚPV v roce 2023 vedeno v souladu s příslušnými právními předpisy a informace v ÚZ sestavené na jeho základě jsou spolehlivé (viz část IV.1.2 tohoto kontrolního závěru).

2. Údaje předkládané Úřadem průmyslového vlastnictví pro hodnocení plnění státního rozpočtu

NKÚ zjistil nesprávnosti s významným dopadem na výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu ÚPV za rok 2023 (dále také „výkaz FIN 1-12 OSS“), kdy ÚPV zatřídil příjmy ve výši 9,8 mil. Kč z hlediska druhového na položku rozpočtové skladby 2111 – *Příjem z poskytování služeb, výrobků, prací, výkonů a práv*, přestože je měl zatřídít na položku rozpočtové skladby 4153 – *Neinvestiční transfery přijaté od Evropské unie*. Současně tyto příjmy zatřídil z hlediska prostorového původu na prostorovou jednotku 1 – *Příjmy a výdaje z tuzemských zdrojů*, přestože je měl zatřídít na prostorovou jednotku 5 – *Příjmy ze zahraničních zdrojů*

¹ Informační portál MONITOR [online]. Údaje výkazů účetní závěrky [cit. 20. 5. 2024]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/48135097/ucetni-zaverka/rozhodnuti?rad=t&obdobi=2312>.

ÚZ zveřejněná v informačním portálu MONITOR k datu citace nezohledňuje opravy chyb po termínu pro odeslání konsolidačních účetních záznamů (viz část IV.1.1.2 tohoto kontrolního závěru).

² Vybranými účetními jednotkami jsou podle ustanovení § 1 odst. 3 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, organizační složky státu, státní fondy podle rozpočtových pravidel, územní samosprávné celky, dobrovolné svazky obcí, příspěvkové organizace a zdravotní pojišťovny.

³ Viz ustanovení § 6 odst. 5 zákona č. 563/1991 Sb.

⁴ Vyhláška č. 383/2009 Sb., o účetních záznamech v technické formě vybraných účetních jednotek a jejich předávání do centrálního systému účetních informací státu a o požadavcích na technické a smíšené formy účetních záznamů (technická vyhláška o účetních záznamech).

a výdaje jimi kryté. NKÚ vyhodnotil informace na uvedených položkách a prostorových jednotkách jako nespolehlivé (viz část IV.2.2 tohoto kontrolního závěru).

V rozsahu ostatních informací byl uvedený výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu ve všech významných ohledech sestaven v souladu s příslušnými právními předpisy.

Vliv nesprávně zatříděného transferu na vykazované údaje popsal ÚPV v závěrečném účtu kapitoly státního rozpočtu 344 – *Úřad průmyslového vlastnictví* za rok 2023 (dále také „ZÚ 2023“).

NKÚ provedl ve výkazu FIN 1-12 OSS⁵ u údajů o příjmech a výdajích ve sloupci *Skutečnost* kontrolu správnosti jejich třídění z hlediska druhového, odvětvového a prostorového dle rozpočtové skladby. Kromě výše uvedeného nesprávně zatříděného transferu zjistil NKÚ také nevýznamné nedostatky ve výši 0,7 mil. Kč, které ÚPV opravil ještě před sestavením výkazu FIN 1-12 OSS (viz část IV.2.1 tohoto kontrolního závěru).

3. Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu 344 – Úřad průmyslového vlastnictví

Dle NKÚ je závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu 344 – Úřad průmyslového vlastnictví za rok 2023 sestaven v rozsahu dle vyhlášky č. 419/2001 Sb.⁶ a informace v něm uvedené odpovídají údajům v rozpočtovém systému, finančním výkazům a údajům z dalších evidencí (viz část IV.3. tohoto kontrolního závěru).

NKÚ v průběhu kontroly zjistil v návrhu ZÚ 2023 nevýznamné nedostatky, které ÚPV opravil, takže v ZÚ 2023 předloženém Ministerstvu financí pro vypracování návrhu státního závěrečného účtu se již nevyskytovaly.

4. Vnitřní kontrolní systém ÚPV

Dle NKÚ lze vnitřní kontrolní systém (dále také „VKS“) po opatřeních přijatých v průběhu kontroly považovat v prověřovaných oblastech za účinný.

NKÚ v průběhu kontroly zjistil v oblasti účetnictví a údajů o plnění rozpočtu významné nedostatky, které VKS neidentifikoval. ÚPV nedostatky v oblasti účetnictví opravil a dále ve všech oblastech přijal ve VKS dostatečná opatření k nápravě systémových nedostatků s účinností již pro kontrolované období. V případě údajů o plnění rozpočtu se jednalo o ojedinělý nedostatek (viz část IV.4. tohoto kontrolního závěru).

⁵ Informační portál MONITOR [online]. Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu [cit. 20. 5. 2024]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/48135097/rozpocet/vydaje-druhovy?rad=t&obdobi=2312>.

⁶ Vyhláška č. 419/2001 Sb., o předkládání údajů pro vypracování návrhu státního závěrečného účtu.

II. Informace o kontrolované oblasti

ÚPV byl s účinností od 1. 1. 1993 zřízen zákonem České národní rady č. 21/1993 Sb.⁷ Působnost ÚPV je vymezena zákonem České národní rady č. 14/1993 Sb.⁸, jakož i zvláštními právními předpisy, které upravují výkon státní správy v oblasti ochrany průmyslového vlastnictví.

ÚPV je organizační složkou státu dle zákona č. 219/2000 Sb.⁹ a zároveň je vybranou účetní jednotkou ve smyslu § 1 odst. 3 zákona č. 563/1991 Sb. ÚPV je dle zákona č. 218/2000 Sb.¹⁰ a dle vyhlášky č. 412/2021 Sb.¹¹ správcem kapitoly státního rozpočtu 344 – *Úřad průmyslového vlastnictví*.

Jako ústřední orgán státní správy na ochranu průmyslového vlastnictví zajišťuje ÚPV zejména veřejnoprávní ochranu průmyslového vlastnictví, provádí správní řízení v oboru průmyslového vlastnictví a poskytuje služby podporující přenos originálních výsledků výzkumu a vývoje do praxe.

Do působnosti ÚPV náleží zejména:

- rozhodovat o poskytování ochrany na vynálezy, průmyslové vzory, užitné vzory, topografie polovodičových výrobků, ochranné známky, označení původu a zeměpisná označení, včetně řízení sporných a odvolacích;
- vykonávat činnost podle zákona č. 417/2004 Sb.¹²;
- vést ústřední fond světové patentové literatury, pečovat o osvětu a vzdělávání v oboru průmyslového vlastnictví;
- vést rejstříky průmyslových práv;
- sledovat vývoj oboru průmyslového vlastnictví v Evropské unii a v mezinárodním měřítku, analyzovat získané poznatky a činit opatření řešící aktuální problémy ochrany technických řešení a práv na označení;
- pečovat o právní úpravu týkající se ochrany předmětů průmyslového vlastnictví, připravovat návrhy zákonů oboru průmyslového vlastnictví a v rámci zákonných zmocnění vydávat prováděcí vyhlášky.

Přehled vybraných údajů z ÚZ a z výkazu FIN 1-12 OSS vygenerovaného z rozpočtového systému¹³ je uveden v následujících tabulkách.

⁷ Zákon České národní rady č. 21/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, ve znění pozdějších předpisů, a kterým se provádějí další opatření v soustavě ústředních orgánů státní správy České republiky.

⁸ Zákon České národní rady č. 14/1993 Sb., o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví.

⁹ Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

¹⁰ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

¹¹ Vyhláška č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě.

¹² Zákon č. 417/2004 Sb., o patentových zástupcích a o změně zákona o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví.

¹³ Dle ustanovení § 3 písm. o) zákona č. 218/2000 Sb. je rozpočtový systém informačním systémem veřejné správy, v němž se mj. soustřeďují údaje pro hodnocení plnění státního rozpočtu.

Tabulka č. 1: Údaje ÚZ – rozvaha a výkaz zisku a ztráty (údaje za rok 2023) (v mil. Kč)

Ukazatel	Částka
Aktiva netto, pasiva	358,6
Náklady	227,5
Výnosy	293,7
Výsledek hospodaření běžného účetního období	66,2

Zdroj: účetní závěrka ÚPV za rok 2023.

Pozn.: ÚPV v ÚZ vykázal aktiva v hodnotě brutto ve výši 565,5 mil. Kč upravené o korekce ve výši 206,9 mil. Kč.

Tabulka č. 2: Údaje ÚZ – informace o stavu účtů v knize podrozvahových účtů (údaje za rok 2023) (v mil. Kč)

Položka výkazu	Částka
901 – Jiný drobný dlouhodobý nehmotný majetek	0,4
902 – Jiný drobný dlouhodobý hmotný majetek	3,3
905 – Vyřazené pohledávky	1,4
913 – Krátkodobé podmíněné pohledávky ze zahraničních transferů	8,2
934 – Dlouhodobé podmíněné pohledávky z jiných smluv	42,2
968 – Dlouhodobé podmíněné závazky z důvodu užívání cizího majetku nebo jeho převzetí z jiných důvodů	0,3
974 – Dlouhodobé podmíněné závazky z jiných smluv	55,0
986 – Dlouhodobé podmíněné závazky ze soudních sporů, správních řízení a jiných řízení	102,0

Zdroj: účetní závěrka ÚPV za rok 2023.

Tabulka č. 3: Údaje z výkazu FIN 1-12 OSS (v mil. Kč)

Ukazatel	Částka
Příjmy (skutečnost celkem)	302,7
Výdaje (skutečnost celkem)	218,8

Zdroj: výkaz FIN 1-12 OSS.

III. Rozsah kontroly

Kontrolní akce byla kontrolou typu finanční audit a jejím cílem bylo prověřit, zda ÚPV při vedení účetnictví v roce 2023, při sestavení účetní závěrky k 31. prosinci 2023, při předkládání údajů pro hodnocení plnění státního rozpočtu¹⁴ a při sestavení závěrečného účtu za rok 2023 postupoval v souladu s příslušnými právními předpisy.

Kontrolovaný objem finančních prostředků a majetku představuje hodnotu aktiv, pasiv, nákladů, výnosů a podrozvahových účtů vykázaných v ÚZ a vyčíslených v tabulkách č. 1 a 2. Kontrolovaný objem finančních prostředků v rámci výkazu FIN 1-12 OSS představuje součet celkových příjmů a výdajů ve sloupci *Skutečnost*, jejichž hodnoty jsou uvedeny v tabulce č. 3.

Kontrola se zaměřila na činnosti a skutečnosti, které byly předmětem účetnictví¹⁵ a měly vliv na hodnotu kontrolovaných významných konečných zůstatků účtů v ÚZ, na hodnotu významných údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023 a na ZÚ 2023.

V oblasti vedení účetnictví se kontrola zaměřila na jeho správnost, úplnost, průkaznost a srozumitelnost. Prověřila dodržování směrné účtové osnovy, správnost používání účetních metod a ostatních podmínek vedení účetnictví stanovených zákonem č. 563/1991 Sb. a vyhláškou č. 410/2009 Sb.¹⁶ U vybraných účetních případů byla provedena kontrola s cílem prověřit systém účtování a vykazování informací o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví.

V případě údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu bylo prověřováno, zda bylo dodrženo správné třídění příjmů a výdajů rozpočtovou skladbou z hlediska druhového, odvětvového a prostorového dle vyhlášky č. 412/2021 Sb.

Výběr položek účetní závěrky a údajů předkládaných Úřadem průmyslového vlastnictví pro hodnocení plnění státního rozpočtu provedl NKÚ s ohledem na vyhodnocená rizika nesprávnosti vykázaných údajů.

U relevantních transakcí byl prověřován soulad s vybranými ustanoveními dalších právních předpisů, a to zejména s ustanoveními zákona č. 218/2000 Sb. a zákona č. 219/2000 Sb.

V případě uzavírání smluv a objednávek bylo prověřováno jejich uveřejnění v registru smluv dle zákona č. 340/2015 Sb.¹⁷

¹⁴ Dle ustanovení § 20 odst. 4 zákona č. 218/2000 Sb. jsou organizační složky státu (dále také „OSS“) povinny předkládat údaje potřebné pro průběžné hodnocení plnění státního rozpočtu. Způsob a termíny předkládání údajů a jejich rozsah stanovuje vyhláška č. 5/2014 Sb., o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu, rozpočtů státních fondů, rozpočtů územních samosprávných celků a rozpočtů dobrovolných svazků obcí. Dle ustanovení § 5 odst. 1 a dle přílohy č. 1 této vyhlášky zpracovávají OSS údaje pro hodnocení plnění státního rozpočtu přímo v rozpočtovém systému, ve kterém je z nich následně sestavován výkaz FIN 1-12 OSS.

¹⁵ ÚPV je jakožto OSS povinen v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb. účtovat o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv, o nákladech a výnosech a o výsledku hospodaření. Informace, které předkládá v účetní závěrce, musí být spolehlivé, srovnatelné, srozumitelné a posuzují se z hlediska významnosti.

¹⁶ Vyhláška č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky.

¹⁷ Zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv).

NKÚ na základě prověřovaných skutečností vyhodnotil nastavení VKS v oblasti účetnictví, plnění rozpočtu a závěrečného účtu (vnitřní předpisy, interní audit, účetní metody, účetní doklady, účetní knihy, inventarizace majetku a závazků, účetní závěrka a schvalování účetní závěrky) dle zákonů č. 563/1991 Sb., č. 218/2000 Sb. a dalších právních předpisů a v oblasti řídicí kontroly dle zákona č. 320/2001 Sb.¹⁸ a vyhlášky č. 416/2004 Sb.¹⁹ NKÚ dále u prověřovaných operací v oblasti účetnictví, plnění rozpočtu a závěrečného účtu dle zákonů č. 563/1991 Sb., č. 218/2000 Sb. a dalších právních předpisů a v oblasti hospodaření s majetkem státu dle zákona č. 219/2000 Sb., finančního hospodaření dle zákona č. 218/2000 Sb. a dalších právních předpisů (zejména dle zákona č. 340/2015 Sb.) a v oblasti řídicí kontroly dle zákona č. 320/2001 Sb. a vyhlášky č. 416/2004 Sb. vyhodnotil funkčnost VKS, tj. zda jsou prvky VKS implementovány tak, aby bylo zamezeno vzniku nesprávností. Kombinace zjištění týkajících se nastavení a funkčnosti VKS ve výše uvedených oblastech pak byla podkladem pro hodnocení účinnosti vnitřního kontrolního systému ÚPV.

Při kontrole ZÚ 2023 bylo prověřeno, zda je závěrečný účet sestaven v souladu s požadavky vyhlášky č. 419/2001 Sb. a zda je také v souladu se skutečností, tzn. zda vybrané údaje uváděné v závěrečném účtu jsou správné a úplné ve srovnání s finančními výkazy obsahujícími údaje pro hodnocení plnění rozpočtu, s údaji v účetnictví, s údaji z účetních závěrek ÚPV, s podklady jednotlivých věcně příslušných útvarů ÚPV a s jinými veřejně dostupnými zdroji, např. usneseními vlády České republiky, veřejně přístupnými rejstříky apod.

V rámci kontroly byl rovněž proveden rozbor výsledku hospodaření ÚPV z aktuálního a peněžního pohledu. Kontrola se dále zaměřila na to, zda a jak ÚPV využívá aktuální účetní informace včetně informací vykazovaných na podrozvahových účtech.

Pozn.: Všechny právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

Hodnoty uvedené v tomto kontrolním závěru byly zaokrouhleny, čímž může vzniknout nesoulad v uváděných finančních údajích.

¹⁸ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

¹⁹ Vyhláška č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 123/2003 Sb.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

1. Vedení účetnictví, účetní opravy realizované ÚPV v průběhu kontroly a spolehlivost údajů ÚZ

1.1 Opravy chyb v účetnictví v průběhu účetního období

NKÚ zahájil kontrolu v průběhu kontrolovaného účetního období 2023, což umožnilo ÚPV ještě v průběhu kontroly před uzavřením účetních knih a sestavením účetní závěrky provést opravu v účetnictví identifikovaných nedostatků. ÚPV před termínem pro odeslání konsolidačních účetních záznamů za rok 2023 a po termínu odeslání konsolidačních účetních záznamů do CSÚIS dle vyhlášky č. 383/2009 Sb. opravil chyby v účetnictví, čímž předešel vzniku nesprávností v ÚZ v souhrnné výši 166,9 mil. Kč.

1.1.1 Opravy chyb v účetnictví před termínem pro odeslání konsolidačních účetních záznamů

ÚPV provedl opravy a přijal odpovídající systémová opatření ve vedení účetnictví a výkaznictví před předáním konsolidačních účetních záznamů za rok 2023 do CSÚIS dle termínů stanovených vyhláškou č. 383/2009 Sb. Především se jednalo o následující případy:

- ÚPV začal účtovat o výnosech z komunitárního programu Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví jako o přijatých prostředcích ze zahraničí. ÚPV odúčtoval podmíněnou pohledávku ve výši 42,0 mil. Kč z podrozvahového účtu 934 – *Dlouhodobé podmíněné pohledávky z jiných smluv* a tu část, která měla zůstat zaúčtována, ÚPV zachytil na správném podrozvahovém účtu 913 – *Krátkodobé podmíněné pohledávky ze zahraničních transferů* ve výši 8,2 mil. Kč. Dále přeúčtoval z účtu 649 – *Ostatní výnosy z činnosti* na účet 671 – *Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů* částku ve výši 5,8 mil. Kč a současně ÚPV začal účtovat o přijaté záloze na účtu 374 – *Krátkodobé přijaté zálohy na transfery*.
- ÚPV provedl opravu účtování členského příspěvku Světové organizaci duševního vlastnictví ve výši 3,4 mil. Kč z účtu 549 – *Ostatní náklady z činnosti* na účet 571 – *Náklady vybraných ústředních vládních institucí na transfery*, neboť se svou povahou jednalo o transfer do zahraničí.
- ÚPV provedl úpravu majetkové evidence v souladu s nastavenými hranicemi ocenění pro zařazení majetku na příslušné syntetické a podrozvahové účty. V důsledku toho ÚPV přeúčtoval 1 052 majetkových položek v celkové hodnotě 2,4 mil. Kč z účtu 028 – *Drobný dlouhodobý hmotný majetek* na účet 902 – *Jiný drobný dlouhodobý hmotný majetek* a vyřadil z majetkové evidence 2 657 majetkových položek v celkové hodnotě 1,9 mil. Kč.
- ÚPV zapracoval informace k oblasti poplatků za udržování evropských patentů nově do přílohy ÚZ a do ZÚ 2023 tak, aby bylo možné v plné míře ze způsobu vykazování v účetní závěrce a v rozpočtu dovodit, že ÚPV odvádí část vybraných poplatků na bankovní účet Evropskému patentovému úřadu.
- ÚPV všechny výkazy ÚZ sestavil tak, aby obsahovaly zákonem stanovené náležitosti (doplnil např. název účetní jednotky, její sídlo, právní formu účetní jednotky apod.).

V průběhu kontrolovaného období ÚPV dále zapracoval do vnitřních předpisů systémová opatření s účinností od roku 2024, jejichž vliv byl na hodnoty vykazované k 31. 12. 2023 nevýznamný. Za účelem zajištění jejich fungování ÚPV především doplnil chybějící a nedostačující účetní metody a postupy (jedná se např. o zapracování postupu tvorby a použití

opravných položek a o správný způsob stanovení zbytkové hodnoty majetku v souladu s ČÚS č. 708²⁰).

1.1.2 Opravy chyb v účetnictví po termínu pro odeslání konsolidačních účetních záznamů

NKÚ zjistil významný nedostatek ve výši 91,5 mil. Kč v konsolidačních účetních záznamech za rok 2023 předaných do CSÚIS dle termínů stanovených vyhláškou č. 383/2009 Sb.

ÚPV nesprávně odúčtoval hospodářský výsledek za rok 2022 z účtu 431 – *Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení*. ÚPV měl vykázat zůstatek na tomto účtu, neboť předseda ÚPV podepsal „protokol o schválení účetní závěrky za rok 2022“ po termínu stanoveném vyhláškou č. 220/2013 Sb.²¹ Řádná účetní závěrka, která nebyla schválena do šesti měsíců ode dne, ke kterému se účetní závěrka sestavuje, se dle § 28 odst. 1 vyhlášky č. 220/2013 Sb. považuje za neschválenou a není možné ani její dodatečné schválení. V důsledku toho nebyl podle předmětné vyhlášky schválen ani výsledek hospodaření²² a jeho rozdělení. V této věci uvádí metodická podpora Ministerstva financí²³, že schválení výsledku hospodaření a jeho rozdělení je možné následně uskutečnit v okamžiku schválení účetní závěrky a výsledku hospodaření za rok 2023, tedy nejpozději do konce června 2024.

ÚPV identifikovaný nedostatek opravil po termínu pro odeslání konsolidačních účetních záznamů do CSÚIS dle vyhlášky č. 383/2009 Sb. a dne 7. března 2024 zaslal do CSÚIS nové opravené konsolidační účetní záznamy²⁴ za účetní období 2023 ve smyslu vyhlášky č. 383/2009 Sb.

1.2 Spolehlivost údajů ÚZ

ÚPV vykázal údaje ÚZ v rozvaze, ve výkazu zisku a ztráty, v přehledu o peněžních tocích, v přehledu o změnách vlastního kapitálu a v příloze.

NKÚ stanovil pro vyhodnocení spolehlivosti údajů ÚZ hladinu významnosti²⁵ ve výši 6,0 mil. Kč²⁶.

V ÚZ sestavené po provedení oprav uvedených v části IV.1.1 tohoto kontrolního závěru nebyly zjištěny žádné neopravené nesprávnosti.

²⁰ Český účetní standard pro některé vybrané účetní jednotky č. 708 – *Odpisování dlouhodobého majetku*.

²¹ Vyhláška č. 220/2013 Sb., o požadavcích na schvalování účetních závěrek některých vybraných účetních jednotek.

²² Viz ustanovení § 29 odst. 1 vyhlášky č. 220/2013 Sb.

²³ Ministerstvo financí České republiky [online]. *Otázky – schvalování účetních závěrek* [cit. 20. 5. 2024]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/dane-a-ucetnictvi/ucetnictvi-a-ucetnictvi-statu/ucetni-reforma-verejnych-financi-ucetnic/metodicka-podpora/otazky-a-odpovedi-ucetnictvi-statu/otazky-schvalovani-ucetnich-zaverek>.

²⁴ Tyto nové účetní záznamy týkající se účetního období 2023 se v CSÚIS zobrazují s příznakem „po termínu“.

²⁵ Významnost (materialita) reprezentuje u ÚZ hodnotu nesprávností, jejíž překročení by již mohlo ovlivnit přiměřeně znalého uživatele. Při stanovení významnosti postupuje NKÚ v souladu s *Kontrolními standardy NKÚ* a zohledňuje příklady dobré praxe vyplývající z mezinárodních standardů nejvyšších kontrolních institucí (ISSAI) pro finanční audit.

²⁶ NKÚ stanovil pro posouzení významnosti zjištěných nesprávností v údajích ÚZ hladinu významnosti ve výši 2 % z celkových výnosů, které byly k 31. 12. 2023 vykázány ve výši 293,7 mil. Kč. Vypočtená hladina významnosti je zaokrouhlena na celé miliony Kč.

Dle NKÚ účetní závěrka ÚPV sestavená k 31. 12. 2023 podává ve všech významných ohledech věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky dle účetních předpisů pro některé vybrané účetní jednotky.

Spolehlivé informace účetní závěrky mají dle ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb. umožnit jejím uživatelům činit ekonomická rozhodnutí. NKÚ v rámci kontroly provedl rozbor výsledku hospodaření ÚPV z pohledu akruálního (účetního) a peněžního (plnění rozpočtu), viz příloha č. 1, a popsal, zda a jak ÚPV využívá akruální účetní informace vč. informací vykazovaných na podrozvahových účtech, viz příloha č. 2 tohoto kontrolního závěru.

2. Údaje předkládané Úřadem průmyslového vlastnictví pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023

2.1 Opravy chyb v klasifikaci rozpočtových příjmů a výdajů v průběhu roku 2023

NKÚ zahájil kontrolu již v průběhu rozpočtového období 2023, což umožnilo ÚPV provést opravy nedostatků identifikovaných v oblasti rozpočtu ještě před sestavením výkazu FIN 1-12 OSS.

NKÚ v průběhu kontroly identifikoval nevýznamné nedostatky ve výši 0,7 mil. Kč v klasifikaci rozpočtových příjmů a výdajů. ÚPV opravil tyto nedostatky ještě před sestavením výkazu FIN 1-12 OSS, takže neměly dopad v podobě nesprávností na údaje předkládané ÚPV pro hodnocení plnění rozpočtu za rok 2023. Zejména se jednalo o zatřídění příjmů z kurzovního za účast na specializačních kurzech v oblasti průmyslových práv ve výši 0,5 mil. Kč, které byly Úřadem průmyslového vlastnictví nesprávně klasifikovány rozpočtovou položkou 2113 – *Příjem ze školného* namísto rozpočtové položky 2111 – *Příjem z poskytování služeb, výrobků, prací, výkonů a práv*.

2.2 Neopravené nesprávnosti ve výkazu FIN 1-12 OSS

NKÚ zjistil ve finančních výkazech odeslaných do *Integrovaného informačního systému Státní pokladny* nesprávnosti s významným dopadem na výkaz FIN 1-12 OSS, kdy ÚPV zatřídil příjmy z titulu transferů ze zahraničí od Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví ve výši 9,8 mil. Kč z hlediska druhového na položku rozpočtové skladby 2111 – *Příjem z poskytování služeb, výrobků, prací, výkonů a práv*, přestože je měl zatřídít na položku rozpočtové skladby 4153 – *Neinvestiční transfery přijaté od Evropské unie*. Současně tyto příjmy zatřídil z hlediska prostorového původu na prostorovou jednotku 1 – *Příjmy a výdaje z tuzemských zdrojů*, přestože je měl zatřídít na prostorovou jednotku 5 – *Příjmy ze zahraničních zdrojů a výdaje jimi kryté*. ÚPV popsal v ZÚ 2023 tuto nesprávnost, a to v části *Příjmy*²⁷.

2.3 Spolehlivost údajů výkazu FIN 1-12 OSS

NKÚ stanovil pro posouzení významnosti zjištěných nesprávností v údajích předkládaných pro hodnocení plnění rozpočtu hladinu významnosti ve výši 6,0 mil. Kč²⁸.

²⁷ V podseskupení položek 211 – *Příjmy z vlastní činnosti* a v podseskupení položek 415 – *Neinvestiční transfery přijaté ze zahraničí*.

²⁸ NKÚ stanovil pro posouzení významnosti zjištěných nesprávností v údajích předkládaných pro hodnocení plnění rozpočtu hladinu významnosti ve výši 2 % z celkových příjmů, které byly k 31. 12. 2023 vykazány ve výši 302,7 mil. Kč. Vypočtená hladina významnosti je zaokrouhlena na celé miliony Kč.

NKÚ provedl ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu ÚPV sestaveném k 31. 12. 2023 u údajů o příjmech a výdajích ve sloupci *Skutečnost* kontrolu správnosti jejich druhového, odvětvového a prostorového třídění dle rozpočtové skladby.

NKÚ zjistil, že ÚPV nevykázal některé informace v souladu s vyhláškou č. 412/2021 Sb.²⁹ (viz část IV.2.2 tohoto kontrolního závěru). Jednalo se o údaje v celkové výši 9,8 mil. Kč v rozsahu uvedeném v následující tabulce.

Tabulka č. 4: Zjištěné nesprávnosti – údaje předkládané pro hodnocení plnění rozpočtu (v mil. Kč)

Nesprávnost v údajích předkládaných pro hodnocení plnění rozpočtu			
Údaje předkládané pro hodnocení plnění rozpočtu	Hodnotová chyba		Celková započtená nesprávnost
	Nadhodnocení	Podhodnocení	
CELKOVÁ NESPRÁVNOST ZA PŘÍJMY A VÝDAJE	9,8	9,8	9,8
Příjmy	9,8	9,8	9,8
Výdaje	0,0	0,0	0,0

Zdroj: výpočet provedl NKÚ na základě dat získaných kontrolou.

Uvedená nesprávnost měla významný vliv na výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu ÚPV k 31. 12. 2023. Z tohoto důvodu vyhodnotil NKÚ informace na uvedených položkách a prostorových jednotkách jako nespolehlivé. Vliv nesprávně zaříděného transferu na vykazované údaje popsal ÚPV v ZÚ 2023.

V rozsahu ostatních informací byl uvedený výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu ve všech významných ohledech sestaven v souladu s příslušnými právními předpisy.

3. Závěrečný účet kapitoly 344 – Úřad průmyslového vlastnictví za rok 2023

Při kontrole ZÚ 2023 se NKÚ zaměřil na dodržení souladu s vyhláškou č. 419/2001 Sb., na ověření správnosti a úplnosti údajů a číselných hodnot uvedených v průvodní zprávě, v číselných sestavách a v tabulkových přílohách.

NKÚ zjistil, že ÚPV v návrhu ZÚ 2023 neuvedl některé skutečnosti správně. Ve většině případů se jednalo o nesoulad mezi údaji v textu a dostupnými podklady, příp. o matematické nesprávnosti výpočtů v textu ZÚ 2023.

ÚPV všechny identifikované nedostatky opravil a v ZÚ 2023 předloženém Ministerstvu financí pro vypracování návrhu státního závěrečného účtu se již nevyskytovaly.

Dle NKÚ je závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu 344 – Úřad průmyslového vlastnictví za rok 2023 sestaven v rozsahu dle vyhlášky č. 419/2001 Sb. a informace v něm uvedené odpovídají údajům v rozpočtovém systému, finančním výkazům a údajům z dalších evidencí.

4. Vnitřní kontrolní systém ÚPV

NKÚ v průběhu kontroly zjistil v oblasti účetnictví a údajů o plnění rozpočtu významné nedostatky, které VKS neidentifikoval. Nedostatky v oblasti účetnictví, jejichž souhrnný dopad na zůstatky položek ÚZ byl ve výši 166,9 mil. Kč, ÚPV v průběhu kontroly opravil a přijal ve VKS

²⁹ Vyhláška č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě.

dostatečná opatření k nápravě systémových nedostatků (viz část IV.1.1 tohoto kontrolního závěru).

V případě údajů předkládaných Úřadem průmyslového vlastnictví pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023 NKÚ zjistil ojedinělý nedostatek, na který ÚPV reagoval v ZÚ 2023, kde u příslušných rozpočtových položek uvedl komentáře ke zjištěné nesprávnosti vč. propojení na přílohové tabulky, které se na rozpočtové položky vážou.

NKÚ dále ověřil, že závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu 344 – *Úřad průmyslového vlastnictví* za rok 2023 byl sestaven v rozsahu dle vyhlášky č. 419/2001 Sb. a informace v něm uvedené odpovídají údajům v rozpočtovém systému, finančním výkazům i údajům z dalších evidencí (viz část IV.3 tohoto kontrolního závěru).

Po přijetí systémových opatření ve vztahu k roku 2023 ve VKS mohl NKÚ konstatovat, že vnitřní kontrolní systém ÚPV lze v prověřovaných oblastech považovat za účinný.

5. Ostatní zjištění

ÚPV vydal peněžní prostředky státního rozpočtu v celkové výši 72,5 tis. Kč na plnění dle objednávky, kterou nezaslal správci registru smluv k uveřejnění. Vzhledem k tomu, že ve lhůtě do 3 měsíců nedošlo k uveřejnění objednávky v registru smluv, byla v souladu s ustanovením § 7 odst. 1 zákona č. 340/2015 Sb. zrušena od počátku.

ÚPV tak neoprávněně použil peněžní prostředky státního rozpočtu³⁰, což nasvědčuje porušení rozpočtové kázně v celkové výši 72,5 tis. Kč³¹.

ÚPV po upozornění NKÚ uzavřel dne 2. února 2024 smlouvu o vypořádání závazků a odeslal ji k uveřejnění, téhož dne byla zveřejněna v registru smluv.

Seznam zkratk

CSÚIS	<i>Centrální systém účetních informací státu</i>
ČÚS	český účetní standard pro některé vybrané účetní jednotky
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
OSS	organizační složka státu
ÚPV	Úřad průmyslového vlastnictví
ÚZ	účetní závěrka Úřadu průmyslového vlastnictví k 31. prosinci 2023
VKS	vnitřní kontrolní systém
výkaz FIN 1-12 OSS	výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu ÚPV za rok 2023
ZÚ 2023	závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu 344 – <i>Úřad průmyslového vlastnictví</i> za rok 2023

³⁰ Ustanovení § 3 písm. e) zákona č. 218/2000 Sb.

³¹ Ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) zákona č. 218/2000 Sb.

Rozdíl mezi saldem peněžních toků a výsledkem hospodaření ÚPV

Převažujícími činnostmi ÚPV je zajišťování veřejnoprávní ochrany průmyslového vlastnictví, provádění správního řízení v oboru průmyslového vlastnictví, poskytování informační služby a zabezpečování plnění závazků v oboru průmyslového vlastnictví, které vyplývají z členství v Evropské unii a z mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána. ÚPV vede rejstřík průmyslových práv a ústřední fond světové patentové literatury. Tyto činnosti měly zásadní vliv na vykázané účetní i rozpočtové informace k 31. 12. 2023, kde se promítly zejména následujícím způsobem:

– oblast účetních údajů (výkazy: rozvaha, výkaz zisku a ztráty a příloha)

- **prostřednictvím nákladů z činnosti** zejména z titulu mzdových nákladů ve výši 118,4 mil. Kč vykazovaných na účtu 521 – *Mzdové náklady*, dále z titulu souvisejících nákladů na sociální pojištění ve výši 39,5 mil. Kč vykazovaných na účtu 524 – *Zákonné sociální pojištění* a také z titulu nákladů na technologickou podporu informačního systému řízení o přihláškách a vedení rejstříku průmyslových práv ve výši 24,1 mil. Kč vykazovaných na účtu 518 – *Ostatní služby*;
- **prostřednictvím krátkodobého finančního majetku** (účet 245 – *Jiné běžné účty*) z titulu přijatých cizích prostředků vedených na bankovním účtu cizích prostředků dle § 45 odst. 6 zákona č. 218/2000 Sb. ve výši 62,0 mil. Kč; jednalo se zejména o cizí prostředky z titulu udržovacích poplatků za evropské patenty. Část vybraných poplatků odvádí ÚPV na bankovní účet Evropského patentového úřadu;
- **prostřednictvím krátkodobých závazků** (účet 378 – *Ostatní krátkodobé závazky*) z titulu zejména udržovacích poplatků za evropské patenty na bankovním účtu cizích prostředků ve výši 47,2 mil. Kč;
- **prostřednictvím krátkodobých pohledávek** (účet 388 – *Dohadné účty aktivní*) z titulu mezinárodní spolupráce ve výši 21,0 mil. Kč; jednalo se zejména o pohledávky z titulu kooperačních smluv od zahraničních institucí Světové organizace duševního vlastnictví a Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví;
- **prostřednictvím výnosů z činnosti** zejména z titulu udržovacích poplatků a udržovacích poplatků za evropské patenty vykazovaných na účtu 609 – *Jiné výnosy z vlastních výkonů* ve výši 194,3 mil. Kč, dále z titulu správních poplatků vykazovaných na účtu 605 – *Výnosy ze správních poplatků* ve výši 75,7 mil. Kč;
- **prostřednictvím podrozvahových účtů**, a to zejména dlouhodobých podmíněných závazků z předmětu činnosti ÚPV v celkové výši 157,0 mil. Kč (podrozvahový účet 974 – *Dlouhodobé podmíněné závazky z jiných smluv* a podrozvahový účet 986 – *Dlouhodobé podmíněné závazky ze soudních sporů, správních řízení a jiných řízení*) a dlouhodobých podmíněných pohledávek z předmětu činnosti ÚPV v celkové výši 42,2 mil. Kč (podrozvahový účet 934 – *Dlouhodobé podmíněné pohledávky z jiných smluv*);

– oblast rozpočtových údajů (výkaz FIN 1-12 OSS)

- v rámci nedaňových příjmů v podobě příjmů z poplatků ve výši 176,4 mil. Kč (rozpočtová položka 2352 – Příjem z poplatků za udržování evropského patentu v platnosti) a v rámci běžných výdajů v podobě poskytnutých platů ve výši 116,6 mil. Kč (zejména rozpočtová položka 5013 – Platy zaměstnanců na služebních místech podle zákona o státní službě).

Na hospodaření ÚPV se dá nahlížet dvěma různými způsoby:

- lze sledovat plnění rozpočtu, tj. využívat výkaznictví založené na peněžní bázi³²,
- nebo lze sledovat údaje z účetnictví, tj. používat výkaznictví založené na akruální bázi³³.

Porovnáním výsledku rozpočtového hospodaření ÚPV za rok 2023 hodnoceného na bázi peněžních toků dle finančního výkazu (přebytek 83,9 mil. Kč) a výsledku dle akruální báze, tj. výsledku hospodaření běžného účetního období dle výkazu zisku a ztráty (zisk 66,2 mil. Kč), byl zjištěn rozdíl ve výši 17,8 mil. Kč.

Rozdíl vznikl mj. tím, že ÚPV vykázal v roce 2023 náklady bez realizace souvisejících výdajů (zejména náklady na odpisy dlouhodobého majetku ve výši 17,7 mil. Kč) a výdaje bez souvisejících nákladů (zejména výdaje na pořízení dlouhodobého majetku ve výši 11,6 mil. Kč). Další hlavní důvody vzniku rozdílu mezi saldem peněžních toků a hospodářským výsledkem běžného účetního období jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka č. 1: Významné účetní operace způsobující rozdíl mezi saldem peněžních toků a výsledkem hospodaření ÚPV k 31. 12. 2023 (v mil. Kč)

Účetní operace způsobující rozdíl mezi příjmy a výnosy			
Účetní operace	Vliv na příjmy	Vliv na výnosy	Rozdíl
Pokles krátkodobých pohledávek	4,7		4,7
Rozdíl mezi příjmy a výnosy za významné operace celkem			4,7
Účetní operace způsobující rozdíl mezi výdaji a náklady			
Účetní operace	Vliv na výdaje	Vliv na náklady	Rozdíl
Odpisy dlouhodobého majetku	0,0	17,7	-17,7
Nárůst krátkodobých závazků	0,0	7,1	-7,1
Výdaje na pořízení dlouhodobého majetku	11,6	0,0	11,6
Rozdíl mezi výdaji a náklady za významné operace celkem			-13,2
Rozdíl mezi saldem peněžních toků a výsledkem hospodaření ÚPV za významné operace celkem			17,8

Zdroj: položky účetních dokladů, ÚZ; vypracoval NKÚ.

³² Peněžní báze zachycuje příjmy a výdaje peněžních prostředků.

³³ Akruální báze (nebo také princip, koncept) je jedna ze základních účetních zásad a spočívá v tom, že náklady a výnosy se účtují do období, se kterým věcně a časově souvisejí, aniž by bylo bráno v úvahu, kdy došlo k reálnému pohybu peněz, a zároveň se účtuje o nárocích (pohledávkách) a závazcích.

1. Využívání účetních informací v podmínkách ÚPV

Účetními informacemi jsou myšleny údaje z účetních závěrek i údaje, na jejichž základě je účetní závěrka sestavena a které mají vazbu na údaje z účetní závěrky (tj. účetní knihy a další z nich vycházející údaje a sestavy).

Zákon č. 563/1991 Sb. v ustanovení § 7 odst. 1 stanoví požadavek, aby sestavená účetní závěrka mohla uživatelům sloužit k činění ekonomických rozhodnutí. Právní předpisy nevyžadují, aby organizační složky státu použily informace ze svých účetních závěrek a účetních dat pro svá konkrétní ekonomická rozhodování. Je pak na účetních jednotkách, zda je pro tyto účely použijí, včetně využití pro plánování – rozpočet.

Ekonomický odbor ÚPV tvoří oddělení finanční a oddělení technických služeb. Skupina odpovědná za rozpočet v rámci finančního oddělení zabezpečuje zejména zpracování a projednání návrhu rozpočtu ÚPV. Skupina odpovědná za účetnictví v rámci finančního oddělení zajišťuje vedení finančního účetnictví a zpracovává účetní výkazy ve stanoveném rozsahu a periodicitě.

ÚPV používá ekonomický informační systém JASU obsahující mj. moduly *Rozpočet* a *Účetnictví*, jež jsou navzájem provázány.

Za externího uživatele svých účetních informací považuje ÚPV převážně Ministerstvo financí (při probíhajících kontrolách na ÚPV), dále Nejvyšší kontrolní úřad a Český statistický úřad.

Vedení ekonomického odboru ÚPV využívá účetní informace v omezené míře, např. ředitel ekonomického odboru pro následnou řídicí kontrolu. Jejich uživatelem je také interní auditorka při provádění interních auditů.

Pro účely vlastního rozhodování a řízení využívá ÚPV zejména následující informace:

- vlastní kapitál (jmění, fondy, výsledek hospodaření)
 - pro tvorbu a čerpání fondu kulturních a sociálních potřeb a
 - k sestavení čtvrtletního přehledu čerpání.

Pro sestavování a hodnocení plnění rozpočtu využívá ÚPV:

- u oběžných aktiv (z účetních sestav) informace o zálohových platbách (např. zálohy na energie) a
- u podmíněných pohledávek/závazků stav pro sestavování návrhu rozpočtu.

ÚPV přednostně pro sestavování a hodnocení rozpočtu používá sestavy *Čerpání rozpočtu*. Rozpočet ÚPV není členěn na jednotlivé útvary. Návrh rozpočtu vždy vychází především ze stavu čerpání prostředků v minulém roce, tedy jsou brány v potaz nejen veškeré zaplacené zálohy, ale i jejich konečné vyúčtování. Návrh na další rok tak odráží stav období minulého s přihlédnutím k očekávaným změnám (např. inflace a jiné vlivy).

2. Informace vykazované na podrozvahových účtech ÚPV

Na podrozvahových účtech se účtuje o skutečnostech, o nichž se neúčtuje na rozvahových účtech. Jedná se o tzv. podmíněné pohledávky, podmíněné závazky a další podrozvahová aktiva a pasiva, jež souvisejí s budoucím přírůstkem nebo úbytkem majetku nebo jiného aktiva, závazku nebo jiného pasiva, ke kterému může dojít na základě stanovené podmínky nebo podmínek. Významnost pro účtování na podrozvahových účtech a oceňování podmíněných aktiv a podmíněných pasiv si ÚPV pro rok 2023 upravil následovně:

Tabulka č. 1: Úprava významnosti a oceňování na podrozvahových účtech ÚPV pro rok 2023

Oblast podrozvahové evidence	Významnost	Oceňování
Jiný drobný dlouhodobý nehmotný majetek (podrozvahový účet 901)	Významnost nebyla stanovena	Hranice pro ocenění jiného drobného dlouhodobého nehmotného majetku jsou 3 000 Kč až 4 999,99 Kč
Jiný drobný dlouhodobý hmotný majetek (podrozvahový účet 902)	Významnost nebyla stanovena	Hranice pro ocenění jiného drobného dlouhodobého hmotného majetku jsou 1 500 Kč až 2 999,99 Kč
Vyřazené pohledávky (podrozvahový účet 905)	Významnost nebyla stanovena	Hodnota vyřazené pohledávky
Podmíněné pohledávky z jiných smluv (podrozvahový účet 933 a 934)	50 000 Kč bez DPH	V případě smluv uzavřených na dobu neurčitou se při stanovení výše dlouhodobé podmíněné pohledávky vychází z předpokladu, že smlouva bude pokračovat další 3 roky
Dlouhodobé podmíněné závazky z důvodu užívání cizího majetku nebo jeho převzetí z jiných důvodů (podrozvahový účet 968)	Významnost nebyla stanovena	Hodnota cizího majetku
Podmíněné závazky z jiných smluv (podrozvahový účet 973 a 974)	50 000 Kč bez DPH	V případě smluv uzavřených na dobu neurčitou se při stanovení výše dlouhodobého podmíněného závazku vychází z předpokladu, že smlouva bude pokračovat další 3 roky
Dlouhodobé podmíněné závazky ze soudních sporů (podrozvahový účet 986)	Významnost nebyla stanovena	Částka, která je předmětem sporu či řízení

Zdroj: vnitřní předpisy ÚPV, ÚZ ÚPV; vlastní zpracování NKÚ.

Z analýzy údajů účetního deníku ÚPV za rok 2023 vyplývá, že podíl účetních zápisů na podrozvahových účtech představoval 1,4 % všech účetních zápisů³⁴ v účetním deníku.

Celková výše zůstatků vykázaných na podrozvahových účtech ÚPV v letech 2021 a 2022 přesahovala 15 mld. Kč. Naproti tomu výše zůstatků vykázaných na podrozvahových účtech ÚPV v roce 2023 činila již jen cca 213 mil. Kč, tj. pouze přes 1 % předchozích zůstatků. Tento výrazný pokles byl způsoben odúčtováním soudního sporu evidovaného na podrozvahovém

³⁴ Z celkových 25 669 řádků v účetním deníku se podrozvahových účtů týkalo 372 řádků, přičemž na počet záznamů měla vliv skutečnost, že v některých případech ÚPV o podmíněných pohledávkách a závazcích neúčtoval průběžně, ale až souhrnným dokladem ke konci roku.

úctu 986 – Dlouhodobé podmíněné závazky ze soudních sporů, správních řízení a jiných řízení ve výši 15 442,7 mil. Kč.

Tabulka č. 2: Přehled zůstatků podrozvahových účtů vykázaných v účetních závěrkách ÚPV za roky 2021 až 2023 (v mil. Kč)

	2023	2022	2021
P.I. Majetek a závazky účetní jednotky	5,1	2,4	2,4
901 – Jiný drobný dl. nehmotný majetek	0,4	0,6	0,6
902 – Jiný drobný dl. hmotný majetek	3,3	1,0	0,9
905 – Vyřazené pohledávky	1,4	0,8	0,8
P.II. Kr. podmíněné pohledávky a závazky z transferů	8,2	0,0	0,0
913 – Krátkodobé podmíněné pohledávky ze zahraničních transferů	8,2	0,0	0,0
P.III. Podmíněné pohledávky z důvodu užívání majetku jinou osobou	0,0	0,0	0,0
P.IV. Další podmíněné pohledávky	42,2	90,2	110,3
934 – Dl. podmíněné pohledávky z jiných smluv	42,2	90,2	110,3
P.V. Dl. podmíněné pohledávky a závazky z transferů	0,0	0,0	0,0
P.VI. Podmíněné závazky z důvodu užívání cizího majetku	0,3	0,3	0,4
z toho:			
968 – Dlouhodobé podmíněné závazky z důvodu užívání cizího majetku nebo jeho převzetí z jiných důvodů	0,3	0,3	0,4
P.VII. Další podmíněné závazky	157,0	15 496,1	15 493,0
974 – Dl. podmíněné závazky z jiných smluv	55,0	53,4	51,8
986 – Dlouhodobé podmíněné závazky ze soudních sporů, správních řízení a jiných řízení	102,0	15 442,7	15 441,2
P.VIII. Ostatní podmíněná aktiva a pasiva a vyrovnávací účty	0,0	0,0	0,0
Suma zůstatků na podrozvahových účtech	212,8	15 589,0	15 606,0
z toho:			
podmíněná aktiva	55,5	92,6	112,6
podmíněná pasiva	157,3	15 496,4	15 493,4

Zdroj: účetní závěrky ÚPV za roky 2021 až 2023; vlastní zpracování NKÚ.

Pozn.: Název položky P.VIII. je uveden dle vyhlášky č. 410/2009 Sb., a proto obsahuje i „vyrovnávací účet“, samotné vyčíslené údaje jsou však o „vyrovnávací účet“ očištěny; vyrovnávací účet je pouze technického charakteru bez ekonomické interpretace.

Podmíněná aktiva a podmíněná pasiva ÚPV lze rozdělit do těchto kategorií z hlediska pravděpodobnosti jejich vzniku a následného zachycení v rozvaze (viz i následující tabulka):

- **V podstatě jistá a očekávaná aktiva/pasiva** – úhrada podmíněné pohledávky či závazku je již rozpočtována a je jen otázkou času, kdy k plnění dojde.

V případě ÚPV se jedná zejména o podmíněné pohledávky z titulu očekávaných příjmů prostředků za provádění rešerší na přihlášky mezinárodních ochranných známek pro Světovou organizaci duševního vlastnictví (podrozvahový účet 934), dále o podmíněné pohledávky z titulu očekávaných příjmů z komunitárního programu Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví (podrozvahový účet 913) a dlouhodobé podmíněné závazky z titulu očekávané platby za členský poplatek stejné mezinárodní organizaci (podrozvahový účet 974).

- **Aktiva/pasiva podmíněná specifickým rizikem** – podmíněné pohledávky a závazky spojené se situacemi, které mohou nastat, avšak výsledek není pod kontrolou účetní

jednotky, a proto pro jednotku představují sledované riziko (např. soudní spory, poskytnuté záruky).

V případě ÚPV se jedná o dlouhodobé podmíněné závazky ze soudních sporů (podrozvahový účet 986).

- **Aktiva/pasiva nejistá, neočekávaná k plnění** – jde o hypotetické podmíněné pohledávky a závazky; jejich vznik, a tedy ani plnění nejsou předpokládány (např. potenciální náhrada za případné zničení vypůjčeného majetku).

V případě ÚPV se jedná právě o potenciální náhradu z titulu vypůjčeného majetku (podrozvahový účet 968).

Tabulka č. 3: Kategorizace podmíněných aktiv a podmíněných pasiv (v mil. Kč)

Kategorie podmíněných aktiv a podmíněných pasiv	Hodnota vykázaná k 31. 12. 2023
I. v podstatě jistá a očekávaná aktiva/pasiva	105,4
913 – Krátkodobé podmíněné pohledávky ze zahraničních transferů	8,2
934 – Dlouhodobé podmíněné pohledávky z jiných smluv	42,2
974 – Dlouhodobé podmíněné závazky z jiných smluv	55,0
II. podmíněná specifickým rizikem, jež není plně pod kontrolou účetní jednotky	102,0
986 – Dlouhodobé podmíněné závazky ze soudních sporů, správních řízení a jiných řízení	102,0
III. nejistá, neočekávaná k plnění	0,3
968 – Dlouhodobé podmíněné závazky z důvodu užívání cizího majetku nebo jeho převzetí z jiných důvodů	0,3

Zdroj: účetní závěrka ÚPV za rok 2023; vlastní zpracování NKÚ.

Věstník Nejvyššího kontrolního úřadu

Ročník 32.

Vydavatel:

Nejvyšší kontrolní úřad, Komunardů 1634/44, 170 00 Praha 7

Redakce:

Odbor komunikace NKÚ; tel.: 233 045 430

E-mail: vestnik@nku.cz

Částka 3/2024 vyšla dne 30. srpna 2024

ISSN 1210-9703 (Print)

ISSN 1804-0608 (On-line)

